ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)..
Հեռաձայն՝ Nord 57 - 82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ	եռամսեայ	վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
1
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
1926

1 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 183 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՏԱՐԱՓՈԽԻԿ ՀԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱԻԱԼԻՆ ԱՅՍ ԵՂԱՆԱԿԻՆ. ՋԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ.

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՏԷՐ ԵՂԷՔ ՁԵՐ ԻՐԱՒՈՒՆՔԻՆ

Մեզի կը հաղորդեն թէ Թեմական Խորհուրդը մօտերս շրջաբերական մը պիտի հրատարակէ, նոր ընտրութեան ձեռնարկելու համար։

Մեզի ծանօթ չէ վերջնական որոշումը. բայց կրցանք ստուգել թէ որոշ պայմանաժամ մը պիտի տրուի, հաւանաբար մինչեւ Նոյեմբեր, որպէս զի արձանագրութիւններ կատարուին, եւ յետոյ տեղի ունենան ընտրութիւնները, առանց աճապարանքի եւ առանց աղմուկի։

Առենին յայտնեցինք մեր դիտողութիւնները, Պատգմ. ժողովին առթիւ, որ կիսկատար փորձ մըն էր ազգային կազմակերպութիւն ստեղծելու։ Հակառակ իր համբաւին, Փարիզը չափազանց ետ մնացած է այս ճամբուն վրայ ոչ միայն գործքով, այլ և միտքով։ Հին գաղութին մէջ տարբեր կան որոնք լսել անգամ չեն ուզեր «կազմակերպութիւն» բառը եւ կ'առաջնորդուին «ընկալեալ» սովորութիւններով։ Անոնք ոչ իսկ նկատի կ'առնեն որ Ֆրանսահայ գաղութ մը ունինք այսօր, հոծ եւ կենսունակ. հետեւաբար եւ պարտականութիւններ՝ անոր հանդէպ։ Անոնց համար մեր ազգային կեանքը կ'ամփոփուի ժամուն չորս պատերուն մէջ, եւ ո՛վ որ կը համարձակի աւանդութիւնը խախտել, «խռովարար» է, կամ առնուազն գաղթականն, դրսեցի։

Ամէն պարագայի մէջ, ձեռնարկ մը կատարուեցաւ, եւ այսօր կանոնագրի հիմք մը կայ, որ բոլորս կը հոտի, բայց կրնայ բարեփոխուիլ։

Այդ բարեփոխման, կամ աւելի ճիշտ՝ Եւրոպայի լաւագոյն կազմակերպութեան համար, տարրական պահանջ է հետաքրքրուիլ, կատարել իր պարտականութիւնը եւ գործադրել իրաւունքները։ Չի բաւեր պառաւներու պէս գանգատիլ, կամ հրաշք սպասել վեղարներէ եւ փիլոններէ։ Պատգամաւորական առաջին ժողովին առթիւ, աչքի զարկին շարք մը թերութիւններ, որոնք հետեւանք էին անհոգութեան կամ անհասկացողութեան։ Ընտրական հրահանգը շատ սահմանափակ էր եւ առանձգական։ Իւրաքանչիւր շրջան իր պատգամաւորները ընտրեց համաձայն իր տեսակէտին, եւ ընդհանրապէս ափյափոյ։ Դժուար էր դարմանել այդ պակասները, առանց գործը վիժեցնելու։ Ֆրանսայէն դուրս գաղութներ կան որոնք ընտրովի մարմիններ ունին, ինչպէս Լոնտոնն ու Պելժիան. այստեղ ոչ մէկ շրջան միւսին կը նմանի, իսկ փարիզը բոլորովին աննման է . . .

Ինչպէս ըսինք, մեզի ծանօթ չեն բաղդատած շրջաբերականին տրամադրութիւնները։ Բայց մէկ բան որոշ է,— քանի որ հրաւէր պիտի ուղղուի պարտականութիւնները կատարելու եւ քուէարկութեան մասնակցելու, հանրութեան կ'իյնայ առաւելագոյն օգուտը քաղել այդ առիթէն։ Գործին կը վնասէ ինչպէս քար անտարբերութիւնը, նոյնպէս եւ մեծասաներորդ ժամու իրարանցումը։ Ընտրողներու քանակն ու տեսակէտն է որ ընթացք պիտի տայ հանրային կեանքին։ Այն որ մեկուսի կը կենայ գործի ժամուն, իրաւունք չունի գանգատելու կամ իմաստութիւն ծախելու։

Որպէսզի Եւրոպան կարենայ ունենալ իրական, ժողովրդավար կազմակերպութիւն, անհրաժեշտ է արթուն գտնուիլ նախնական աշխատանքներու շրջանին։ Եւ անհրաժեշտ է սկզբունքներ արծարծել, անձեր փնտռելէ առաջ։ Օրինակ.— տարրական պահանջ է վերջնել յարանուանական խորութիւնը։ Շատ մը գաղութներու մէջ դարմանուած է ոչ միայն այդ ժամանակավրէպը, այլ եւ սեռի խորութիւնը։ Այստեղ ալ Մարսիլիան որոշ քայլեր առած է։ Չարիք է ընդհանրացնել մանկակի փորձերը, մանաւանդ որ, ոչ մէկ տեղ այնքան սպառնալից է այլասերման, օտարացման վտանգը, որքան այս համայնակուլ միջավայրին մէջ։

Եւ աւելորդ է ամուլ մրցակցութիւններ կատարել։ Թող առողջ սկզբունքներ դրուին եւ անոնց բոլորտիքը համախմբուին բոլոր ընդունակ ուժերը։ Ընտրական պայքարը կ'այլասերի, եթէ կանխակալ կարծիքներով առաջնորդուինք, կամ հոսանք մը նշանաբան ընտրէ ասպարէզէն քշել միւսը։ Կիրքերը պէտք է մարին հիմնական նպատակին առջեւ, եւ ասպարէզը բացուի միայն տեսակէտներու եւ արժէքներու համար։

Տէր եղէք ձեր իրաւունքին, եւ առաջ քաշեցէք այն ուժերը որ կը հասկնան ձեր տառապանքը եւ կրնան օգտակար ըլլալ ձեզի։

Ինքնապաշտպանութեան կոիւ կը մղէինք երէկ, ուրիշ երկնքի տակ եւ ուրիշ դետնի վրայ։ Ինքնապաշտպանութեան, ազգային դիմագծի պահպանման նոյն պայքարն է որ կը պարտաղրուի այսօր, օտար ափերու վրայ։ Որքան լաւ կազմակերպենք մեր ուժերը, այնքան պիտի սահմանափակուի չարիքը, որ ամէն կողմէ պաշարած է մեր ցիրուցան բազմութիւնները։

Շ.

"ԱՌԱՆՑ ՕՏԱՐՆԵՐՈՒՆ ՖՐԱՆՍԱՆ ԿՈՐՑԱՆԱԾ Է,,

Առջի օր գրեցինք թէ յատուկ յանձնախումբը եռանդով կ'աշխատի, օտարականներու հպատակութիւնը դիւրացնելու համար։ Այս առթիւ Ռօնի երեսփոխան եւ Foyer Françaisի նախագահ Շարլ Լամպէո, որ յանձնախումբին ամէնէն գործօն անդամն է, հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

— « Ֆրանսան Եւրոպայի միակ երկիրն է որուն ծնունդները կայուն են, նոյն իսկ կը նուազին։ Ամէն տարի Գերմանիոյ բնակչութիւնը կ'աճի 750,000 ծնունդով։ Տասը տարիէն Ֆրանսան երբորդ կարգի երկիր մը պիտի դառնայ, անզօր՝ իր դրացիներուն առջեւ։ Իր ծնունդները նուազելով՝ այլ եւս չպիտի կրնայ բնակիչները ղրկել իր գաղութները, ուր պիտի խուժեն օտար քաղաքացիները։ Ենթակայ պիտի դառնայ պատերազմի յայտարարութեան մը եւ յարձակողները վտանգաւոր պիտի ըլլան մանաւանդ անոր համար որ, իր մարդկային չտեմարանը կը պարպուի։ Մէկ դարման կայ ասոր, — օտարներու հպատակութիւնը։ Ո՛վ կը համարձակի այսօր ըսել թէ Միացեալ Նահանգները մեծ ազգ մը չեն ազգային ոգիով։ Արդ, 1787ին, Անկախութեան Պատերազմին առեն, Միացեալ Նահանգները չորս միլիոն բնակիչ կը հաշուէին։ Այսօր 117 միլիոն քաղաքացի ունին։ Շնորհիւ շարունակական նկրտզղթի քաղաքականութեան մը, շնորհիւ օտարներու հպատակութեան, Միացեալ Նահանգները հարիւր տարուան մէջ աշխարհի առաջին ազգը ստեղծեցին։ Ամերիկան այլ եւս գոցած է իր դուռները եւ միւս ազգերը այժմ դէպի Ֆրանսա պիտի թափին իրենց ժողովուրդը։ Այսօր չորս միլիոն օտարական կայ Ֆրանսայի մէջ։ Եկող տարի շատ աւելի պիտի ըլլայ։ Ֆրանսա արտադրիչ երկիր մըն է որ պէտք ունի օտար բանուորութեան։ Հազարաւոր օտարականներ կ'ապահովեն մեր հանքային արտադրութիւնը, հարիւր հազարաւոր օտարականները հասարակ բանուոր եւ հողագործ կը հայթայթեն մեզի։ Արդ, պէտք է ընտրել երկուքէն մէկը, — կա՛մ իբրեւ կոյր, թելթեւ արտով ընդունիլ որ Ֆրանսան կորսուի, պզտիկ ազգ մը դառնայ եւ ջնջել օտար բանուորութիւնը, կամ ուզել որ ամէն տարի դառնայ մեծ ազգ մը, անտեսապէս եւ ֆիզիքապէս։

« Պէտք է զգուշանալ օտարատեցութենէ, բայց չորս միլիոն օտարականներու ներկայութիւնը երկրին նեղը՝ վտանգաւոր է։ Ենթադրեցէք թէ պատերազմ ծագեցաւ։ Ի՞նչ պիտի ընենք։ Այդ օտարականները սահմանագլուխ փոխադրելու համար պէտք է ամբողջ երեք ամիս շարժման մէջ դնել մեր բոլոր կառախումբերը։ Եթէ փորձենք անջատ բանակատեղիներու մէջ համախմբել, պէտք է կերակրենք։ Մինչդեռ լաւագոյն տարրերը քաղաքացի դարձնելով, կրնանք ցորենը որոմէն զատել, ընտրողական ներդաղթի քաղաքականութիւն մը վարել, եւ, պատերազմի առեն, անոնք որ չէզոքներ կամ հակառակորդներ պիտի ըլլային, պիտի զօրացնեն մեր զօրագունդերը»։

Յանձնախումբը դիտած է որ նախկին ձեւով տարին հազիւ 5000 հպատակութիւն կ'ընդունուէր։ Անցեալ տարի կարելի եղած է 11,000 գործողութիւն կատարել, բայց օրական 150-200 դիմում կ'ըլլայ եւ եթէ դիւրութիւններ տրուին, պիտի կրկնապատկուի։ Նոր ծրագրով, կարելի պիտի ըլլայ տարին 100,000 նոր հպատակ արձանագրել, որոնք 40 միլիոն ֆրանք կ'ամուսա պիտի բերեն եւ որոնց զաւակները ֆրանսական դպրոց երթալով, լաւ Ֆրանսացիներ պիտի դառնան։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սեպտեմբեր 8էն 9 լուսնալոյս գիշերը վլասիկովկասի մէջ կատարուած են ընդհանուր ձերբակալութիւններ, խորհրդային իշխանութեան դէմ ապստամբութիւն կազմակերպելու համբաստանութեամբ։ Ձերբակալութիւնները կատարուած են լրոս-կուայի յատուկ հրահանգով։ Ձերբակալուածներու մէջ կան բազմաթիւ նախկին սպաներ, ուսուցչապետներ, փաստաբաններ, Չէկայի գործակալներ։ կը հաղորդուի, որ ձերբակալութեան հրամանը տրուած է Լոնտոնէն ու փարիզէն ստացուած տեղեկութիւններու հետեւանքով։ Իբրեւ թէ Ռուսաստանի գանազան վայրերուն մէջ երկար ատեն գոյութիւն ունեցած են հակասովետական կազմակերպութիւններ, որոնք կապ կը պահեն նախկին իշխան Նիքոլա Նիքոլայեւիչի հետ։ կը սպասուին նոր գնդակահարութիւններ։

ՍԵՒ ԾՈՎՈՒ ՌՈՒՍ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ Ֆրանսացիները խորհրդային իշխանութեան յանձնած են Սեւ ծովու Վրանկէլեան նաւատորմը, որ մինչեւ հիմա Պիզէրթի նաւահանգիստը կը մնար։ Այս նաւատորմը մօտ օրէն Պոլսոյ ճամբով Օտեսա պիտի երթայ։ Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ Լոզանի դաշնագրին Նեղուցներու վերաբերեալ տրամադրութեան համաձայն, խաղաղութեան առեն օտար մարտանաւեր կրնան Նեղուցներէն անցնիլ առանց ո եւ է ձեւակերպութեան, պայմանաւ որ անոնց ուժը Սեւ ծովու եզերքի ամէնէն զօրաւոր պետութեան նաւատորմի ուժէն մեծ չըլլայ։ Թուրք թերթերը դիտել կուտան թէ այժմ Ռուսերը միայն վեց Թորփիլանաւ ունին Սեւ ծովու մէջ, մինչդեռ երբ Վրանկէլի նաւատորմը ներս մտնէ, մեծ պետութիւնները պիտի կրնան իրենց ուզած վարկեանին Վրանկէլի նաւատորմին չափ ուժով նաւատորմ մը դրկել Սեւ ծով։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ գործակալութիւնը կը հերքէ Գարախանի պաշտօնանկութեան լուրը եւ կ'ըսէ թէ Գարախանի բացակայութեան իրեն պիտի փոխանորդէ իբրեւ գործակատար, Լեհոնիոյ սովետական ներկայացուցիչ Չերնեին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հերեւի դահլիճը հրաժարած

Երեքշաբթի օր Ցունաստանի բոլոր կուսակցութեանց պետերը գումարուեցան Հանրապետութեան նախագահ Ծովակալ Քոնտուրիոթիսի մօտ, վարչապետ Քոնտիլիսի ներկայութեամբ, խորհրդակցելու համար յառաջիկայ խորհրդարանային ընտրութեանց և ներկայ դահլիճին իշխանութեան գլուխ մնալուն մասին։ Վիճաբանութիւնները տեւեցին մինչեւ ժամը 4.30, սակայն կարելի չըլլալով ո եւ է համաձայնութեան գալ կուսակցութեանց պետերուն հետ, զօր. Քոնտիլիս Հանրապետութեան նախագահին յանձնեց դահլիճին հրաժարականը՝ դիւրացնելու համար անոր աշխատանքը։ Ծովակալ Քոնտուրիոթիս մերժեց հրաժարականը և խնդրեց զօր. Քոնտիլիսէ որ շարունակէ պաշտօնը։ Ինը նախարարներէն երեքը միայն կողմնակից էին հրաժարելու։ Արքայականները հետզհետէ կը զօրանան և կը վախցուի որ ընտրութեանց մէջ մեծամասնութիւն շահին։

Նախարարական այս տագնապը աւելի կը կնճռոտէ կացութիւնը, որ Օգոստոս 21էն՝ Փանկալոսի տապալումէն ի վեր խառնաշփոթ է։ Վէնիզէլոս պատգամաւոր մը ղրկած է Աթէնք ազատական կուսակցութեանց ուղղուած նամակով մը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ Քոնտիլիսի դահլիճը բաւարար ապահովութիւն կը ներշնչէ ընտրութեանց անկողմնակալ կատարուելուն և նը-պաստաւոր կ'արտայայտուի համեմատական դրութեան։ Վէնիզէլոս կ'աւելցնէ թէ ընտրութիւններէն վերջ կարելի է կազմել միացեալ դահլիճ մը՝ ամէնէն զօրաւոր կուսակցութեան պետին նախագահութեամբ և թէ ինքը այժմէն յանձն կ'առնէ արտաքին նախարարի պաշտօնը այդ դահլիճին մէջ, որ պիտի կրնայ առնուազն երկու տարի պաշտօնավարել և կարգն ու ապահովութիւնը վերահաստատել։

«Ռիշատիյե» գրանաւորը

Թուրք կառավարութիւնը պատերազմէն առաջ «Ռէշատիյե» անուն զրահաւոր մը ապսպրած էր Անգլիոյ և իբրեւ կանխավճար 150 հազար ոսկերլին յանձնած էր «Թուրքիոյ Ազգ. դրամատուն»։ Պատերազմին հետեւանքով Անգլիացիները չյանձնեցին զրահաւորը։ Թուրք կառավարութիւնը այժմ անգլ. դրամատունէն կը պահանջէ 150.000 ոսկին։ Դրամատունը կ'ուզէ 1914ի սակով վճարել։ Էնկիւրի կը մերժէ։ Բանակցութիւնները կը շարունակուին։

Ռուսերասիական դրամատունը փակուած

Ռուսերասիական Դրամատունը Սեպտեմբեր 27 երկուշաբթի առտուընէ սկսեալ դադրեցուց իր վճարումները՝ Եւրոպայի եւ Ասիոյ իր բոլոր մասնաճիւղերուն մէջ։ Այս հրահանգը տուած է դրամատան վարչական խորհուրդը, որ որոշած է ընկերութիւնը կամաւոր լուծման ենթարկել եւ անհրաժեշտ ձեռնարկները կատարած է պաշտօնական հաշուեյարդարող մը նշանակել տալու համար։

Յիշենք թէ այս դրամատան կեդրոնը կը գտնուէր Ռուսիոյ մէջ, ուր հարիւր մասնաճիւղ ունէր. սակայն 1917 դեկտ. 15ի ազգայնացման հրովարտակին վրայ իր բոլոր դրամներն ու գոյքերը գրաւուեցան պոլշեւիկներուն կողմէ։ Հակառակ ասոր, դրամատան արտասահմանի, մանաւանդ Չինաստանի և Մանչուրիոյ մասնաճիւղերը շարունակեցին գործել մեծ դժուարութեամբ։ Քանի մը ամիսներէ ի վեր Չինաստանի մասնաճիւղերը անկարող դարձած էին իրենց ընդհանուր ծախքերը գոցելու և վարչական խորհուրդի ջանքերուն հակառակ, կարելի չեղաւ հաւասարակշռութիւն առաջ բերել։ Այս պայմաններուն տակ է որ լուծման որոշումը տրուեցաւ, կացութիւնը փրկելու համար։ Ընկերութեան բացը հինգ միլիոն սղերլին կը հաշուեն անգլիական թերթերը։

Տրապիզոնի յետոյ Իզմիրօղլուն

Թուրք թերթերը կը շարունակեն ողբալ երկրին տնտեսական քայքայման վրայ։ Վերջերս ուշադրաւ հատուած մը արտատպեցինք Տրապիզոնի մասին։ «Իգտամ» հետեւեալ տեղեկութիւնը կը տանայ Իզմիրօղլուէն.—

Տրապիզոնի ցաւերուն մասին յօդուած մը կարդացինք։ Իզմիրօղլու ալ նոյն ցաւերը ունի։ Եթէ այս կացութիւնը քանի մը տարի տեւէ, Իզմիրօղլուի հարուստները ուրիշ տեղ պիտի գաղթեն եւ քաղաքը աղքատներու բոյնի մը պիտի վերածուի։ Նոյն իսկ այսօր, մեծ դրամագլուխի տէր 7 - 8 վաճառականներ իրենց կապը կտրած են Իզմիրօղլուի հետ։

Պատճառը այն է որ նաւահանգիստ եւ ճամբայ չկայ։

Ատանացի վաճառական մը մնանկացած է։ Պէտք է դաս առնել ասկէ, եւ զարման փնտռել։ Երբ կսրգ մը առեւտրական-

---

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆՈՐ ՀՈՎԵՐ ՌՈՒՍՊՈՒԼՇԵՒԻԿՆԵՐՈՒՆ

(ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԹԵՐԹԻ ՄԸ)

Ուսմա ուշագրաւ փոփո[խութիւն] Թիւններու ենթարկուած է նա[խ]կայ տարուան սկիզբէն ի վեր։ [Ա]մանք կը պնդէին թէ Ս[տա]մահուրենէն ի վեր Մոսկուա [ա]մենէն խոշոր դէմքն է Սթա[լի]համաչափ կուսակցութ[եան] ընդհ. քարտուղարը։ Ուրիշներ պնդէին թէ Ձերկայի Հանգա[մա]պետ Ֆելիքս Ձերժինսկին [ա]կարեւոր էր։

Ձերժինսկիէն մնացեալ պատահած դէպքերը հաստա[տե]ցին այս վերջին կարծիքը, [ո]հետեւ երկոտասնեակ մը պա[շտ]ած աւատապետներ, որոնք [կ]ենդանութեանը ստուերի պէս [մ]ացած էին, հիմա բացէ ի [կ]ոխ յայտարարած են համա[խ]նավար վարիչներուն դէմ։

Սթալին տակաւին իշխանա[կան] թեան գլուխ կը գտնուի, սակայ[ն] ինդիր է թէ որքա՞ն երկար կ[ա]կենայ ծալ, որովհետեւ Խրե[մ]լի գործավարները ժամանա[կ] կաւորապէս քաշուած են Տրո[ց]րակէն։ Լէոն Թրոցքի, որ Ձ[եր]ժինսկի իբր իր բերանը կը դն[ո]ծածէր՝ առաջ քշելու համար [ո]չափաւոր բարենորոգութիւնն[եր]ը, սպցուցած է Ձերժինսկիի [կ]տուած կրկնակ պաշտօնները, [Մ]ենաշնորհի յանձնաժողովին [ն]խագահութիւնը, եւ Ազգա[յի] տնտեսութեան գերագոյն [խ]որդին փոխ-նախագահութի[ւն]։ Այս վերջին մարմինը, որուն [ն]խագահն էր Ձերժինսկի մին[չ]իր մահը, խորհրդային կառա[վ]րութեան ներքին տնտեսա[կ]ան քաղաքականութիւնը կը վա[րէ]։

Սթալին Միկոյեանը [պ]համենեքի տեղ, ուրիշ անձ[ե]Ռօզենպերկ, որ յեղափոխ[ու]ի վեր Մոսկուայի խորհուրդին [ն]խագահն էր։ Քամենեֆ կորս[ո]ւ ձիայն իր այս պաշտօնը, [ա]եւ աշխատանքի եւ պաշտպա[ն]թեան նախագահութիւնը, որ [ր]եւոր պաշտօն մըն է Ռուսիոյ [Ս]օքոլնիքօֆ, Զերնովիեվ, Ռ[ա]փաէլ-քօֆ եւ Եօֆֆէ միւս [ր]եւոր Հրեաներն են, որոնք [տ]ակցութեան ներքին խորհ[ո]ներէն դուրս նետուած են։ [Մ]կարեւոր Հրեայ գործավար[ը] Թողուած է, Լիթվինօֆն է, որ [է]ներնի լուրջ հիւանդութ[ե]պատճառաւ կը մնայ արտա[ք]գործերու փոխ-գործավար։

Այս Հրեայ գործավարնե[ր]հետացման հետեւանքով [կ]բաւոր ուրիշ մարդ մունի [տ]ծնեաներ, մեծ մասով Հրե[ա]պաշտօնակ եղան։ Արդէն պ[ա]ներ սկսած են շրջիլ թէ հա[մ]նավար կուսակցութիւնը [կ]հրէական դարձած է։

Ու այսպէս, համաչափ [կ]ուսակցութիւնը որ առաւել[ա]գործն է Հրեաներու, որոշ[ո]հրաժարիլ համաշխարհային [զ]ափոխութեան հրէական [ք]աքանութենէն, ու Ռուսիա [ս]օր կը կառավարուի Վրաց[ի]լու, Լիհերու, Լիթուաններու, [Լ]ետներու եւ Կովկասցիներու կողմ[է]

Ամբողջ յեղափոխութիւ[ն]վարողները եղած են այն ազ[գ]յին փոքրամասնութիւններէն [ռ]ուսական հին կառավարութի[ւ]տարիներով կեղեքած էր, ու [մ]չեւ այսօր Հրեայ փոքրամասնո[ւ]թիւնը ասոնց բոլորէն զօրա[ւ]էր։ Ռուսերը՝ կուսակցութ[ե]ներկայ վէճերուն պատճառ[ա]շատ մանր պաշտօններու կո[չ]են, սակայն հետաքրքրական [է]պային ասելի կարեւոր պաշտ[օ]ներ ձեռք պիտի բերեն։

Հասկայ կուսակցութիւն

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կը խնդրուի միայն Թերթին կամ խմբագրին անունով դրկել հրատարակութեան սահմանուած նիւթերը։

‘‘ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ,,Ը

Մեր ազգային հաստատութիւններէն շատ քիչերն են որ կրցան վերապրիլ Մեծ-Ազէտէն ետք։ Ատոնցմէ մէկն է Դպրոցասէրը։ Արեւմտահայ վերջին կէս դարու կեանքին մէջ իր ունեցած գործնէութիւնով Դպրոցասէրը եղաւ մեր վերածնութեան փայլուն գործօններէն մէկը, հասցնելով զարգացած հայ կիներու եւ հայ գաւառին նուիրուած անձնուէր կին-գործիչներու սերունդ մը։

Ցետոյ ևկան աղէտները որոնց ընթացքին այդ հաստատութիւնը անցաւ նոր փուլերէ։ Իզմիրի դէպքերէն ի վեր Դպրոցասէրը նետուած է Մարսէյլի ափունքը, զուրկ այն հետաքրքրութիւններէն եւ գուրգուրանքէն զոր ժողովուրդը, մանաւանդ Պոլսոյ հայութիւնը չնայեց ամբողջ կէս դար։

Պէտք է մերկացնել ճշմարտութիւնը այդ գեղեցիկ հաստատութեան շուրջ, պէտք է փորձել ճիգ մը հայութեան երբեմնի վերաբերումը նորէն կեդրոնացնելու համար Դպրոցասէրին վրայ, որուն վերապահուած է թերեւս աւելի կենսական դեր ապագայնացումի նոր դաշտին՝ գաղութի հայութեան մէջ։

Այսօր Դպրոցասէրին կրթական մակարդակը աւելի վար է քան պոլսական ամենէն խոնարհ նախակրթարանի աստիճանը։ Ընդ տնօրէնը Պ. Խզգալացեան (Հնչակեան) ծանօթ է պոլսահայ կրթական շարժումին մօտէն հետեւողներուն եւ այդ ծանօթութիւնը պիտի բաւէ լիակատար գաղափար մը տալու Դպրոցասէրի ներկայ կացութեան մասին։ Ցնօրէնին օգնական նշանակուած է իր եղբայրը, որ Մարսէյլի գործարաններուն կեանքը անհանդուրժելի գտնելէ եւ դպրոցին մատակարար-աշխատաւորութիւնը փորձելէ ետք, կոչուած է այդ պաշտօնին։ Իրենց հետ կը պաշտօնավարէ, իբրեւ այցելուուսուցիչ, Պ. Ցովսէփ Գուլումճեան (ամկավար)։

Եթէ նկատի չառնենք այցելու ֆրանսագի կնոջ մը շատ սահմանափակ դերը եւ շրջանաւարտ օրիորդներու ուսուցչական պաշտօնը, Դպրոցասէրի կրթական «մշակ»ներու թիւը կ'ամբողջանայ Իզգալացեաններով։

Դպրոցասէրի վարչութիւնը կը կազմեն երկու վճարուած խնամակալուհիներ, Օր. Պալթազար, որ դժբախտաբար իր առաջացած տարիքին պատճառաւ ենթարկուած է երկրորդին՝ Ցիկ. Պօյաճեանի քմահաճ ուղղութեան։ Իսկ այդ ուղղութիւնը կը ձգտի ու յաջողած է երբեմնի մեծ հաստատութիւնը վերածել որբուհիներու պատսպարանի մը, տեսակ մը անհատական ձեռնարկի որ չենթարկուիր որ եւ է ազգային վերհսկողութեան։

Որո՞ւնն է յանցանքը։ Խնամակալուհինե՞րն. երբե՛ք։

Երբ ժողովուրդը կամ պայն ներկայացնող մարմինները կր բաւականանան, հակառակ եղած բազմաթիւ բողոքներուն, տարին անգամ մը հաշուական քննիչ մը (նախկին հնչակեան Ս. Քարեանը) նշանակել եւ իրենց պարտքը կատարած ըլլալ, երբ Եւրոպայի Առաջնորդը իր բազմաթիւ այցելութիւններու ընթացքին մէկ անգամ չէ հետաքրքրուած իր լսածները ստուգելու, ինչպէ՞ս մեղադրել ուրիշները որոնց անկարող ձեռքերուն ձգուած է Դպրոցասէրը։

Խնամակալուհիներու յաճախ կրկնած չքմեղանքը եղած է թէ «քանի որ գաւառ չկայ, ո՞րու համար պատրաստեն ուսուցչուհիները»։ Հապա ֆրանսահայ գաղթներէն եկած ուսուցչուհիի խնդրանքնե՞րը, հայ գաստիարակութիւնով օժտուած մայրերու պէ՞տքը, հայ աղջկանց բարձրագոյն դպրոցի մը խոշոր պահա՞նջքը։ Չէ՞ որ Մարսէյլ հաստատուած օրեր ուն հայ ծնողներ մէկ անգամէն հարիւրի մօտ աշակերտութիւն մը տուին Դպրոցասէրին եւ յետոյ յուսախաբ, մէկիկ մէկիկ ետ քաշեցին իրենց պաւակները եւ յանձնեցին ֆրանսական դպրոցներուն։

Դպրոցասէրին շուրջ ամենէն կսկծալի պարագան նիւթականի կորուստը չէ անշուշտ։ Դպրոցասէրի անկումին պատճառ դարձողները կը խլեն միջոցներուն լաւագոյնը եւ պատրաստ միակ գետինը, ունենալու կրթական բարձրագոյն հաստատութիւն մը գահավէժ ապագայնացումի այս շրջանին։ Ատոր փոխարէն կայ Ցիկիններուն (աւելի ճիշտը Ցիկ. Պօյաճեանի) չքմեղագումը թէ Դպրոցասէրը հիմա որբուհիներ կը հոգայ։ Բայց ո՞վ տուաւ իրենց հին Դպրոցասէրը իր ուղղութենէն փոխելու արտօնութիւնը, կէս դարու խնամքով եւ գուրգուրանքով կառուցուած շէնք մը քմահաճօրէն տարբեր նպատակի մը յատկացնելու իրաւունքը, երբ մանաւանդ իրենց մէկ երկու հարիւր որբուհիներէն դուրս տասնեակ հազարաւորներ գէշ աղէկ հոգացուեցան առանց ազգային հաղուագիւտ հաստատութիւններ քանդուելու։

Ու գնե՛ տիկա կարենային ընել...։

Հարցին ամենէն սեւ կողմը նոյնիսկ այդ պատսպարանին գոյութակցութիւնն է, գոյութակցութիւն մը որ սեփականութիւնն է ամէն Մարսիլհայու, անցնողգարձող հետաքրքիրներու, նոյնիսկ Առաջնորդին, որուն խօսուած է շատերու կողմէ, մէկն ըլլալով Ռամկավարներ եւ Հնչակեաններ։

Մարսէյլ փոխադրութենէն ասդին, հարիւրաւոր որբուհիներ եկած ու անցած են Դպրոցասէրէն ամուսնանալու համար առաջին դիմողին հետ։ Եղա՞ծ է հարցնող թէ ի՞նչ են ամուսնութեան թեկնածու պարոնին նիւթական պայմանները, յարմարութիւնները, ֆիզիքական վիճակը եւլն.։ Պահանջած միակ պայմանն է ըլլալիք վճարումը, սակարկութեան համեմատ 300էն մինչեւ 3000 ֆրանք։ Եղած են դէպքեր երբ անծ անօթի պարոն մը ներկայացած է Ուրբաթ օր, ամուսնացած Բշ. եւ Դշ. Մարսէյլէն հեռացած է նորապսակ զոյգը։ Ամէն անդին հետաքրքրուող չկայ մեկնած որբուհիով։ Ցիշած ըլլալու համար օրինակ մը, անցած Ապրիլին ներկայացած է երեք անգամ ամուսնացած մարդ մը որ 20 տարեկան տղայ ունէր, եւ չորրորդ կինը ընտրած է Դպրոցասէրի որբուհիներէն 19 տարու աղջիկ մը։ Պզրիկ գումար մը հարթեց ամէն դժուարութիւն ու նոյն իսկ աւելին, Դպրոցասէրի խնամակալ Ցիկինները կնքահօրը յանձնեցին ուրիշ չորս աղջիկներ եւս զանոնք փարիզ տանելու եւ... ամուսնացնելու համար։ Ազգային իշխանութիւնները (միակ պատասխանատուն) պիտի կրնա՞ն ըսել թէ ի՞նչ եղան, ո՞ւր են այդ միւսները։

Որբուհիները, որոնք 200ի մօտ են հիմա, քիչ բացառութիւնով եկած են Ցունաստանի Ըլլիֆին որբանոցէն։ Ըլլիֆը հոգացած է անոնց մէկ տարուան ապրուստը, պայման դնելով որ մէկ տարուան կրթութենէ ետք յարմարագոյնները ամուսնացուին, իսկ Ֆրանսայի մէջ ծնողք ունեցողները յանձնուին իրենց տուներուն հոգածութեան։ Ըրդ, աջէն ու ձախէն գանգատներ կը լսուին թէ օտարը կը քամէ Ֆրանսայի բարի քները, թէ կը խլէ տեղացի աշխատաւորին հացը, թէ արգելք կ'ըլլայ իրաւազուրկի պայքարին։ Ճի՞շդ է այս. ես պիտի ըսեմ՝ մէկ աստիճան միայն։ Բացի ափ մը լսած տաւտալ բացառութենէ, օտարականներու մեծագոյն զանգուածը եկած է տեղացի աշխատաւորին թշուառութիւնն ու տաժանքը իր ուսերուն վրայ տանելու։ Ֆրանսայի յարաճուն ձարտարարուեստը մաշեցնող աշխատանքներու համար պէտք ունի մարդկային ուժերու. այդ պակասը լրացնողը օտարականն է, արտասահմանէն գնուած անհարժատ, աժան, հումուժը։

Մտէք կապարի եւ երկաթի հալոցներու ծանր բաժանումներու մէջ, մտէք մօր եւ արուեստական իւղերու գործանոցներէն ներս, դիտեցէք կզմրիներն կամ քարափին վրայ ածուխ պարպելու գործողութիւնները, եւ տեսէք թէ այդ կրակի, իւղի, ածխափոշիի եւ հողի քանդիչ մթնոլորտին տակ տառապող օտարականներու կողքին ո՛րքան են զուտ տեղացի աշխատաւորները։ Գացէք քաղաքապետական հիւանդանոցները եւ պիտի տեսնէք որ բնակչութեան թիւին համեմատ օտար հիւանդներ այնքան ուշագրաւ համեմատութիւն մը կը կազմեն, որ առողջապահական պիւտճէի տեսակէտով գանգատներ իսկ լսուելացան։ Այո, օտարականը իր կուրծքին տակ ծանր հազ մը ունի, իր երակներուն գաւող ուժաթափութիւն մը եւ սրտին մէջ անհուն տառապանք մը։ Փողոցէն իսկ օտարականին ինքնութիւնը կը հասկնաս առանց հարցնելու։ Իրերու անբնական բացուածք, ճակտի ու երեսի չզայնոտ խորշոմներ, ոսկորներու կորացում, ամբողջ ձանձրոյթ ու յուսաբեկում մատնող քալուածք մը։ Պապանզոց տարուող եղն իսկ այսպէս գառնօրէն չի քալեր։ Սուրիայէն քառասունէ աւելի անձնական ընկերներ ունէի, կայծկլտուն եւ խանդավառ պարմանիներ, իւրաքանչիւրը օջախի մը մարմնացած յոյսը, իսկ այսօ՞ր, գեռատի ծերունիներ, ողջ գատարկուած հոգիներ, ծախուած մարմիններ միայն։

Ինչո՞ւ են այսպէս։ Որովհետեւ ծուխ կը շնչեն ու ցեխ կը թքնեն. որովհետեւ կը գատարկեն իրենց երակներու կենսաւնակութիւնը, դարձնելու հսկայ անիւներ, որպէսզի Ֆրանսայի արտադրութիւնները անմրցելի ժամանութեամբ գրաւեն համաշխարհային շուկաները եւ դարմանեն պատերազմական մսխումներով սպառնացած երկիրը։ Ընդնք իրենց տաժանելի աշխատանքով, երկաթ ու ածուխ կրողներու շարքերը գրաւած են, որպէսզի իրենց վերեւ տեղացի ապնուապետական բանուորութիւն մը գոյանայ, համեմատաբար դիւրատար գործով, լաւ վճարումով եւ վերծ կուրծքի մաշումներէն։ Կը տեսնէ՛ք, տեղացի բանուորին կեանքն է որ կը պաշտպանուի, Ֆրանսայի խոնարհ բնակչութեան արիւնը կը խնայուի։

Եւ ի՞նչ է այս օրհնաբեր աշխատանքին վարձքը։ Հիւանդանոցներու շահագործում, հասարակաց ճաշարանի մէջ կտոր մը հացի հետ պնակ մը խառնապուր աւելի քիչ քան իրենց թափած քրտինքը։ Ցետո՞յ, օ՜Հ. սա ապերախտ գանգատները թէ մենք տեղացիին հացը կը խլենք...։ Կը հարցնենք՝ մե՞նք ենք հաց խլողը թէ ջիւան ու թարմ կեանք քաժողները. մենք բարի քները վայելողնե՞ր ենք թէ մեր արիւնով արգասաբերողները։ Շուշանեան մտածե՞ց երբեք արդարութեան վրայ, երբ օտար բանուորը կը ներկայացնէր «փորը կուշտ», «նստակեր» եւ գործադուլի դաւադրող»։ Ի՞նչ ընէ օտարը երբ չի գնահատուիր երկուստեք ալ, երբ գործարանատէր թէ աշխատաւոր կ'ուզեն շահագործել եւ արհամարհել զինք միեւնոյն աստեն։ Եթէ տեղացի աշխատաւորի զաւակը, որ չի կրնար օգտուիլ, Նանրային դպրոցներու ձրի ուսումէն, ի՞նչ կ'ընէ այդ հապա օտարները։ Եթէ օտարը տեղացի աշխատաւորի իւրաքանչիւր քայլին, գործադուլին հետեւի, ո՞վ պիտի խնամէ իր զաւակները։ Արհեստակցականները. եթէ անոնք այդքան կարողութիւն ունէին, թող գոհանան նախ իրենցիները, թող բարձրանան իրենց շարքերուն գիտակցութիւնը որպէսզի իրերը միակողմանի չդատեն, որպէսզի պարզ ու վստահ տեսնեն որ երեք ու կէս տարի ռազմաճակատներու վրայ հերոսաբար վատնուած արեան պակասը լրացնող օտար բանուորութիւն մը կայ, որ տառապելով կը ստեղծագործէ, որ ճակատագրով հաւասար է եւ արժանի է անխտիր պաշտպանութեան։

* * *

Դառնանք միւս անկիւնը։

Իրականին մէջ գործադուլներու հարիւրին 90ը վիժած են եւ սպառած բանուորական շարքերու դիմադրելու միջոցները։ Գործարանատէրեր գիտակ ասոր, յաճախ բանուորութիւնը կը մղեն գործադուլի, անանկացնելու համար զեկավարները եւ վհատեցնելու բանուորները։ Անգլիական մեծ գործադուլը պերճախօս օրինակ մըն է։ Պոլտուին՝ պահպանողական ազուէս՝ կրցաւ կազմալուծել ածխագործները, հակառակ համաժողովրդային օգնութիւններու։

Ոչնչոն կամ աւելի Լավութիը (Լիոն) թարմ օրինակ է։ Գործադո՛ւլ. օտարականներ եւ Հայեր կը հետեւին. նահա՛նջ... բայց ոչ 25 Հայերով, այլ հազարաւոր Ֆրանսացիներով։ Ի զուր ամբողջ յանցանքը կը բարդեն C. G. T. U.ի վրայ. ասիկա կազմակերպչականէ աւելի տեղական հոգեբանութեան արդիւնք է։ Ո՞վ վնասեց տեղացի աշխատաւորութեան շահերուն, նոյն ինքն։ Թէ՛ ինչո՞ւ, օտարականը որ մարդ է եւ ունի ստամոքս ու ընտանիք հապճեպով գործ փնտռելու կը ձեռնարկէ, կ'ընդունի առաջին հանդիպածը եւ առաջարկուած օրավարձքով, կ'ըլլայ ղգաստ, չէզոք, «նստակեր», կը դառնայ հաւատարիմ մէկ մասը մեքենային։ Ցեղացին «ակռայ կը կճրտէ՞», ահա հոգեբանական այն թունաւորումը, որ կը ներարկուի անոնց մէջ օտարը ներկայացնելով «գործադուլներ խանգարող»։

Ցետոյ կան պրօպագանդի գոհե։

Ամսական վճարողներ որ ոչինչ կը ստանան փոխարէն։ Ես կը ճանչնամ շատ հայ բանուորներ արձանագրուելու ախտէն վարակուած, անոնք ոչ ծանօթութիւն ունին Արհեստակցականներու մասին, ոչ ալ տեղական լեզուին, բայց իրենց գրպանը ունին կարմիր քարթեր, թուղթէ պատնէշներ, ուրիշ ոչինչ, ասոնք ներբողուած «առողջ գիտակցութեան եւ ըմբոստ խառնուածքի» քայլերէն աւելի ցամաքութե՞նէ վախկոտութեան արդիւնքն են։

Պատկերը ամբողջացնելու համար, աւելցնեմ որ, ասիկա այն օրերուն է երբ գործի առատութիւն կը տիրէ, գործաւորի պահանջ կայ, տեղացի աշխատաւորութիւնը միշտ նախապատուած է, եւ Արհեստակցականներ ալ իզօրու են, նժարը իրենց կողմ կը հակի գեռ, ուստի կրնան արժեցնել իրենց պայմանները, բայց եւ այնպէս շատ փայլուն չէ կացութիւնը։ Շուշանեան ինք ալ կ'ընդունի։

Բայց ան աւելի վաղուան անորոշութենէն մտահոգ է։

Այդ մասին ալ ունիմ ընելիքներ։

ԱՐՍԷՆ Կ. ՄԵԼԻՔՈՆԵԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կը խնդրուի միայն Թերթին կամ խմբագրին անունով դրկել հրատարակութեան սահմանուած նիւթերը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հատոր երկրորդ

Ա. Ա. Ս. Հ. Հ. Պատմության ինստիտուտ

Հրատարակչություն «Հայաստան»

Երևան — 1967

Հատորը ներկայացնում է Հայկական ՍՀՀ պատմության 1920 թ. նոյեմբերից մինչև 1936 թ. ընկած ժամանակաշրջանը։ Հատորի առաջին մասում լուսաբանված են Հայկական ՍՀՀ հաստատման, խորհրդային կարգերի հաստատման, ազգային-պետական շինարարության, ժողովրդական տնտեսության վերականգնման և զարգացման, մշակույթի, գիտության և կրթության հարցերը։ Երկրորդ մասում ներկայացված են Հայկական ՍՀՀ տնտեսական և մշակութային զարգացման հիմնական ուղղությունները, ինչպես նաև ներկուսակցական պայքարը։

Գրքի վերջում տրված են անվանական ցանկ, ինչպես նաև ժամանակագրական աղյուսակ։

Գինը 2 ռ. 50 կ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հատոր երկրորդ

Ա. Ա. Ս. Հ. Հ. Պատմության ինստիտուտ

Հրատարակչություն «Հայաստան»

Երևան — 1967

Հատորը ներկայացնում է Հայկական ՍՀՀ պատմության 1920 թ. նոյեմբերից մինչև 1936 թ. ընկած ժամանակաշրջանը։ Հատորի առաջին մասում լուսաբանված են Հայկական ՍՀՀ հաստատման, խորհրդային կարգերի հաստատման, ազգային-պետական շինարարության, ժողովրդական տնտեսության վերականգնման և զարգացման, մշակույթի, գիտության և կրթության հարցերը։ Երկրորդ մասում ներկայացված են Հայկական ՍՀՀ տնտեսական և մշակութային զարգացման հիմնական ուղղությունները, ինչպես նաև ներկուսակցական պայքարը։

Գրքի վերջում տրված են անվանական ցանկ, ինչպես նաև ժամանակագրական աղյուսակ։

Գինը 2 ռ. 50 կ.

ՊԱՏՎԱՍՈՒ «ՅԱՌԱՋ» ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆԻ

86.— ՈՂՋ ԱԻԱԼԱԿԱՆ-ՕՐՎԱԲԵԼԱԿԱՆ

ՄՈՏՈՑ-ՍՈՂՔԵԼԱԿԱՆ

Ուսումնական հաստատությունների համար պատրաստվում է դասագիրք ավիամոտորների և ավիասողքերի մասին։ Դասագրքի հեղինակներն են ավիամոտորների կոնստրուկտոր Ա. Ա. Միկուլինը և ավիասողքերի կոնստրուկտոր Ա. Ն. Տուպոլևը։

Դասագրքում կտրվեն ավիամոտորների և ավիասողքերի կառուցման, հաշվարկման և փորձարկման հիմունքները։ Ավիամոտորների մասին գրքում կտրվեն նաև ավիամոտորների շահագործման հարցերը։

Դասագրքի հրատարակումը նախատեսված է 1936 թվականի երկրորդ կիսամյակում։

Ա. Ա. Միկուլին

Ա. Ն. Տուպոլև

ՊԱՏՎԱՍՈՒ «ՅԱՌԱՋ» ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆԻ

86.— ՈՂՋ ԱԻԱԼԱԿԱՆ-ՕՐՎԱԲԵԼԱԿԱՆ

ՄՈՏՈՑ-ՍՈՂՔԵԼԱԿԱՆ

Ուսումնական հաստատությունների համար պատրաստվում է դասագիրք ավիամոտորների և ավիասողքերի մասին։ Դասագրքի հեղինակներն են ավիամոտորների կոնստրուկտոր Ա. Ա. Միկուլինը և ավիասողքերի կոնստրուկտոր Ա. Ն. Տուպոլևը։

Դասագրքում կտրվեն ավիամոտորների և ավիասողքերի կառուցման, հաշվարկման և փորձարկման հիմունքները։ Ավիամոտորների մասին գրքում կտրվեն նաև ավիամոտորների շահագործման հարցերը։

Դասագրքի հրատարակումը նախատեսված է 1936 թվականի երկրորդ կիսամյակում։

Ա. Ա. Միկուլին

Ա. Ն. Տուպոլև

Ե. Ա. ՓՈՓՈՎԻՉ

ՎԱՐԱԿԱՆ ԲԵԿԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Վեպ

Հատոր առաջին

Հրատարակչություն «Սովետական գրող»

Մոսկվա — 1967

Վեպի գործողությունները տեղի են ունենում 1917 թ. Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխության նախօրյակին և հետո։ Գրքում պատկերված են Վարական բեկերի հերոսական կռիվները Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխության հաղթանակի համար։

Գինը 1 ռ. 38 կ.

Ե. Ա. ՓՈՓՈՎԻՉ

ՎԱՐԱԿԱՆ ԲԵԿԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Վեպ

Հատոր առաջին

Հրատարակչություն «Սովետական գրող»

Մոսկվա — 1967

Վեպի գործողությունները տեղի են ունենում 1917 թ. Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխության նախօրյակին և հետո։ Գրքում պատկերված են Վարական բեկերի հերոսական կռիվները Հոկտեմբերյան սոցիալիստական հեղափոխության հաղթանակի համար։

Գինը 1 ռ. 38 կ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

Հատոր առաջին

Հրատարակչություն «Հայկական սովետական հանրագիտարան»

Երևան — 1967

Հանրագիտարանի առաջին հատորը ներկայացնում է Հայկական ՍՀՀ բնության, պատմության, տնտեսության, մշակույթի, գիտության և կրթության մասին։ Հատորում տեղ են գտել նաև Հայկական ՍՀՀ պետական և հասարակական գործիչների, գրողների, գիտնականների, արվեստագետների կենսագրական տեղեկությունները։

Հատորը զարդարված է գունավոր և սև-սպիտակ նկարներով, քարտեզներով, գծագրերով։

Գինը 3 ռ. 50 կ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

Հատոր առաջին

Հրատարակչություն «Հայկական սովետական հանրագիտարան»

Երևան — 1967

Հանրագիտարանի առաջին հատորը ներկայացնում է Հայկական ՍՀՀ բնության, պատմության, տնտեսության, մշակույթի, գիտության և կրթության մասին։ Հատորում տեղ են գտել նաև Հայկական ՍՀՀ պետական և հասարակական գործիչների, գրողների, գիտնականների, արվեստագետների կենսագրական տեղեկությունները։

Հատորը զարդարված է գունավոր և սև-սպիտակ նկարներով, քարտեզներով, գծագրերով։

Գինը 3 ռ. 50 կ.

ՊԱՏՎԱՍՈՒ «ՅԱՌԱՋ» ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

Հատորներ առաջին և երկրորդ

Հրատարակչություն «Հայկական սովետական հանրագիտարան»

Երևան — 1967

Հանրագիտարանի առաջին հատորը ներկայացնում է Հայկական ՍՀՀ բնության, պատմության, տնտեսության, մշակույթի, գիտության և կրթության մասին։ Հատորում տեղ են գտել նաև Հայկական ՍՀՀ պետական և հասարակական գործիչների, գրողների, գիտնականների, արվեստագետների կենսագրական տեղեկությունները։

Հատորը զարդարված է գունավոր և սև-սպիտակ նկարներով, քարտեզներով, գծագրերով։

Գինը 3 ռ. 50 կ.

ՊԱՏՎԱՍՈՒ «ՅԱՌԱՋ» ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱՐԱՆ

Հատորներ առաջին և երկրորդ

Հրատարակչություն «Հայկական սովետական հանրագիտարան»

Երևան — 1967

Հանրագիտարանի առաջին հատորը ներկայացնում է Հայկական ՍՀՀ բնության, պատմության, տնտեսության, մշակույթի, գիտության և կրթության մասին։ Հատորում տեղ են գտել նաև Հայկական ՍՀՀ պետական և հասարակական գործիչների, գրողների, գիտնականների, արվեստագետների կենսագրական տեղեկությունները։

Հատորը զարդարված է գունավոր և սև-սպիտակ նկարներով, քարտեզներով, գծագրերով։

Գինը 3 ռ. 50 կ.

ՍԵՎԱԿԱՆ ԼՃԱԿԱՏԱՐՁԸ

Լուսանը, 27 Նոեմ.

Հայտնի է, որ Սեւական լճակատարձը ամենաբարձր լեռնանցքն է Սեւանա լճի ավազանում։ Ձմռանը այդ լեռնանցքով անցնելը շատ դժվար է։ Ձյան հաստ շերտերը ծածկում են ճանապարհը, և ձիավորները ստիպված են լինում ձյունը թափ տալ ձիերի ոտքերից։

Ձմռանը Սեւական լճակատարձով անցնելու համար

ներ զանազան պատճառներով հրապարակէն կը քաշուին, ուրիշներու վրայ ալ կ'աղդեն։ Միեւնոյն ատեն մեր ունեցած հարստութիւնը բաժան բաժան կ'ըլլայ եւ կ'անցնի այնպիսի տարրերու ձեռքը, որոնք երբեք չեն կրնար Թուրքիոյ բարեկամ դառնալ։

«Լօթիւս»ի նաւապետին վերադարձը

«Լօթիւս»ի նաւապետ տեղակալ Տրմօն Զորեքշաբթի օր Պոլիսէն Մարսիլիա հասաւ եւ խանդավառ ընդունելութեան արժանացաւ ծովային ու նաւային բոլոր կազմակերպութիւններու ինչպէս նաեւ ժողովուրդին կողմէ։ Հայրը եւ երկու քոյրերն ալ դիմաւորելու եկած էին զինքը։ Տեղակալը եւ ընտանիքը ինքնաշարժով առաջնորդուեցան գարեջրատուն մը, ուր ընդունուեցան Մարսիլիոյ քաղաքապետին եւ երեսփոխաններուն կողմէ։ Իրիկունը գինիի սեղան մը տրուեցաւ ծովային կազմակերպութեանց եւ տեղական իշխանութեանց կողմէ՝ նաւապետին ի պատիւ։

Խօսուեցան բազմաթիւ ճառեր։ Նաւապետներու Միութեան նախագահ Պ. Մաս բարի գալուստ մաղթեց Տրմօնի եւ զրուանքով բողոքեց 34 օրուան ապօրինի բանտարկութեան եւ դատապարտութեան դէմ։ Խօսեցան նաեւ Մարսիլիոյ քաղաքապետը ծերակուտական Պ. Ֆլէսիէր եւ երեսփոխան Թասսօ, որոնք դատապարտեցին Թուրքերուն արհամարհական դիրքը Ֆրանսայի նաւային ուժին հանդէպ եւ պահանջեցին որ արդար հատուցում մը ըլլայ Ֆրանսայի։ Տեղակալ Տրմօն հետորի տագնդ չունենալով չկրցաւ ճառ խօսիլ եւ երկու խօսքով շնորհակալութիւն յայտնեց։

Նաւապետը պատմեց թէ զինքը ձերբակալած էին «Լօթիւս»ի մեկնելէն չորս ժամ առաջ, խոստանալով որ նաւը չմեկնած պիտի վերադառնայ։ Սակայն նոյն իրիկունն իսկ զինքը բանտարկեցին սենեակի մը մէջ, ուր 200 ուրիշ բանտարկեալներ կային։ Չարցաքննիչ դատաւորը քանիցս հարցաքննած է զինքը։ Իսկ դատարանը կ'ուզէր յանցաւոր նկատել զինքը, որպէսզի կարենայ հատուցում պահանջել Մէսաժըրի Մարիթիմ ընկերութենէն։

Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ Մէսաժըրի ընկերութիւնը դատ բացած է «Պօզդուրա»ի տէրերուն դէմ, որոնցմէ 20,000 ոսկի կը պահանջէ, իբրեւ հատուցում, այն առարկութեամբ որ նաւապետ Հասանի սխալ շարժումը պատճառ եղած է աղէտին։ Միւս կողմէ, «Պօզ Գուրա»ի տէրերն ալ իրենց ընկղմած նաւուն արժէքն ու խեղդուողներու արեան գինը կը պահանջեն Մէսաժըրիէն։

Այս երկու դատերը կը տեւեն։ Պոլսոյ առեւտրական դատարանին առջեւ։

Օդանաւի արկած

Շաբթի մօտերը ռումբ արձակելու փորձեր կատարող ֆրանսական մեծ օդանաւ մը հազար մեղր բարձրութենէ ռումբ մը նետած էր, երբ յանկարծ կրակ առաւ։ Օդանաւին մէջ գտնուող հինգ սպաները ամէն ջանք ըրին ապահով գետին իջնելու համար, սակայն հազիւ հողին հասած, պէնզինի մթերանոցները բռնկեցան եւ հինգն ալ ողջ ողջ այրեցան։

*** Նիւ-Եօրք-Փարիզ օդարշաւի արկածին պատճառները քննող մարմինը այն եզրակացութեան հասած է որ հարիւրապետ Ֆօնք ոեւէ յանցանք չունի եւ թէ եղածը «դժբախտ արկած մըն է»։

Յիշեալ օդանաւին մեքենավարը Իսլամօֆի մասին Պոլսոյ Թուրք թերթերը կը գրեն թէ կովկասցի Թուրք մըն է եւ կը կոչուի Եագուպ Իսլամօֆ։ Հայրը՝ ղեր-ծովակալ Իսմայիլ Իսլամօֆ, փեթրոկրատի աշխարհագր. ընկերութեան անդամ եղած է եւ հիւսիսի ծովերուն մէջ շատ մը կղզիներ եւ ծովախորշեր գտած է, զորս մկրտած է Թրքական անուններով։ Այժմ Պոլիս կը գտնուի։

Հաւատարակրութիւնը պահելու համար...

Սեպտ. 22ին Մոսկուայի կոմունիստներուն մէջ լուր տարածուեցաւ, թէ Սթալինը Մոսկուա է հրաւիրած Ազրպէյճանի ներքին գործավար եւ Չէկայի նախագահ Բաղրովը, միութենական բարձր պաշտօնի մը գլուխ դնելու նպատակով։ Բաղրովը յայտնի համիսլամական Թուրք գործիչ է։ Հաւանաբար Թուրք կոմունիստները առաջ քաշած են զինքը իբրեւ հակակշիռ հայազգի Միկոյեանի։

Ածուխը չպիտի սպի

Ամէն տարի Հոկտեմբերի մէկին ածուխը կը սղէ եւ փոխանակ «ամառուան գին»ին ձմեռնային գինով կը սկսի ծախուիլ։ Այս տարի Անգլիոյ հանքագործներու գործադուլին պատճառաւ Անգլիայէն անթրասիթ չի ներածուիր եւ միայն Պելճիքան է որ կը հայթայթէ Ֆրանսայի ածուխին մեծ մասը։

Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Պ. Թարտիէօ ածուխի մեծ վաճառականները իր մօտ հրաւիրելով կարգադրեց որ Հոկտեմբերի սկիզբը չբարձրացնեն ածուխի գինները, այլ ժամանակ մը լետաձգեն։ Այս յետաձգումը երկար պիտի չտեւէ, քանի որ Պելճիքա մօտ օրէն պիտի բարձրացնէ ածուխի գինը։

Տիկին Ուիլսըն Պոլիս կ'երթայ

Պուքրէշէն 29 Սեպտ. Թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նախագահ Ուիլսընի այրին, որ քանի մը օրէ իվեր յիշեալ քաղաքը կը գտնուէր, մեկնած է Պոլիս, ուր պիտի մնայ սէկ երկու օր։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԻՏԱԼԻԱ տնտեսական կարեւոր համաձայնագիր մը կնքած է Եգիպտոսի արաբական պետութեան պետ իմամ Եահեայի հետ, որով կ'ամրացնէ կարմիր Ծովու վրայ իր գինուորական դիրքը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ արտաքին նախարար Պուրօֆ Հոկտեմբերի առաջին շաբթուն Հռոմ երթալով Մուսօլինիի պիտի ներկայանայ։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ շրջանին մէջ Յուլիս 19էն մինչեւ 22 Սեպտ. հպատակութիւն յայտնած են 567 ապստամբներ, որոնցմէ մէկ քանին հրոսապետներ։

ՓՈՐԻԶի ալպանական գեսպանը կը հերքէ թերթերու այն լուրը թէ ապստամբ Ալպանացիներ Շքոտրան գրաւած են։ Ալպանիոյ մէջ կատարեալ խաղաղութիւն կը տիրէ։

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,, ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՐԵԿՈՅԹ - ԹԱՏՐՈՆ - ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ։

9 Հոկտեմբեր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

«Petit Journal»ի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

21, RUE CADET, MÉTRO CADET

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ, ԳԵՂԱՐ. ՁՈՒՆ ԲԱԺԻՆ, ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ՝ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲ

Կէս գիշերէն վերջ եւրոպական պարեր, Jazz-Band,

և ճոխ պիւֆէ — Մուտքը 7 ֆր.

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը ԱԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. Օրուայ տօնին առթիւ Սէն-Շամօնի տեղական կոմիտէն կազմակերպած է գեղարուեստական իանդէս մը որ տեղի պիտի ունենայ 3 Հոկտ. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, Պալ տէ ֆոնֆէրանսի սրահին մէջ։

ՊԻՏԻ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Պիտի ըլլան Արտասանութիւններ, Երգեր, Նուագ եւ կովկասեան պարեր։ Մուտքը 3 ֆրանք։

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Շրջ. Կոմիտէն կազմակերպած է հանդէս մը

9 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8 ուկէսին

Յրդ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՇՔԵՂ. ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Մուտք մատնաւոր տոմսերով

Տոմսերը կը ծախուին Ժանկէօզեանի Ճաշարանը

202, Rue Boileau, Lyon.

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը ՓՕՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. օրուան տօնին առթիւ տեղւոյն ենթակոմիտէն կազմակերպած է գեղարուեստական հանդէս մը, որ տեղի պիտի ունենայ 3 Հոկտ. կիրակի կէս օրէն վերջ ժամը 2ին Ռէվիէ յատնական մեծ սրահին մէջ։

Պիտի բանախօսէ ընկ. Յ. Սրապեան։ Պիտի ըլլան Արտասանութիւններ, Մրներգներ, Նուագ եւ կովկասեան պարեր։

Մուտքը Ա. կարգ 1,50, Բ. 1 Ֆրանք։

ընկերը Լեւոն Գեւոնեան դըժբախտութիւնն ունեցած է կորսնցնելու իր քրոջ աղջիկը, Օր. ԱՆԱՀԻՏ ԹԱՋԻԿԵԱՆ, որ չիջեցաւ մէկ ժամուան մէջ, անողոք հիւանդութեան մը հետեւանքով։ Մեր վշտակցութիւնը սգաւոր ընտանիքին, որ քանի մը ամիս առաջ ալ հայրը կորսնցուցած էր։

Այրի Տիկին Ագապի Խաչիկեան և Օր. Ագաւնի Խաչիկեան, Այրի Տիկ. Թ. Հարիկեան և զաւակները, Յարութիւն Գեւոնեան (Պոլիս), Լեւոն Գեւոնեան, Վահան Հարիկեան, Զարեհ Քիթապճեան, Տէր և Տիկին Ոսկիան Խաչիկեան (Պոլիս), սրտի դառնակսկիծ ցաւով կը ծանուցանեն մահը իրենց սիրեցեալ զաւկին, քրոջը, քեռորդիին և ազգականին՝

ՕՐ. ԱՆԱՀԻՏ ԹԱՋԻԿԵԱՆԻ

որ տեղի ունեցաւ կարճատեւ հիւանդութենէ մը յետոյ ծաղիկ հասակի մէջ։

Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը Շաբաթ Հոկտ. 2 ժամը 10ին Փարիզի հայ եկեղեցիէն մէջ 15, Rue Jean Goujon, և մարմինը պիտի փոխադրուի Պանէօթ գերեզմանատունը։

Մատնաւոր մահադդ ղրկուած չընդունիլով, կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել։

Փարիզ, 30 Սեպտ.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը՝ շաբաթ երեկոյ (2 Հոկտ.) ժամը 9ին Café Rocherի մէջ 128 Bld. St. Germain։ Միասին ունենալ անդամատեսրերը։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Կուկունեան» խումբի Ա. դասախօսական ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ, երեկոեան ժամը հիշատ 8.30ին, գրադարանի նախկին սրահը, 76, Rue Rabelais։ Դասախօս ընկեր Ն.

Հ. Յ. Դ. ԳԷՈՐԳ-ՋԱՎԻՇ խումբի ժողովը վաղը՝ շաբաթ երեկոյ, 2 Հոկտ. ժամը 9ին, Ռուսոմի սրահը։ Դասախօս ընկ. Ռ.։

Լիոնի Տարոն-Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան անդամական ընդհ. ժողովը՝ վաղը՝ Շբ. 2 Հոկտմ. իրիկուան ժամը 8ին Դաշնակցութեան նախկին դրադարանի սրահը։

ՊՈՒԱ-ԳՈԼՈՄՊԻ եւ ԱՆԻԷՐԻ շրջանին մէջ կազմուած է Հ. Յ. Դ. ԵՒԱԴՈՅՆ խումբը, որուն կը հրաւիրուին մասնակցիլ այն բոլոր Դաշնակցական ընկերները որ կը գտնուին Պուա-Գոլոմպ, Անիէր, Գոլոմպ, Արժանթէօյլ, Լա Կարէն եւարլն։ Ներկայանալ վաւերագրով։ Ժողովի օրերը կը ծանուցուին ճաշի մէջ։ Իսկ անձամբ կարելի է դիմել Յ. Հիսաեանի, 87, Ռիւ տը լա Բրնէսանս, Պուա-Գոլոմպ։

ՍԵՒԱՍՏԱՀԱՅԵՐՈՒ Նահանգային Միութեան տարեկան Բ. ընդհ. ժողովը վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ 61, Րիւ Մէօսիէօ լը Փրէնս (Մէթրօ Օտէօն) Թլօրիա ճաշարանին վերնայարկը։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը ատիպողական է։ Անդամներու թիւը օրինական պիտի համարուի։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութիւնը կը հաղորդէ.—

19 Սեպտեմբերի մարգասօնին օրը, ժամանակին անձկութեան պատճառաւ յետաձգուած հեռաւորութիւն ցատկելու, եւ արգելաշուի մրցումները, տեղի պիտի ունենան Հոկտ. 3ի կիրակի առաւօտ Stade de Montrougeի մարզարանին մէջ։ Մասնակցողներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ նոյն օրը ժամը 9ին։

(կնիք)

"խարտոց,,ի Դ. թիւը վընտռեցէք ամէն տեղ վաղը Շաբաթ օր, 16 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ և բազմաթիւ նկարներով։ Գին 1 ֆր.։

ՀԱՍՑԻՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Պր. Վահան Եարճանեանի իւրաւագիտական գրասենեակները փոխադրուած են 5 Rue Cardinal Mercier (նախկին Rue Novelle) Paris (9e) Tel. Central 96-70, Métro Clichy: Tel. Gutemberg 46-65, Nord-Sud Clichy

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Մերուներ մը կ'ուզուի շաբաթը երեք օր խիստ դիւրին գործի մը համար։ Ինչպէս նաեւ 18-20 տարու երիտասարդ մը ժամագործութիւն սորվելու համար։ Դիմել՝ Պ. Պէօճէնեանի, 49 Rue Fondary: Métro Commerce։ Նոյն հասցէին կայ նաեւ կահաւորուած սենեակ մը rez-de-chaussée վրայ։ Կազ եւ ելեքտրականութիւն։ Գին 175 ֆրանք։

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

ԵՒ ԾԱԽՈՒ Կ'ԱՌՆՈՒԻՆ

Կարդացուած հայերէն ու ֆրանսերէն գրքեր։ Կը հաղթահարէն ամէն տեսակ գրքեր կարդացուած։

Դիմել նամակով եւ ուղել գրացուցակը, Vahram Sévouni 5 Avenue Quihou, Saint Mandé (Seine).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ուզուին գորգի գործաւորուհիներ՝ արեւելեան գորգագործութեան հմուտ և կամ նորավարժներ, յարմար օրականներով։ Դիմել Ս. Բաբախրիսթօֆ 44 Rue Fessart, Փարիզ (19րդ)։ Մէթրօ Պիւթ Շօմօն։

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԵՐ ԵՒ ՏՈՒՆ

19րդ թաղամասին, մէջ 100էն 1000 մեդր տարածութեամբ հողամասեր ծախու են։

Մեդրը 250 ֆրանքէն սկսեալ։

Կարելի է որ եւ է մեծութեամբ կամ ձեւով շէնքեր շինել։

ՎՃԱՐՄԱՆ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Միեւնոյն թաղամասին մէջ ծախու է, բոլորովին նոր բնաւ չգործածուած տուն մը, որ ունի մէկ ճաշարան, խոհանոց, մէկ սալօն, սալ տը պէյն, 3 սենեակ, կառավարան եւայլն, եւայլն։

ԳԻՆ 150,000 ՖՐԱՆՔ

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել՝

Պ. ՇԷՔԷՐԵԱՆ ԿՐԷԿՈՒԱՐ

12, Rue Grange-Batelière Paris 9. Tél. Provence: 67-

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: N-rd 84-

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրե

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-

Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ Ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու ուշի ուշով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կուրծքի, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւնները։

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 8էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր։

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ եւ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

Սոփողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։

Ո եւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անպայման Polycliniqueը *դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ հոգը տանելու համար։*

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ԱՄԷՆՈՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Ֆրանսաբնակ Հայերու համար, նոր մէթոտով, նոր լոյս տեսած բնական. բաւարար խոտակցութիւն, օրինագիրք. Հայերէնէն - Ֆրանսերէն (Թուրքերէն բառեր) եւ Հնչումներով։ գիրքը գլուխ 2 ֆրանք Հայ պ

Ապսպրեցէք ձեր գոհ պիտի մնաք։

Նամակով 15 ֆր. եւ 1 ֆր.ի գրոշմ ղրկել

Վ. Ս. ԹԻՄՈՒՐՃԵԱՆ

76, Rue Bernard du Bois 76. Marseille.

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Րիւ Լաֆայէթի մօտերը, կեդրոն տեղ, երեք սենեակէ և մէկ խոհանոցէ բաղկացած յարկաբաժին մը վարձու է մինչեւմարի առիթով։ Յարմար է բժիշկի, ատաւիճարուժի, փուատաբանի եւն.ի համար։ Պայմանները հասկնալու համար դիմել Պ. Դ. Զամիչեանի, 14 rue Cadet։

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ

Երեք սենեակներ եւ խոհանոց մը (կազ, ջուր եւ ելեկտրականութիւն) վարձու են։ Les Vallées (Gare St. Lazare) *կայարանէն 5 վայրկեան հեռաւորութեամբ։*

Դիմել Տիկ. Մկրտեանի, 16 Rue des Alouettes, Colombes:

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince (6)

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, իամեղ եւ առատ կերակուրներ։

Թաղլը ս'օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ ձեզ պիտի մնաք

ԲԺ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ Կ. ԹԱՂԻ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅԿ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Մասնագէտ՝ ներքին եւ վէներ. հիւանդութեանց

42, Rue des Acacias

Métro: Ternes կամ Etoile

Ժամը 4.7 կիրակի օրեր 9.12

ՏՈՓՔՈՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱԶՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

120, Boulevard de Grenelle

Métro La-Motte Picquet.

Tél. Invalides 31-48

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7

կիրակի օրերը 10.30—12

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmar-

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտ բնակարակցութեամբ կը դ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱ

ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ. ՄՈՐՔ

ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ. ԿԻ

հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ

Ընդունելութեան ժամեր՝

8էն —10եւ. 1,30—

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Ընդունել. ժամեր 3-

(բացի կիրակի

Հասցէ՝ 18, Rue Lam

Métro: Daumes

ԱԿԱՆԱՐԱՆ

30 Սեպտեմբեր 19

ԴՐԱՄՆԵՐ

Ստերլին,	L. St.
Տոլար,	Dollar
Մարք (ոսկի)	Mark
Թրքական Ոսկի	L. Trq.
Թրք. ոսկի	» or
Մէճիտիէ	Médjidié
Լեվա 100 հատ	Léva
Տրախմի »	Drachme
Լիր »	» Lire
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge
Ֆրանք. »	Frc. Suisse
Լէյ 100 հատ	Ley
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆունտէ	I Cr. Fonc. Eg
»	II »
»	III »
Ռումելի Ելիճղ.	Lots turcs

Le Gérant : H. TEUR

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

ԹՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration (Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1926

3 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 184 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՇՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՀԻԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ ԽՈՒՍԱՓԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՁԳՈՒՇԱՑԷՔ ԾԱՅՐԱՅԵՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը

Ինքնագոհ անապարծութեան տօն մը չէ այս, «Դաշնակցութեան Օր»ը, որ հաստատուեցաւ անցեալ տարի, համաձայն 10րդ ընդհ. ժողովի որոշման:

Դարերէ ի վեր հայ ժողովուրդը ունի տօներ եւ յիշատակներ, որոնց տարեդարձը կը տօնէ անխափան, պտղունց մը խունկով կամ շքեղաշուք հանդիսաւորութեամբ: Ընդհանրապէս պարտութեան եւ լացի օրեր են անոնք, կամ զուտ կրօնական, համաքրիստոնէական յիշատակներ, որոնք մեքենաբար դարու կը յաջորդեն:

«Դաշնակցութեան Օր»ը բառին տառական իմաստով տարեդարձ մը չէ, ոչ ալ յիշատակի տօնը այս կամ այն խոշոր դէպքին, այլ վերյիշումը, խտացումը ամբողջ շրջանի մը պատմութեան, իր յաղթանակներով եւ ցնցումներով: Հայկական վերածնութեան, «ազատութեան ճանապարհ»ի նոր հանգրուան մը բացուեցաւ ինքնասնական թռուականներուն: Շնորհիւ վաթսունական թռուականներու լուսաւորութեան ճիգերուն և, աւելի վերջը, երկու հատուածներու հաղորդակցութեան, արդէն ունէինք սերունդ մը, որ պատրաստ էր գործի վերածելու ցանուած հունտերը: Ազատութեան տենչը վերացական խօսք մը չէր անոնց համար, այլ շօշափելի պատկեր մը, արկած ալի, վսեմ ու գրաւիչ հեռանկար մը: Եւ անոնք պատմութենէն ու կեանքէն ստորվելով անոր համներու միջոցները, ասպարէզ կ'իջնէին անձին տանդով եւ կատարեալ վճռականութեամբ:

Այսպէս է որ ունեցանք անձնական փաղանգը «արի արանց» սերունդներու, որոնցմէ տասնեակներու անունները դոց եղած են, բայց հազարեակներ կը մնան անյայտ եւ առանց երդի: Անոնք դէպի մահը գացին այնքան երկիւղածութեամբ որքան առաջին քրիստոնեաները: Անոնք ալ ունէին հաւատք մը, հայրենիքի եւ ազատութեան գաղափարը, ու մինչ առաջին քրիստոնեաները քարայրներէն դէպի կրկէսները կ'առաջնորդուէին հոլու հնագանդ, աստուածավախ համակերպութեամբ, մեր առաջին ռազմիկները կը կոուէին մինչեւ վերջին փամփուշտը, եւ իրենց արեան կաթիլներով կ'արծարծէին կրակը:

«Դաշնակցութեան Օր»ը, ուրեմն, առաւելապէս փառաբանութեան օրհներգ մըն է, գիտակցութեան եւ պայքարի «Մեծագուացէ»ն, որուն առջեւ չի կրնար չխոնարհիլ ամէնէն խորթ անհատն անգամ: Այստեղ չկայ կուսակցական մենաշնորհ, ոչ ալ հատուածական խտիր: Ո՛վ որ մեռաւ ազատութեան համար, առանց հաշուելու եւ առանց վայրկեան մը ընկրկելու, իրական արժէք մը, պարծանք մըն է ո՛ր եւ է ժողովուրդի համար: Վա՛յ անոնց որ չեն գիտեր յարգել իրենց մեռելները: Դաշնակցական ուխտեաւներուն հետ ինկած են նաեւ շատ ու շատ ուրիշներ, կուսակցական կամ ոչ. ինչպէս անկէ առաջ ու անոր հետ գործած են հազարներ, միեւնոյն գաղափարներուն համար: Մենք ակնածանքով կը խոնարհինք բոլորին առջեւ, եւ կ'ուզէինք որ անոնց յաջորդները չզոհանային միայն անոնց յիշատակներով:

Բայց Դաշնակցութիւնը, ինքն իրեն համար հաստատելով տարուան մէջ մասնաւոր Օր մը, կ'ուզէ ոչ միայն արդար հպարտութեամբ նայիլ իր 35 տարուան անցեալին, իրբեւ գործադրող ազգակը հայ ազատագրական դիւցազնամարտին, այլեւ թարմանալ, ամրանալ ինքն իրմով: Ազատամարտը չէ վերջացած, տարաբախտաբար. եւ այն կայծերը որ սերունդներ վառեցին երէկ, կը մնան, տակաւին, իրբեւ մշտավառ մորենիներ: Որքան ալ փոխուած ըլլան աշխարհն ու մարդիկը, սըրբութիւններ կան որոնք յաւիտենական են: Այդպէս է ազատութեան գաղափարը, որ կը ծնի մարդուն հետ, բայց և կը խափանուի անո՛ր ձեռքով: Եւ որքան առեն որ խափանողներ և բռնացողներ կան, անպակաս պիտի ըլլան ըմբոստացներն ու կռուողները: Թէեւ տարբեր պարագաներու մէջ, այդ հոգը ունինք այսօր ալ: Եւ, եղերական ցնցումներէ յետոյ, ունինք նաեւ սփոփարար կէտ մը, — այլ եւս չկան խարխափուտներ: Անցեր է փորձի շրջանը, եւ հայ ժողովուրդը կանգ առած է որոշ, թանձրացեալ հանգրուանի մը վրայ, — Միացեալ Հայաստան: Թափուած արիւնը բիւրազան ակերով եկած յանգած է կորիզի մը ուրկէ անդին փրկութիւնը հեռու չէ:

Դաշնակցութիւնը հայ ժողովուրդի ծոցէն քաղած է իր գանձած հունտերը. և որքան աւելի ուժ ունենայ գանոնք գարգացնելու, այնքան պիտի մօտենայ այդ օրը,

Ընկեր կամ համակիր, բոլոր անոնք որ ոգեւորութեան և երջանկութեան կարօտը ունին, «Դաշնակցութեան Օրը» պիտի նկատեն ոչ միայն անցեալ փառքերու յիշատակ մը, այլև առիթ մը ինքնաքննութեան:

Գացողներուն փառքը երգած առեն, պիտի շտռնանք նաև հոլացնել անոնց աւանդները:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԳՐԱԳԻՐ, ՍՊԱՍԱՒՈՐ, ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ

Թուրքիոյ ելմտական գործավարը պոլիս հանդիպեցաւ այս շաբթու, դրամ գանձելու համար: Այս առթիւ Թուրք Թերթերը հեգնութեամբ դիտել կուտան Թէ՝ նախորդ գործավարը իր հաստատած տուրքերով եղած-չեղածը քաշեց տարաւ, եւ այսօր Պոլիսը դրամ կը սպասէ էնկիւրիէնէ: «Իգտամ» դիտել կուտայ.

Պոլիսէն դարձեալ դրամ հաւաքելու համար մէկ մէջոց միայն կայ, այն է Պոլիսը արհեստական կեդրոնի մը վերածել: Պոլիս դրամ քաշելու ուրիշ միջոց չենք գիտեր: Պոլսոյ մէջ քիչ վաճառատուն և խանութ չփակուեցաւ: Հին աշխատողները պարապ կը պտտին: Տակաւին նոր գործեր ալ չբացուեցան: Պոլսոյ տնտեսական վիճակը երթալով աւելի չսիրտ շահուի: Մինչեւ որ այստեղ արտադրութեան կեդրոն չըլլայ, լոյս չկայ Պոլսոյ համար: Պոլիս եթէ այսպէս մնայ ու սպասող ըլլայ և եւրոպական ապրանք սպառէ, Անատոլուի երկրագործական շահը տահմանափակ պիտի մնայ:

Պոլսոյ ժողովուրդին մնծագոյն մասը հիմա պարապ կը պտտի. ասոնք Պոլսոյ արտադրող ձեռքերը չեն, ասոնց գործ պէտք է ճարել:

Մենաշնորհի դրութիւնները առեն մը վերջ մեր մէջ շատ լոյսի արդիւնքներ պիտի տան: Արդէն վաղուց ի վեր պաշտօններով լրենց գրպաղում հալթայթել ուզող Թուրքեր, ասկէ վերջ դարձեալ այդ պաշտօնով և ամսականով աշխատելու մտադրութենէն չպիտի կրնան ելլել և արտադրելու ու նախաձեռնութեան ոգիէն գրկուելով պիտի կորսնցնեն իրենց բարոյական արժէքը: Արհեստական ձեռնարկներու պակասութենէն, առատ առատ գրպիր և սպասուող պիտի պատրաստենք:

ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՈՐԲԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի 1925ի տեղեկագրին համաձայն, քանի մը տարուան ընթացքին Նպաստամատոյցի տեւական խնամքը վայելած են 132,532 որբեր, որոնց 75 առ հարիւրը մինչեւ 10 տարեկան մանուկներ եղած են:

Գործունէութեան սկիզբէն մինչեւ 31 Դեկտեմբեր 1925, ծախսուած է 81,787,780 տոլար: Այս գումարէն դուրս կը մնայ դարձեալ Ըլլիֆի կողմէ բաշխուած ալիւրը, որ կը յանդի 13,000,000 տոլարի:

1922ին թուրքիայէն Յունաստան փոխադրուած են 15,644 որբեր, որոնց վրայ 1923-25 աւելցած են 2,624 եւս: Որբերու ընդհ. թիւն է 18,268: Այս թիւը 1925 Դեկտեմբերին իյնած է 3,192ի հետեւեալ կերպով. Արհեստի դրուած և ազգականներու քով ղրկուած են 14,738 հոգի և մնած 338 հոգի:

Արձակուած հայ որբերէն Հայաստան ղրկուած են 313, Եգիպտոս 237, Ֆրանսա 238, Սելանիկ՝ վարժարան դրուած՝ 34:

1925 Դեկտեմբերին որբանոցներու մէջ կը գտնուէին. Աթէնք, Զաիխան որբանոցին մէջ 469 յոյն, 723 հայ: Կայքերու եւ խուլ համրերու վարժարանին մէջ կը գտնուէին վեցական հայ որբեր: Սիրալի որբանոցին մէջ 893 յոյն, 723 հայ: Կորնթոսի որբանոցին մէջ 176 յոյն, 818 հայ:

ՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԴՐԱԽՏԻՆ ՄԷՋ

Պոլշեւիկեան Թերթերը մտահոգուած են վերջին տարիներս աւազակութեան դէպքերուն շատնալուն համար: «Թրուա» Սեպտ. 15ի Թիւին մէջ կը գրէ.—

«Աւազակութիւնը ընթացիկ երեւոյթ դարձած է մեր երկրին մէջ: 1925ի առաջին եռամսեակին Ռուսիոյ մէջ 15,000 դէպքեր պատահած են, վեց ամսուան մէջ Լենինկրատի մէջ՝ 12,000 դէպքեր: Միայն Վոլոնէժի նահանգին մէջ ութը ամսուան ընթացքին հետապնդուած են 7,000 անձեր, ինչ որ ամիսը 900 և օրական 30 մարդ կ'ընէ: Ռոսթովի մէջ վերջին վեց ամսուան ընթացքին դատարան յանձնուած են 342 ափաշներ, մեծ մասը բանւորներ: Աւելի յոյժ կուտայ Թէ աւազակութիւնը տարածուած է մանաւանդ անոնց մէջ, որոնք մնծցած են սովեղական վարչաձեւի տակ և որոնք ընկերային կեանքի կազմակերպիչները կը նկատուին պաշտօնապէս:»

ԱՋԻ-ՁԱԽԻ ԿՈՒԻԸ

Ուկլանօֆ, Մոսկուայի Համայնավար կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը, հետեւեալը կը յայտարարէ.—

«Ընդդիմադիրներու ապօրէն աշխատանքները ամէն օր աւելի բուռն հանգամանք կը ստանան: Անկարելի չէ որ մօտ օրէն կուսակցութեան ծոցին մէջ բացէ ի բաց կռիւ յայտարարուի»: Ուկլանօֆ կ'աւելցնէ Թէ Զինովիէֆ և Քամէնէֆ տեղի տուին Թրոցքիի առջեւ, որ միացեալ ընդդիմադիրներու զաղափարախօսն է և կը պահանջէ որ ընդդիմադիր խմբակները իբրեւ օրինաւոր ճանչցուին և խօսքի ազատութիւն տրուի անոնց: Ուկլանօֆի համաձայն ընդդիմադիրները կ'աշխատին իրենց համախոհներ գտնել աւելի շատ երիտասարդներուն մէջ:

Սթալինի կողմնակիցներէն Բերօֆ ալ Լենինկրատի մէջ յայտարարեց Թէ ընդդիմադիրները «զաղանի բջիջ»ներ կը կազմակերպեն: Առանց արդիլուած գրականութիւն կը տարածեն, զաղտնի գումարումներ կ'ունենան, սակայն կուսակցական ժողովներուն մէջ կնդղ. կոմիտէին ի նպաստ կը քուէարկեն: Ներքին կռիւները հետզհետէ կը ծաւալին եւ Մոսկուայի մէջ կը կարծուի Թէ «բերդը ներսէն պիտի առնուի»:

Ընդդիմադիրները միացեալ ծրագիր չունին, միայն Թէ բոլորը «մէկ ճակատ» կը ներկայացնեն Սթալինի դէմ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Զեմպրլէյն-Մուսօլինի տեսակցութիւնը

Հինգշաբթի օր Լիվոռնոյի նաւահանգիստին մէջ խարսխած անգլիական «Տօլֆին» զբօսանաւին մէջ հանդիպում մը ունեցան Իտալիոյ դիկտատորը եւ Անգլիոյ արտաքին նախարարը: Թուարիի մէջ Պոհանի եւ Շեթրէզմանի տեսակցութենէն վերջ օրուան քաղաքական կարեւոր դէպքն է այս տեսակցութիւնը, որ մօտաւորապէս երկու ժամ տեւեց: Մուսօլինի ծաղկեփունջ մը ղրկելէ վերջ տիկին Մուսօլինիի, «Տօլֆին» զբօսանաւը մտաւ ժամը 11.30ին, ընկերակցութեամբ արտաքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղար Կրանտիի եւ Մարքիզ Փառլոչչիի: Մուսօլինի եւ Զեմպրլէյն մտերմաբար իրարու ձեռք սեղմելէ վերջ կամրջակին վրայ խօսեցան մինչեւ ժամը մէկ: Ցետոյ մտերմական ճաշ մը ըրին: Խօսակցութիւնը տեղի կ'ունենար ֆրանսերէն եւ առանց թարգմանի: Այս առթիւ հրատարակուած պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ Թէ պետական երկու մարդիկը քննեցին օրուան ամէնէն կարեւոր միջազգային խնդիրները եւ զոհունակութեամբ նկատեցին որ իտալեւանգլիական յարաբերութիւնները շատ մտերմական են եւ Թէ եւրոպական ամէնէն կարեւոր խնդիրներու լուծման մասին երկու կառավարութեանց տեսակէտները իրարու համապատասխան են:

Միջազգային մամուլը կը զբաղի այս խնդրով եւ ոմանք կ'ըսեն Թէ Անգլիա եւ Իտալիա համաձայնած են միասին գործելու ո՛չ միայն Միջերկրականի այլ նաեւ Պալքաններու եւ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ:

Անգլիական Թերթերը կը գրեն Թէ խօսակցութեան առարկայ դարձած է Թանճերի և Ալժեզիրասի խնդիրը, հոգատարութենաց հարցը — եթէ Գերմանիա զաղթավայր պահանջէ, Իտալիա եւս իր պահանջները պիտի դնէ: Եւրոպական բոլոր գործերու մէջ Իտալիա եւ Անգլիա պիտի գործակցին: Իտալիա պիտի ճանչցուի իբրեւ ծովային մեծ պետութիւն մը եւ իր իրաւունքները պիտի պաշտպանուին Անգլիոյ կողմէ: Անգլիա Մերձաւոր Արեւելքի մէջ գործելու կատարեալ ազատութիւն պիտի տայ Իտալիոյ, որ նոյն ազատութիւնը պիտի ունենայ նաեւ արեւմտեան Միջերկրականի և Պալքաններու մէջ:

Ֆրանկլեզերման միջադէպեր

Հունոսեան դրաւուած հողամասերուն մէջ վերջին օրերս պատահած կարգ մը միջադէպեր դրգռութիւն առաջ բերած են գերման հանրային կարծիքին մէջ: Անցած օր կերմէրսհայմի մէջ Ֆրանսացի սպայ մը դինքը հետապնդող վեց Գերմաններու սպառնալիքէն ազատելու համար դէնքի դիմեց: Գերմաններէն մէկը վերաւորուեցաւ, ուրիշ մը՝ Միլլեր՝ սպաննուեցաւ: Գերման ազգայնամոլ մամուլը այս առիթը շահագործեց ժողովուրդը գրգռելու եւ գրաւուած հողամասերու պարպումը պահանջելու համար: Միլլեր Թաղուեցաւ ազգային յուղարկաւորութեամբ: Ներկայ էին պետական պաշտօնական անձնաւորութիւնները: Պավարիոյ պետութեան ներկայացուցիչն ու կէրմէրսհայմի քաղաքապետը ճառեր խօսեցան Միլլերը ներկայացնելով իբրեւ հայրենիքի համար զոհուած:

Փոպլենցի մէջ եւս նոր դէպք մը պատահեցաւ: Ֆրանսացի զինուորներ բռունցքով, աքացիով եւ գաւազանով արիւնլուայ վիճակի ենթարկած են գերման ուսանող մը, որ Ռօն փողոցին մէջ օգնութիւն աղաղակող կին մը փրկելու կերթար: Ասկէ դատ Թրէվի մէջ ալ Թէօտոր Հէլլմանի անուն բանւոր մը սպաննուած է քաղաքին շրջակաները Մօթէ անուն Ֆրանսացի աշխատաւորի մը կողմէ: Գերմանները Ազգերու Դաշնակցութեան դիմեցին բողոքելու համար այս արարքներուն դէմ:

Կարմիր վտանգին դէմ

Լոնտոնի մէջ նոր պայքար մը բացուած է համայնավար հոսանքին դէմ: Առջի օր ժողով մը գումարուեցաւ այս նպատակով, եւ գլխաւոր առենախօսը, պահպանողական երեսփոխան Լէմփսըն որ հանրածանօթ է իբրեւ իրագէկ ռուսական գործերու, յայտարարեց Թէ կարմիր վտանգը այսօր աւելի քան երբեք կը սպառնայ Անգլիոյ: Ես ինքս ականատես եղած ըլլալով ռուսական երկու յեղափոխութեան, եկած եմ այդպիսի աղէտ մը խնայելու Մեծն Բրիտանիոյ: Պէտք է դիմագրաւել ներկայ վտանգին, այս երկրէն վտարելով Մոսկուայի գործակալները:

Աշխատաւորներ կը վերսկսին

200,000 հանքագործներ վճռեցին աշխատանքը սկսիլ Անգլիոյ հանքերուն մէջ, գործադուլը ձախողած ըլլալով: Հաշիւ եղած է Թէ գործաթողներուն մէկ հինգերորդը աշխատանքը վերսկսած է արդէն: Վերջին օրերս աւելի շատցան վերսկսողները: Տեղ տեղ ցոյցեր կ'ըլլան աշխատողներուն դէմ: Միայն Հոկ-

(Ուրերու յարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԽՆԴԻՐ ԱՅՍ ՄԱՍԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

Ա. Ց. ԳԱԼՍՏՅԱՆԻՆ

I

Հայկական գրականության մեջ Ա. Ց. Գալստյանի անունը ամենից առաջ կապվում է «Ծաղկած անապատ» վեպի հեղինակի անվան հետ։ Այդ վեպը, որ հրատարակվել է 1936 թվականին, ստացել է ընթերցողների ջերմ համակրանքը։ Ինչո՞ւ։ Ինչո՞վ է գրավել այդ վեպը ընթերցողներին։ Ինչո՞վ է նա տարբերվում մեր նոր գրականության մյուս գործերից։

Ես կարծում եմ, որ այդ վեպի հաջողության գաղտնիքը հեղինակի ստեղծագործական ինքնուրույն ոճի մեջ է։ Ա. Ց. Գալստյանը ոչ մեկին չի նմանում։ Նա ունի իր սեփական ոճը, իր սեփական ձեռագիրը։ Նրա ոճը ինքնատիպ է, ինչպես ինքնատիպ է նրա ամբողջ ստեղծագործությունը։

Ինչպե՞ս է ստեղծվել այդ ոճը։ Ինչպե՞ս է գրողը հասել այդ ինքնատիպությանը։ Ես կարծում եմ, որ այդ ոճը ստեղծվել է հեղինակի երկարատև աշխատանքի շնորհիվ։ Ա. Ց. Գալստյանը ոչ միայն գրող է, այլև գրականության ուսումնասիրող։ Նա ուսումնասիրել է հայ դասական գրողների ստեղծագործությունը, ծանոթ է համաշխարհային գրականության լավագույն գործերին։ Նա ուսումնասիրել է նաև ժողովրդական բանահյուսությունը։ Այդ ամենը նրան օգնել է ստեղծելու իր սեփական ոճը։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի առանձնահատկություններից մեկը նրա լեզուն է։ Նա գրում է մաքուր, ճոխ, ժողովրդական լեզվով։ Նրա լեզուն ոչ միայն հարուստ է, այլև ճկուն։ Նա կարող է հեշտությամբ արտահայտել ամենանուրբ զգացմունքները, ամենաբարդ մտքերը։ Նրա լեզուն ունի իր սեփական երաժշտությունը, իր սեփական ռիթմը։ Ա. Ց. Գալստյանը գիտի, թե ինչպես պետք է գրել, որպեսզի ընթերցողը հետաքրքրությամբ կարդա գրածը։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի մյուս առանձնահատկությունը նրա պատկերավորումն է։ Նա գրում է պատկերավոր, գեղեցիկ։ Նրա նկարագրությունները միշտ կենդանի են, միշտ ներկայացնում են իրականությունը։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է նկարագրել բնությունը, մարդկանց, նրանց հոգեբանությունը։ Նրա նկարագրությունները միշտ ճշգրիտ են, միշտ համոզիչ են։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի մեկ այլ առանձնահատկությունը նրա հումորն է։ Նա հումորով է գրում։ Նրա հումորը միշտ նուրբ է, միշտ խելացի է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է ծիծաղեցնել ընթերցողին, առանց նրան վիրավորելու։ Նրա հումորը միշտ ներդաշնակ է գործողությունների զարգացմանը, միշտ օրգանական է։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա դրամատիզմն է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է ստեղծել լարված իրավիճակներ, ինչպես պետք է պահել ընթերցողի ուշադրությունը մինչև վերջ։ Նրա գործերը միշտ հետաքրքրական են, միշտ ներգրավիչ են։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա ստեղծագործությունների կոմպոզիցիան է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է կառուցել գործողությունները, ինչպես պետք է դասավորել իրադարձությունները, ինչպես պետք է հերոսներին ներկայացնել։ Նրա կոմպոզիցիան միշտ ներդաշնակ է, միշտ տրամաբանական է։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա հերոսների խոսքն է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է խոսեցնել հերոսներին, ինչպես պետք է նրանց խոսքը համապատասխանեցնել նրանց բնավորությանը, նրանց կրթությանը, նրանց սոցիալական դիրքին։ Նրա հերոսների խոսքը միշտ բնական է, միշտ համոզիչ է։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա վերջաբանն է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է ավարտել գործը, ինչպես պետք է վերջին հարվածը տալ, ինչպես պետք է ամփոփել ամեն ինչ։ Նրա վերջաբանները միշտ ուժեղ են, միշտ տպավորիչ են։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա ստեղծագործությունների ճարտարապետությունն է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է կառուցել գործը, ինչպես պետք է դասավորել գլուխները, ինչպես պետք է նրանց միացնել իրար։ Նրա գործերի ճարտարապետությունը միշտ ներդաշնակ է, միշտ կատարյալ է։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա ստեղծագործությունների ռիթմն է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է պահել ռիթմը, ինչպես պետք է արագացնել կամ դանդաղեցնել ռիթմը, ինչպես պետք է ռիթմը համապատասխանեցնել գործողությունների զարգացմանը։ Նրա ռիթմը միշտ ճիշտ է, միշտ բնական է։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա մանրամասները նկարագրելու ձևն է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է նկարագրել մանրամասները, ինչպես պետք է դրանք տեղավորել ընդհանուր պատկերի մեջ։ Նրա մանրամասները միշտ անհրաժեշտ են, միշտ օգնում են ընդհանուր պատկերի ստեղծմանը։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա երկխոսությունների ձևն է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է կառուցել երկխոսությունները, ինչպես պետք է դրանք դարձնել դինամիկ, ինչպես պետք է դրանք դարձնել ներգրավիչ։ Նրա երկխոսությունները միշտ կենդանի են, միշտ հետաքրքրական են։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա նկարագրությունների ձևն է։ Նա գիտի, թե ինչպես պետք է նկարագրել բնությունը, ինչպես պետք է նկարագրել մարդկանց, ինչպես պետք է նկարագրել նրանց հոգեբանությունը։ Նրա նկարագրությունները միշտ ճշգրիտ են, միշտ համոզիչ են։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա վերջին գործերում նկատելի է դառնում։ Նրա վերջին գործերում ավելի ուժեղ է դրսևորվում նրա ինքնատիպությունը, ավելի ուժեղ է դրսևորվում նրա ոճը։ Նրա վերջին գործերում ավելի հասուն է դառնում նրա տաղանդը։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա ստեղծագործությունների ազգային բնույթն է։ Նա գրում է հայ ժողովրդի մասին, հայ ժողովրդի համար, հայ ժողովրդի լեզվով։ Նրա գործերը ազգային են ոչ միայն իրենց թեմայով, այլև իրենց ոճով։ Նրա գործերը հայկական են ոչ միայն իրենց բովանդակությամբ, այլև իրենց ձևով։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա ստեղծագործությունների ժողովրդականությունն է։ Նա գրում է ժողովրդի համար, ժողովրդի լեզվով, ժողովրդի ոճով։ Նրա գործերը ժողովրդական են ոչ միայն իրենց բովանդակությամբ, այլև իրենց ձևով։ Նրա գործերը ժողովրդական են ոչ միայն իրենց թեմայով, այլև իրենց ոճով։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա ստեղծագործությունների ինքնատիպությունն է։ Նա գրում է ինքնատիպ, ինչպես ինքնատիպ է նրա ամբողջ ստեղծագործությունը։ Նրա ոճը ինքնատիպ է, ինչպես ինքնատիպ է նրա ամբողջ ստեղծագործությունը։

Ա. Ց. Գալստյանի ոճի ևս մեկ առանձնահատկությունը նրա ստեղծագործությունների ազգային բնույթն է։ Նա գրում է հայ ժողովրդի մասին, հայ ժողովրդի համար, հայ ժողովրդի լեզվով։ Նրա գործերը ազգային են ոչ միայն իրենց բովանդակությամբ, այլև իրենց ձևով։ Նրա գործերը հայկական են ոչ միայն իրենց թեմայով, այլև իրենց ոճ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌԱՎՈՐ ՀԱՐԱՎԱՆՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՌԱՎՈՐ ՀԱՐԱՎԱՆՔԸ

Ա. ՄԱՀԱԿՅԱՆԸ

Ցավոք՝ չկա մեկը, որ չհիշի Հայաստանի հեռավոր հարավը, որ չհետաքրքրվի նրանով, ինչ կա այնտեղ, ինչ կարելի է գտնել այնտեղ, ինչ կարելի է ձեռք բերել այնտեղ։ Ցավոք՝ չկա մեկը, որ չհիշի Հայաստանի հեռավոր հարավը, որ չհետաքրքրվի նրանով, ինչ կա այնտեղ, ինչ կարելի է գտնել այնտեղ, ինչ կարելի է ձեռք բերել այնտեղ։ Ցավոք՝ չկա մեկը, որ չհիշի Հայաստանի հեռավոր հարավը, որ չհետաքրքրվի նրանով, ինչ կա այնտեղ, ինչ կարելի է գտնել այնտեղ, ինչ կարելի է ձեռք բերել այնտեղ։

տեմբեր 1ին 7500 հոգի գործի գացին, մէկ շաբթուան մէջ 35,000ի բարձրացնելով վերսկսողներուն թիւը։

Ուրը հարիւր յոյն գերի

Քանի մը օր առաջ Աթէնք հասաւ յոյն գերի մը, որ փախած էր Թրքական բանտէն։ Իր յայտարարութեան համաձայն, 800 Յոյներ տակաւին գերի են Թուրքերուն ձեռքը, որոնք կը մերժեն յանձնել զանոնք։ Յունական կառավարութիւնը միջոցներ կը խորհի այս գերիները ազատելու համար։

Ռուս գաղթականները

Մարսիլիայէն կը հեռագրեն թէ ներգաղթի հրաման ստացած երկու հարիւր Ռուսեր Նովորոսիսկ մեկնեցան «Ֆրիժիժ» շոգենաւով։

Կացութիւնը Յունաստանի մէջ

Հանրապետութեան նախագահը կրկին Զօր. Փոնտիլիսի յանձնեց նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը։ Հրաժարելու կողմնակից նախարարներուն տեղ ուրիշներ պիտի անուանուին։ Կառավարութիւնը որոշեց 15 օր յետաձգել ընտրութիւնները, որոնք տեղի պիտի ունենան Նոյեմբեր 7ին, համեմատականի դրութեամբ եւ բոլոր երաշխաւորութիւնները պիտի տրուին ազատ ընտրութեան համար։

*** Փանկալոսի կինը մեծ քանակութեամբ մետաքսեղէն բերել տուած էր Փարիզէն, առանց մաքսատուրք վճարելու։ Պիրէոնի մաքսային իշխանութիւնները գրաւած են այդ ապրանքներուն մեծ մասը եւ ինը հարիւր հազար տրախմի կը պահանջեն զանոնք յանձնելու համար։ Այս տուրքը սովորական մաքսին տասնապատիկն է. չվճարուելու պարագային, գրաւուած ապրանքները պիտի ծախուին պետական գանձի հաշուոյն։

Պարսկական դաւադրութիւնը

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ պարսիկ կառավարութիւնը կը շարունակէ անհնայ հետապնդել Շահի անձին դէմ դաւադրութիւն կազմակերպողները։ Ամէն օր նոր ձերբակալութիւններ կը կատարուին։ Բազմաթիւ կարեւոր զինուորականներ եւ բարձրաստիճան պաշտօնատարներ անձնասպանութիւն կը գործեն, դատարանէն խուսափելու համար։

Պողպատի միջազգային խմբակը

Սեպտեմբեր 30ին Պրիւքսէլի մէջ Ֆրանսայի, Գերմանիոյ, Լիւքսէնպուրկի եւ Պելճիքայի ներկայացուցիչներուն միջեւ կնքուեցաւ համաձայնագիր մը, որով կը կազմուի Եւրոպայի պողպատի մեծ քարթէլը։ Ասիկա կը նկատուի առաջին քայլը դէպի Եւրոպայի Միացեալ Նահանգներու կազմութիւնը։

Առ այժմ պողպատի տարեկան արտադրութիւնը պիտի ըլլայ 27,500,000 թօնօ, ապագային պիտի կրնայ մինչեւ 30,600,000 թօնոյի բարձրանալ։ Մինչեւ հիմա համաձայնութիւնը դոյանալուն արգելք եղած էր Պելճիքա, որ 265,000ի տեղ 295,000 թօնօ կը պահանջէր։ Պելճիքայի զոհացումը տրուեցաւ։

"Զոր,,ը աւելի ծանր է քան "թաց,,ը

Ամերիկայի ելմտական նախարարութիւնը տեղեկագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն ճիշտ 335 հոգի սպաննուած են, գնդակահարութեան օրէնքին գործադրութեան հետեւանքով։ Միեւնոյն նպատակին համար ծախսուած է 114,724,000 տոլար։ 335 զոհերը իրապէս սպաննուած են, մաքսանենգներու եւ ոստիկաններու միջեւ ծագած կռիւներու ընթացքին։ Տակաւին կան խարդախ, թունաւոր ալքոլէ մեռածներ։

Այս հաշիւը կ'օգտագործեն հակառակորդները, եւ կը պահանջեն բարեփոխել օրէնքը։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՀՄԵՌՈՒԱՆ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ կը գործադրուի այսօրուընէ ըսկսեալ։ Շաբաթէն կիրակի լուսնալիք գիշերը ժամը 12ին ժամացոյցները մէկ ժամ ետ տարուելոյ են։

ՕՐ. ՍԻՐՎԱՐԴ ԱՃՃԵԱՆ
եւ
ԸՆԿ. ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ՇԻՇԼԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
Լիոն 25 սեպտ. 1926

ՕՐ. ԱՆՆԻԿ ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ
եւ
Պ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՀԷՋԱԼԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
Փարիզ 26 սեպտ. 1926

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՇԱՍ, Պ. Ա.— Ստացանք 20 ֆր.։ Ղրկեցինք պահաս թիւերը։

ՄԱՐԹԻԿ, Ե. Գ.— Ստացանք 100 ֆրանք։

ՆԻՍ, Հ. Ա.— Ստացանք 150 ֆր.։ Նամակը յաջորդով։

ՎԻՀՆ, Ա. Խ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ, Մ. Խ.— Ստացանք մէկ սղերլին։

ԱԼՃՈՐՎԻԼ, Վ. Թ.— Ստացանք 42 ֆրանք։

ՓԱՐԻԶ, ԵՐ.— Ստացանք 50 ֆրանք։

ՄԱՐՍԻՅԼ, Կ. Պ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՎԱԼԱՆՍ, Գոթ.— Ստացանք 190 ֆրանք։

ՎԻԼ Տ'ԱՎՐԷ, Մ. Մ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱ, Ա. Մ.— Ստացանք 20 ֆրանք, Խ. Գ.ի հաշուոյն։

ՄԱՐՍԻՅԼ Մ. Գ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՄԱՐՍԻՅԼ Ա. Պ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՓԱՐԻԶ Զ. Պ.— Նոյնպէս։

ԼՐ ՓԻԻԻ Փ. Ա.— Նոյնպէս։

ՄԱՐՍԻՅԼ Հ. Պ.— Նոյնպէս։

ՄԱՐՍԻՅԼ Գ. Թ.— Ստացանք 1050 ֆրանք. գործակալութեան հաշուոյն։

ՍԷՆ ԳԼՈՒ, Վ. Պ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԿԱԼԱՅ Մ. Ս.— Ստացանք 100 ֆրանք։

ԼԻՈՆ Ն. Գ.— Ստացանք 22 ֆրանք։

ԼԻՈՆ Ս. Թ.— Ծանուցման արժէքը 15 ֆրանք է։

ԳԼԱՄՍՐ Գ. Ա.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՄԱՐՍԻՅԼ Յ. Մ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Եղեսիացի Լեւոն Թաշճեան Պաստեղեան կը փնտռէ եղբայրը Յարութիւն Պաստեղեանը որ Հալէպ ըլլալ կը կարծուի, ինչպէս նաեւ հօրեղբօր որդին Յակոբ Իշխեղողեան որ Պէյրութէն Ամերիկա անցած է։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ին։

—Մնացական Սէմէֆեան Կարնոյ Զէյթոյ գիւղացի։ 915էն ի վեր անյայտ է. կ'ենթադրուի Ռուսաստան կամ Կովկաս ապաստանած ըլլալ. զինքը կը փնտռեն մայրը, քոյրը, եւ եղբայրը, տեղեկացնել եւ սառնալ

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
ԵՐԵԿՈՅԹ - ԹԱՏՐՈՆ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ
9 Հոկտեմբեր շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ
«Petit Journal»ի ՇՌՇՂ. ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ
21, RUE CADET, MÉTRO CADET
ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ, ԳԵՂԱՐ. ՃՈՒԽ ԲԱԺԻՆ, ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ, ՆՈՒԱԴԱԽՕՒՄԲ
կէս գիշերէն վերջ եւրոպական պարեր, Jazz-Band,
և ճոխ պիւֆէ — Մուտքը 7 ֆր.

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ
Լիոնի Շրջ. Կոմիտէն կազմակերպած է հանդէս մը
9 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8 ուկէսին
3րդ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՇՌՇՂ. ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ
Մուտք մատնաւոր տոմսերով
Տոմսերը կը ծախուին քանկէօզեանի ճաշարանը
202, Rue Boileau, Lyon.

ԲԱՑՕՒՄ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԻՆ
ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆ
THEATRE L'ATELIER ի ՄԷՋ 4, Place Dancour
ՓԱՐԻԶԻ ՄԻՋ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸՆԱԼՈՎ.
10 Հոկտեմբեր կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին
ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՇԱՀԹԱԹՈՒՆԻԻ
ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ (QUO VADIS ?)
Աշխարհահռչակ տուամբ 6 արար

500 ֆրանք նուէր Movses Sédéfian, Rue Duguesclin 236 Lyon, France.

— Լութֆիկ Քէշիշեան կը փնտռէ իր քեռին՝ Պէնոն Կիւլհանը որ հիւսիսային Ամերիկա կը գտնուէր 3 տարի առաջ։ Իմացնել L. Kechichian, 2 Rue de Maronete, Paris 20: Կը խնդրուի Հայրենիքէն և Ասպարէզէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Շաթընցի (Շաճի) Գրիգոր Թրիմեանը, որմէ Իզմիրի աղետէն ի վեր լուր չկայ։ Ստոյգ տեղեկութիւն տուողին տարուան մը «ցառաջ» կը նուիրուի, իսկ ողջութեան լուրը տուողը պիտի ստանայ 500 ֆր. նուէր։ Կը խնդրուի Կ. Պոլսոյ եւ ցունաստանի Թերթերէն արտատպել։ Ցեղեկացնել.— Եղբօրը Ա. Թրիմեանին Etablissement H. Pellet, Vienne (Isère) France.

— Կը փնտռուի Միշել Ֆրանքլէն Պօյաճեան որու վերջին հասցէն էր 12 Rue 14 Juillet, La Houille, la Carrière sur la Seine. Իր մասին գիտցողներէն կը խնդրուի մարդասիրաբար հաղորդել կաթող պատուիրակութեան 80 Avenue Péreire, Asnières (Seine).

— Կը փնտռուի նաեւ բնիկ Շապին-Գարահիսարցի տիկ. Սաթենիկ Դասպարեան, ծնեալ Նուլեան, որ Հայ կաթոլիկ պատրիարքարանին կողմէ Ֆրանսա ղրկուած է իբր գաղթական։ Իր մասին գիտցողներէն կը խնդրուի մարդասիրաբար հաղորդել վերի հասցէին։

— Եօզղատի Ղարաեաղուպ գիւղէն Հայկանուշ Կիրակոսեան, մայրը Սէֆէրեան, կը փնտռէ եղբայրը Պարոյր որուն ցունաստան գտնուիլը լսուած է։

Իմացնել M. Pascal Derboghossian, 1 Rue de Constantine, Toulouse (France). կը խնդրուի Աթէնքի «Նոր Օր»էն եւ Սելանիկի «Ալիք»էն արտատպել։

— Կը փնտռուի Տիկ. Անժէլ Ալտուղէթեան (ծնեալ Մխիթարեան) Տրապիզոնցի։ Հասցէն իմացնել ցառաջի միջոցով Տ.քթ. Ե. Խ.ի։

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Րիւ Լաֆայէթի մօտերը, կեդրոն տեղ, երեք սենեակէ և մէկ խոհանոցէ բաղկացած յարկաբաժին մը վարձու է մինչեւ մարտ ամսոյ վերջը։ Յարմար է բժիշկի, ատամնաբոյժի, փաստաբանի եւն.ի համար։ Պայմանները հասկնալու համար դիմել Պ. Գ. Զամիչեանի, 14 rue Cadet։

ՎԵՐՆԱՑԱՐԿԸ Սենեակներ և գետնայարկը աշխատանոցներ վարձու են։ Լոյս, կազ եւ ջուր։ Դիմել 17, Rue Damesme, Métro : Place d'Italie.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

«Յառաջ»ի եւ «Մարմարա»ի գործակալն է Գեղամ Մերիկեան, Poste Restante, Marseille.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ
Լաւ ասեղնագործ-ութիւն գիտցող աշխատաւորուհիներ (lingerie)։ Ներկայանալ օրինակներով, Պր. Notarash, 62, Rue d'Hauteville.

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ
1 սենեակ, ճաշասրահ և խոհանոց մը տրամադրելի է 2-3 հոգինոց ընտանիքի մը համար։ Դիմել 17bis, Avenue Curie, Chaville.

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48, rue Montmartre
(Բ. յարկ. աջ կողմր առաջին դուռ.)
Ֆրանսացի կարող մանուագէներու, ընկերակցութեամբ կը դարմանէ
ՆԵՐՔԻՆ ԵԻ ԿԱՆԱՆՑ
ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՑԻՆ
ՓԻՃԻ, ԱԿԱՆՋԻ ԵՒ ԿՈԿՈՐԴԻ
ՅԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Téléph. CENTRAL 73-38
Métro : SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր
8ԷՕ՝—10եւ 1,30 — 8

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ
ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,
67, Rue Monsieur-le-Prince (6)
Métro Odéon կամ St. Michel
Ընտանեկան մաքուր, յամեղ եւ առատ կերակուրներ։
Թապլը տ'օթ 4 ֆրանք
Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.
Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ
Բացուած է հայկական սափրիչի խանութ մը Rue J. A. Vial թիւ 8. ԽՈՐԵՆ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆի սրբագարանին կից, սէն-Շամոն։

Արանց եւ կանանց յատուկ ամէն տեսակ սպասարկութիւն եւ խնամք։

Ամերիկեան եւ եւրոպ. ձեւով ամէն տեսակ մազերու խնամք։

Կը խնդրուի մեր հայրենակիցներէն քաջալերել այս հայկական հաստատութիւնը։

Զուտ «ԱՅԻ-ՍՕՓԻԱՅԻ ՕՂԻՆ և ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՄԱՐԵՂԻՆԱՅ ԲՈԼՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒՆ ԼԱՒԱԳՈՅՆԸ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ
ՊԷԼՎԻԼԻ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒ
ԱՐԹԻՆԵԱՆ
28, rue Lesage, Paris XXe. 18bis Rue, Jouge Rouve
Métro Belleville. Tramway 5, 26 Tél. Menilm. 61 - 85
ԲԱՑ ԱՄԷՆ ՕՐ ՄԻՋՕՑԻ ԺԱՄԸ 9.30

ԽԻՍՏ ՇԱՀԱՒՈՐ ԳՈՐԾ ՄԸ

Խիստ շահաւոր գործ մը ըրած կ'ըլլաք, եթէ առիթէն օգտուելով կարենաք ճիշտ ժամանակին հող մը գնել, նամանաւանդ Փրանսայի պէս երկրի մը մէջ ուր հողը օրէ օր կը սղանայ եւ իսկապէս ոսկիի արժէք կը ներկայացնէ։ Մինչեւ այսօր ոչ ոք զղջացած հող գնած ըլլալուն համար, եւ ընդհակառակը հազարաւոր մարդիկ տակաւին հարստութիւններ դիզած պարզապէս ժամանակին հողեր գնած ըլլալնուն համար։

Հող մը գնելու ճիշտ առիթը լօթիսըմանի մը դէմ չըլլար։ Հողերը չի ծախուած ժամանակ գնելն է, որովհետեւ այն օրէն սկսեալ երբ արդէն ծախու հողեր չեն մնացած, գինները կ'երթան սկսին անդադրում համեմատութեամբ բարձրանալ։ Առէք, օրինակ, Ալֆօրվիլ, Սէվրան, Սարսէլ, Վիլիէ-լը-Պել եւայլն։ Տակաւին տարի մը առաջ այս գիւղերը (որ պարզապէս դաշտեր էին) մէտրը 10 ֆրանքէն հող կը ծախուէր, մինչդեռ հիմա որ արդէն ծախու հող չէ մնացած, պէտք է մէկ մէտրը 40, 50 ֆրանք եւ նոյնիսկ աւելի վճարել, ԵՒ ԱՅՆ ԱՀ ԿԱՆԻՄԻՆ

Ուրեմն աճապարեցէք եւ օգտուեցէք առիթէն, երբ տակաւին ծախու հողեր ունինք մէտրը 10, 12, 13 ֆրանքէն։ Շինելու մտադրութիւն ունենաք կամ ոչ, այս առիթը պէտք է չխաբնէք եւ գոնէ կտոր մը հողի տէր եղէք։

Մանաւանդ նկատի առէք մեր խիստ նպաստաւոր պայմանները, զոր չէք կրնար գտնել ուրիշ տեղ։ Մեր պայմանները կը յարմարին նոյնիսկ ամէնէն համեստ քսակներու։

ԱՀԱՒԱՍԻԿ ՄԵՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ՝—

1.— Գնուելիք հողին միայն հարիւրին տասը կանխիկ, իսկ մնացեալը 3 տարիէն վճարելի։ Այսինքն մէտրը 10 ֆրանքէն 500 մէտրնոց հողի մը համար (որ 5000 ֆրանք կ'արժէ) պէտք է վճարել միայն 500 ֆրանք կանխիկ, իսկ ամսէ ամիս միայն 125 ֆրանք։

2.— Հարիւրին տասը կանխիկ վճարելի գումարին համար կարելի է դիւրութիւններ տալ։

3.— Կանխավճարը տրուած օրն իսկ ձեր հողը ձեզի կը յանձնենք եւ այդ վայրկեանէն սկսեալ հողին տէրն էք ու կրնաք ձեր ուզած ձեւովը գործածել։

4.— Ամսավճարներու համար մինչեւ գրասենեակ գալ ժամանակ կորսնցնելու հարկ չկայ։ Մեր պանքային պաշտօնեան ամէն ամիս ձեր տունը կը դիմէ եւ ձեր ամսավճարը կը գանձէ։

5.— «Վիապլիթէ»ն, այսինքն փողոցներու եւայլն շինութիւնը մեր վրայ է։

6.— Ջուրը արդէն մեր ծախքովը բերուած է։

7.— Մեր հողերը մեծ մասամբ ծառուտ են, այնպէս որ ձեզի իւրաքանչիւր մէտր հողի վրայ վճարուած գումարին համապատասխան ծառ կ'ունենաք։

8.— Մեր հողերը գնողները ստիպուած չեն շէնք շինելու, կրնան եղածին պէս պահել որքան ժամանակ որ ուզեն եւ կամ գործածել իրենց հաճելի երեւցած ձեւով (արգիլուած է միայն անբարոյական հաստատութիւններուն)։

9.— Կայարանէն մինչեւ հողին գտնուած տեղը քալել չտալու համար օմնիպիւսի սպասարկութիւն մը հաստատուած է։

10.— Տարեկան տոկոսը միայն 100ին 7 է եւ ոչ թէ 9 կամ 10։

11.— Մեր հողերը կը գտնուին 80 մէտր բարձունքի մը վրայ, այնպէս որ բնաւ ողողումի վախ չկայ։

12.— Կարելի է երկու հոգի մէկ հող առնել եւ բաժնել։ Մեր պաշտօնական երկրաչափը յանձախորդներուն փափաքին համաձայն կը բաժնէ հողերը եւ իւրաքանչիւրին կը տրուի գումարի պաշտօնաթուղթ։

Այսքան դիւրութիւններ եւ նպաստաւոր պայմաններ ուրիշ ոչ մէկ տեղ եւ ոչ մէկ ժամանակ կարելի չէ գտնել։ Որ եւ տեղ հող գնած ձեր մէկ ծանօթին հարցուցէք եւ պիտի տեսնէք թէ ինչ պիտի պատասխանէ։

Օգտուեցէք այս առիթէն երբ տակաւին ուշ չէ։ Գնեցէք ձեր քսակին համեմատ հող մը, ինչպէս արդէն բազմաթիւ Հայեր գնած են եւ կրնաք վստահ ըլլալ որ ըրած պիտի ըլլաք

ԽԻՍՏ ՇԱՀԱՒՈՐ ԳՈՐԾ ՄԸ

Տակաւին ծախու հողեր ունինք ժիւվիզիէն մէկ կայարան անդին՝ Սավինեի Սիւր Օրժ՝ Փարիզէն կէս ժամ հեռու, մէտրը 10, 12, 13 ֆրանքէն.

ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵԻ MERLIMONT-PLAGE

որ կը գտնուի Paris-Plage ի և Berck-Plage ի մէջտեղ, Փարիզէն 3 ժամ հեռու, մէտրը 16 ֆրանքէն մինչեւ 50 ֆր.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել, անձամբ, նամակով կամ հեռաձայնով։

Պ. ԿՐԷԿՈՒԱՐ ՇԷՔԷՐԵԱՆԻ
12, Րիւ Կրանժ Պաթըլիէր, Փարիզ. Մէթրօ։ Փէլըթէ կամ Գատէ։ Թէլէֆօն, Փրօվանս 67-51։

ՍԱԿԱՐԱՆ

30 Սեպտեմբեր 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	172	82
Տոլար,	Dollar	33	63
Մարք (ոսկի)	Mark	8	37
Թրքական Ոսկ.	L. Trq.	18	10
Թրք. ոսկի	» or	150	—
Մէճիտիէ	Médjidié	11	50
Լէվա 100 ֆռանք	Léva	25	60
Տրախմի	» Drachme	39	50
Լիր	» » Lire	132	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	93	90
Ֆրանք	» Frc. Suisse	679	—
Լէյ 100 ֆռանք	Ley	18	15
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	170	—

ԱՐԺԵՒՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ I Cr. Fonc. Eg.	5300	—
» II »	3150	—
» III »	2600	—
Ռումելի երկաղ. Lots turcs	175	—

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ԹԱՐՄ ՍՈՒՐԲ ԹԱՐՄ ՍՈՒՐԲ
"ՇԻՐԱԿ,,
ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
26, Rue de Trévise, Métro Cad
Tél. Bergère 38-63

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ
Կ'ուզուին գորգի գործատուներ՝ արեւելեան գորգաշխատներ համուտ և կամ նորավարժներ, յարմար օրականներով։ Դիմել Մ. Բաբաթերթօթ 44 Fessart, Փարիզ (19րդ)։ Մէթրօ Պիւթ Շօմօն։

ԳՈՐԳ ՆՈՐՈԳՈՂ
ԳՈՐԾԱՒՈՐՆԵՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ
Լաւ և կանոնաւոր վճարումով գործատուներ կամ գործատուհիներ եւս կ'ուզուին գորգ նորոգելու համար, լուսաւոր աշխատանոցի մը մէջ։
Դիմել՝ ՍԱՐԳԻՍ ՅՈՎՍԷՓԵԱՆ
ԱՆԻ Rue Lepic 45, Paris 18e
Հեռ. Marcadet 27 - 14. Métro Blanche.

ՀԱՐԱՉ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
Հեռաձայն՝ Nord 57-82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1926

5 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 185 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 4ԻՆ ՀԱՐԵՄԸ ԵՒ ԲԱԶՄԱԿՆՈՒԹԻՒՆԸ ՋՆՋՈՒԵՑԱՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՐԷՄԻՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

Մուսթաֆա Քէմալ շարունակելով իր յանդուգն նորասիրութիւնը, Հոկտ. 4ին ջնջեց նաեւ հարէմը: Աւելի ճիշտ՝ ամանդական բազմակնութիւնը. որովհետեւ, Մ. Քէմալ ինք շքեղագոյն հարէմը կը պահէ, եթէ այդ բառը հասկնանք եւրոպական իմաստով:

Սուլթանութեան եւ Խալիֆայութեան չնջումէն յետոյ, երրորդ վճռական քայլն է այս, եւ շատ աւելի խոր ու հիմնական քան առաջին երկուքը, որոնք միայն վարչաձեւերու հետ կապ ունին:

Գուբանին արտօնած բազմակնութեան տեղ հաստատելով արեւմտեան միակնութիւնը, Մ. Քէմալ կ'առաջնորդուի զուտ ազգային հոգէ մը.— Թուրք ցեղին պահպանման բնազդէն: Իրմէ առաջ յուզուած է այս խնդիրը թուրք մտաւորականներու եւ գործիչներու կողմէ, բայց ոչ ոք համարձակած է խախտել օրէնքը: Հաստատուած է որ հարէմի ղրութեամբ, ուզածին չափ կին առնելով եւ ուզածատեն արձակելով, Թուրքը չի կրնար ընտանիք ունենալ այնպէս ինչպէս քաղաքակիրթ ազգերը: Ճիշտ է որ բաժնուած ատեն կարգադրութիւններ կ'ըլլան զաւակներու համար, բայց ատոնք պարզ կարկատաններ են, եւ հետեւանքը՝ ընտանեկան կազմալուծում: Ուրիշ խօսքով՝ անճիտում: Եւ արդէն կը տեսնենք որ Թուրք ցեղին աճումը գրեթէ կանգ առած է: Թուրք բռնակալները դարերու ընթացքին բնակչութեան նուազումը լեցուցած են բռնի եւ զանգուածային իսլամացումներով, գերեվարութեամբ և ջարդերով: Այդ բարբարոսութեանց հետեւանքով ալ, քիչ-շատ բարեխառնուած է Թուրք-մոնկոլ դիմագիծը: Թուրք ժողովուրդին մէջ ձուլուած են ոչ միայն քրիստոնեաններ և Հրեաներ, այլ և տարբեր ցեղերու պատկանող իսլամներ — չերքէզ, պարսիկ, ալպանացի, քիւրտ, Թաթար եւլն.: Ճիշտ այս միջոցին Պոլսոյ Թուրք Թերթերուն մէջ կը յուզուի հրեայ «տէօնմէ»ները բոլորովին Թրքացնելու խնդիրը: Ատոնք Թէեւ տաճկացած են տարիներ առաջ, բայց կը պահեն իրենց կարգ մը աւանդութիւնները, և մոլեռանդները աղջիկ չեն տար բուն Թուրքերու: Ինչպէս Թուրք պահպանողականները, քէմալական մամուլն ալ յաճախ կը մեղադրէ Սելանիկցի «տէօնմէ»ները, իբրեւ պատճառ շատ մը չարիքներու: Իթթիլաֆականները Թուրք ցեղը սրբագնելու համար, մինչեւ այսօր ալ կը պնդեն Թէ «տէօնմէ»ներն են չարդերուն կազմակերպիչները, կամ Թուրք ժողովուրդը այլանդակողները: Մուսթաֆա Քէմալ ինքն ալ «տէօնմէ» մըն է, բայց նաեւ ոխերիմ Թշնամին՝ Իթթիհատական Ճավիտներու սերունդին:

Այսպէս կամ այնպէս, Գաղատիոյ վարիչները կը շարունակեն իրենց Թունդ ազգայնական քաղաքականութիւնը, փրկելու համար Թուրք ցեղը, որ անսահման տարածութիւններուն —Ցրանսայի գրեթէ երկու անդամը— բայց ոչ Թիւ: Եւ ոչ ալ ուժ՝ ոտքի կենալու: Ուրիշ խնդիր է Թէ ո՛րքան արդիւնաւոր պիտի ըլլան այս արուեստական պատուաստները: Միակնութեան հաստատումը, եթէ յաջողի, արդիւնք պիտի ունենայ տարիներ յետոյ:

Հարէմին ջնջումը ունի նաեւ տնտեսական պատճառներ: Կը հիշուի որ Էնկիւրի օրէնքով արգիլուեց հարսանեկան շռայլութիւնները: Հարէմը ինքնին աղբիւր է ոչ միայն ցոփութեան եւ ծուլութեան, այլեւ կրկնապատիկ ծախքի: Քէմալական իշխանութիւնը բազմատեսակ եւ ծանր տուրքեր հաստատեց, եւ նոր գոհողութիւններ կը պահանջէ: Վերջերս Պոլսոյ Թերթերը կը գանգատէին Թէ ելմտական վարչութիւնը քաշած տարած է Պոլսոյ ղրամները, շարք մը տուրքեր դնելով: Էնկիւրի նեղուեցաւ եւ պատասխանեց Թէ ընդհակառակն Պոլիսն է որ ղրամ քաշած է Անատոլուէն, ուր գիւղացին շատ աւելին կը վճարէ: Եւ կ'ազդարարէր որ տուրքերը գանձուին, «ազգին արդիանալութեան եւ անկախութեան համար»:

Նոր յեղաշրջումը է հարկէ դժգոհութեան նոր ալիք մը պիտի բարձրացնէ «հարէմ-սելամլըք»ի սերունդին մէջ, որ մեծամասնութիւնը կը կազմէ: Բայց էնկիւրի շատ լաւ ուսումնասիրած է բողոքներն ու դժգոհութիւնները լռեցնելու եղանակը: Անկախութեան դատարանի վերջին մահավճիռները այնքան արագ ձգած են որ, անիծելով հանդերձ քէմալական իշխանութիւնը, առ այժմ ոչ ոք կը համարձակի գլուխ վերցնել: Ազգային պետութիւնը կը կազմակերպուի պիրկ Թաթով, հրամանագիրներով եւ պատժական տնօրինութիւններով: Հարուածը ձեղէն անցաւ «զաֆէ»ներուն, պալատէն մինչեւ կանացը, որ անոր մաս կը կազմէր:

Հարէմին լուծումը կը լուծէ շատ մը ներքին հոգեր, բայց փրկեր հիմնականը, Թուրք պետութեան գոյութիւնն ու ամբողջութիւնը, որ հիմնուած է կախազանի եւ «հաթաղան»ի, սուրի եւ բռնութեան վրայ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ "ՇԷՖ,,Ը՝ ԻՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ռամկավար ժամկոչները խնդութեան կոչնակներ կը զարնեն, ամէն անգամ որ տղեկ մը քէն կ'ընէ դաշնակցութեան դէմ, — «քայքայո՛ւմ, փլուզո՛ւմ»...: Բայց բառէն գրեր իրենց ծոցին մէջ ծաւալող խլրտումներու մասին: Անցեալ տարի Քալիֆորնիոյ մէջ իրար ծեծեցին ռամկավար *Նոր Օր*ի խմբագիրն ու կուսակցութեան վարիչը, գործը դատարան ինկաւ եւ մէկի տեղ երկու թերթ կը հրատարակուի այժմ, եւլն.: Ահաւասիկ ուրիշ մը, պելճիքայի իրենց անմման կուռքը, Մ. Միհրդատեանց, որուն անունը առանց ածականի յիշել՝ դաւաճանութիւն կը համարէին: Մարդը միջոց մը գտաւ Հայաստան երթալու մասնաւոր «միսիա»ով, — եւ ահա երկու անգամ է որ կը մոնչէ իր ընկերներուն եւ երկրպագուներուն դէմ, մինչեւ անգամ կը սպառնայ «պրօշիւր» մը հրատարակել եւ մերկացումներ կատարել: Մտիկ ընենք.

— «Հրաժարմանս գլխաւոր եւ հիմնական պատճառը այն է, որ իմ եւ Ռամկավար կուսակցութեան մտայնութեան եւ գործելակերպին միջեւ դաղափարային անջրպետ մը բացուած էր: Իմ կարծիքով կուսակցութիւնը շեղած է նոյն իսկ զուտ ռամկավարական աշխարհահայեացքէ: Մեր ծոցին մէջ տիրող տիրացուական եւ ազգայնական ոռմանթիկ տրամադրութիւնները — մեծ մասամբ վնասակար, հնչակեանները փոխանցուած ժառանգութիւն մը — այլ եւս անհանդուրժելի դարձած էին ինծ:

Ես համոզուած եմ որ կարդ մը ռամկավար գործիչներու շաղակրատութիւնն է որ մեր երկրին մէջ կը սատեղծէ այն հանրային կարծիքը որ ռամկավար կուսակցութեան յայտարարած բարեկամութիւնը անկեղծ եւ անվերապահ չէ: Խօսքի այդ հեղհեղը որուն առաջ անկարելի է ո եւ է թումբ կանգնեցնել, մեզ դարձուց ծիծաղելի եւ արհամարհելի:

Ռամկավար լիսերները թէ Փարիզ եւ թէ Ամերիկա կը մասնակցին Դաշնակցական բրօբականտի ծառայող հանդէսներու, երբ իրենց օրկաններու մէջ կը ձաղկեն Դաշնակիներու ազգակործան քաղաքականութիւնը: Նոյն օրկանները սառն եւ տատանուող կեցուածք մը ցոյց կուտան Լիոնի ֆաշիստական ոճրին հանդէպ: Թողէ՛ք որ ֆաշիստները փառաբանողներ ալ չեն պակսիր: Նոյն օրկանները լայնատարած կը հրատարակեն իրենց մէկ կարեւոր անդամին անխմաստ քաշքշուքները Հօկի դէմ: (Կ'ակնարկէ Արշակ Զօպանեանի):

Դիտակից ռամկավարական աշխարհահայեացքով շարք չկայ: Կա՛յ ռամկավարական մտայնութիւն մը՝ թրծուած ազգայնամոլութեամբ, կղերամտութեամբ, ոռմանթիք տրամադրութեամբ»

ՊՈԼԻՍԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՊԻՏԻ ՏԱՅԻՆ

Խորհրդային իշխանութիւնը գրքի ձեւով հրապարակ հանեց այն գաղտնի դաշնագիրները որ կնքուած էին մեծ պետութեանց միջեւ, Թուրքիոյ բաժանման մասին: Առաջին երեք փաստաթուղթերը կը վերաբերին Պոլսոյ: Արտաքին նախարար Սազանօֆ 1915 Մարտ 4 Թուակիր յիշատակագրով կը պահանջէր հետեւեալ հողերը .

Պոլիս քաղաքը, Վոսփորի արեւմտեան եզերքը, Մարմարա ծովը և Տարտանէլը, հարաւային Թրակիան՝ մինչեւ Էնոս-Միտիա գիծը, Իգմիթի ծոցը, Սեւ ծովի նեղուցի և Սաքարիա գետին մէջտեղը գտնուող Փոքր Ասիոյ ծովեզերքը, Մարմարայի կղզիները, ինչպէս նաեւ Պողճա և Իմպրոս կղզիները:

Անգլիական և ֆրանսական մասնաւոր շահերը չպիտի խանգարուին այս շրջանակին մէջ:

Ցրանսական և անգլիական կառավարութիւնները կը յայտնեն Թէ պատրաստ են ընդունելու մեր այս առաջարկները, պայմանաւ որ շահին պատերազմը, և Օսմ. կայսրութեան ու ուրիշ վայրերու մասին իրենց ունեցած պահանջները զոհացում գտնեն:

Այս առթիւ Անգլիա եւ Ցրանսա հետեւեալ պահանջները դրած էին . —

1. Պոլիսը ազատ նաւահանգիստ պիտի ըլլայ և Ռուսիա ղրկուած ապրանքները ազատօրէն պիտի փոխադրուին: Առեւտրական նաւերը պիտի կրնան ազատօրէն անցնիլ նեղուցներէն:

2. Ցրանսայի, Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ պիտի կնքուի համաձայնագիր մը, որով կը ճշդուին Ցրանսայի և Անգլիոյ շահերը, Փոքր Ասիոյ մէջ: Այս շահերը պիտի ճանչցուին Ռուսիոյ կողմէ:

3. Իսլամական նուիրական հաստատութիւնները պիտի պաշտպանուին և պիտի դրուին Արաբիոյ իսլամ անկախ պետութեան տիրապետութեան տակ: Պարսկաստանի չէզոք գօտին, որ 1907ի անգլեռուս համաձայնագրով ճշդուած է, Անգլիոյ ազդեցութեան գօտիին վրայ պիտի աւելցուի:

Փափաք կար որ Խալիֆայութիւնը գատուի Թուրքիայէն: Ամէն պարագայի տակ հաճի (ուխտադնացութիւն) ազատութիւնը պիտի ապահովուէր է: Ռուսիա կը հաւանի որ Պարսկաստանի չէզոք գօտին Անգլիոյ յանձնուի, բայց կ'ուզէ որ իրեն միան Սպահան և Ռաշտ քաղաքներուն շրջակայ նահանգները: Նոյնպէս, Ռուսիոյ և Աֆղանիստանի սահմանին վրայ գտնուող Զուլֆաքարի չէզոք շրջանը պէտք է Ռուսիոյ միայ:

Հելլէն կառավարութեան կողմէ վերջերս հրապարակ հանուած 500 տրախմիներոց Թղթադրամներուն վրայ տպագրուած է Այա Սոֆիայի մզկիթը, վրան խաչով: Թուրք Թերթերը կը բողոքեն:

ԿԱԹՍԻ լիտրը մէկուկէն Ցրանքի սլիտի բարձրանայ Հոկտեմբեր 10էն սկսեալ:

ԱՄՍԹԷՐՏԱՄԻ մէջ կազմուած գոհարավաճառներու միջազգային խմբակի մը կողմէ ներկայացուցիչներ մեկնած են Պոլիս, նախկին Սուլթանին պատկանող գոհարեղէնները գնելու համար:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ - ՊՈԼՇԵՒԻԿ ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ, ՇԵՆԿՈՒՈՒԹ ԵՒ ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

Երէկ հասած *Ալիքէն* (28 սեպտ.) կ'իմանանք զզուելի դէպք մը, որ կրնար ծանր հետեւանքներ ունենալ: Սելանիկի ռամկավար-պոլշեւիկ խմբակը կ'որոշէ սեպտեմբեր 26ին միթինգ մը գումարել եկեղեցիին մէջ: Ոստիկանութիւնը իմանալով, կ'արգիլէ: Հակառակ ասոր, իրենց Թերթը միթինգի կը հրաւիրէ ժողովուրդը: Որոշուած օրը եկեղեցիին դիմացի սրճարանը կը հաւաքուին միթինգին կազմակերպիչները: Ոստիկանական պաշտօնեաներն ալ ժամանակին հասած ըլլալով, սպան կը կանչէ ռամկավար Թերթին խմբագիրը եւ կ'ազդարարէ Թէ միթինգը արգիլուած է: Ասոր վրայ խմբագիրը ծանուցանելով միթինգին յետաձգումը, կը հաւաքէ իր ընկերները եւ կ'ուղղուի դէպի Առաջնորդարան: Ցետոյ գէեթիկ պոռչտուքներ կ'արձակեն: Ոստիկանները միջամտելով, կը ցրուեն ցուցարարները: Բայց Թողունք որ *Ալիքը* պատմէ.—

Հակառակ ոստիկաններու միջամտութեան, աղմուկն ու պոռչտուքները կը շարունակուին նաեւ փողոցին մէջ: Եւ այս անգամ կարգ մը դատարկապորտներ, «Գողերու ո՛րջ դարձուցիք այստեղ» ըսելով, կը յարձակին այդտեղ գտնուող մեր կարգ մը ընկերներուն վրայ: Եւ կռիւը կը սկսի, կոկորդ կոկորդի: Բռունցքներ, բիրեր կը սկսին ճօճիլ օդին մէջ: Համայնավարներէն մէկը— ինչ որ ցոյց կուտայ Թէ կանխամտածութեամբ եւ պատրաստութեամբ եկեր էին— ծոցէն դուրս կը հանէ կապարի գունդ ունեցող խարազան մը, եւ կ'ուզէ զարնել մեր ընկերներէն մէկուն: Նոյն միջոցին, սկաուտ Վահէ Պօղոսեան կը յարձակի խարազանակիր այդ համայնավարին վրայ եւ ձեռքէն կը խլէ կապարեայ մարակը: Մատաթ անունով պոլշեւիկ պարագլուխ մը կը բռնէ որբի մը կոկորդէն եւ կ'ուզէ խոշտանգել զայն, ուրիշներ վրայ կը հասնին եւ կ'ազատեն որբը: Ցուցարարները, իրենց կատաղութեան մէջ, նոյն իսկ կը ծեծէին իրենց ընկերները: Համայնավար-ռամկավար խմբակի երկրորդ աստիճանի պարագլուխներէն Հասէսեան, Զիրէկեան, Գր. Մորճիկեան կռիւին նախայարձակները եղան: Բարեբախտաբար, մեր ընկերները գիտցան աւելի պաղարիւն վերաբերում մը ցոյց տալ, այլապէս, դէպքը դուցէ շատ աւելի ծանրակշիռ հետեւանքներ ունենար:

Երկու ոստիկանները անկարող կ'ըլլան ընդհարումին առաջքը առնել եւ անոնցմէ մին, ատրճանակը հանած, օդին մէջ կը սկսի կրակել, օգնական ուժ ուղելու համար:

Քանի մը վայրկեանէն, մօտակայ Գ. պահականոցէն հասան տասնի մօտ ոստիկաններ եւ բիրերով, մէկ ակնթարթի մէջ մաքրեցին փողոցը: Ոստիկաններու այս յարձակումէն քանի մը հոգի բիրի հարուածներ կերան: Այսպէս այդ իրարանցումին մէջ, բիրի ուժգին հարուած մը կերաւ նաեւ Հօկի նախկին քարտուղարը՝ Արսէն Մուրթաֆեան:

Ադմկարարներու ցրուումէն յետոյ, ոստիկանապետի հրամանով, տեղւոյն վրայ ձերբակալուեցան Գառնիկ Նաւասարդեան, Պետրոս Ախիկեան, Կէտիքեան, Մատաթ եւ «Աշխատանք»ի ցրուիչը՝ Գասարճեան, որ կըղեկավարէր յարձակումը:

Թիւրիմացութեամբ ձերբակալուեցան նաեւ ընկ. Արշակ Ենովքեան եւ Թերթիս ցրուիչը Գր. Սանթիկեան, որոնք կատարուած դիմումի մը վրայ անմիջապէս ազատ արձակուեցան:

Թրոցքի եւ Զինովիեվ կը հաշտուին

Մոսկուայէն կը հեռագրեն «Նիւ Եորք Հերըլտ»ի Հոկտ. 3 Թուականով.—

Քանի մը ամսուան լռութենէ վերջ Թրոցքի կրկին մուտք գործեց քաղաքական ասպարէզի մէջ: Այսօր գումարուած հրապարակային միթինգի մը մէջ Զինովիեվի հետ բուռն յարձակում գործեց կեդր. կոմիտէի քաղաքականութեան դէմ եւ յատագովեց լայն ժողովրդավարութիւն:

Զինովիեվ քննադատեց սովետներու տնտեսական քաղաքականութիւնը, եւ ըսաւ Թէ անհրաժեշտ է աւելի ղրամ գանձել գիւղացիներէն, ճարտարարուեստը վերականգնելու համար: Երկու նախկին հակառակորդները հաշտուեցան փոխադարձաբար իրար գովելով:

Այս բուռն ճառերը փոքրիկ մէկ երեւոյթն են այն մեծ ճակատամարտին, որ կը մղուի կուսակցութեան ծոցին մէջ՝ կեդր. կոմիտէի վերջին նստաշրջանէն ի վեր, մեծամասնութեան եւ ընդդիմադիրներու միջեւ, որոնց պետը Զինովիեվ այն ատեն վտարուեցաւ քաղաքական Բիւրոյէն: Այս կռիւները շատ ուշադրաւ կը դարձնեն կուսակցութեան համագումարը, որ յետաձգուած է Հոկտ. 25ին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԻՄ ՎԱՍՆ Ա. Յ. ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԻ

I

Ես ծնած եմ Պոլսոյ Գում-Գափու թաղը, ուր հայերը կը բնակին Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ շրջակայքը։ Հայրս՝ Յակոբ Պատգամաւորեան, Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մեծ բարերարներէն մին էր։ Ան ունէր մեծ ապրանքատուն մը, որ կը գտնուէր Գում-Գափուի մեծ շուկային մէջ։ Ան ունէր նաեւ ընդարձակ տ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՆԻՍՏԵՐԸ

Ե Ր Ե Կ Ո Յ Ա Ն Ի Ս Տ

Ընդդիմադիրները միշտ կը գործեն

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ ընդդիմադիրներուն պետերը, Թրոցքի, Զինովիեվ, Ռատէք, Փիաթաքօֆ, Սմիլգա, եւ Սափրանօֆ ժողով գումարելով Մոսկուայի օդանաւորդներու մէկ գործարանին մէջ, սկսեր են խորհրդակցիլ, հակառակ կուսակցութեան որոշման։ Գործարանին բանւորները լսելով այս գաղտնի ժողովը, բանաձեւ մը հանած են, որով կը մեղադրեն ընդդիմադիրներուն ընթացքը։ Մոսկուայի կոմիտէն ալ պահանջած է կեղր. կոմիտէէն, միջոցներ ձեռք առնել անսաստողներուն դէմ։

Պոլշեւիկներու համագումարին յետաձգումը զանազան կասկածներու տեղի տուած է։ Կ'ըսուի թէ ընդդիմադիր պետերը կա՛մ պիտի ձերբակալուին, եւ կամ անձնասպանութեան վիճակի մէջ պիտի դրուին։

Կացութիւնը Սուրիոյ մէջ

Համայնավար «Իւմանիթէ», որ մանաւորապէս կ'արծարծէ սուրիական շարժումը, փառաբանելով Սուլթան էլ Աթրաշն ու Տոքթ. Շահպէնտերը, կը գրէ թէ ապստամբութիւնը ոչ թէ սանձուած, այլ ամրապնդուած է։ «Անցեալ Օգոստոսի վերջերը համաժողով մը գումարուեցաւ էլ Ազրավի մէջ, որ ազգային կառավարութիւն մը ընտրեց։ Բոլոր ապստամբական խմբակները ընդունեցին միակ հրամանատարութեան սկզբունքը։ Եւ անմիջապէս կանոնաւոր բանակ մը կազմուեցաւ, հրամանատարութեամբ Բաշիտ պէկ Ֆալիքի, որ մեծ դեր կատարած է Սուլթան էլ Աթրաշի հետ։ Բաշիտ պէկ Ֆալիք, նախապէս Հալէպի կուսակալ եղած է։ Զօրաշարժը կ'ածի օրէ օր եւ կանոնաւոր, քաջամարտիկ եւ լաւ սպառազինուած զինուորներէ կ'աւելնան։ Այսպէս մեթոտիկ եղանակով կազմակերպուած։ Սուրիոյ ազգային ապստամբութիւնը կրնայ յուսալ թէ շուտով ծովը պիտի թափէ եւրոպական աշխարհակալութիւնը եւ անոր սպասաւորը, ֆրանսական զինապաշտութիւնը»։

*** Սուրիոյ նորընտիր մարզպան Պ. Փոնսօ Երկուշաբթի իրիկուն մեկնեցաւ դէպի Պէյրութ։*

Պարտքերու խնդիրը

Ամերիկայի պահանջի խնդիրը օրուան հարցն է, որովհետեւ խորհրդարանի բացումը մօտեցաւ եւ օրակարգի առաջին հարցերէն մէկն է Պէրանժէ-Մէլլըն համաձայնութեան վաւերացումը։ Կիրակի օր Ալանսօնի մէջ հացկերոյթի մը պահուն, երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնաժողովի պարագլուխ եւ ազատական Տարիաք խօսեցաւ կարեւոր ճառ մը, որուն մէջ ըսաւ. «Իրողութիւն է որպարտք ունինք թէ՝ Անգլիոյ եւ թէ Ամերիկայի, ուստի խնդիրը այն չէ թէ այդ պարտքերը կը ճանչնա՞նք թէ ոչ։ Մեր ո՛չ մէկ վարչապետը ուրացաւ զանոնք։ Ֆրանսական խորհրդարանին առջեւ երկու խնդիր կը ներկայանայ. կա՛մ պարզապէս մերժել Ուաշինկթընի համաձայնութիւնը եւ մենք մեզ դնել ըմբոստ պարտականի տեղ, եւ կամ վաւերացնել զայն կարգ մը վերապահումներով, օրինակ ապահովութեան մասին աւելի բացորոշ պայմաններ պահանջելով։

Առնցմէ զատ կայ նաեւ երրորդ ճամբայ մը. այն է միջդաշնակցային պարտքերը լուծելու խնդիրը ամբողջութեամբ ներկայացնել Ազգերու Դաշնակցութեան իրաւարարութեան եւ կամ միջազգային դատարանի մը կարգադրութեան։

Իտալիա եւ Եմէն

Գրած էինք թէ Իտալիա դաշնագիր մը կնքած է Եմէնի հետ։ Ահա՛ գլխաւոր դիծերը.— 1.— Իտալիա կը ճանչնայ Եմէնի քաղաքական եւ ամբողջական անկախութիւնը ինչպէս նաեւ իր վեհապետը։ 2.— Երկու կառավարութիւնները յանձն կ'առնեն դիւրացնել առեւտրական փոխանակութիւնները երկու երկիրներուն միջեւ։ 3.— Եմէնի կառավարութիւնը փափաք կը յայտնէ Իտալիայէն ներածել այն նիւթերն ու մասնագէտները, որոնք կրնան օգնել Եմէնի անտեսական զարգացումին։ 4.— Երկու երկիրներու վաճառականները չպիտի կրնան արգիլուած ապրանքներու առուծախ ընել։ Այլապէս անոնք պիտի գրաւուին։ 5.— Դաշնագիրը տասը տարի պայմանաժամ պիտի ունենայ։

Անգլիոյ կայսերական խորհրդաժողովը

Հոկտ. 19ին Լոնտոնի մէջ կը գումարուի Մեծն Բրիտանիոյ կայսերական խորհրդաժողովը։ Բոլոր գաղթավայրերէն պատուիրակներ սկսած են հասնիլ։ Օրակարգի ամէնէն կարեւոր հարցը այն է որ անգլ. գաղթապետութիւնները (Տոմինիոնները) կ'ուզեն դիւանագիտական ներկայացուցիչ ունենալ այն երկիրներուն մէջ ուր մասնաւոր շահեր ունին։ Նոր դեսպանները անգլիական դեսպանատուները պիտի նստին։ Աւստրալիոյ վարչապետ Պրիւս Մարսիլիա հասնելուն մամուլին յայտարարեց թէ Լոնտոնի մէջ խորհրդակցութեան նիւթ պիտի դառնան գաղթավայրերու յարաբերութիւնները մայր երկրին հետ։ Անջատողական շարժման մասին խօսք չի կրնար ըլլալ, բոլոր գաղթավայրերը խորապէս կապուած են մայր երկրին։ Ամէն գաղթապետութիւն իր սեփական կառավարութիւնը ունի, կերպով մը անկախ, միաժամանակ անքակտելի կերպով կապուած միապետութեան հետ։ Բայց այս աւանդական կապը պատճառ չէ որ աւելի լայն ինքնավարութիւն չպահանջենք։ Մենք Աւստրալիացիները, ինչպէս նաեւ Քանատացիները, կը պահանջենք որ աւելի մեծ ազատութիւն տրուի մեզ, որպէսզի մենք կարենանք մեր գործերը կարգադրել մեր հասկցածին պէս, առանց հեռանալու Մեծն Բրիտանիոյ հանդէպ մեր հաւատարմութենէն։

Հինգ օրուան աշխատանքը

Ամերիկեան Աշխատանքի Դաշնակցութիւնը, որ ներկայիս Տիթրոյիթի մէջ համաժողով կը գումարէ, իր օրակարգին վրայ ունի շաբաթական հինգ օր աշխատելու հարցը, զոր Ֆորտ մտցուց վերջերս իր բոլոր գործարաններուն մէջ։ Դաշնակցութեան նախագահ Կրինի կարծիքով այս բարենորոգման շնորհիւ բանւորները առողջ պիտի մնան և Ամերիկա պիտի պահէ իր առաջնակարգ տեղը ճարտարարուեստի աշխարհին մէջ։

Համաժողովը միաձայնութեամբ վաւերացուց այս առաջարկը։ Բանւորութեան մասնակցեցան 107 աշխատաւորական միութեանց ներկայացուցիչները։ Երեքուկէս միլիոն բանւորներ պիտի օգտուին, եթէ գործատէրերը չհակառակին։

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԵՐԵԿՈՅԹ - ԹԱՏՐՈՆ - ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԿՈՂՄԷ

9 Հոկտեմբեր շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

«Petit Journal»ի ՇՔԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

21, RUE CADET, MÉTRO CADET

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ, ԴԵՂԱՐ. ՁՈՒԽ ԲԱԺԻՆ, ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԻՄ, ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Կէս գիշերէն վերջ եւրոպական պարեր, Jazz-Band,

և ճոխ պիւֆէ — Մուտքը 7 ֆր.

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ

Լիոնի Շրջ. կոմիտէն կազմակերպած է հանդէս մը

9 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8 ուկէսին

3րդ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՇՔԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Մուտք մասնաւոր տոմսերով

Տոմսերը կը ծախուին քանկէօզեանի ձաշարանը

202, Rue Boileau, Lyon.

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հ. Յ. Դ. ՎԻԷՆԻ ՆԵՊԱԿՈՄԻՏԷԻՆ ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՒԹԵԱՄԲ

10 Հոկտ. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

«ՍԻՆԷՄԱ ԷՊՈՒԱԼ»ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՓՕՆԹԷՎԻԷՔ)

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԻ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Փարիզի ընկ. ընդհ. ժողովը այս երեկոյ ժամը 9ին, Դաֆէ Ռօշէի մէջ, 128, Պուլվար Սէն ժէրմէն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Մխասին ունենալ անդամատեարները։

Հ. Յ. Դ. Անիէռի «Եռագոյն» խումբի ընկերական ժողովը՝ 8 Հոկտ. ժամը 8ին, Café de Bourguignonի սրահը։ Կը հրաւիրուին մասնակցիլ նաեւ նոր ընկերները իրենց վաւերաթուղթերով,

ԲՍՐՋՐ-ՀԱՅՏԻ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ Կիրակի, 10 Հոկտեմբեր ժամը 2.30ին Ռուստոմի սրահը, 131, Fbg. du Temple։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան դասախօսական ժողովը՝ 10 Հոկտ. Կիրակի առաւօտ։ Պիտի դասախօսէ ընկ. Պօղոս Հիւսեան։ (Գրաղարանի բացման հանդէսը յետաձգուած է։

ՓԻՐՓԻՒԻ, Լ. Մ.— Մտացանք 20 ֆրանք։

ԺՐՆԵԻ, Ա. Խ.— Արտեղ միայն ֆրանսիրէնը կայ։ Կարելի է փնտռել «Դրօշակ»ի ղրաղարանը, ուր կը գտնուի ամբողջական հաւաքածոն։ Հինգ ֆրանքը ձեր եղբօր յանձնեցինք։

ՄԱՐՄԻՅ, Յ. Կ.— Մտացանք 20 ֆրանք։ Կը ղրկուի։

ՓՈՆԹ-Ա-ՄՈՒՍՈՆ, Ս. Պ.— Նոյնպէս։

ԼՕՐԻԹ, Զ. Ի.— Նոյնպէս։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Ցարութիւն Թաշճեան կը փնտռէ իր հօրեղբայրը ցակոբ Վարդապետ Թաշճեան (կարպիս) որ Ընդհանուր պատերազմին միջոցին կը գտնուէր, իսկ յետոյ լուր առնուած չէ։ Կը խնդրուի լուր ունեցողներէն տեղեկացնել Թերթիս գրաշարներէն Ցարութիւն Թաշճեանի։

— Վաղարշակ Պարսիկեան, նախկին արմաշական, որ կը կարծուի Ատիս Ապապայի մէջ գտնուիլ, եւ Միսաք Լժտէիարեան, նախկին լեգէոնական, Ֆրանսայի մէջ։ Ցեղեկացնել Շ. Նարդունիի, «Ցառաջ»ի հասցէով։

— Եղիսաբեի Լեւոն Թաշճեան Պաստեղեան կը փնտռէ եղբայրը Ցարութիւն Պաստեղեանը որ Հալէպ ըլլալ կը կարծուի, ինչպէս նաեւ հօրեղբօր որդին Յակոբ Էշխեղողեան որ Պէյրութէն Ամերիկա անցած է։ Տեղեկացնել «Ցառաջ»ի։

— Մնացական Սէֆէֆեան կարնոյ Զիթող գիւղացի։ 915էն ի վեր անյայտ է. կ'ենթադրուի Ռուսաստան կամ Կովկաս ապաստանած ըլլալ. զինքը կը փնտռեն մայրը, քոյրը, եւ եղբայրը, տեղեկացնել եւ առանալ 500 ֆրանք նուէր Movses Sédéfian, Rue Dugueslin 236 Lyon, France.

— Բնիկ Տէյնաիլցի Կարապետ Օհանեան կը փնտռէ իր հօրեղբօր որդին Գառնիկ Օհանեանը և Իսահակ Արսլանեանը, որոնք կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուին։ Գրել Հ. Մաճառեանի, 39 Rue de l'Oreillon; Paris (11).

— Լութֆիկ Քէշիշեան կը փնտռէ իր քեռին՝ Պետոն Կիւլեանը որ հիւանդացին Ամերիկա կը գտնուէր 3 տարի առաջ։ Իմացնել L. Kechichian, 2 Rue de Maronete, Paris 20: Կը խնդրուի Հայրենիքէն և Ասլարէզէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Հաճընցի (Շաճի) Գրիգոր Թրիմեանը, որմէ իգմիրի ադէտէն ի վեր լուր չկայ։ Ստոյգ տեղեկութիւն տուողին տարուան մը «ցառաջ» կը նուիրուի, իսկ ողջութեան լուրը տուողը պիտի ստանայ 500 ֆր. նուէր։ Կը խնդրուի Կ. Պոլսոյ եւ ցունաստանի թերթերէն արտատպել։ Ցեղեկացնել.— եղբօրը Ա. Թրիմեանին Etablissement H. Pellet, Vienne (Isère) France.

— Կը փնտռուի Միշէլ Ֆրանքլէն Պօյաճեան որու վերջին հասցէն էր 12 Rue 14 Juillet, La Houille, la Carrière sur la Seine. Իր մասին գիտցողներէն կը խնդրուի մարդասիրաբար հաղորդել կաթող. Պատուիրակութեան 80 Avenue Péreire, Asnières (Seine).

— Կը փնտռուի նաեւ բնիկ Շապին-Գարահիսարցի Տիկ. Սաթենիկ Գասպարեան, ծնեալ Նուլեան, որ Հայ կաթոլիկ պատրիարքարանին կողմէ Ֆրանսա ղրկուած է իբր գաղթական։ Իր մասին գիտցողներէն կը խնդրուի մարդասիրաբար հաղորդել վերի հասցէին։

— Եօզղատի Ղարաեաղուլ գիւղէն Հայկանուշ Կիրակոսեան, մայրը Սէֆէրեան, կը փնտռէ եղբայրը Պարոյր որուն ցունաստան գտնուիլը լսուած է։

Իմացնել M. Pascal Derboghossian, 1 Rue de Constantine, Toulouse (France). Կը խնդրուի Ա. Էջէնքի «Նոր Օր»էն եւ Սեւանկի «Ալիք»էն արտատպել։

— Կը փնտռուի Տիկ. Անժէլ Ալպուղէթեան (ծնեալ Մխրիճանեան) Տրապիզոնցի։ Հասցէն իմացնել ցառաջի միջոցով Տքթ. Ե. Խ.։

ԿԱՀԱԳՈՐԾ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կահագործութենէ հասկցող երեք գործաւորներու պէտք կայ։ Դիմել ՊՕՂՈՍ ՔԻՇԻՇԵԱՆի, 12, Rue Marcel-Sembat. Montreville (Seine).

Կ'ուզուի լաւ կարուհի մը գոհացուցիչ վարձատրութեամբ։ Դիմել խմբագրատուն։

ՎԱՐԶՈՒ ՍԵՆԵԱԿ

Առաջին յարկ անկիւնի վրայ և առանց ղնապատի տան մը մէջ։ Դիմել Fabrique Orient Moderne 51-53 Boul. Aug. Blanqui, Métro: Corvisart.

ՎԱՐԶՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆ

Բիւ Լաֆայէթի մօտերը, կեդրոն տեղ, երեք սենեակէ և մէկ խոհանոցէ բաղկացած յարկաբաժին մը վարձու է մեկնումի առիթով։ Յարմար է բժիշկի, ատամնաբոյժի, փաստաբանի եւն.ի համար։ Պայմանները հասկնալու համար դիմել Պ. Գ. Զամիչեանի, 14 rue Cadet։

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՀԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince (6)

Métro Odéon կամ St. Michel

ընտանեկան մաքուր, համեղ եւ առատ կերակուրներ։

Թաղլը ա՛օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԵՐ եւ ՏՈՒՆԵ

19րդ թաղամասին, մէջ 100էն 1000 մեղը տարած թեամբ հողամասեր ծախու են։

Մեղրը 250 ֆրանքէն սկսեալ.

Կարելի է որ եւ է մեծութեամբ կամ ձեւով շէնքեր շինել

ՎՃԱՐՄԱՆ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Միեւնոյն թաղամասին մէջ ծախու է, բոլորովին նոր բնաւ չգործածուած տուն մը, որ ունի մէկ ձաշարան, խոհանոց, մէկ սալօն, սալ տը պէն, 3 սենեակ, կառաժ, մարան եւայլն, եւայլն։

ԳԻՆ 150,000 ՖՐԱՆՔ

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել՝

Պ. ՇԷՔԻԷԵԱՆ ԿՐԷԿՈՒԱՐԻ

12, Rue Grange-Batelière Paris 9. Tél. Provence: 67-51.

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԴԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԱՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԱՄԷՆՈՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Թրանսաթլանտ Հայերու համար, նոր մէքենաով, նոր լոյս տեսաւ, կը պարունակէ. բառարան խօսակցութիւն, օրինագիրք. Հայերէնէ - Ֆրանսերէն (թուքերէն բառեր) եւ հնչումներով։ Գիրք գլուխ 2 ֆրանք Հայ որքէն։

Ապսպրեցէք ձեր գոհ պիտի մնաք։

Նամակով 15 ֆր. եւ 1 ֆր.ի գրոշմ ղրկել

Վ. Ս. ԹԻՄՈՒՐՃԵԱՆ

76, Rue Bernard du Bois 76. Marseille.

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ՂԵՒՈՆԴ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ

ՊԱՐԶ ՔԱՐՈԶՆԵՐԸ

(Ա. Բ. Գ. և Դ. ՀԱՏՈՐՆԵՐ)

ԻՐԱՔԱՆՉԻՐԸ՝ 20 ՖՐ.

Հասցէ.— 229 Upper Brook Street, Manchester, (England)

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹՈՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱԶԳԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ. օրերը 5—7

Կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam

Nord-Sud: Liège

Téléph. Central 52-92

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Ընդունել. ժամեր 3.30-5.30

(բացի կիրակիէ)

Հասցէ: 18, Rue Lamblardie

Métro: Daumesnil

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմ առաջին դուռ։ Ֆրանսացի կարող մանուկներու ընկերացուհեամբ կը դարմանէ ներքինն եւ կանանց վէներական եւ մորթացին փիճի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ՇՕ՝—10եւ. 1,30 — 8

ՍԱԿԱՐԱՆ

5 Հոկտեմբեր 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	171
Տոլար,	Dollar	35
Մարք (ոսկի)	Mark	8
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	18
Թրք. ոսկի	» or	152
Մէճիտիէ	Médjidié	12
Լեվա 100 ֆասր	Léva	23
Տրախմի »	Drachme	42
Լիր »	» Lire	134
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	96
Ցուից. »	Frc. Suisse	679
Լէյ 100 ֆասր	Ley	18
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	170

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ		
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	4990
»	II »	2900
»	III »	2500
Ռումելի երկաթղ.	Lots turcs	170

Le Gérant: H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10)

ՅԱՌԱՋԱԳ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒՄ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
8
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
1926

8 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 186 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՕՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՉԳՈՅՇ! ՕՏԱՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ ՆՈՐ ՀՐԱՀԱՆԳՆԵՐ ՏՐՈՒԵՑԱՆ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՄԵՍՏ, ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ԵՒ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿ

Ամերիկահայ թերթերէն քաղելով, այսօր կը հրատարակենք Մալաթիոյ Հայրենակցական Միութեան (Կրթասիրաց) 23րդ պատմ. ժողովին որոշումները:

Ամիսներ առաջ, այդ Հայրենակցականն ալ պատուիրակութիւն մը ղրկած էր Երեւան, «Նոր Մալաթիա»ի մը հիմերը դնելու համար: Պատմ. ժողովի որոշումէն կը հետեւի թէ՝ այդ ծրագիրը մէկդի դրուած կամ յետաձգուած է, իբրեւ անգործնական եւ առ այժմ պիտի շինուին միայն ինչ տուն եւ կօշիկի գործարան մը: Այս ծրագրին համար, որ պիտի գործադրուի առաջիկայ տարուան ընթացքին, վարկ սահմանուած է 30,000 տոլար, թէեւ Մալաթիոյ Կրթասիրացը 160,000 տոլոր ղրամագլուխ ունի, ինչպէս կը հաւաստեն երաշխիքներ:

Վերջերս տեղական թերթ մը կը գրէր թէ Արաբկիրի Հայրենակցականը, որ եռանդով գործի սկսած էր «Նոր Արաբկիր» մը շինելու համար, կէս ճամբան կանգ առած է, կամ առնուազն ծրագրի վերաքննութիւն պիտի կատարէ:

Ուրեմն, նահանջ մը տեղի կ'ունենայ: Նահանջ մը՝ ոչ թէ շինութիւններէն հրաժարելու, այլ խոշոր ծրագիրները թեթեւցնելու եւ իրագործելի դարձնելու:

Իսկապէս, շատ բանաւոր է այս վերաքննութիւնը:

Մենք թուանշան չունինք աչքի առջեւ, ստուգելու համար թէ ի՛նչ կ'արժէ նոր աւան մը Հայաստանի մէջ: Ակներեւ է որ շատ մը որոշումներ տրուած են առջին խանդավառութեան տակ, առանց գործնական հաշիւներու: Ցետոյ, նկատելի է որ նոր աւաններու վայրերը կ'ընտրուին Երեւանի բոլորտիքը, եւ քաղաքի ծրագրով: Քիչ կը խորհուի լքուած և քանդուած գիւղերու, կամ գիւղական վայրերու մասին: կը թուի թէ Հայրենակցականները աւելի շատ ճարտարարուեստական գործեր կը հետապնդեն եւ այդ ուղղութեամբ ծրագիրներ կը պատրաստեն: Փորձը ցոյց կուտայ որ այդ պարագային դժուար է իրականացնել «նոր» քաղաքներու ծրագիրները: Գործը կէս ճամբան կը մնայ, կամ Հայաստանի կեդրոնը կը զարգանայ իբրեւ գաւառական, գիւղական ամայի շրջաններուն, որոնք այնքան կարօտ են վերաշինութեան:

Մեր նպատակը չէ նոր ծրագիր առաջարկել հիներուն տեղ: Հայրենակցականներուն կատարած ուսումնասիրութիւնները ու փորձառութիւնները կրնան օրբագրել շատ մը թերութիւններ: Միայն թէ՝ Մալաթիոյ բանաձեւին վրայ, — յամագործակցաբար վարել հայրենիքի վերաշինութեան գործը — կ'ուզէինք ուշադրութեան յանձնել կարեւոր կէտ մը:

Ամերիկահայ թերթերը կէս միլիոնէն մինչեւ մէկ միլիոն տոլար կը հաշուեն 140 հայրենակցական Միութիւններու դրամագլուխը, կամ գոնէ կարողութիւնը: Արդ, եթէ անպատճառ նոր քաղաք մը պիտի շինուի, գործարաններով եւ ապրելու յարմարութիւններով, կարելի է այդ ծրագիրը իրագործել հաւաքաբար: Արդէն ճամբայ ելած Հայրենակցականները թող իրենց եռեւէն քաշեն միւսներն ալ: Թող իւրաքանչիւրը տրամադրէ ղրամագլուխ մը, իր համաձայն նիւթական կարողութեան, և շարունակուի արդէն հիմնադրուած քաղաքը: Այդ պարագային կը սրբագրուին տեղական հայրենասիրութեան վրիպումները ալ: Ինչ կը վերաբերի իր նահանգին կամ քաղաքին անունը յաւերժացնելու անմեղ փառասիրութեան, կարելի է նոր քաղաքին թաղերը կամ փողոցները կոչել նահանգներու, քաղաքներու անուններով,— Արաբկիր, Մալաթիա, Խարբերդ, Ակն եւն.: Եւ յետոյ չմոռնանք որ տակաւին առկախ կը մնայ Հայաստանի սահմաններու խնդիրը: Այսօր թիզ մը հող չունինք արեւմտեան (Թրքական) Հայաստանէն, եւ յառաջիկային աւելի ընդարձակ սահմանի վրայ կրնան շինուիլ բուն յիշատակաւանները:

Այսպիսի ծրագրով մը, թէ բարոյական կապը կը զօրանայ, իսկապէս գործակցութիւն հաստատուելով, թէ աշխատանքը շուտ կ'արդիւնաւորուի, եւ թէ շատ մը պահանջներ գոհացում կը ստանան: Մեր հասկցած եղանակով քաղաքի մը մէջ, Արաբկիրցին պիտի հաստատէ իր մանուածայի գործարանը, Մալաթիացին՝ կօշիկի, Սեբաստացին՝ գորգի, Վասպուրականցին՝ ոսկերչի արհեստանոցը եւլն.: Ուրիշ խօսքով, ոչ կրկնութիւններ պիտի պատահին, ոչ ալ անախորժ մրցակցութիւն, եւ ասոնցմէ անպատճառ պիտի գոցուին պակասները:

Այսօրուան համար անհրաժեշտ՝ ամփոփ եւ անմիջական վերաշինութիւնն է: Որքան համեստ, գործնական եւ ներդաշնակ ըլլան ծրագիրները, այնքան արագ պիտի օգտուի հայրենիքը: Եւ պիտի խնայուին աւելորդ ծախքեր:

Մանաւանդ որ, Հայրենակցականները նոր քաղաքներ ծրագրած առեն, ամբողջութեամբ չեն տրամադրեր իրենց պատրաստ գումարները, այլ հանգանակութեան կը ձեռնարկեն այդ նպատակով:

Այս ալ կէս ճամբան մնալու կը տանի: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

"ՍՈՍԿԱԼԻ ՏԱԳՆԱՊ,,

Պոլսոյ «Եէնի Ըէս» թերթը կը գրէ թէ ծանր տագնապի մատնուած են ծխախոտ մշակողները.

«Թուրք ծխախոտի մշակութիւնը, որ երկու տարի առաջ սկսաւ, այս տարի սոսկալի տագնապի ենթարկուած է: Ընկերութիւնները, որ միլիոնաւոր ոսկիի գործառնութիւն ունէին Թուրքիոյ մէջ, ստիպուեցան իրենց գործը պակսեցնել, մասնաճիւղերը փակել և ծխախոտ չգնել: Հակայ հաստատութիւններ, որ առենին պետութեան նման կազմակերպութիւն ունէին, այժմ կ'աշխատին մէկ երկու պաշտօնեաներով վարել գործերը:

«Ծխախոտի այս տագնապը շատ մեծ է: Ասոր հետեւանքով ծխախոտի գնումը դադրած է, դիները իջած են, և գիւղացին առհասարակ ենթարկուած է:»

Թուրք թերթը այս տագնապին պատճառ կը նկատէ Դեմանիոյ հաստատած մաքսը, Անգլիոյ եւ Ամերիկայի դժկամակութիւնը եւ ցոյներուն մրցակցութիւնը:

ԱՅԼ ԱՌԱԿ ԼՈՒԱՐՈՒԻՔ...

Թուրք թերթերը կը շարունակեն վախն ի վախը տրտունջներ յայտնել նոր հաստատուած տուրքերու ծանրութեան մասին: Երեւի կառավարութիւնն ալ կը զգայ որ չափը անցաւ: Ներքին գործոց նախարարութիւնը շրջաբերական մը ուղղած է, հասկնալու համար թէ նոր տուրքերը ի՛նչ ազդեցութիւն գտած են երկրին տնտեսութեան վրայ: Այս առթիւ քէմալական «ճիւմհուրիյէթ» կը գրէ, եօնուս Նատի պէյի ստորագրութեամբ.—

«Մենք քննութիւն չենք կատարած, բայց կը կարծենք թէ նոր տուրքերը վնասած են կարգ մը գործերու և անձերու: Մեզի կը հաւատան թէ, նոր տուրքերուն պատճառաւ դադրած խանութներ և վաճառատուներ կան:

Ցետոյ մեզի կ'ըսեն թէ նոր տուրքերը պատճառ դարձած են ղրամագլուխի դադրիլին: Արդարեւ, շահատուրքի ձեւը պետութիւնը պարզապէս ընկերը կը դարձնէ գործատէրին հետ. իսկ ասիկա հաշտ չէ ժողովուրդի մտահոգութեան հետ: Ցայտնի է թէ այս դրութիւնը Թրանսայի մէջ անգամ չկայ ողեցաւ:

Մեզի կ'ըսեն նոյնպէս թէ սպառման տուրքը կը մեղցնէ կարգ մը արհեստներ, որովհետեւ ձեռքէ ձեռք՝ անդադար կ'աւելնայ: Եւ իրօրէ օրինակ կը յիշեն կարգ մը հաստատութիւններ, որ վնասուած են, ինչպէս մենք ալ գիտենք: Այս հաստատութիւններուն մէկ մասը փակուած է, միւսն ալ գժուարութեամբ կը յառաջադէմ:

«Ցաշխատիլ պիտի շարունակէ այդ յառաջխաղացումը մեթոտով, կորովով եւ տենչով, մինչեւ որ իր բոլոր նպատակները իրագործէ»:

Իտալական բոլոր թերթերն ալ նոյնութեամբ հրատարակած են այս կարեւոր ճառը եւ կը պահանջեն որ ատիկա առանձին հրատարակութեամբ բաժնուի բոլորին եւ դպրոցներուն մէջ բացատրուի աշակերտներուն հանդիսաւորապէս թէ առանց ծովու վրայ տիրապետութեան, Հռոմ չպիտի կրնայ կայսրութիւն կազմել եւ տիրել:

Ձօռնալէ տ'Իթալիա կ'ըսէ թէ Մուսոլինի պատմութեան *ղրուագները լիշելով նպատակ ունեցած է հասկընել իտալական ժողովուրդին թէ Հռոմ իր մեծութիւնը կը պարտէր նաւային անխոնջ բարգաւաճման, ինչպէս նաեւ Կարթագինէի ծովային ուժին դէմ իր յամառ պայքարին:*

ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ ՄԵՌԱՒ.— Թիֆլիսի թերթերը կը գրեն թէ Սեպտ. 13ին մեռած է «Աղբիւր-Տարազ»ի խմբագիր Տիգրան Նազարեան, որ քառասուն տարիներէ ի վեր կը գործէր եւ վերջերս Հայաստան դարձաւ ելրոպայէն: Հանգուցեալը ծանօթ էր իր գեղարուեստական (*Տարազ*) եւ մանկական (*Աղբիւր*) հանդէսներով: Հրատարակած է նաեւ բազմաթիւ գրքոյկներ այդ ճիւղերուն մասին: 68 տարեկան էր: Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է Սեպտ. 16ին, Թիլիսի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Ներքին նախարար Պ. Ալպէր Սարօ օտարականներու մասին նոր շրջաբերական մը ղրկեց բոլոր նահանգապետներուն: կը քաղենք Եական մասերը.—

Մանաւորաբար 27 Ապրիլ 1926 թուակիր շրջաբերական մը կը յիշեցնէ թէ օտարականները պէտք է ետ կենան հանրային խաղաղութիւնը խանգարող ամէն կարգի գրգռիչ փորձէ: Մեր օրէնքներով հաստատուած եւ երաշխաւորուած ազատութիւնները թոյլ չեն տար օտարականներուն, որ մեր հողին վրայ փոխադրեն իրենց պատկանած երկրին քաղաքական վէճերն ու կռիւները եւ խանգարեն ընդհանուր հանդարտութիւնը, բերան ձեռնարկներով կամ գրգռիչ ցոյցերով:

Օտարականները Ֆրանսայի մէջ ամենաբարեացակամ ընդունելութեան կ'արժանանան, ուստի եւ բոլորին ալ տիրական պարտականութիւնն է համակերպիլ հանրային կարգի սկզբունքներուն եւ խղճմտօրէն յարգել իշխանութիւններն ու հիմնարկութիւնները այն երկրին, որ իրենց այսքան ազատամիտ հիւրընկալութիւն մը կը շնորհէ:

Բացարձակ արդարութեան եւ արդարամիտ անկողմնակալութեան այս պայմանները ներկայիս չեն յարգուիր օտար խմբակցութեանց եւ մեր հողին վրայ օտար լեզուով հրատարակուող թերթերու կողմէ: Անոնք ուժգին հակաճառութիւններ կ'ընեն եւ իրարու դէմ անարգալից, սպառնական ու հայհոյալից պայքար կը մղեն: Ասոնցմէ շատեր նոյն իսկ չեն քաշուիր կարգ մը օտար անձնաւորութեանց վտարումը պահանջել, եւ կամ ընդհակառակն կանխաւ կը բողոքեն վարչական այս կարգի հաւանական միջոցներու դէմ (Ակնարկութիւն Ֆաշիստ եւ հակաֆաշիստ իտալացիներու, Ծ. Խ.): Այսպիսի շարժումի մը կարելի չէ հանդուրժել եւ պէտք է անմիջապէս վերջ գտնէ:

Հանրապետական կառավարութիւնը օտարականներուն կ'երաշխաւորէ մեր հողին վրայ բնակութեան ազատութիւն եւ ապահովութիւն, սակայն կը պահանջէ որ անոնք խուսափին կարգն ու հանրային ապահովութիւնը խանգարող ամէն տեսակ շարժուձեւէ: կը պահանջէ նոյնպէս որ բոլոր օտարականները ամբողջովին յարգեն Ֆրանս. պետութեան գերիշխանութեան իրաւունքները:

Ձեր աչալրջութեան եւ հաստատամտութեան կը վստահիմ անհրաժեշտ կորովով գործադրելու համար այս հրահանգները, որոնց կարեւորութիւնը դուք ալ կ'ըմբռնէք:

Այս առթիւ իրաւունք պիտի ունենաք ձեռք առնելու ձեր անհրաժեշտ նկատած միջոցները. մասնաւորապէս պէտք է ազդարարէք, ի հարկին, օտար խմբակցութեանց եւ մեր հողին վրայ օտար լեզուով հրատարակուած թերթերու պատասխանատու վարիչներուն որ ամէն գրգռութիւն, ամէն բուռն վիճաբանութիւն կամ գրգռիչ ցոյց, ինչպէս նաեւ վտարման իրաւունքին ամէն միջամտութիւն բացարձակապէս արգիլուած են: Անսաստողները վարչական ծանր պատիժներու պիտի ենթարկուին:

Հաճեցէք ուշադիր հսկակշիռ մը կազմակերպել այդ թերթերուն վրայ, միւս կողմէ հրահանգել որ օտար լեզուով խմբագրուած բոլոր նշանատախտակներն ու ծանուցումները օտար բնագրին քով Ֆրանսերէն թարգմանութիւն մը ունենան:

Սակէ զատ, բացարձակապէս պէտք է արգիլէք օտարականներուն, որ փողոցին մէջ իրենց վրայ կրեն այնպիսի նշանակներ եւ խորհրդանշաններ, որոնք կրնան հանրային ապահովութիւնը խանգարող հակացոյցերու եւ միջադէպերու տեղի տալ:

Հանրային իշխանութիւնը, որ օտար դանազան խմբակցութեանց նկատմամբ բացարձակ անկողմնակալութիւն կը պահէ, առանց տկարացումի պէտք է պատժէ արարքները անոնց, որոնք չարաչար կը գործածեն մեր հիւրընկալութիւնը:

Հետեւաբար, ի հարկին ինծի պէտք է ուղղէք այն բոլոր առաջարկութիւնները, զորս անհրաժեշտ կը նկատէք՝ բոլոր օտարականներուն յարգել տալու համար կարգի պահպանումը և Ֆրանսական պետութեան գերիշխան իրաւունքները:

*** *Համաչնաւար օրկան «Իւմանիթէ» այս նոր հրահանգը կը մեկնէ հետեւեալ կերպով.— Ցայտնի է թէ «հանրային ապահովութիւն» ըսելով իշխանութիւնները նախ կը հասկնան զրամատիրական ազատ շահագործում: Այսպէս, օտար աշխատաւորները, որոնց լայնօրէն կոչ կ'ընէ Ֆրանս. ճարտարարուեստը, չպիտի կրնան ո՛չ սենտիկաներու մէջ մտնել, ո՛չ քաղաքական կազմակերպութեան մը պատկանիլ, ոչ ալ գործադուլի եւ ցոյցի իրաւունք վայելել»:*

*** *Ֆիկարօ շատ յարմար կը գտնէ ներքին նախարարին նոր շրջաբերականը եւ կ'ըսէ թէ օտարականները պէտք է լիշեն որ մենք բարեացակամ ենք իրենց անձին եւ անկողմնակալ՝ իրենց վարդապետութեանց հանդէպ, սակայն եթէ իրենց քաղաքական դգացումներով ուզեն գրգռել իրենց կողմնակիցները, այն ատեն պիտի խնդրենք որ իրենց երկիրը վերադառնան:*

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ՊԱՏԿԱՆԻՆՔ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

II

Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը, երեսունըհինգ տարի առաջ հայ հոգին գտած է խարխուլ, յուսահատ ու հնազանդ օտարին։

Սոսկեցնէք մեր մօտիկ անցեալի պատմութիւնը ու կը տեսնէք։ Ո՞վ է, ո՞վ է որ առաջին անգամ հրդեհ ձգած է հայ հոգիին մէջ՝ յանուն հայրենի հողին ազատագրութեան։ Ո՞վ է որ առաջին անգամ Սիւնեաց լեռներու հողին փակած գիւղերէն մինչեւ պոլսոյ գարշահոտ պանդուխտի խաները՝ վառած է հաւատքը ապագայ յարութեան։ Երբ ամենուրեք հայ ժողովուրդը կ'քած մեծ բեռան մը ու մեծ բռնութեան մը տակ կը հեծեծէր, ո՞վ է որ եղած է թշնամիին բարբարոսութեան դէմ մեր ատելութեան ջահակիրը։

Երեսունըհինգ տարի անընդհատ տարած է նաեւ լոյս՝ գաւառէ գաւառ ու հիւղէ հիւղ։ Մեր պապերը չունէին իրենց շրթներուն վրայ յեղափոխութեան ու ազատութեան այն երգերը որոնց ջերմ չունչին տակ մեր մանկութիւնը մեծցաւ։ Չունէին՝ հերոսական այն պատմութիւնը՝ լեռներու ծերպերուն մէջ կռռող քաջերու՝ որուն աւանդութիւնը, ժամանակը ինչքան ալ անգութ ըլլայ, դըժուարաւ պիտի սրբէ հայ աշխատաւոր ժողովրդի յիշատակէն։ Ու դեռ երէկ, ու դեռ մինչեւ այսօր՝ ո՞ր կուսակցութիւնն է որ իր մարմնին մէջ իսկ կը կատարէ սրբազան գործողութիւնը հայ ժողովուրդի երկու թեւերուն միացման։ Կուսակցութիւնները հայ ժողովրդին մէջ եղած են արեւելահայ կամ արեւմտահայ։ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնն է միայն որ հայ է պարզապէս։ Մարդ կը մոռնայ այս մեծ ընտանիքէն նեղսրթ ինք ուր է ծնած։ Պզտիկ առաքինութիւն չէ կուսակցութեան մը համար դառնալ համահայկական։ Հարազատ՝ թէ Ընգահի դաշտերուն մէջ ապրող հայ գիւղացիներուն եւ թէ՛ Լիսն ու Մարսէյլ, օտար աստղերու տակ աշխատող հայ բանուորներուն։ Պզտիկ աշխատանք չէ՝ ծագէծագ, տարբեր պայմաններու մէջ ապրող բազմահազար ժողովուրդ մը առնել մէկ երդիքի տակ ու խանդավառել նոյն ղրօշակով։

*
* *

Հայ ժողովրդին առջեւ դրուած է ճակատագրական երկընտրանք մը։ Կա՛մ կը դառնայ գնչու ու կը կորսուի աշխարհի չորս ծագերը եւ կամ կը մնայ հայ, հաղորդական՝ աշխատաւոր մարդկութեան մեծ գաղափարականին բայց հարազատ իր ցեղին հոգիին։ Ու միայն Հ· Յ· Դաշնակցութիւնն է որ իր երեսունըհինգամեայ պատմութեամբ, իր արուհ նկարագրով, իր հերոսական անցեալով ու աւանդութիւններով ու իր անդրդուելի հաւատարմութեամբ դէպի հայրենական ամէն հարստութիւն՝ պիտի կրնայ փրկել ու ոտքի պահել հայ ժողովուրդի հոգին։

Ո՞ր հայն է որ մեր ցեղային մշակոյթի զարգացումը պիտի վստահէր հայ համայնավարներուն։ Գի՞տէք մէկ հատիկ հայ համայնավար որ հարազատ ըլլայ մեր ցեղին պատմութեան ու անցեալին։ Ու յետոյ, մի՛ մոռնաք մեր մեռելները, ընկերնե՛ր։

Ամբողջ երկիր մը կը ծիծաղի մեր գիւղերը բնաւեր են ու մեր գիւղաքաղաքները կործանած։ Ո՛չ մէկ տուն կանգուն մնաց ու ո՛չ մէկ հայրենաւանդ չէնք անխարխուլ։ Մեր քոյրերը պղծուեցան ու մեր հարսերը խողխողուեցան՝ մայրութեան արշալոյսի մէջ իրենց աչքերը չբացած։ Ամէն մէկս քանի մը մեռել ունինք մեր վտիտ ու վաստակաբեկ եւ կամ ամուր ուսերուն։ Ցիշատակ դարձաւ մեր երկիրը։ Ու ինչպէս սուգի ու յիշատակի օր մը, «Ցառաջ»ի խմբագիրը ըսաւ այնքան աշխուժական ցաւով ու լրջութեամբ «Ժողովրդի մը կեսը յուղարկաւորն է միւս կէսին»։ Ու մեղի ըսին թէ քաղաքականութեան մէջ պէտք է դրական ըլլալ ու ձեռք քաշել զգացումներէ։ Բայց մեր այս բոլոր մեռելներուն համար որ ինկան որպէսզի ունենայինք Հայաստանի Հանրապետութիւնը, արդեօք հայ համայնավար կառավարութիւնն է որ աստեղատուն մը պիտի կանգնէ։

Մեր մեռելներուն յիշատակը կ'անարգեն մեր հայրենիքին մէջ՝ յանուն կասկածելի նշանաբաններու ու քանի անգամներ հայհոյեցին մեր սուգի ու յիշատակի օրուան։ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնն է որ պիտի իր լրումին տանի մեր բոլոր մեռելներուն աւանդը։ Ու ան է միայն որ կը պահէ ամուր անոնց աճիւնն ու սրբութիւնը։ Գաղափարականը որու համար ինկան։

Ու ասոնք բոլորը սրտի բաներ են։ Ու ասոնք բոլորը կուգան անցեալէն։ Բայց այսպէս է նաեւ ներկան։

*
* *

Ըսինք որ հայ ենք ու կ'ուզենք հայ մնալ։ Ո՛վ չուզեր Թող երթայ բարով՝ իր գիտցած ճամբով։

Ըսինք որ կը պատկանինք Հ· Յ· Դաշնակցութեան՝ որովհետեւ, մեր հայրենի երկրին մէջ այս վայրկեանիս պղծած են մեր մայրենի լեզուն։ Այս կէտին մէջ ո՛չ մէկուն շրթունքին վրայ առարկութիւն կայ։ Ալլանդակած են դայն ու արգիլած անոր բնական զարգացումը։ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը հաւատարիմ չսհակիրը եղած է միշտ մեր հայրենաւանդ լեզուին։ Գիտէ որ գեղային լեզուն գլխաւոր ազդակներէն մէկն է ազգային գիտակցութեան ու հայ լեզուին գլխաւոր մշակները իր հետը եղած են անցեալին մէջ ու իր դրօշակին հետ են այսօր։

Մեր հայրենի երկրին մէջ նոր սերունդը կը կրթուի հակահայ ոգիով (ինչ որ հայ չէ հակահայ է)։ Մեր մշակոյթը փոխարինուած է պղտելի խառնիճաղանճով մը։ Ցամենայն դէպս՝ օտար։ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը կ'առաջադրէ կրթութեան մէջ ներմուծել հայու հոգի։ Ներշնչուիլ մեր պատմութենէն։ Հաւատարիմ ըլլալ մեր ցեղային առաքինութիւններուն։ Հայ պատանիէն հայ քաղաքացի պատրաստել։

Մեր հայրենիքին մէջ հայ գրականութիւնը վերածած են կատակերգութեան։ Բանօրէն լուծուցած հայ ժողովուրդին ստեղծագործ ու բանաստեղծ ձայնը՝ թոյլ տալով որ խառնիճաղանճ մը բարձրանայ ամէն կողմէ։ Հայ գրականութիւնը աքսորական է ու իր խահախեհանները տակարկութեամբ նեղսր կ'ընդունուին՝ մինչեւ Շանթերն ու Համաստեղները կը ծիւրին օտար ափերու վրայ։ Երբ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը կը վարէր մեր երկիրը, ո՞ր հայ գրագէտն էր, ըսէ՛ք, որ ստիպուած էր քարշ գալ օտար երկիր։ Դուռը բաց էր ու եկողին կ'ըսէին։ Գալէ բարի, ընկե՛ր։

Մենք Հ· Յ· Դաշնակցութեան հետ ենք, որովհետեւ կը հաւատանք որ անոր շունչին տակ՝ կարելի է ոչ միայն անաղարտ պահել հապա նաեւ զարգացնել հայ մշակոյթը։ Եւ այդպէսով է որ մենք կրնանք կտակել մեղմ յետոյ եկողներուն՝ հայու հոգին։ Մեր մեռելներուն մեղի թողած մեծ աւանդը՝ որ հիմա վիրաւոր ինկած է հայ համայնավարներուն կողմէ ու օտար ոտքերուն տակ։

(յ) ՎԱՉԱԳԻՆ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

ՄԻԱՆԱՔ ԹԻ ՈՉ

ՆԱԽ ԾԱՆՕԹԱՆՔ

Բանւորական հարցը նոր բան չէ Հ· Յ· Դաշնակցութեան համար։ Դեռ եւս ինքնհարիւրական թուականներէ սկիզբներէն, Բագուի, Թիֆլիսի, Բաթումի պէս խոշոր արդիւնաբերական վայրերուն, ինչպէս նաեւ գանձակի, Երեւանի Ալէքսանդրապոլի եւ նման փոքր առեւտրական քաղաքներուն մինչեւ բոլշեւիկեան շրջանը, մենք ունեցել ենք շատ լաւ կազմակերպուած արհեստակցական միութիւններ, որոնց արդիւնաւէտ գործունէութիւնը կազմում է մի ակնածելի էջ Հ· Յ· Դ· պատմութեան մէջ։ Եւ այսօր Ֆրանսահայ բանւորութիւնը որ իրեն հեռու է պահում Ֆրանսական Արհեստակցական միութիւնների մէջ մասնակցելու խնդրում, Թող իմացած լինին ֆրանսացի աշխատաւոր ընկերները, որ մենք ուրիշ, յարգելի պատճառներ, ունենք կարօտ են լուրջ ուսումնասիրութեան։ Հայ աշխատաւորներիս Թող միեւնոյն յայտարարի վրայ չդնեն մահմեդական, չինացի, ռուս-միապետական եւ նման յատկանիշ աշխատաւորների հետ։ Հայ աշխատաւոր ժողովուրդը իր քաղաքական-ազգային եւ տնտեսական-դասակարգային պայքարը մօտ կէս դար շարունակ տարել է օրինական ճանապարհով եւ պիտի շարունակէ, ձեռք ձեռքի տուած բոլոր աշխատաւոր զանգուածների հետ։

Հայ աշխատաւոր ժողովուրդը արդէն ապացուցել է որ շատ լաւ խմոր, եւ վստահելի տարր է Թէ՛ քաղաքական եւ Թէ դասակարգային պայքարին համար։ Իսկ այսօր որ ստիպուած ենք աւելի զգոյշ շարժուելու դէպի առաջ, այս բանի մէջ ոչ ոք իրաւունք չունի մեզ մեղադրելու։ Աշխարհիս վրայ ապրող բոլոր աչքի ընկնող քաղաքակրթուած ազգերին, պետութիւններին, միապետական, Հանրապետական, աշխատաւորական ու համայնավարական բոլոր կուսակցութիւններին շատ լաւ ճանաչեցինք մեր դժբախտ օրերին, ոմանք մեզ խաբեցին, ոմանք լքեցին, ոմանք շարունակում են, մեր արդար գատի դէմ դաւել ոմանք էլ չնայած իրենց կոչումին, շարունակում են մարտիրոս հայ աշխատաւոր ժողովուրդի տանջանքի ու հալածանքի հանդէպ խուլ եւ կոյր ձեւանալ... Մենք այլեւս առաջուան միամիտ հայը չենք, երբ համամարդկային գաղափարներով մեղ ոգեւորելով նետւում էինք կռուի ասպարէզ եւ վերջն էլ մնում էինք մինակ, ենթակայ հազար ու մի փորձանքների...

Մեր մտածուկ հանրապետութեան մէջ մենք հիմք էինք դրել աշխատաւորական իրաւակարգի. բոլշեւիկները եկան գրաւեցին մեր երկիրը եւ ձեռք ձեռքի տալով ջարդարար թուրք փաշաների հետ, շարունակում են լենինական եւ քէմալական «վարդապետութիւնները բռնի պարտադրել երկրում ապրող անպաշտպան հայ ժողովուրդին», «վարդապետութիւններ» որոնք այնքան են խորթ մեր ժողովուրդի համար, որքան բոլոքական ու կաթոլիկ վարդապետութիւնները մահմետական ժողովուրդի համար։

Հայ ժողովրդի մի հսկայ զանգուած է որ այսօր անօգնական վիճակի մէջ թափառում է օտար երկիրներում, իր սեփական աչքերովը շատ բան է տեսնում եւ իր կաշւի վրայ շատ բան է զգում իր թափառած երկիրների մէջ։ Մի խօսքով ձեռք է բերում ահագին փորձառութիւն որ իրեն իսկական ուղեցոյցն է իր այս աստանդական կեանքի մէջ։

Հայ աշխատաւոր գիտակից տարրը, որ իր հայրենիքում մասնակցել է յեղափոխական եւ դասակարգային պայքարներին, որ քաղաքակրթուած ազգերին եւ նրանց վարած պայքարների մասին միայն լսել ու կարդացել է, այսօր այդ ազգերի հետ անձամբ շփւում է եւ ծանօթանում նրանց ազգային առանձնայատկութիւնների հետ եւ ըստ այնմ իրեն համար որոշ գաղափար կազմում։ Նա տեսնում է որ ազգերը նման չեն իրենց անցեալով ու ներկայով, մշակոյթով եւ կարողութեամբ, եւ որ բոլոր երկիրներում չի կարելի մեզ համար միեւնոյն ուղղութեամբ շարժուիլ, այլ պէտք է աշխատիլ մանաւանդ մեզ պէս անօգնական ժողովուրդի համար ընտրել այնպիսի մի ուղի, որ վերծ մնանք ուժեղ ցնցումներից, այլեւս ոյժ եւ կարողութիւն չունինք ուժեղ ցնցումների դիմանալու։ Ֆրանսահայ բանւորներս աշխատելով ֆրանսական գործարանների մէջ ֆրանսայի եւ օտար աշխատաւորների հետ պէտք է ուսումնասիրենք ֆրանսացի աշխատաւորների նիստ ու կացը, նրանց տնտեսական, քաղաքական ու քաղաքակրթական կարողութիւնները, ֆրանսայի աշխատաւորական, քաղաքական եւ տնտեսական կազմակերպութիւնները, որպէսզի ի վիճակի լինինք մօտիկից ճանաչելու եւ մեր դիրքը որոշելու։

Այս ուղղութեամբ մեզ հայ աշխատաւորներիս պէտք է նեցուկ Հանդիսանայ Հ· Յ· Դաշնակցութիւնը, որ անգամ է միջազգային աշխատաւորական հսկայ կազմակերպութեան։

Ֆրանսահայ աշխատաւորներիս մեծագոյն մասը անգամ կամ համակիր է Հ· Յ· Դաշնակցութեան, եւ քանի որ մի անորոշ ժամանակով մեզ վիճակուած է ապրիլ Ֆրանսայում որպէս պարզ աշխատաւորներ ֆրանսացի աշխատաւորների հետ միասին, ուրեմն պարզ է որ Հ· Յ· Դ·ական ղեկավար մարմինները պէտք է աշխատին մեզ առաջնորդ Հանդիսանալ մեր այս նոր ասպարէզում։

Նախ պէտք է մեզ համար պարզենք Թէ իրենից ինչ ուժ է ներկայացնում ֆրանսական Արհեստակցական միութիւնների կազմակերպութիւնը։ Հետաքրքիր է իմանալ Ֆրանսայում աշխատող ֆրանսացի եւ օտար բանւոր-բանւորուհիների քանակը եւ Թէ որքանից ո՞րքան են անգամ C.G.T.ի՛ ինչպէս նաեւ C. G. T.ի գործնէութեան համաուօտ պատմութիւնը։

Թէ ֆրանսացի եւ Թէ օտար բանւորների մի ընդհանուր տոկոսն է արձանագրուած C. G. T. ի մէջ, պարզ է որ այս դէպքում մենք պէտք է չէզոք մնանք, քանի որ ոչ մի օգուտ չենք կարող տալ մի խեղճ ու կրակ կազմակերպութեան նից, այլ ընդհակառակը մենք կը տուժենք այդ կազմակերպութեան հրահանգները կատարելով։

Իակ եթէ ուժեղ կազմակերպութիւն է եւ մեծ հեղինակութիւն ունի բանւորական շրջաններում եւ եթէ շօշափելի գործ է կատարում աշխատաւոր դասակարգի համար, ինչ խօսք որ ֆրանսահայ բանւոր-բանւորուհիներս էլ հէնց մեր շահի տեսակէտից պէտք է անդամագրուինք C. G. T.ի կազմակերպութեան մէջ։

Ռընօի գործարանում, որտեղ աշխատում են մօտ 30,000 բանւոր-բանւորուհիներ, այս տարուայ Ապրիլի 1ին եւ Մայիսին տեղի ունեցան գործադուլներ, առաջինը մի օրւայ գործադուլ էր, որպէս բողոքի ցոյց ապրուստի սղութեան դէմ, որ անցաւ շատ անյաջող, եւ գլխաւորապէս տուժեցին օտարականները։ Իսկ Մայիսի գործադուլը, որ միանգամայն անհրաժեշտ էր, տարուեցաւ շատ անկանոն, մի քանի անփորձ երիտասարդների կողմից։ Բոլոր նշաններից երեւաց որ Ռընօի գործարանի ֆրանսացի բանւորների մեծ մասը անդամ չէ Արհեստակցական Միութիւններին։

Իմ անձնական տպաւորութիւնս այն է, որ առհասարակ ֆրանսացի ժողովուրդը ի վիճակի չէ այնպիսի մեծ քաղաքական ու տնտեսական կազմակերպութիւններ ստեղծելու, ինչպիսին գոյութիւն ունին Անգլիայում, Գերմանիայում, Աւստրիայում եւ Ռուսաստանում (բոլշեւիկներից առաջ)։

Այն ֆրանսան, որ իր վառած յեղափոխական պայքարներով, ընդդէմ միապետութեան, կղերականութեան եւ ազնուականութեան, բոլոր ազգերին սոսկեցրել է յեղափոխական կռուի ձեւերը այն ֆրանսան որ այս մեծ պատերազմից յաղթական ելաւ, ասել է Թէ յաղթուածների չափ ցնցումների չենթարկուեց, այսօր այդ նոյն ֆրանսայի աշխատաւորական կուսակցութիւնները ու կազմակերպութիւնները համեմատաբար աւելի քիչ գործ են կատարում ֆրանսայի աշխատաւոր ժողովրդի համար, քան Թէ իր հարեւան մի շարք երկիրների քոյր կուսակցութիւններն ու կազմակերպութիւնները։

Մեզ, հայ աշխատաւորներիս համար անհրաժեշտ է լաւ ուսումնասիրել այն հիմնարկութիւնները, որոնց իինամքին ենք ուզում յանձնել մեր բախտը։

ԲԵՆՕ

ԱՆԴՐԱՏԼԱՆՏԵԱՆ ՆՈՐ ՕԴԱՆԱՒ ՄԸ

Գերմանիոյ Ցէսսաու քաղաքին մէջ ներկայիս շինուելու վրայ է հսկայ օդանաւ մը, որ պիտի կրնայ հարիւր ճամբորդ առնել մէջը։ Օդանաւին երկայնութիւնը պիտի ըլլայ 126 մեղր եւ պիտի ունենայ չորս շարժանիւ (մեթէօր)։ Թեւերուն մէջ խցիկներ պիտի շինուին, որոնք պիտի յատկացուին գոյքերու, ուտելիքներու, Թղթատարի եւ պաշտօնէութեան։ Ընդհանի մասին մէջ պիտի գտնուին երկաթուղիի խցիկներուն նման խցիկներ՝ պատուհաններով եւ լուսկտրական լոյսով, որոնք պիտի յատկացուին ճամբորդներու։ Ասոնցմէ զատ ճաշասրահ մը եւ ընթերցարան մը պիտի ունենայ։

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ՓԱԽՍ

Ամէն օր ականատես են ցուցադրձերուն եւ կը կարդան վերջերս Սուրիայէն փոխադրուած 300 որբերու մասին։ Ամէն դէպի քաղաքները կը վազեն իրենց շունչը տնօրէններուն կ'առնեն. իրենց դժգոհութիւնը յայտնելով իրենց գիւղի վերաներու մասին, կ'ուզեն աշխատիլ որ եւ է գործարանի եւ կամ ուրիշ լաւ վարպետի։ Ցնօրէնները [ձանձրացած] բեմին հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

Այսպէս, որբեր ամէն տասնեակներով կուգան ներուն քով եւ շատեր ալ բահատ կը փախչին ուրիշ քաղաքներ, եւ իրենց վերջին դիմը սպառելէ եւ գործ չգտած, նորէն կը վերադառնան հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

Այսպէս, որբեր ամէն տասնեակներով կուգան ներուն քով եւ շատեր ալ բահատ կը փախչին ուրիշ քաղաքներ, եւ իրենց վերջին դիմը սպառելէ եւ գործ չգտած, նորէն կը վերադառնան հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

Այսպէս, որբեր ամէն տասնեակներով կուգան ներուն քով եւ շատեր ալ բահատ կը փախչին ուրիշ քաղաքներ, եւ իրենց վերջին դիմը սպառելէ եւ գործ չգտած, նորէն կը վերադառնան հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

Այսպէս, որբեր ամէն տասնեակներով կուգան ներուն քով եւ շատեր ալ բահատ կը փախչին ուրիշ քաղաքներ, եւ իրենց վերջին դիմը սպառելէ եւ գործ չգտած, նորէն կը վերադառնան հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

Այսպէս, որբեր ամէն տասնեակներով կուգան ներուն քով եւ շատեր ալ բահատ կը փախչին ուրիշ քաղաքներ, եւ իրենց վերջին դիմը սպառելէ եւ գործ չգտած, նորէն կը վերադառնան հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

Այսպէս, որբեր ամէն տասնեակներով կուգան ներուն քով եւ շատեր ալ բահատ կը փախչին ուրիշ քաղաքներ, եւ իրենց վերջին դիմը սպառելէ եւ գործ չգտած, նորէն կը վերադառնան հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

Այսպէս, որբեր ամէն տասնեակներով կուգան ներուն քով եւ շատեր ալ բահատ կը փախչին ուրիշ քաղաքներ, եւ իրենց վերջին դիմը սպառելէ եւ գործ չգտած, նորէն կը վերադառնան հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

Այսպէս, որբեր ամէն տասնեակներով կուգան ներուն քով եւ շատեր ալ բահատ կը փախչին ուրիշ քաղաքներ, եւ իրենց վերջին դիմը սպառելէ եւ գործ չգտած, նորէն կը վերադառնան հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

Այսպէս, որբեր ամէն տասնեակներով կուգան ներուն քով եւ շատեր ալ բահատ կը փախչին ուրիշ քաղաքներ, եւ իրենց վերջին դիմը սպառելէ եւ գործ չգտած, նորէն կը վերադառնան հայ որբէն իրենց Թէն փոխադրուած՝ ճամբուն կ'առնեն 250-300 ֆրանկ որբը պարտքով կուտայ, ուանց ինքնութեան Թուղթի մեծ քաղաքներ կը ղրկեն, որբը կը պտտի պողոտաներ կամ կը ներկայանայ գործատէրերուն որոնք չեն ընդունուանց ինքնութեան Թուղթի վկայականի։ Ցղան քովը ունի քանի մը ֆրանքն ալ կը ստանայ եւ պարտքով կը վերադարձնօրէնին քով։ Այս անգամ որբէնը կը վռնտէ եւ «գիւղ կ'ըսէ. իսկ խեղճ որբին տուած 250 ֆրա՞նքը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐԽԻՎ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՐԽԻՎ

Ֆոնդ 1

Ցուցակ 1

Գործ 1

Թերթ 1

Ա. Ե. Ե. Ս. Ի.

ՎԱՐՉԱՊԵՏ— Ա. Ե. Ե. Ս. Ի. ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

Սպառնալիք Թրոցկիի, Զինովիեվի եւն. դէմ

Մոսկուայէն նոր տեղեկութիւններ կը հասնին պոլշեւիկներու ներքին պառակտումներուն մասին։ Պաշտօնաթերթ «Փրավտա» կը գրէ թէ՝ խիստ միջոցներ պիտի առնուին Թրոցքիի, Զինովիեվի, Քամենեֆի եւ Ռատեքի դէմ, եթէ չդադրեցնեն իրենց ընդդիմադիր գործունէութիւնը։ Զեկոյցը կ'ըսէ թէ Թրոցքի եւ միւսները կը խախտեն կուսակցութեան կանոնները, գաղտնի ժողովներ գումարելով եւ բուռն ճառեր խօսելով օրուան վարիչներուն դէմ։ Կ'աւելցնէ թէ անոնք փորձած են բանաձեւեր անցընել, Սթալինը նետելու համար։ Եթէ այս խաղերը շարունակուին, կառավարութիւնը պիտի հարկադրուի վտարել ընդդիմադիրները եւ այն աստեն բանտարկութիւն կամ դէպի Սիպերիա աքսոր կը սպառնայ Թրոցքիի, Զինովիեվի եւ ուրիշներու։

Գերման Պատերազմ. Նախարարը հրաժարած

Զօրավար Ֆօն Զէկտ, Գերմանիոյ պատերազմական նախարարը որ վեց տարիէ ի վեր պաշտօնի վրայ կը մնար հակառակ Դաշնակիցներու բողոքներուն, վերջնապէս հրաժարեցաւ Զոլեքբարթի օր։ Զօրավարը թոյլ տուած էր որ Վիլհելմ Բ.ի թոռը ներկայ ըլլայ վերջին ռազմափորձերուն, փրուսիական գունդի մը գլուխն անցած։

Կիլիկեան շմադրամ

Ֆրանսացիները շատոնց պարպեցին Կիլիկիան, սակայն տակաւին մոռցած չեն Զինադադարի շրջանին իրենց կարճատես գրաւումը։ Թերթերու մէջ աստեն աստեն խնդիր կ'ըլլայ «Սուրիա-Կիլիկիա» շքադրամի մը մասին։ Պատերազմական նախարար փէնլըվէ նամակի մը մէջ, զոր հրատարակած են առջի օրուան թերթերը, կ'ըսէ թէ 18 Յուլիս 1922ի օրէնքին համաձայն, «Սուրիա-Կիլիկիա» շքադրամը կը տրուի այն բոլոր զինուորականներուն եւ ծովայիններուն, որոնք 11 Նոյեմբեր 1918էն մինչեւ 20 Հոկտեմբեր 1921 (էնկիւրիի համաձայնագիրը) գտնուած են արեւելքի ֆրանսական բանակին մէջ եւ մասնակցած Սուրիոյ եւ Կիլիկիոյ գրաւման գործողութեանց։

Ի՞նչ կ'ըսէ Սուրիոյ նոր վարչապետը

Սուրիոյ մարզպան Պ. Հանրի Փոնսօ շոգենաւ նստելէ առաջ, Մարսիլիոյ մէջ հետեւեալը յայտարարեց մամուլի ներկայացուցիչներուն.—

Սուրիա կ'երթամ առանց որոշ ծրագրի։ Մարզպան անուանուելէս ի վեր փարիզի մէջ ուսումնասիրեցի Սուրիոյ վերաբերեալ քաղաքական, վարչական եւ տնտեսական բոլոր հարցերը։ Չիմա տեղին վրայ պիտի ամբողջացնեմ ուսումնասիրութիւնները, որմէ վերջ պիտի սկսիմ գործել։ Կը յուսամ երկար տարի մնալ եւ աշխատիլ Սուրիոյ բարիքին համար։ Կարեւոր է խուսափիլ հոգատար պետութեան ներկայացուցիչը յաճախ փոխելէ։ Տեւականութիւնը առաջին պայմանն է հոգատարութեան տակ գտնուող երկրի մը վարչապէս օգտակար ըլլալու համար։

Վարպետ խաբեբան

Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 65 տարեկան ֆրանսացի մը՝ Ֆրանսուա - Էմիլ Կրիմօ, որ Ռիւ տը Լիզպոնի մէջ ընդարձակ գրասենեակներ ունէր եւ կը զբաղէր նոր գիւտերու արտօնագիրները շահագործելով։ Կրիմօ թերթերուն մէջ հրատարակած ծանուցումներով կը յայտարարէր թէ կ'ուզէ անհատական քարտուղար մը, որուն 2000 ֆրանք ամսական պիտի վճարէ, բացի իր ընելիք գործերուն վրայ տալիք միջնորդչէքէն, պայմանաւ որ թեկնածուն 20 - 30,000 ֆրանքի երաշխաւորութիւն տայ։ Այս ծանուցումներուն վրայ մէկի տեղ 178 հոգի ներկայացան եւ ցնծացին 20 - 30,000ական ֆրանք։ Կրիմօ ժամանակ մը կանոնաւոր վճարեց ամսականները, սակայն վերջին ամիսները քարտուղարները, որոնք իրար չէին ճանչնար, սկսան գանգատիլ, որովհետեւ Կրիմօ գրեթէ չէր վճարեր այլեւս։ Ոստիկանութիւնը տեղեկացած ըլլալով, ձերբակալեց Կրիմօն, որ այս կերպով չորս միլիոն ֆրանք իւրացուցած էր։ Սակայն երբ տունը խուզարկեցին, 15 ֆրանք միայն գտնուեցաւ։

Անդրատլանտեան օդարշաւը

Ֆօնքի առաջին ձախողանքէն վերջ ուրիշ ֆրանսացի օդանաւորդ մը՝ փօլ Թարասքօն պիտի փորձէ Ատլանտեանը կտրել օդանաւով, առանց ճամբան կանգ առնելու։ Թարասքօն պիտի ճամբորդէ ֆրանսական օդանաւով մը, որուն թեւերը շատ հաստ են, ունի մէկ շարժանիւ 420 ձիու ուժով, պիտի կրնայ 3500 լիտր պէնզին առնել, որ պիտի բաւէ 5800 քիլոմեթր ճամբան կտրելու։ Հաւանաբար համբաւաւոր օդանաւորդ Նոկէս ընկերանայ Թարասքօնին, իսկ մեքենավարը պիտի ըլլայ միւսանի Քօլի։

Նիւ եորքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ֆրանսացի օդանաւորդները ճամբայ պիտի ելլեն Հոկտեմբեր 21ին, ինչ որ անհաւանական է, որովհետեւ օդանաւը բոլորովին պատրաստ չէ։ Աւելցնենք որ Ատլանտեանը կտրող առաջին օդանաւորդը պիտի ստանայ 25,000 տոլարի մրցանակ մը։

Հրաբուխ մը, որ ոսկի կը ժայթքէ

Օտեսայէն կը հեռագրեն թէ Ազոխի ծովուն հարաւային եզերքը դարերէ ի վեր մարած հրաբուխ մը վերջերս վերակենդանացած էր։ Գիւղացիները սարսափած էին որ իրենց հունձքերը պիտի փճանան լաւային տակ։ Երբ ժայթքումը դադրեցաւ, գիւղացիները տեսան որ լաւան ոսկիի փոշի կը պարունակէր։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԷՆԿԻՒԻՐԻ անկախութեան դատարանը սկսաւ դատել լրտեսութեամբ ամբաստանուած Ազգերքացի Անմէտ Համիտանը եւ ընկերները։

ՅԵՐԱՆՍԱՅԻ քահանայ մը, որ շատ կը նմանի Պիոս ԺԱ. Պապին, մէկ միլիոն ֆրանք պիտի առնայ ամերիկեան շարժանկարի ընկերութենէ մը, Պապին դերը խաղալու համար։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ նախարարութիւնը դատ բացած է համալրնաւար օրկան «Իւմանիթէի» դէմ, բանակին դէմ իր հրատարակած զրպարտիչ յօդուածներուն համար։

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՎԱՂԸ, ՇԱԲԱԹ, իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ

«Petit Journal»ի ՇՐԵՂ ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

21, RUE CADET, MÉTRO CADET

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿԵՐ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ

Վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8 ուկէսին

3րդ ԹԱՂԱՊԵՏԱՐԱՆԻ ՇՐԵՂ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

կիրակի, 10 Հոկտ. կէս օրէ վերջ ժամը 2ին

«ՍԻՆԷՄԱ ԷԹՈՒԱԼ»ի ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ (ՓՕՆԹԷՎԻԷՕ)

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԷ ԸՆԿ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԲԱՑՕՒՄ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԻՆ

ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆ

THEATRE L'ATELIER ի ՄԷՋ 4, Place Dancour

10 Հոկտեմբեր կիրակի գիշեր ժամը 8.30 ին

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ (QUO VADIS ?)

Աշխարհաճոխ տուամբ 6 արար

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. *Փարիզի Շրջ. Կնդհ. ժողովը այս երեկոյ* Café Rocher:

Հ. Յ. Դ. *Անիէնի «Նոադոն» խումբի ընկեր. ժողովը՝ այսօր ուրբաթ ժամը 8ին,* Café de Bourguignon*ի սրահը։ Կը հրաւիրուին մասնակցիլ նաեւ նոր ընկերները իրենց վաւերաթուղթերով,*

Լիոնի Հ. Յ. Դ. դասախօսական ժողովը՝ երկուշաբթի, 11 Հոկտեմբեր, ժամը 8 ուկէսին, ռիւ Պուալօ թիւ 202, ձանկէօզեանի ճաշարանին մէջ։ Պիտի դասախօսէ ընկեր Երուանդ ձանկէօզեան։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» խումբի ժողովը՝ կիրակի երեկոյեան ժամը 8.30ին։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Վարուժան» խումբի ժողովը՝ կիրակի առաւօտ ժամը 9ին։

Հ. Յ. Դ. *Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան դասախօսական ժողովը՝ 10 Հոկտ. կիրակի առաւօտ։ Պիտի դասախօսէ ընկ. Պօղոս Հիւսեան։*

ԲՄԲՋՐ-ՀԱՅԻՒ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ կիրակի, 10 Հոկտեմբեր ժամը 2.30ին Ռոստոմի սրահը, 131, Fbg. du Temple։

ՍԻՆ - ՏՐՆԻԻ Մայր եկեղեցիին մէջ, ուր կը գտնուի Լիւոն ե. Թագաւորի գերեզմանը, ձախաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Գերապայծառ Գրիգոր եպ. Պահապանեան, նախագահութեամբ փարիզի առաջնորդ կարտինալ Ցիւպուայի, կիւիակի 10 Հոկտ. առաւտեան ժամը 10ին։

ՀԱՅ ԶԱՓԱՀԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ Ֆրանսայի Կեդր. Մարմինը Հարցարան մը ուղղած է որբերուն, պահանջելով հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

1. Անուն, 2. Մականուն, 3. Հօր անուն, 4. Մօր անուն, 5. Ծննդավայր, 6. Տարիք, 7. Զբաղում, 8. Ամուսնացա՞ծ է, թ, 9. Չեր մօտերը կա՞յ որբային միութիւն, 10. Անդամակցա՞ծ է, թ, 11. Համառօտ կենսագրութիւն։

Այս վիճակագրական տախտակի նպատակն է մեր ընդհ. որբերու ճշգրիտ թիւը ունենալ։ Ամէն որբ պէտք է լեցնէ հարցարանը եւ դրկէ հետեւեալ հասցէին.— Union des Orphelins Arméniens. Majeurs, 23 Rue de la Jonquière, Paris.

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Անիւր, Մ. Գ.— Մաացանք վեցամսեան։ Կը դրկուի։

ՄԱՐՍԻԷՅ, Մ[illegible].— Մաացանք եռամսեան։

ՎԻՐԻԷՕ - ՍԻՒՐ-ՊՈՒԻՊՈՒՐ, Գ. Մ.— «Կը փնտռուի»ներուն համար կը պարտիք 20 ֆրանք։

ՊՕՂՈՍ, Գորտ.— Մաացանք 108 ֆրանք։

ՏԻՄԻՆ. Ա. Ն.— Մաացանք 20 ֆր.։ Լրացած է Սեպտ. 3ին։

ՆԻՕՅԻ, Ա. Գ.— Մաացանք 20 ֆրանք։

ՊՈՈՏՕ, Յ. Հ.— Նոյնպէս։ Կը դրկուի։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Եղեսիացի Լեւոն Թաշճեան Պատեղեան կը փնտռէ եղբայրը Յարութիւն Պատեղեանը որ Հալէպ ըլլալ կը կարծուի, ինչպէս նաեւ հօրեղբօր որդին Յակոբ Էշխանդղղեան որ Պէյրութէն Ամերիկա անցած է։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ին։

— Բնիկ Տէնթիլցի Կարապետ Օհանեան կը փնտռէ իր հօրեղբօր որդին Գառնիկ Օհանեանը և իսահակ Աբգալանեանը, որոնք կը կարծուի թէ Ֆրանսա կը գտնուին։ Դրել Հ. Մաճառեանի, 39 Rue de l'Oreillon; Paris (11).

— Կը փնտռուի Տիկ. Անժէլ Ալպուդէթեան (ծնեալ Մխիթարեան) Տրապիզոնցի։ Հասցէն իմացնել յառաջի միջոցով Տքթ. Ե. Խ.ի։

— Նազիլլիցի դերձակ Մելքոն Մելէսեանը և դեղագործ Մկրտիչ Ճանիկեանը Իզմիրցի, որոնք Փարիզի կողմերը ըլլալ կը կարծուին։ Իմացնել՝ Յովհաննէս Ճանիկեանի, 327 Pasadena H. P. Detroit, Mich. U.S.A.

— Կը փնտռուին Գառնիկ Մինասեան և իր ընտանիքը, Աֆիոն Գարահիսարցի, որ երկու տարի առաջ Մարսէյլ եկած են։ Դրել Գէորգ Մանուկեանի, այլ անուն Թաւճընըն Զէօրէկ, Usine Favot Virieu-sur-Bourbre (Isère).

— Կը փնտռուի Յարութիւն Մինասեան և իր ընտանիքը որ 8 ամիս առաջ Յունաստանէն մեկնած ըլլալով այժմ կը կարծուի Ֆրանսա ըլլալ։ Տեղեկացնել վերի հասցէին։

— Կը փնտռուի Պանտրմացի Յակոբ Վարդանեան, որ 2-3 տարի առաջ կ'աշխատէր Մեծ Կղզի Սաւուա պանդոկին մէջ և այժմ Փարիզ կը գտնուի։ Դրել A. Boghossian*ի,* 25, Rue de la Citadelle, Chalon sur Saone (S. & L.)

"*Խառտոց*,,*ի* *Ե. թիւը վերնառեցէք ամէն տեղ վաղը Շաբաթ օր, 16 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ և բազմաթիւ նկարներով։ Գինն 1 ֆր.։*

ՎԵՐՆԱՅԱՐԿԸ *Սենեակներ և գեղեցկայարկը աշխատաւոր ընտանեկան վարձու են։ Լոյս, կազ եւ ջուր։ Դիմել* 17, Rue Damesme, Métro : Place d'Italie.

ՎԱՐԶՈՒԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 սենեակ, ճաշասրահ և խոհանոց մը տրամադրելի է 2-3 հոգինոց ընտանիքի մը համար։ Դիմել 17bis, Avenue Curie, Chaville.

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻԶ

Գ.Ր. ՇԷՐԻՄԻԹՃԵԱՆ
եւ ՀԱՑԿԱԶ ՃՔՐԵԱՆ

Բացուած է հայկական սափրիչի խանութ մը Rue J. A. Vial թիւ 8. ԻՈՐԻՆ ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆի սըբ-ճարանին կից, Սէն-Շամոն։

Ամէն տեսակ սպասարկութիւն եւ խնամք։

ԱՄԷՆՈՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Ֆրանսաբնակ Հայերու համար, նոր մէթոտով, նոր լոյս տեսաւ. կը պարունակէ. բառարան խօսակցութիւն, օրինագիրք. Հայերէնէ - ֆրանսերէն (թուրքերէն բառեր) եւ հնչումներով։ գինը գլուխ 2 ֆրանք Հայ որքին։

Ապսպրեցէք ձեր գոհ պիտի մնաք։

Նամակով 15 ֆր. եւ 1 ֆր.ի դրոշմ ղրկել

Վ. Ս. ԹԻՄՈՒՐԱԵԱՆ

76, Rue Bernard du Bois 76. Marseille.

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ՂԵՒՈՆԴ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ

ՊԱՐԶ ՔԱՐՈԶՆԵՐԸ

(Մ. Բ. Գ. և Դ. ՀԱՏՈՐՆԵՐ)

ԻՐԱՔԱՆՉԻՐԸ՝ 20 ՓՐ.

Հասցէ.— 229 Upper Brook Street, Manchester, (England)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցաւ ուշի ուշով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կամային, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, բիթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւններ։

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը միայն մինչեւ կէսօր։

ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐ եւ ՀԱՒԱՆԱՄԱՏՉԵԼԻ

Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։

Ո եւ է բժիշկի դիմել առաջ կը յանձնարարուի անգամ մը սոյն Polycliniqueը *դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար։*

Շաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԵՐ եւ ՏՈՒՆԵՐ

19րդ թաղամասին, մէջ 100էն 1000 մեղր տարածութեամբ հողամասեր ծախու են.

Մեղրը 250 ֆրանքէն սկսեալ.

Կարելի է որ եւ է մեծութեամբ կամ ձեւով հինքեր հիներ

ՎՃԱՐՄԱՆ ՄԵԾ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Միեւնոյն թաղամասին մէջ ծախու է, բոլորովին նոր եւ բնաւ չգործածուած տուն մը, որ ունի մէկ ճաշարան, մէկ խոհանոց, մէկ սալօն, սալ տը պէն, 3 սենեակ, կառաժ, շուկա մարան եւայլն, եւայլն։

ԳԻՆ 150,000 ՖՐԱՆՔ

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել՝

Պ. ՇԷՔԷՐԵԱՆ ԿՐԷԿՈՒԱՐԻ

12, Rue Grange-Batelière Paris 9. Tél. Provence: 67-51.

ԿԱՀԱԳՈՐԾ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կահագործութենէ հասկցող երեք գործաւորներու պէտք կայ։ Դիմել ՊՕՂՈՍ ՔԻՇԻՇԵԱՆի, 41, Bld. Chanzy Montreuil (Seine).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *լաւ կարուհի մը գոհացուցիչ վարձատրութեամբ։ Դիմել խմբագրատուն։*

ՍԱԿԱՐԱՆ

7 Հոկտեմբեր 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	168	20
Տոլար,	Dollar	34	73
Մարք (ոսկի)	Mark	8	23
Թրքական Ոսկի	L. Trq.	17	12
Թրք. ոսկի	» or	147	—
Մէճիտիէ	Médjidié	11	30
Լէվա 100 ֆրատր	Léva	24	—
Տրախմի	» Drachme	42	—
Լիր	» » Lire	132	75
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	95	25
Ֆրանք.	» Frc. Suisse	669	—
Լէյ 100 ֆրատր	Ley	18	05
Չերվոնց	(10 Roubles or)	165	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	4820	—
»	II »	2780	—
»	III »	2500	—
Ռումելի երկաղ.	Lots turcs	180	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ՅԱՌԱՋ

ԹՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն՝ 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
Հեռաձայն՝ Nord 57-82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 10 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1926
10 OCTOBRE 1926
On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 187 — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԿԻՐԱԿԻ, ՇԱՐԵԹԻՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴՐԻՄ

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ԼՈՒՌ ԲՈՂՈՔ ՄԸՆ Է ՍՏՐԿԱՄՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԲՌՆՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԱՒԱՆԳՈՐԾՆԵՐՈՒՆ ԿՌԻՒԸ

Ուշագրաւ են Մոսկուայէն հասած լուրերը:

Կոմկուսի համագումարին առթիւ, որ Հոկտեմբեր 15ին պիտի բացուէր, բայց յետաձգուեցաւ 25ին, բուռն խլրտում կը տիրէ կարմիր շարքերուն մէջ: Անցեալ Յունիսին սաստկագոյն ատիճանի մը հասած էր ներքին հակամարտութիւնը, իբրեւ հետեւանք Զինովիէվի գաղտնի գործունէութեան, «անտառային» ժողովներու եւ Բագուի խմբակին բարենորոգչական պահանջներուն: Զինովիէվ պատժուեցաւ ուրիշ պատասխանատու վարիչներու հետ, եւ կեդր. կոմիտէն մեաց տէր եւ տիրականը կացութեան: Բայց պայքարը չդադրեցաւ, եւ հիմա հասած է աւելի վճռական փուլի մը:

Տակաւին կը պակսին լրացուցիչ մանրամասնութիւններ: Բայց ինչ որ կը հաղորդեն հեռագիրները, բաւական պերճախօս է: Ամէն վերապահութիւն դնելով հանդերձ, կը տեսնենք որ կացութիւնը լուրջ է եւ կտրել-նետելու տրամադրութիւնը շատ զօրաւոր: Առջի օր հեռագիր մը, որուն աղբիւրը Մոսկուայի պաշտօնաթերթերն է, ծանր պատիժներ կը սպառնար ընդդիմադիր պետերուն, Զինովիէվի, Թրոցքիի, Ռատէքի եւ Քամենէֆի: Զորան ալ կուսակցական խոշոր դէմքեր են եւ պատասխանատու պաշտօններ վարած: Հրապարակային բանավէճն ու խըրդային խաղերը այն աստիճանի հասած են, որ նոյնքան յայտնի դէմք մը, Մոլոթոֆ, չի վարանիր ուրացող, դաւաճան, վախկոտ կամ դասալիք անուանել երէկուան կուռքերը: Մեռած է փոխադարձ յարգանքի զգացումը եւ ընդդիմադիրներուն անցեալն անգամ վէճի կ'ենթարկուի:

Կը թուի թէ կեդր. կոմիտէն արդէն ապահոված է յաղթանակը: Գէթ այսպէս կը հետեւի օրուան լուրերէն: Երկաթեայ կարգապահութիւնը կամ «միաձնականութիւնը» պահպանելու համար, օրուան վարիչները խորութիւն չեն դներ միջոցներուն միջեւ: Այդպէս է որ շատ մը քաղաքներու մէջ բանաձեւեր կը թելադրուին, եւ միւս կողմէ զսպողական միջոցներ կը ծրագրուին:

Մենք առիթ ունեցած ենք բացատրելու այս պայքարին հիմնական կէտերը: Երկու թեւեր են որ կը ճակատին իրարու դէմ: Զինովիէվ եւ ընկերները երդումը-պատառ կ'ըլլան ուղղափառ լենինականութեան համար: «Համաշխարհային յեղափոխութեան» վիժումը չէ յուսահատեցուցած զանոնք: Իրենք դիրենք հաւատարիմ հարազատ ժառանգորդներ, կ'ուզեն ապացուցել քշել օրուան վարիչները, մանաւանդ վրացի Սթալինը, եւ թափ տալ յեղափոխական գործունէութեան: Ներկայ կեդրոնական կոմիտէն, կամ պետական իշխանութիւնը, չարաչար յուսախաբ կեանքի դասերէն, շարք մը նահանջներ կատարեց եւ աստիճանաբար կը հակի դէպի աջ: Բայց ինքն ալ իր կարգին պայքարի մէջ է իսկական աջերուն, Բագուի խմբակին դէմ, որ «կը ձգտի պոլշեւիսմը հաշուեյարդարի ենթարկել մենշեւիսմի միջոցաւ»: Զօրաւոր հոսանք մը կայ դադրեցնելու արտասահմանի մէջ մղուած խաչակրութիւնը, որ դրամի եւ այլ խարդախ միջոցներով կը պատակտէ եւ կ'անդրադարձնէ դուրս աշխատաւորական շարժումը: Բագուի խմբակը չվարանեցաւ գրել թէ՝ ռուսական ոսկիին շնորհիւ, «մանրքաղքենի սպասաւորներու ամբոխ» մը կը կազմուի արտասահմանի մէջ, «պրոլետարիատի» շապիկ հագնելով: Միեւնոյն ատեն կը շեշտէր թէ կարելի չէ գումար կազմել կոպէկներով, եւ կը թելադրէր դուռները լայն բանալ օտար դրամագլուխին առջեւ:

Պայքարին առանցքը՝ իշխանութեան պահպանումն է: Արտաքին փոխառութեան բոլոր փորձերը ամլութեան դատապարտուեցան: Ինչ որ անտեսական վերակազմութիւն կը կոչուի, պիտի հանուի ներքին միջոցներով: Բայց երկիրը հիմնապէս կազմալուծուած ըլլալով, միջոցները չափազանց սահմանափակուած են, եւ այսօր նորէն Քրասինները ափ առեր են Լոնտոնի սեղանաւորներուն դուռները, գումար մը ճարելու համար: Ներքին ճարտարարուեստի զարգացումը կը պահանջէ այնպիսի գումարներ, որոնք վեր են ոուս բանուորին եւ գեղացիին կատաղութենէն: Միւս կողմէ, շատ լայն անջրպետ մը բացուած է գիւղին եւ քաղաքին միջեւ: Առջինը չի կրնար կամ չուզեր գնել երկրորդին արտադրածը եւ իր կրաւորական դիմադրութեամբն իսկ ստեղծեր է անել մը, որուն բանալին չեն գտած տակաւին:

Մեր գործը չէ գուշակութիւններ կատարել այս յարաճուն խլրտումներու մասին: Ոչ ալ կը տարուինք ամբոխային վայրահաչութիւններով: Սակայն անուրանալի է որ, այս խմորումները անպատճառ պիտի ունենան իրենց ազդեցութիւնը, գոնէ դասատացնելու համար շատ մը ջղագարներ, որոնք խեղկատակ մարդանքները կը շփոթեն իսկական յեղափոխութեան հետ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

"ՏՕՆՕՐԵԱՅ ԴԵԿՈՐԱՑԻԱՆԵՐ,,...

«Խորհրդային Հայաստան» (23 սեպտ.), քննելով յամկավարներու դիրքը Հոկտեմբեր յանդէպ, դիտել կուտայ.

«Յամկավարների եւ Բարեգործականի դիրքը Հոկի հանդէպ հետզհետէ փոխւում է յարձակողականի: Մինչեւ այժմ նրանք «ներքին կերպով» աշխատում էին խափանել Հոկի գործունէութիւնը գաղութահայութեան մէջ, կամ գէթ «անվնաս» չափերի հասցնել այդ գործունէութիւնը: Հիմա նրանք փորձում են տալ պատճառաբանութիւններ, թէ ինչու «պէտք չեն Հոկեր արտասահմանի մէջ»:

Հապա ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ ոամկավար ջոջեր, «պատուի եւ դիրքի տէր» մարդիկ անդամ կ'ընտրուին յանձնախումբերու: «Խ. Հայաստան» ատոր ալ պատասխանը կուտայ.

«Այդպիսի յանձնախումբերում «գործող» Յամկավարները կամ Բարեգործականները սոսկ տօնօրեայ դեկորացիաներ (զարդ) են: Յամկավարներն ուրախութեամբ կը կորցնեն մի շարք զրպանաւոր, իւղոտ անդամներ, եթէ այդ տեղի ունենար աշխատաւորութիւնը իրենց կապուած պահելու գնով: Նորը կ'ընէր նաեւ Բարեգործականը:»

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ ՄԵՌԱԾ

Գահիրէէն հեռագիր մը կը հաղորդէ մահը երուանդ Օտեանի, որ վերջերս հիւանդանոց փոխադրուած էր:

Օտեանի մահով հայ գրականութիւնը կը կորսնցնէ յատկանշական դէմք մը: Օտեան ոչ միայն Թրքահայոց լաւագոյն երգիծաբանն էր, այլ միանգամայն վիպասան եւ հրապարակագիր: Ծնած է Վոսփորի Ենիքիւղին մէջ 1869 Մեպտ. 19ին, որով 57 տարեկան էր: Տարի մը միայն յաճախած է Պէրպէրեան վարժարան: Ընտանեկան կրթութեան եւ ինքնաշխատութեան կը պարտէր իր բազմակողմանի հմտութիւնը: Ինը տարեկանին իր հօրեղբայրը 1882ին կ'անցնի Ճուրճովա, ուր իր հայրը Խաչիկ օսմանեան հիւպատոս էր: 1888ին կ'երթայ Անտիոք իր մօրեղբօր՝ Գէորգ Ալանի մօտ ու Պոլիս վերադարձին կ'աշխատակցի Արեւելքի, Մասիսի եւ Հրանտ Ասատուրի մասիս հանդէսին: Իննսունական թուականներուն կը մտնէ Հայրենիքի խմբագրութեան մէջ՝ սատրաղելով սրամիտ քրոնիկներ: Հայրենիքի դադարումէն յետոյ տարի մը կը պաշտօնավարէ Հանր. Պարտքի վարչութեան մէջ: 1896ին, Պոլսոյ Չարդին օրը, կ'անցնի Աթէնք, ուր խմբագիրը կը դառնայ Միութիւն ամսաթերթին: Աթէնքէն Եգիպտոս երթալով երկու տարի իբր դրագիր կը պաշտօնավարէ Պօղոս Նուպարի ազարակներուն մէջ, յետոյ կ'անցնի Փարիզ, հոն հրատարակելով Ազատ խօսք ամսաթերթը, զոր ետքէն շարունակեց Ազնքսանդրիոյ մէջ: Փարիզէն կ'աշխատակցի նաեւ Արփիարեանի Նոր կեանքին, Ալանիտի եւ Լուսինեանի բառարաններ: Ութը տարի Փարիզ մնալէ վերջ, կ'անցնի Վիէննա եւ կ'աշխատակցի Եօանէսքուի բառարանին պատրաստութեանը: Յետոյ կ'անցնի Լոնտոն ու նորէն Եգիպտոս, ուր յաջորդաբար կը հրատարակէ Ազատ բեմ, Օրէնք, Թերթիկ, Կրակ պարբերականները եւ Արեւ թերթը: Սահմանադրութենէն վերջ Պոլիս դառնալով կ'ունենայ գրական շատ բեղուն կեանք մը: Խմբագրապետը կ'ըլլայ Արեւելքի, որուն վակումէն վերջ կ'աշխատակցի ժամանակ, հայ գրականութեան տալով երգիծական գեղեցիկ էջեր: Աւելի վերջը Բիւզանդիոնի մէջ կը հրատարակէ հռչակաւոր «Ծապըլվար»ը եւ շարք մը վէպեր, յետոյ Մանանա հանդէսը: Կը հրատարակէ նաեւ Սեւ կատու անուն երգիծաթերթ մը, որ կարճ կեանք ունեցաւ: Պատերազմին կը տարագրուի Սուրիա: Վերադարձին կ'աշխատակցի վերջին Լուրի, ձակատամարտի եւ ուրիշ թերթերու: Իզմիրի դէպքէն վերջ կ'անցնի Պուքրէշ, կ'աշխատակցի Նոր Աշխարհի, յետոյ Պէյրութ՝ կ'աշխատակցի Նոր փիւնիկի եւ Հայ կեանքի: Վերջերս կը գտնուէր Դահիրէ, գրելով Արեւի մէջ:

Իր գլխաւոր եւ անմահ գործն է Աւաքելութիւն մը ի թապլվար: Յիշենք նաեւ Ֆրանքօ-թրքական պատերազմը, Ոմանց տարեցոյցը, Բրօքականտիսմը, Ձուղրուպլիսմը եւ ընկ., Ջավալըն, 12 տարի Պոլսէն դուրս, Թաղականին կնիկը, Ապտիւլ Համիտ եւ Շերլօք Հօլմս, Ընտանիք, պատիւ եւ բարոյական եւայլն: Թարգմանած է Զօլայի Արգասաւորութիւնը, Թոլսթոյի Աննա Քարէնինը ու ցարութիւնը և շատ մը վէպեր թերթերու մէջ: Վերջին գործն էր Ազգային բառերարը: Իր ստեղծած տիպարներուն մէջ մեծ արժէք ունի նաեւ Իգնատ Աղան, որուն անունով թերթ ալ հրատարակեց:

Ախոռջ աշխատող էր եւ մինչեւ վերջը իր գրչով ուժգնացաւ:

Օտեան մասնակցած է նաեւ ազգային կեանքի, իբրեւ երեսփոխան: Իբրեւ սկեպտիկ մարդ, չունէր որոշ դաւանանք, եւ հեգնութեամբ կը նայէր ամէն բանի վրայ, անխնայ եւ աչ ու ձախ սպառելով իր գեղեցիկ տաղանդը: Ամուրի էր:

Գլխաւոր ծածկանունն էր Երօտ: Քաղաքական եւ ազգային հարցերու շուրջ յօդուածներ գրած է նաեւ «Իտիզոս» ստորագրութեամբ:

ՄԱՀ ՍՄԲԱՏ ԴԱՒԹԵԱՆԻ

Պոլսոյ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ մեռած է Սմբատ Դաւթեան, որ 1860ին ծնած էր Ակն ու Պոլիս գալով ուսուցչութիւն ըրած է: Հոն հաստատած էր Դաւթեան գործակալութիւն մը որ դասագրքեր կը հրատարակէր եւ ուսուցիչներ կը հայթայթէր գաւառի դպրոցներուն: Հրատարակած է նաեւ բիւրակն բանասիրական հանդէսը, որուն գլխաւոր աշխատակիցն էր Դաւթի Խաչկոնց: Մասնաւորաբար հետաքրքրուած էր Հայ Թատրոնի պատմութիւնով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐԸ

Պոլշեւիկեան համագումարին առթիւ, որ պիտի բացուի Հոկտ. 25ին, Սթալինի հակառակորդները կը շարունակեն բուռն պայքարը: Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Մոսկուայի, Լենինկրատի, Օտէսայի, Քիէվի, Խարքովի եւ Մինսքի մէջ կուսակցութիւնը մեծամասնութեամբ քուէարկած է բանաձեւեր, որոնք ուժ կուտան Սթալինի քաղաքականութեան:

Թրոցքի, Զինովիէվ, Ռատէք, Քամենէֆ եւ ուրիշ ընդդիմադիր պետեր ընտրական շրջանի ելած են գաւառներու մէջ, զօրաւոր պահակախումբերու ընկերակցութեամբ եւ կը ջանան բանւորներուն մէջէն իրենց կողմնակիցներ ճարել, սակայն մինչեւ հիմա շատ քիչ յաջողութիւն ունեցած են: Յամառ գրոյց կը շրջի Թրոցքիի եւ ընկերներու ձերբակալութեան մասին: Հակահրէական շարժումը սեւ ծաւալ ստացած է ժողովուրդին մէջ: Շատ մը հրեայ պաշտօնեաներ պաշտօնանկ եղած են եւ խռովութիւններէ կը վախցուի:

**** Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Զինովիէվ օգտագործելով իր նախկին դիրքը Լենինկրատի մէջ, փորձեց հոսանք ստեղծել իրեն ի նպաստ, բայց ձախողեցաւ, ինչպէս ձախողած էր Մոսկուայի մէջ: Փութիլօֆի եւ ուրիշ գործարաններու բանւորները իրենց բանաձեւերուն մէջ վճռապէս կը պարսաւեն ընդդիմադիրներուն ընթացքը եւ հաւանութիւն կը յայտնեն կեդր. կոմիտէին քաղաքականութեան:*

չեց անպատկառ ուրացող, իսկ Թրոցքին, Զինովիէվը, Քամենէֆը եւ միւս ընդդիմադիր պետերը՝ ձաղկեց իբրեւ դաւաճաններ եւ դասալիքներ: Եւ յայտարարեց թէ կուսակցութիւնը շուտով պիտի հարկադրուի վտարել այդ խռովարարները, եթէ անմիջապէս չդադրեցնեն իրենց ստորերկրեայ դաւադրութիւնը, որ կը ձգտի տապալել խորհրդային կառավարութիւնը:

Իր երկար ճառին մէջ, Մոլոթոֆ անկեալ գործավարները կոչեց վախկոտներ, որոնք կարճ առեն մը Սիպերիոյ մէջ բանտարկուած պիտի ըլլան, փախան արտասահման եւ աքսորի մէջ պիտի մեռնին մինչեւ յեղափոխութիւնը: Ներկայ կառավարութիւնը, ըսաւ, կը բաղկանայ այնպիսի անդամներէ որոնք Սիպերիա դտնուած են շատ անգամներ եւ որոնք քաղութիւնն ունեցան Ռուսիա դառնալու, փոխանակ Ամերիկա փախչելու: Ճառախօսը փութաց ճշդել թէ Լենինը վախկոտներու խմբակէն չի հաշուեր, որովհետեւ Լենինը Թրոցքիի հետ բաղդատել՝ կը նշանակէ լեռը ուղտի սպատին հետ բաղդատել:

**** Սովետներու կեդր. գործադիր կոմիտէն քաղաքներու եւ գիւղերու համար հրատարակած է ընտրական նոր կանոնադիր մը, որուն համաձայն ընտրական իրաւունքէ կը զրկուին բոլոր անոնք որ իրենց ընտանիքի անդամներէն դուրս մարդիկ կ'աշխատցնեն իրենց մօտ: Բացառութիւն կը կազմեն միայն այն գիւղացիները, որոնք իրենց հողին վրայ աշխատելով հանդերձ վարձքով օժանդակ բանւոր կ'աշխատցնեն: Իսկ եթէ անոնք միաժամանակ ճարտարարուեստական գործ ալ կ'ընեն եւ վարձու բանւոր կ'աշխատցնեն, կը զրկուին ընտրական իրաւունքէ: Նոյնպէս քուէ չեն կրնար տալ անոնք որ դրամ, երկրագործական գործիք եւ այլ ապրանքներ կը հայթայթեն տոկոսով:*

Զեկայի անդամ մը սպանուած

Սեւաստափոլ-Մոսկուա ճեպընթացին մէջ սպանուած գտնուեցաւ Պ. Նէվսկի, անդամ կեդր. Գործադիր կոմիտէի եւ Զեկայի: Հետը ունէր գաղտնի փաստաթուղթեր՝ Խարքովի Զեկայէն: Այս փաստաթուղթերն ալ անհետացած են:

Կարմիրներուն վտարումը կը պահանջեն

Ճիշտ այն պահուն ուր Քրասին ունկնդրութիւն կը խնդրէր Զէմպրլէնէն, կարգ մը դիւրութիւններ եւ փոխառութիւն մը խնդրելու համար, Անգլիոյ Պահպանողականներու համագումարը միաձայնութեամբ քուէարկեց բանաձեւ մը, որով կը պահանջէ խզել յարաբերութիւնները Ռուսիոյ հետ եւ վտարել կարմիր գործակալները:

Այս առթիւ սեղանի վրայ կար նաեւ բանաձեւ մը որ մարմնական պատիժ կը պահանջէր ոճիրով և անհատատարմութեամբ ամբաստանուած այրերու եւ կիներու համար: Գաւառացի պատգամաւորներն անգամ մերժեցին եւ բանաձեւը չուրը ինկաւ:

Ժողովին ներկայ էին վարչապետը եւ ուրիշ նախարարներ:

Թուրքիա փոխառութիւն կը կնքէ

Ստոյգ աղբիւրէ կը հաղորդուի թէ Թուրք կառավարութիւնը անգլիական խմբակի մը հետ բանակցութեան մտած է

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ՊԱՏԿԱՆԻՆՔ Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

III

ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ Կ՚ՈՒԶԵՆՔ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԱԾ ՑԵՍՆԵԼ, ՀԱՅՐԵՆԻ ՀՈՂԸ ԵՒ ԿՈՒՍԱԿԻՑ ՆՆՔ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ

Քիչ անգամ ո՛եւ է կուսակցութիւնա յն քան բախտաւոր կ՚ըլլայ պատմութեան մէջ որքան այս քաղաքական վարկեանին Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն է։ Մեր ժամանակը անհանգստութեան, անձկութեան ու տագնապի ժամանակ է։ Բազմութիւնը կուսակցութիւններէն կ՚ուզէ լոյս ու հրաման։ Լոյս՝ առօրեայ մտահոգութիւններու ու քաղաքական բարդութիւններու խաւարը պատռելու համար, հրաման՝ երթալու համար վերջնական կռուի մը որ միանգամ ընդմիշտ պիտի փրկէ մեզ այս անելէն։ Այս դէպի կռիւ գնացքը տակաւին կէս-քուն կէս-արթուն է մեր ժողովուրդին հոգիին մէջ։ Այլապէս ալ չէր կրնար ըլլալ, քանի ներկայ է ու կ՚ածի օր է օր։

Մեր հայրենիքէն սկսեալ՝ ամէն տեղ, երկրէ երկիր ու գաղութէ գաղութ հայը հալածուած է ու անբաղձալի։ Պատերազմէն յաղթուած ու վիրաւոր երկիրներու մէջ կամ յաղթական բայց այլապէս պարտեալ պետութիւններէ ներս՝ հայը նկատուած է անբաղձալի հիւր ու օտար։ Որքան ալ որ ժողովուրդ մը ինկած ըլլայ (ու հայը ինկած չէ երբ եւ իցէ) չի կրնար հանդուրժել որ զինքը ասպարգեն այսպէս։ Ֆրանսայի մէջ անտեսական տագնապին հետ հետզհետէ կը չքանայ աւանդական հանդուրժողութիւնը ու իրաւ որ, հաճելի չէ «աղտոտ հայ» մակ[illegible] մէջ՝ կը սպառնան ջարդել մեզ։ Պուլկարիան՝ քաղաքավարութեամբ կը մերժէ ու Ցունաստանը պատրաստ է նոյն իսկ իր ծախքերով ճամբու դնել մեզ դէպի հայոց աշխարհ։ Ամէն մարդ իր ցաւը ունի։ Ու մեր սեւ աչքերուն համար չէ որ Ֆրանսայի մէջ տակաւին կը հանդուրժեն քիչ մը մեզի։ Աւերուած տասնեակ նահանգները կը վերաշինուին օր մը ու այդ օրը կ՚ըլլայ մեր ճնաք բարովի օրը, եթէ ի հարկէ չենք ուզեր Ֆրանսանայ։ Ու մեր ժողովուրդը ի վերջոյ կը հասկնայ իր իսկ մորթին վրայ որ ամէն մարդ ունենալու է իր տունը։ Ըլլալու է ազատ։ Ըլլալու է տանտէր։ Ո՛վ որ ուզէ՝ կը փորձէ։ Իր թոռան թոռին անգամ պիտի ըսեն «աղտոտ հայ»։ «Քաղաքացի» ըլլալը պիտակ մըն է միայն։

Կը կարծէ՞ք որ կրնանք երկար ատեն մնալ այս անորոշ դիրքերուն վրայ։ Ո՛չ։

Եկանք ամբոխի պէս, խուճապային աճապարանքով, հնազանդելով մեծ ու բնազդական վախի մը։ Եկանք առանց ետնայելու՝ մեր լքած հարստութիւններուն։ Ու ի՛նչպէս բազմութեամբ հնազանդելով յուսահատութեան զանգակի մը։ Ու հաւատացէ՛ք, կրնանք հայրենիք դառնալ միայն՝ մեծ ու պատմական օր մը, այդպէս խուճապօրէն, մեծ բազմութեամբ, հնազանդելով այս անգամ մեծ ու բարձրագոչ աղաղակի մը։ Կրնանք երթալ կուրութեամբ ու մոլեռանդութեամբ, ինչպէս 1915ին գացինք դրօշակի տակ։ Եկանք գունդ գունդ մինչեւ Մ. Նահանգներէն, գինովցած մեծ երազէ մը որ իրականութիւն դառնալու համար րոպէ մը միայն ուշացաւ։ Այդ օրը կուգայ։ Պատմութիւնը կը պատկանի քաջ ու յամառ մարդոց։ Ան ոչ ոքի կը պարտի ոչինչ։ Ան ոչ ոքի կը սիրեր ոչ ոքի կը ատեր։ Ան ոչ ոքի կը ներէ։ Ան ոչ ոքի կը մոռնայ

ՀՈՓՈՂՈՒՄ ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ

ՎԱՂՎԱ ՄԱՐԴԸ

Վաղվա մարդը ինձ համար ոչ թե ապագայի մի անորոշ հասկացողություն է, այլ ներկայի ամենաիրական մասը։ Ես նրան տեսնում եմ ամեն օր, ամեն ժամ, ամեն վայրկյան։ Նա ինձ հետ է ապրում, ինձ հետ է շնչում, ինձ հետ է մտածում։ Նա ինձ հետ է ուտում, ինձ հետ է քնում։ Նա ինձ հետ է զբոսնում, ինձ հետ է աշխատում։ Նա ինձ հետ է ծիծաղում, ինձ հետ է լացում։ Նա ինձ հետ է ամուսնանում, ինձ հետ է երեխաներ ունենում։ Նա ինձ հետ է ծերանում, ինձ հետ է մեռնում։

Ես չեմ կարող ասել, թե ինչպես է նա տեսքով։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա տղամարդ է, թե կին։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ծեր է, թե երիտասարդ։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա սև է, թե սպիտակ։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա հարուստ է, թե աղքատ։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ ազգի է, ինչ կրոնի է, ինչ լեզվի է։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ անուն ունի, ինչ ազգանուն ունի, ինչ հասցե ունի, ինչ հեռախոսահամար ունի։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ գործ է անում, ինչ աշխատանք է անում, ինչ արհեստ է անում, ինչ մասնագիտություն է անում։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ սովորություններ ունի, ինչ սիրելիներ ունի, ինչ թշնամիներ ունի, ինչ ընկերներ ունի։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ ուժեր ունի, ինչ թուլություններ ունի, ինչ առաքինություններ ունի, ինչ արատներ ունի։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ ապրում է, ինչ մահանում է, ինչ հարություն է առնում։

Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենակարևոր մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենասիրելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանհրաժեշտ մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանփոխարինելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանկրկնելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանմոռանալի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանջնջելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանհետևանք մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանվերադարձ մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդարձ մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդառնալի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդարձելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդարձական մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդարձելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդարձական մարդն է։

Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է անելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է մտածելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է զգալու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է ասելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է լսելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է տեսնելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է ուտելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է խմելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է հագնելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է կրելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է ունենալու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է կորցնելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է գտնելու վաղը։ Ես չեմ կարող ասել, թե նա ինչ է կորցնելու վաղը։

Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենակարևոր մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենասիրելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանհրաժեշտ մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանփոխարինելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանկրկնելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանմոռանալի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանջնջելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանհետևանք մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանվերադարձ մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդարձ մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդառնալի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդարձելի մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդարձական մարդն է։ Ես միայն գիտեմ, որ նա ինձ համար ամենաանդարձելի

Էնկիւրի - Սվազ - Սամսոն երկաթուղիի շինութեան մասին։ Այս խմբակին առաջարկները ընդունելի նկատուած են կառավարութենէն ու էական պայմանները որոշելու եւ պայմանագրութիւնը պատրաստելու համար Էնկիւրի կը ապասուին խմբակին ներկայացուցիչները։ Տրուած տեղեկութեան համաձայն, յիշեալ խմբակը պայմանագրութեան փոխանակութենէն յետոյ կառավարութեան պիտի յանձնէ տասնըհինգ միլիոն անգլիական ոսկի։

Խմբակին ներկայացուցիչները այս օրերուն Լոնտոնէն ճամբայ կ'ելլեն Էնկիւրի երթալու համար, ինչպէս հեռագրած են կառավարութեան։ Կը հաւաստուի թէ կառավարութեան տրուելիք գումարը 15 միլիոն անգլիական ոսկիէն աւելի մեծ գումար մըն է։

Պողշեվիկեան դրամը արգիլուած

Պարսիկ կառավարութիւնը արգիլած է ռուսական թղթադրամներու շրջագայութիւնը Պարսկաստանի մէջ։ Այս ձեւով սովեդական խմբակները չպիտի կրնան շարունակել պարսիկ առեւտուրի մենաշնորհը իրենց ձեռքին մէջ պահել։ Ասիկա առաջին քայլն է, որ կը ձգտի Պարսկաստանի մէջ ռուսական հեղինակութիւնը վարկաբեկել։

Պարտքի խնդիրը

Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Ամերիկեան կառավարութիւնը պիտի ընդունի վարչապետ փուանքարէի վերապահումները Մելըն-Պերանժէ համաձայնագրին մասին, նկատելով որ անոնք որեւէ ղրական արդիւնք չպիտի ունենան։

Պ. Փուանքարէ վստահ է թէ ամերիկեան համաձայնագիրը պիտի կրնայ վաւերացնել տալ Ֆրանս. խորհրդարանին։ Ընկերվարական կուսակցութիւնը որոշած է հակառաջարկ մը ներկայացնել, պահանջելով Պերանժէի համաձայնագրին ջնջումը եւ Ուաշինկթընի հետ նոր բանակցութեանց սկսումը նոր հիման վրայ։ Ընկերվարականները կը յուսան 200է աւելի քուէ ունենալ իրենց ծրագրին համար։ Նախարար Լուի Մարէն եւ Ա. Նարէ Թարտիէօ պիտի հրաժարին՝ եթէ «ապահովութեան յօդուած» մը կարելի չըլլայ ընդունիլ տալ։

Պուէնա - Վարիլլա կ'առաջարկէ որ Խորհրդարանը հանդիսաւոր կոչ մը ուղղէ ամերիկեան կառավարութեան՝ որպէս զի Տօուըսի ծրագրին մէջ եղածէն պէս փոխադարձութեան պայման մը ընդունուի Ֆրանսայի համար եւս։

**** «Իւնիօն տէ զ'էնթէրէտ Էքոնոմիք», որ կը բաղկանայ առեւտրականներէ եւ գործարանատէրերէ, բանաձեւով մը կը մերժէ Ուաշինկթընի մէջ գոյացած համաձայնութիւնը։ Պատճառաբանութեան մէջ կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի համար անարժան խաբէութիւն մը պիտի ըլլայ ստորագրել համաձայնութիւն մը վճարելու համար անհաշուելի գումարներ, առանց վճարման ամենաղօտին հաւանականութեան։ Յետոյ, դիտել կը տրուի թէ այդքան մեծագումար ոսկի փոխադրելով Ամերիկա, Ֆրանսա աղէտի պիտի ենթարկուի և այլ եւս չպիտի կրնայ կատարել յաջորդ վճարումները։*

«Փառի-Միտի» կ'ազդարարէ թէ Ամերիկա ոչինչ կրնայ ընել, եթէ Ֆրանսա մերժէ համաձայնութիւնը։ «Շատ շատ վարկերը պիտի կտրեն։ Անոնք ֆրանքը ձգելու համար ֆրանք պիտի ծախեն, բայց Մ. Նահանգները շատ քիչ ֆրանք ունին, որով վախ չկայ այդ կողմէն։»

Հրեաները եւ Երեմիա Մարգարէն

Պոլսոյ Հրեաներուն փոքրամասնութեանց իրաւունքներէն հրաժարելուն առթիւ, Նիւ-Եօրքի երեւելի Հրեաներէն Մարշալ պախարակած էր զանոնք։ Թուրք համալսարանի փրոֆ. Կալանթէ անոր կուտայ հետեւեալ խիստ յատկանշական պատասխանը.—

Հրէական կրօնքը կը հրամայէ կապուիլ այն երկրին ուր կը բնակին եւ աջակցիլ անոր բարօրութեան։ Երեմիա Մարգարէն է որ յանուն Աստուծոյ ըսած է Բաբելոն գերի տարուած իսրայէլացիներուն.— «Աշխատեցէք բարօրութեանը համար այն երկրին, ուր աքսորեցի ձեզ, աղօթեցէք անոր բարօրութեանը համար, որովհետեւ եթէ այդ երկիրը բարգաւաճի եւ հրճուի, դուք ալ երջանիկ պիտի ապրիք»։

Փրոֆէսէօրը կ'եզրակացնէ թէ Հրեաները Լոզանի դաշնագրին իրաւունքներէն հրաժարելով, Երեմիա Մարգարէին պատգամը գործադրած եղան։ Հիմա Թուրքիա միաւորը դարձած ըլլալով պատերազմի, Թշնամութեան եւ այլ վախերը անհետացած են։

Ընդդէմ «կազինօ»ի

Գրեցինք թէ Եւրոպացիներ վարձած են Ելլոզլզի պալատը եւ զայն կազինոյի վերածած։ Ապտիւլ Համիտի ընդունելութեան մեծ սրահը, որ շինուած էր 1898ին, վիլհելմ Բ.ի այցելութեան առթիւ, այժմ խաղարան դարձած է, իսկ քոշկտի սրահները պարի յատկացուած են։ «Կառօն»ներուն մէջ կան պալատին նախկին ներքինիները։ Ելլոզլզի դարաստանը, որ Վոսփորի վրայ կը նայի, բաց է հասարակութեան առջեւ, մուտքի մը փոխարէն։ Բացի վարձակալութեան գինէն, թուրք կառավարութիւնը 100ին 20 բաժին պիտի ունենայ «պագարայ»է եւ անուանաղէ (ռուլէթ) դրսցած դրամէն։ Թուրքերը կը յուսան մեծ թիւով օտարականներ քաշել Պոլիս, այս ձեռնարկին շնորհիւ։ Վարձակալը յանձն առած է շինել մեծ պանդոկներ։ Ընդհանուր ծրագիրն է Վոսփորը վերածել երկրորդ Ռիվիէրայի մը, որուն Մոնթէ Քարլօն պիտի ըլլայ Ելլոզլզը։

Դարձեալ կախաղան

Խարբերդի Անկախութեան Դատարանը ի ներկայութեան դատեց Հերպօս ցեղախումբի պետ Համիտ Շէրէֆը, որ քիւրտ ապստամբներու գլուխը անցած Հէքքեարի նահանգի կեդրոն Ճուլամերկը այրած էր։ Շէրիֆ մահուան դատապարտուեցաւ և Հոկտ. 3ին Խարբերդի մէջ կախուեցաւ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Հինենոսեան գրաւուած հողերուն մէջ Ֆրանքեւգերման միջադէպերը կը շարունակուին։ Առջի օր Մայանսի մէջ գերման հեծանաւորդ մը կրակեց երկու Ֆրանսացի սպաներու վրայ, որոնցմէ մէկը վիրաւորուեցաւ։

ՊՈԼՍՈՅ Ֆրանսական եւ իտալական Առեւտրական Սենեակները ընդունած են թուրք կառավարութեան պարտադրած պայմանները։ Անգլիա միշտ կը մերժէ։

ԲԱՑՕՒՄ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԻՆ

ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Տ. ՆԶԱՆԵԱՆ

THEATRE L'ATELIER ի մէջ 4, Place Dancour

10 Հոկտեմբեր կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ (QUO VADIS ?)

Աշխարհիհռչակ տուամը 6 արար

ԻՍԿՈՒՀԻ ՔԻԻՐՔՃԵԱՆ

ԵՒ

ՅԱԿՈԲ ՃՕՐԹՈՒԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՆ

26 Սեպտ. 1926 Քլամար

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Փարիզի ընտր. ընդհ. ժողովը Զորեքշաբթի երեկոյ, 13 Հոկտ. Café Rocher 128, Bld. St. Germain:

Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» խումբի ժողովը, յաւուրէ կայ Ուրբաթ ժամը 8.30ին, 5, rue de Londres:

Լիոնի Հ. Յ. Դ. դասախօսական ժողովը՝ վաղը երկուշ. 11 Հոկտեմբեր, ժամը 8ուկէսին, ռիւ Պուալօ թիւ 202, ձանկէօզեանի ճաշարանին մէջ։ Պիտի դասախօսէ ընկեր Երուանդ ձանկէօզեան։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Կայծակ» խումբի դասախօսական ժողովը՝ 13 Հոկտ. Զորեքշաբթի երեկոյ։ Նախկին զրադարանին մէջ։ Պիտի դասախօսէ ընկ. Զուլէյեան։

ՌՈՍՏՈՄ Լս. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 16 Հոկտ. շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 131, Ֆօպուրկ տիւ Թամփլը։

ԲՈՒՐՋ-ՀԱՅԿԻ Հայրենակցական Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր Կիրակի, 10 Հոկտ. ժամը 2.30ին Ռոստոմի սրահը, 131, Fbg. du Temple։

Սէն - ՏԸՆիի Մայր եկեղեցիին մէջ, ուր կը գտնուի Լեւոն Ե. Թագաւորի գերեզմանը, ձայնաւոր պատարագ պիտի մատուցանէ Գերապայծառ Գրիգոր եպ. Պահապանեան, նախագահութեամբ փարիզի առաջնորդ կարտինալ Ցիւպուայի, այսօր կիրակի առտուան ժամը 10ին։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Սիմոնին, Մ. Կ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

Լիոն, Դարձ.— Ստացանք 850 ֆրանք։

ԼՀ ՓՈՒՋԻՆ, Դարձ.— Ստացանք 435 ֆրանք։

ՄԱՐՍԻՅԼ, Դարձ. Ստացանք 350 ֆրանք։

ՄԱՆՈՒՇԻ, Լ. Մ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՄԱՐՍԻՅԼ, Դ. Բ.— Ստացանք 80 ֆր.։ Փոխուելիք հաստ չկար։

ԼՀ ՄԱՆ, Ս. Մ.— Ստացանք 40 ֆր.։

ՎԱՐԶՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 սենեակ, ճաշասրահ և խոհանոց մը տրամադրելի է 2-3 հոգինոց ընտանիքի մը համար։ Դիմել 17bis, Avenue Curie, Chaville.

ՎԵՐՆԱՅԱՐԿԸ *Սենեակներ և գեղեցկայարկը աշխատանոցներ վարձու են։ Լոյս, կազ եւ ջուր։ Դիմել* 17, Rue Damesme, Métro : Place d'Italie.

ԿԱՀԱԳՈՐԾ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կահագործութենէ հասկցող երիտ գործաւորներու պէտք կայ։ Դիմել ՊՈՂՈՍ ՓԷՇԻՇԵԱՆի, 41, Bld. Chanzy Montreuil (Seine).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Կ'ուզուին գործի գործաւորուհիներ՝ արեւելեան գորգաշինութեան համար և կամ նորավարժներ, յարմար օրականներով։ Դիմել Ս. Բաբախրիսթոֆ 44 Rue Fessart, *Փարիզ (19րդ)։ Մէթրօ Պիւթ Շօմօն։*

ՀԱՍՑԻՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹՈՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԸՀՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ.

օրերը 5—7

կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam

Nord-Sud: Liège

Téléph. Central 52-92

Զուտ «ԱՅՒ-ՍՕՖԻԱՅԻ ՕՂԻՆ» և ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐՏԵՂԻՆԱՅ

ԲՈԼՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՊԷԼՎԻԼԻ ՕԱՆՕԹ

ԱՐԹԻՆ

28, rue Lesage, Paris XXe. 18bis Rue, Jouge Rouve

Métro Belleville. Tramway 5, 26 Tél. Menilm. 61 - 85

ՄԻՇՏ ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄ 9.30

ՔԱՂՑՐ ՍՈՒՐՔ ՔԱՂՑՐ ՍՈՒՐՔ

"ՇԻՐԱԿ,,

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

26, Rue de Trévise, Métro Cadet

Tél. Bérgère 38-63

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Պատուաւոր երիտասարդ մը որ գիտէ Ֆրանսերէնն եւ տոմարակալութիւն, գործ կը փնտռէ գրասենեակի մը մէջ։ Դիմել Թերթիս գրաշարներէն Շրանդ Սրապեանի։

ԿՈՒԶՈՒԻ

Ծերունի մը կ'ուզուի շաբաթը երեք օր խիստ դիւրին գործի մը համար։ Ինչպէս նաեւ 18-20 տարու երիտասարդներ ժամադործութիւն սորվելու համար։ Դիմել՝ Պ. Պէօճէնեանի, 49 Rue Fondary: Métro Commerce: *Նոյն հասցէին կայ նաեւ կահաւորուած սենեակ մը* rez-de-chaussée *վրայ։ Կազ եւ էլեքտրականութիւն։ Դին 175 ֆրանք։*

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մանուածէոններու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ

ՆԵՐՔԻՆ ԵԻ ԿԱՆԱՆՑ

ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՅԻՆ

ՓԻՓԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԻ

ՅԻւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro : SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր

8ՏՕ՝—10եւ. 1,30 — 8

ՍԱԿԱՐԱՆ

9 Հոկտեմբեր 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	168	70
Տոլար,	Dollar	34	76
Մարք (ոսկի)	Mark	8	23
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	17	12
Թրքը. ոսկի	» or	147	—
Մէճիտիէ	Médjidié	11	50
Լէվա 100 ֆասր	Léva	24	—
Տրախմի »	Drachme	42	—
Լիր » »	Lire	132	75
Պելժ. ֆրանք »	Frc. Belge	95	25
Ջուից. »	Frc. Suisse	669	—
Լէյ 100 ֆասր	Ley	18	05
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	165	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	4820	—
» II	»	2780	—
» III	»	2300	—
Ռումելի երկաթղ.	Lots turcs	180	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ԽԻՍՏ ՇԱՀԱՒՈՐ ԳՈՐԾ ՄԸ

Խիստ շահաւոր գործ մը ըրած կ'ըլլաք, եթէ առթիէն օգուտ քաղելով կարենաք ճիշտ ժամանակին հող մը գնել, նամանաւանդ Փրանսայի պէս երկրի մը մէջ ուր հողը օրէ օր կը սղանայ եւ իսկապէս ոսկիի արժէք կը ներկայացնէ։ Մինչեւ այսօր ոք չէ զղջացած հող գնած ըլլալուն համար, եւ ընդհակառակը հազարաւոր մարդիկ անոնցմէ հարստութիւններ դիզած պարզապէս ժամանակին հող գնած ըլլալնուն համար։

Հող մը գնելու ճիշտ առիթը լօթիսըմանի մը դէմ չի գար։ Հողերը չի ծախուած ժամանակ գնելն է, որովհետեւ այն օրէն սկսեալ երբ այլեւս ծախու հողեր չեն մնացած, գիները կ'սկսին անդադար համեմատութեամբ բարձրանալ։ Առէք, պ.ր. օրինակ, Ալֆօրվիլ, Սէվրան, Սարսէլ, Վիլլէ-լը-Պել եւայլն։ Տակաւին տարի մը առաջ այս գիւղերը (որ պարզ դաշտեր էին) մեդրը 10 ֆրանքէն հող կը ծախուէր, մինչդեռ հիմա որ այլեւս ծախու հող չէ մնացած, պէտք է մէկ մեդրի 40, 50 ֆրանք եւ նոյնիսկ աւելի վճարել, են Ա.ՃՆ Ա.Լ ԿԱՆԽԻԿ։

Ուրեմն աճապարեցէք եւ օգտուեցէք առիթէն, երբ տակաւին ծախու հողեր ունինք մեդրը 10, 12, 13 ֆրանքէն։ Չենք շինելու մտադրութիւն ունենաք կամ ոչ, այս առիթը փախցնէք եւ գոնէ կտոր մը հողի տէր եղէք։

Մանաւանդ նկատի առէք մեր խիստ նպաստաւոր պայմանները, զոր չէք կրնար գտնել ուրիշ որեւէ տեղ։ Մեր պայմանները կը յարմարին նոյնիսկ ամէնէն համեստ քսակներու։

ԱՀԱԻԱՍԻԿ ՄԵՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ—

1.— Գնուելիք հողին միայն հարիւրին տասը կանխիկ, իսկ մնացեալը 3 տարիէն վճարելի։ Այսինքն մեդրը 10 ֆրանքէն 500 մեդրնոց հողի մը համար (որ 5000 ֆրանք կ'արժէ) պէտք է վճարել միայն 500 ֆրանք կանխիկ, իսկ ամսէ ամիս միայն 125 ֆրանք։

2.— Հարիւրին տասը կանխիկ վճարելի գումարին համալ կարելի է դիւրութիւններ տալ։

3.— կանխավճարը տրուած օրն իսկ ձեր հողը ձեզի կը յանձնենք եւ այդ վայրկեանէն սկսեալ հողին տէրն էք ու կրնաք ձեր ուզած ձեւովը գործածել։

4.— Ամսավճարներու համար մինչեւ գրասենեակ գալ ժամանակ կորնցնելու հարկ չկայ։ Մեր պանքային գանձապաշտօնեան ամէն ամիս ձեր տունը կը դիմէ եւ ձեր ամսավճարը կը գանձէ։

5.— «Վիլլաթիլիթէ»ն, այսինքն փողոցներու եւայլն շինութիւնը մեր վրայ է։

6.— Ջուրը արդէն մեր ծախքովը բերուած է։

7.— Մեր հողերը մեծ մասամբ ծառուտ են, այնպէս որ այդէն իւրաքանչիւր մեդր հողի վրայ վճարուած գումարին համապատասխան ծառ կ'ունենաք։

8.— Մեր հողերը գնողները ստիպուած չեն շէնք շինելու, կրնան եղածին պէս պահել որքան ժամանակ որ ուզեն եւ կրնան գործածել իրենց հաճելի երեւցած ձեւով (արգիլուած է միայն անբարոյական հաստատութիւններուն)։

9.— կայարանէն մինչեւ հողին գտնուած տեղը քալել չտալու զոհերուն համար օմնիպիւսի սպասարկութիւն մը հաստատուած է։

10.— Տարեկան տոկոսը միայն 100ին 7 է եւ ոչ թէ 9 կամ 10։

11.— Մեր հողերը կը գտնուին 80 մեդր բարձունքի մը վրայ, այնպէս որ բնաւ ողողումի վախ չկայ։

12.— կարելի է երկու հոգի մէկ հող առնել եւ բաժնել, մանաւանդ պաշտօնական երկրաչափը յաճախորդներուն փափաքին համաձայն կը բաժնէ հողերը եւ իւրաքանչիւրին կը տրուի զատ պաշտօնաթուղթ։

Այսքան դիւրութիւններ եւ նպաստաւոր պայմաններ ոչ մէկ տեղ եւ ոչ մէկ ժամանակ կարելի չէ գտնել։ Որեւէ տեղ հող գնած ձեր մէկ ծանօթին հարցուցէք եւ պիտի տեսնէք թէ ինչ պիտի պատասխանէ։

Օգտուեցէք այս առիթէն երբ տակաւին ուշ չէ։ Գնեցէք ձեր քսակին համեմատ հող մը, ինչպէս արդէն բազմաթիւ հայեր գնած են եւ կրնաք վստահ ըլլալ որ ըրած պիտի ըլլաք

ԽԻՍՏ ՇԱՀԱՒՈՐ ԳՈՐԾ ՄԸ

Տակաւին ծախու հողեր ունինք ժիւվիզիէն մէկ կայարան անդին՝ Սավինեի Սիւր Օրժ՝ Փարիզէն կէս ժամ հեռու, մեդրը 10, 12, 13 ֆրանքէն։

ԻՆՉՊԷՍ ՆԱԵԻ MERLIMONT-PLAGE

որ կը գտնուի Paris-Plage*ի և* Berck-Plage*ի մէջտեղ, փարիզէն 3 ժամ հեռու, մեդրը 16 ֆրանքէն մինչեւ 50 ֆր. Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել, անձամբ, նամակով կամ հեռաձայնով։*

Պ. ԿՐԷԿՈՒԱՐ ՇԷՔԷՐԵԱՆԻ

12, Բիւ Կրանժ Պաթըլիէր, Փարիզ, Մէթրօ։ Փէլըթիէ կամ Գաւէ։ Թէլէֆօն, Փրօվանս 67-51։

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ՂԵՒՈՆԴ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ

ՊԱՐԶ ՔԱՐՈԶՆԵՐԸ

(Ա. Բ. Գ. և Դ. ՀԱՏՈՐՆԵՐ)

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐԸ՝ 20 ՖՐ.

Հասցէ.— 229 Upper Brook Street, Manchester, (England)

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵԻ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince (6)

Métro Odéon կամ St. Michel

ընտանեկան մաքուր, յամեղ եւ առատ կերակուրներ։

Թապլը մ'օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ընդունել. ժամեր 3.30-5.30

(բացի կիրակիէ)

Հասցէ՝ 18, Rue Lamblardie

Métro : Daumesnil

ՀԱՐԱՉ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒՄ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ցրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ա.	5 ա.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի վոխոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1926

13 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 188 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՊԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ՄԷՋ ՅԱՆՈՒԱԾ ՈՐՈՄԸ ԵՂԲՕՐ ԱՐԻՒՆ ԹԱՓԵԼ ԿՈՒՏԱՑ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐՇԱԿԱՒԱՆ

Միայն Պոլսոյ հայերէն եւ Թուրքերէն Թերթերուն հետեւելով, կարելի է գաղափար կազմել փոքրամասնութեանց սպառնացող նոր վտանգի մասին:

Այլ եւս վարժութիւն դարձեր է, օրինակ, հայկական կեանքի բոլոր անցուդարձերը պատմել Թուրք մամուլին մէջ: Թուրք Թերթեր կան որոնք շատ աւելի բան կ'իմանան ու կը գրեն Պատրիարքարանի մասին, քան երեք հայ լրագիրները: Եւ աղբիւրներն ալ հայկական են: Իրրեւ Թէ աշխարհական հոսանք մը կայ, եւ անոր արտայայտիչներն ալ «հայ մտաւորականները» են, որոնք չեն հանդուրժեր «եղած ապօրինութեանց և գեղծումներուն», եւ կ'ուզեն «բարեկարգութիւն» հաստատել, օգտուելով «հանրապետական օրէնքներէն»...:

Խաղը այնքան վրան-բաց է, որ ծիծաղ կը շարժէ: Բայց մենք ծիծաղելու տրամադրութիւն չունինք: Աւելի շատ՝ լալու պատճառներ կան: Այն սեւհոդիները որ Թուրք մամուլին պաշտպանութեան կ'ապաւինին պտոր շահեր հետապնդելու համար, պարզապէս արկու ծառայութիւն կը մատուցանեն: Թուրք իշխանութիւնը արդէն իսկ Թաթի տակ առած է հայկական հաստատութիւնները, որոնք շնչարգելութեան դատապարտուած են: Պատրիարքարանը նախորդին ստուերն է միայն: Ինչ որ ունէինք իրրեւ «առանձնաշնորհ», ծաղրանկարի վերածուած է: Մանաւանդ ծանր կապանքի ենթարկուած են դպրոցները. եւ Թագ. Խորհուրդ մը այնքան իրաւունք չունի հայկական կրթարաններուն վրայ, որքան հասարակ ոստիկան մը, կրթական քննիչը կամ նոյն Թագ. Խորհուրդին ծախքով ապրող Թուրք ուսուցիչը:

Այս ալ անբաւական համարելով, այժմ յանձնաժողով մը կազմած են, որպէս զի աւելի ուշադիր հսկողութիւն կատարէ դպրոցներուն վրայ: Ու միեւնոյն ատեն, նոր աղղարարութիւններ կ'ըլլան Թագ. Խորհուրդներու «ապօրէն միջամտութեանց» դէմ: Վա՛յ է եկեր, եթէ Թագ. Խորհուրդի անդամ մը վառարանի մը խողովակը կամ պատուհանի մը ապակին նորոգելու համար դասարան մտած եւ Թուրք վարժապետին կամ քննիչին հանդիպած ըլլայ:

Այս միջոցին շատ կը խօսուի նոր Պատրիարքի — Թուրքերէն՝ «Պաշ փափազ» — ընտրութեան վրայ: Եւ ամէն օր Թելադրութիւններ, Թեկնածուի անուններ, յայտնութիւններ՝ Թուրք Թերթերու մէջ, միշտ հայկական աղբիւրներէ: Այս առթիւ Տեղապահը վարկաբեկելու առաջադրութեամբ, Պատրիարքարանի անցուդարձերը մէջտեղ կը հանեն, փափսուքներ պտտցնելով Բերայի կալուածոցէն մինչեւ Սանասարեան խանի հասոյթներու մասին: Արդար ըլլալու համար, պէտք է ըսել որ Արսլանեան արքեպսկ. ամէնէն ապիկար եւ մութ վարիչը եղաւ վերջին չորս-հինգ տարուան ընթացքին: Ամէնէն առաջ իր դիրքն ու քսակը մտածելով, բոլորտիքը ժողվեց աժեմ-չաժեմը և Թոյլ տուաւ որ Թարախ կապէ չորս դին: Անոնք որ այսօր մերկացումներ կը կատարեն Թուրք մամուլին մէջ, մեծ մասով իր ձեռնասուններն են: Եւ դեռ շատ փորձանքներ կրնան բանալ իր գլխուն, ուրիշ խօսքով՝ այն հաստատութեան գլխուն ուր քաղմեր է անարժանաբար: Երբեք աւելի ճիշդ չէր եղած Արշակաւան կոչել Պոլսոյ Պատրիարքարանը, իրեն հետ կապուած օրիոններով և շրջապատով: Անշուշտ կան պարկեշտ տարրեր, բայց մթնոլորտը այնքան Թունաւորուած է, որ մա՛րդ չի համարձակիր հակազդեցութիւն փորձել: Աւելին ըլլալով, հայ Թերթեր կան որոնք յօժարակամ կը խրախուսեն տիրող այլասերումը, առանց որ եւ է պատասխանատուութիւն զգալու:

Սովորական դարձած են մատնանշումներն ալ: Թուրքեւհայ մերձեցման միութիւն մը կայ, որ աչքերը չորս բացած է Պատրիարքարանի եւ ուրիշ ազգային հաստատութեանց վրայ: Ո՛վ որ համարձակի խելացի խօսք մը արտասանել այդ կասկածելի ժողովին մէջ, կը մատնանշուի իրրեւ հակառակ հայեւթուրք մերձեցման: Եւ խնդիրը իրմով չի վերջանար: Անմիջապէս կը տրուի մոգական ազդանշանը. «Հայերը չեն ուզեր մօտենալ Թուրքերուն. անոնք նորէն հին երազներու ետեւէն են»: Առանց պաշտօնի մնացած կամ պտտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալու վարուած Հայերու եւ Թուրքերու այս խառնուրդը, մինչեւ հիմա հազարաւոր ոսկի արժած է Թէ յաջեղանքներով եւ պտոյտներով. իսկ արդիւնքը՝ զերօ: Կառավարութիւնը անոր գոյութիւնը կը տեսնէ միայն շնորհաւորական հեռագիրներու ատեն:

Մէկ խօսքով, բոլոր պարագաները նպաստաւոր են, Արշակաւանը ծաղկեցնելու համար, իմիջիայլոց ընդհանուր շահերու: Արդէն իսկ խոշոր գումար մը կը կազմեն 1922էն ի վեր եղած արտոյական եւ նիւթական կորուստները: Իսկ ինչ որ կրնայ կորսուիլ այսուհետեւ, դէպքերու այս ընթացքով, սարսափի պիտի մատնէ նոյն իսկ Արշակաւանին պաշտպանները:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ԽԵԼՔԻ ԵԿԱՆ

Առենէ մը ի վեր, նորէն կ'արծարծուի «նոր» ուղղագրութեան խնդիրը: Դպրոցական աշխարհը այն աստիճանի հասաւ որ, խորհրդարանին վարիչներու իմաստութեան վրայ հիացողներն անգամ լեզու ելեր են, եւ բարեացակա՛մ դիտողութիւններ կը հրատարակեն, հին ուղղագրութեան վերահաստատումը պահանջելով: Եւ ահաւասիկ պոլշեւիկեան ոսկիով տպուած Թերթի մըն ալ, Թէհրանի Գաղափարը, կը ձաղկէ «նոր» ուղղագրութիւնը, զայն գտնելով ոչ միայն անտեղի, այլ եւ հակառակ... խնայողութեան նշանաբանին, քանի որ աւելորդ գիրեր շարել կուտայ: Երկար ուսումնասիրութենէ մը յետոյ, այս անգամ ալ խմբագրականներու շարք մը սկսած է Թէհրանի Թիմուրը. «Վերաքննութեան անհրաժեշտութիւնը» խորագրով. (19 Սեպտ.).

—«Ոչ մի սկզբունքային ուժեղ տարաձայնութիւն կամ կուսակցական խելագար ներհակութիւն այնքան վանողական զօրութիւն չունի այսօր, որքան Մանուկ Աբեղեանի մաշուան դատապարտուած «լեզուական նորութիւնը», որը երեք տասնեակ տարի, «Արարատ»ի եւ Արասխանեանի «Մուրճ»ի էջերում, արժանի անուշադրութեան էր դատապարտուած:»

Ի՞նչ է այս իրարանցման պատճառը: Շատ պարզ.

—«Ընորհիւ Մանուկ Աբեղեանի դժբախտ ուղղագրութեան՝ այսօր Խորհրդային Հայաստանի գրականութիւնն ու պարբերականները բաւարար չափով չեն կարդացուում ու տարածուում գաղութահայ լայն շրջանակներուն, ինչպէս վերջիններս անմաս են մնում հայ երկրի կուլտուրային ու ստեղծագործութիւններին:»

Բայց աւելի ծանր պարագայ մը կայ: Դաւանափոխ Արշակ Ղազարեանը կը նկատէ որ, արտասահմանի մէջ «երեք տասնեակէն աւելի» Թերթեր կը հրատարակուին եւ մեծամասնութիւնը՝ «հայրենի՛ք թշնամիներուն կողմէ».

—«Միայն դաշնակցութիւնը երկու տասնեակ պարբերականներ իր ձեռքն ունի, որոնք հրատարակւում են գաղութահայ համարեա բոլոր կենտրոններում:»

«Գաղութահայութեան մէջ ներկայիս կան հատուկենտ գաղափարական Թերթեր», որոնց մէկ - երկուքը փորձեցին Երեւանեան ուղղագրութիւնը, բայց կէս ճամբան մնացին: Եւ դեռ աւելին. ատոնց տեղ նորեր ելան, հակայեղափոխակա՛ն ուղղագրութեամբ. և հիմա ոչ միայն Երեւանի վարիչներուն գիրքերը հին ուղղագրութեամբ կը հրատարակուին, աշխատաւորութիւնը «լուսաբանելու» համար, այլ եւ կը Թարգմանուին Թրքահայերէնի:

Այս ալ ժամանակի նշան է:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՃԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Պոլսոյ «Ազչամ»ը Թուրքիոյ տնտեսական կազմակերպումը պատկերացնելու համար, օրինակ կը բերէ Թերթերու ծանուցումները.

«Աչք մը պտտցուցէք մեր ծանուցումներուն վրայ. գործի նուազուրդ կայ, պարտքերու մանրամասն օրէնքը հրատարակուեցաւ, Ապահովութեան մնտուկը աւանդ ձգուած գոհարեղէնները կը ծախէ, լքեալ գոյքերու աճուրդները, ծախու ափարթըման, պարտամուրհակներու ազդարարութիւն, ֆրանկախտի բուժում, եւն.: Ահա Թուրքիոյ առեւտրական. ճարտարարուեստական եւ գործի շարժումներուն պատկերը»:

Իսկ Առանձինէն դարձեալ Պոլսոյ Թուրք Թերթերուն կը գրեն Թէ աննկարագրելի դեղխութիւն կը տիրէ ամէն կողմ:

«Պոլսէն գացած կիներ եւ պարուհիներ մինչեւ կէս գիշեր պանդոկներու ու քաֆէներու մէջ գեղխութեան պատճառ կը դառնան:

Միւս կողմէ տնտեսական տագնապը կը շարունակուի, եւ մնանկութիւններ ալ կան:»

Եւ տակաւին բամբասողներ կան Թէ ո՛ր և է յառաջդիմութիւն չի կատարուիր Թուրքիոյ մէջ...

Յաջորդ օրը «Ազչամ» նորէն կ'ողբայ.

—«Թուրքիա հակառակ անոր որ դրամի պէտք ունէր, պատեհապաշտն յետոյ նոր Թղթադրամ չտպագրեց. բայց եւ այնպէս, ամէն տարի մեր ղրամիդ արժէքը կ'իյնայ: Պոլիս, որ Թուրքիոյ միակ առեւտրական նաւահանգիստն է, ամէն օր աստիճան մը աւելի կը մարի: Շատ մը վաճառատուններ դադրեցուցած են իրենց գործառնութիւնները: Ասոր ալ պատճառը չենք կրնար հասկնալ: Եւ Թէ՛ շարունակուի այսպէս, առանց զգալու, օր մը պիտի տեսնենք որ մեր տնտեսութիւնը աւելի մեծ տագնապներու մատնուած է: Բողոքի աղաղակ մը կը բարձրանայ երկրին ամէն կողմէն, սկսեալ փոքր արտադրողէն մինչեւ ամէնէն մեծ ընկերութիւնները: Թերեւս այս բողոքները քիչ մը չափազանցուած ըլլան, բայց աչալուրջ բժիշկի մը պարտքն է հիւանդին ո՛չ մէկ ճիչը անլսելի Թողուլ»:

ՄԱՀ ՓԻԷՌ ՏԸՓՈՒՐՍԷԼԻ

Ֆրանսացի լայտնի վիպասան եւ Թատերգրակ Փիէռ Տըքուրսէլ մեռաւ Կիրակի օր, 69 տարեկան հասակին մէջ: Գրական ասպարէզ մտաւ իրրեւ աշխատակից Կոլուայի, իսկ 1880ին տուաւ իր առաջին Թատերախաղը «Լ'Ամ տը Թրէֆլը» եւ հետզհետէ արտադրեց «Աբբայ Կոստանդին», «Շէրլօք Հօլմս», «Երկու լակոտները» և «Ժիկօլէթ»: «Աբբայ Կոստանդին» մինչեւ այսօր կը մնայ Բոմէտի Ֆրանսէզի խաղացանկին վրայ. իսկ «Երկու լակոտները» բոլոր Թատերախաղերու մէջ երկար տեւողութեան մրցանիշը կոտրած է, յաջորդաբար 751 անգամ ներկայացուելով: Պոլսոյ Հայ Տրամաթիքը նոյնպէս ներկայացուցած էր զայն 1920ին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ազգ. ներսիսեան մը սպանուած

Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն Թէ Պէյրութի գաւառ. ժողովի պիշերային մէկ նիստին առեն, հինգ անծանօթներ ներս մտնելով, լոյսերը մարած եւ սպաննած են ժողովականներէն Կիւրինցի վահրամ Վարդապետեանը: Դաւադիրները յարձակած են ատրճանակով եւ դաշոյնով: Ուրիշներ ալ վիրաւորուած են: Ոստիկանութիւնը հասնելով ձերբակալած է ոճրագործները, որոնց երեքը վիրաւորուած էին:

Մանրամասնութիւններ կը պակսին:

Ոչ-Թուրք դպրոցներն Թափի տակ

Պոլսոյ Թուրք Թերթերը կը գրեն Թէ որոշուած է կարգապահական յանձնաժողով մը կազմել, 24 անդամներէ, դպրոցներու վրայ հսկողութիւն կատարելու համար: Այս առթիւ կըրթական քննիչները տեղեկացուցած ըլլալով Թէ փոքրամասնութեանց Թագ. խորհուրդները կը միջամտեն դպրոցական գործերու, կրթական տեսչութիւնը որոշած է վերջ տալ «այս ապօրէն միջամտութիւններուն»: Հակառակ պարագային դպրոցները պիտի փակուին: Տեղեկագիր տրուած է Թէ հայկական «Նոր դպրոց» վարժարանին մէջ կը գործածուի անգլիերէն «Րօյըլ Բիտըրս» ընթերցարանը, ուր ակնարկութիւններ կան Թուրքերու մասին, Պաչակիրներու պատերազմին առթիւ...

Լրտեսներու դատավարութիւնը

Էնկիւրիի անկախութեան դատարանը կը շարունակէ լրտեսներու դատավարութիւնը: Կարդացուեցան ամբաստանեալ Ահմէտ Համիտայի Ալճերիա գտնուող եղբօր Ալիէն ստացած նամակները, որոնց մէջ կը յիշուի Թէ Համիտա Թուրքիա ղրկուած է Մուսթաֆա Քէմալի դէմ մահափորձ կատարելու համար, բան մը որուն չյաջողեցաւ Հնդիկ Մուսթաֆա Սաղըր: Ցետոյ տեղեկութիւններ կ'ուզէ Թուրքիոյ ներքին քաղաքականութեան, ընտրական խնդիրներուն, կուսակցական պայքարներուն եւն.ի մասին, միաժամանակ աւելցնելով որ լիմոնի եւ սոխի ջուրով գրէ իր նամակները: Ցետոյ կ'աւելցնէ. «Համբերէ, անոնք որ քեզ իրենց հաշուոյն կ'աշխատցնեն, պիտի վարձատրեն: Ես մինչեւ հիմա 100,000 ֆր. ստացայ»:

Ուրիշ ամբաստանեալ մը՝ Ահմէտ Սուհէյտա ըսաւ Թէ Ալճերիա ծնած և Ֆրանսայի զինուորական վարժարանը ուսած է: Ցետոյ սպայակոյտի բաժնին մէջ «սթաժ» ընելով լրտեսութիւն սորված է: 1918ին Գերմանիա անցնելով գաղտնիքներ կորզած եւ Ֆրանսա դարձած է. 1920ին Սուրիա ծառայած է Զօր. Կուրօի տեղեկատուութեան դիւանին մէջ: Ցետոյ Զօր. Կուրօն (.") զինքը ղրկած է Թուրքիա, որպէսզի հոն փորձէ իր լրտեսական նոր գիւտը, որ էր զօրքերու Թիւն ու դիրքերը դոյներով տեղեկացնել, առանց յայտնի ընելու: Իբր կանխավճար 10,000 ֆր. ստացած էր և պէտք ունեցած տեն Պոլսոյ հիւպատոսարանը դրամ պիտի տար իրեն: 1922ին Մերսին ելլել փորձած է, բայց չէ յաջողած ու Պոլիս անցած է:

Միջ կարմիրներուն դէմ

Երկուշաբթի օր բացուեցաւ Անգլիոյ Աշխատաւորական Կուսակցութեան տարեկան համագումարը, փոթորկալից մըթնոլորտի մը մէջ: Քանի մը անգամ անկարգութիւններ պատահեցան: Ամէնէն առաջ, աննկարագրելի դայրոյթ պատճառեց նախագահին բացման ճառը, մասնաւորապէս դրդռելով հանքագործներու կարգ մը պատուիրակները եւ փոքրամասնութեան անդամները: Ինչպէս ամէն տարի, այս անգամ ալ ղբրուեցաւ համայնավարները աշխատաւորական կուսակցութեան անդամագրելու խնդիրը: Այս առթիւ տեղի ունեցան բուռն վիճաբանութիւններ: Ամէն մարդ կը խօսէր միաժամանակ, բողոքելով կամ ծափահարելով: Բայց անդամագրելու բանաձեւը նորէն մերժուեցաւ ջախջախիչ մեծամասնութեամբ՝ 349,000ի դէմ 2,706,000 ձայնով: Ժողովին նախագահը բացորոշապէս շեշտեց Թէ կուսակցութեան գործադիր մարմինը դէմ է Ռուսերու միջամտութեան: — «Մենք չպիտի հանդուրժենք որ այստեղ, Մեծն Բրիտանիոյ մէջ որ եւ է քաղաքական կամ ճարտարագործական միջամտութիւն ըլլայ սովետներուն կողմէ և պիտի շարունակենք անդիտանալ Թոմսքիներու և ընկերներուն ուքազներն ու հրամանագիրները, որոնք կը յաւակնին կազմակերպել բրիտանական աշխատաւորութեան գիտակցութիւնը և մտայնութիւնը»:

Նախագահը յետոյ պարզեց կուսակցութեան ընդհ. քաղաքականութիւնը եւ հանքերու ազգայնացման անհրաժեշտութիւնը: Երեկ նկատի առնուեցաւ հանքագործներու գործադուլը եւ նորէն բուռն տեսարաններ պարզուեցան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՎ ՀԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒՆՔԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՎՐԱ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏԻՆ ՎՐԱ

III

Ս. Ց. Պետրոսյան

Ինչպես տեսանք, Հայկական հարցի ծագումը կապված է Արևելյան հարցի ծագման հետ։

ՈՒԺՈՎ

— ՕՐԱԹԵՐԹ ՕՐՎԱ —

Հասցէ՝— 43, Bld. Dondoukoff, Sofia (Bulgarie).

Միմիայն նոյեմբեր

*Բարեկամներուն հետ խօսելիս մի՛ գոռար, մի՛ ձեռքերդ շարժեր, մի՛ ոտքերդ զարկեր, մի՛ աչքերդ ետ ու առաջ պտտցներ, մի՛ ականջներդ ծռեր, մի՛ ատամներդ կրճտեր, մի՛ գլուխդ ետ ու առաջ տաներ, մի՛ ուսերդ վեր քաշեր, մի՛ ձեռքերդ գրպանդ դներ, մի՛ գլխարկդ ետ ու առաջ տաներ, մի՛ գոտիդ ետ ու առաջ տաներ, մի՛ ծխախոտդ ետ ու առաջ տաներ, մի՛ ծխամորճդ ետ ու առաջ տաներ, մի՛ ոտքդ ոտքիդ վրայ դներ, մի՛ ոտքդ ոտքիդ վրայէն վերցներ, մի՛ ոտքդ ոտքիդ տակ դներ, մի՛ ոտքդ ոտքիդ տակէն վերցներ, մի՛ ոտքդ ոտքիդ վրայ դնելով ոտքդ ոտքիդ տակէն վերցներ, մի՛ ոտքդ ոտքիդ տակ դնելով ոտքդ ոտքիդ վրայ

Նոր խռովութիւններ Պարսկաստանի մէջ

Թէհրանէն կը հեռագրեն թէ նախորդ Շահին կուսակից զօրքերը, որոնք կը գտնուին անոր հօրեղբօր՝ իշխան Ապտիւլ Ֆաթհ Միրզայի հրամանատարութեան տակ, ծանր պարտութեան մատնած են Շահ Փէհլեվիի բանակը։ Կռիւը, որ շատ կատաղի եղած է, մղուեր է պարսկական Թուրքիստանի մէջ, Քիրմանշահի շրջակաները։ Կ'ըսուի թէ երկու կողմէն երկու հազար հոգի սպաննուած է։

Պողշեվիկեան խառնարանին մէջ

Նորէն ծանրակշիռ լուրեր շրջան կ'ընեն Ռուսիոյ ներքին կացութեան մասին։ «Տէյլի Նիուզ» կը գրէ թէ կացութիւնը օրէ օր կը վատթարանայ։ Մեծ անհանգստութիւն կը տիրէ ժողովուրդին մէջ, որ քաղաքացիական կռիւէ կը վախնայ։ Ներկայ կառավարութեան դէմ ընդդիմութիւնը անդադար կ'աւելնայ, գլխաւորաբար Քրոնշթատի, Մոսկուայի եւ Ուքրանիոյ մէջ։ Կառավարական շրջանակներու մէջ կը պահանջեն ձերբակալել Թրոցքին, Զինովիէվը, Ռատէքը եւ միւս ընդդիմադէր պետերը եւ իբրեւ դաւաճան դատարանի յանձնել։ Կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ ընդդիմադիրները կրնայ ճգմել 48 ժամէն։ Զինուորներ բռնած են արդէն ռազմագիտական կէտերը եւ ընդդիմադիրները կ'ընդունին որ զէնք եւ ռազմանիւթ չունին իրենք գիրենք պաշտպանելու համար կառավարութեան դէմ։

Ժրնեւէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մոսկուայի մէջ դաւադրութիւն մը երեւան հանուած է Սթալինի դէմ, զոր ընդդիմադիրները կը կոչեն «Զօրօ Ա., ցար բոլոր Ռուսիանեբուն»։ Հինգ հոգի ձերբակալուած են։ Ուրիշ ձերբակալութեանց ալ կը սպասուի։

Արտասահմանի մէջ եւս դաւադրութիւն մը կազմակերպուած է, ինչպէս նաեւ պետական հարուած մը ընդդէմ «դիկտատոր Սթալինի»։

*** *Ֆրանսայի պոլշեւիկներու պաշտօնաթերթը «Իւմանիթէ» իր 10 Հոկտ. թիւին մէջ կը հրատարակէ Մոսկուայէն առնուած հեռագիր մը, որով կը խոստովանի թէ ընդդիմադիր պետերը խախտած են կուսակցական կարգապահութիւնը, հակառակ նախապէս տրուած որոշումին փորձելով նոր վիճաբանութիւն մը պարտադրել։ Կեղր. Կոմիտէի Քաղաքական Բիւրօն որոշած է կեղր. Կոմիտէի եւ Վերստուգիչ յանձնաժողովին յառաջիկայ նիստին մէջ զբաղիլ Թրոցքիի, Զինովիէվի եւ Փիաթաքովի տրուելիք պատիժի խնդրով։ Քաղաքական Բիւրօն իր զեկոյցին մէջ զոհունակութեամբ կը նկատէ թէ Զինովիէվ Լենինկրատի համայնավարներուն կողմէ ընդդիմութեան հանդիպած է։*

Ամերիկան պիտի օգնէ Եւրոպայի

Մ. Նահանգներու ելմտական նախարարութեան խորհրդականը Ուինսթըն Դրամատէրներու Ակումբին մէջ ճառ մը խօսելով, յանուն ամերիկ. կառավարութեան հաւաստեց թէ Ամերիկա ելմտական օժանդակութիւն պիտի ընէ Եւրոպայի, երբ այս վերջինը կարդի դնէ իր ներքին գործերը։ Ամէն բանէ առաջ եւրոպական պետութիւնները պարտաւոր են ամրապնդել իրենց դրամները։ Ուինսթըն աւելցուց թէ դրամապէս կայուն Եւրոպա մը անհրաժեշտ է Մ. Նահանգներու տեւական բարօրութեան համար։

Ծանրանալով Ֆրանսայի կացութեան վրայ, Ուինսթըն յայտնեց թէ դահլիճներու երերուն վիճակն է գլխաւոր պատճառ ելմտական տագնապին եւ թէ Ֆրանսա կրնայ փրկել իր դրամը։

Պելճիքայի ընտրութիւնները

Կիրակի օր Պելճիքայի մէջ տեղի ունեցան համայնական ժողովի ընտրութիւնները։ Նոր օրէնքին տրամադրութեամբ, 21 տարեկանը լրացուցած բոլոր այր եւ կիները մասնակցեցան քուէարկութեան։ Մասնակի արդիւնքներէն կը հետեւցուի թէ ընկերվարականները թեթեւ կորուստներ ունեցած են ի նպաստ պահպանողականներու, կաթոլիկներու եւ համայնավարներու։

Ընկերվարական կուսակցութեան ընդհ. ժողովը երէկ Պրիւքսելի ժողովրդային Տան մէջ գումարուելով լսեց Վանտէրվէլտի տեղեկագիրը քաղաքական կացութեան մասին։

Առևտ. ընկերվարական հանագումարը

Վաղը Պորտօի մէջ կը բացուի Արմատական-Ընկերվարականներու տարեկան համագումարը, որ պիտի տեւէ մինչեւ կիրակի։ Կուսակցութիւնը մեծ տագնապ մը կ'անցընէ այս պահուս։ «Անցեալ տարուան Նիսի համագումարէն վերջ պատահած ծանր դէպքեր խորապէս փոխածէն քաղաքական կացութիւնը, ելմտական վիճակը հետզհետէ ծանրանալով հանրային վտանգ մը դարձաւ, ֆրանքին տեւական անկումը սարսեց տնտեսական կեանքը։ Այս ծանր պայմաններուն տակ է, որ, կ'ըսէ շրջաբերական մը, համագումարը կարեւոր որոշումներ պիտի տայ։

Ուրը տարի վերջ

Հանրօգուտ շինութեանց նախարար Պ. Թարտիէօ կիրակի օր ճն նահանգի Լան քաղաքին մէջ մահարձանի մը բացման առթիւ խօսելով, ըսաւ.

— «Աւերուած կամ վնասուած 133,000 շէնքերէն 26,000 միայն ետացած է վերաշինելի կամ նորոգելի։ 490,000 հեքթար մշակելի հողէն միայն 30,000ը անմշակ կը մնան դեռ։ Ձեր ախոռներուն կը պակսի պատերազմէն առաջուան անասուններուն մօտ մէկ երրորդը։ Ձեր 965 գործարաններէն 813ը միայն կը բանին, իսկ անոնց մէջ աշխատող բանուորներուն թիւը կիսով չափ պակաս է քան 1914ին։ Այս դառն խոստովանութիւնները իմ բերնէս լսելով գոնէ ապահով պիտի ըլլաք որ իմ մօտ չկայ ո՛չ ծոյլերու լաւատեսութիւնը, ոչ ալ գոհացողներու մեղկութիւնը»։

Առծաթ չպիտի գնուի

Մեռադի հրապարակին վրայ արծաթի գինը մեծ անկում ունեցած ըլլալով, Պանք տը Ֆրանսը որոշեց 11 Հոկտեմբեր երկուշաբթի օրուընէ սկսեալ դադրեցնել արծաթ դրամի գնումը։ Ոսկիի կրամը 20 սանթիմի անկում մը ունեցաւ։ Ոսկի ունեցողներ ամէն-օր հազարներով կը դիմեն դրամատուն։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԷՆԿԻՒՐԻ կը հերքէ այն լուրը թէ երկաթուղիի համար 15 միլիոն սդներլինի փոխառութիւն մը պիտի ըլլայ Անգլիայէն։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Փարիզի ընկեր. ընդհ. ժողովը այսօր Չորեքշ. երեկոյ, 13 Հոկտ. Café Rocher 128, Bld. St. Germain:

Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» խումբի ժողովը, յառաջիկայ Ուրբաթ ժամը 8.30ին, 5, rue de Londres:

Հ. Յ. Դ. ԳԷՈՐԴ-ՋԱՆՈՒՆ խումբի ժողովը այս կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին «Ռոստոմ»ի սրահը։

Հ. Յ. Դ. ԱՂԲԻՒՐ - ՍԵՐՈԲ խումբի դասախօսական ժողովը Ուրբաթ 15 Հոկտ. իրիկուան ժամը 8ին, Salle de Réunion, 104 Av. d'Italie.

Հ. Յ. Դ. ՉԱՒԱՐԵԱՆ խումբի ժողովը՝ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. «ԱԶԱՏԱՄԱՐՏԻ ՍԵՐՈՒՆԴ» խումբի ժողովը կիրակի ժամը 3ին «Ռոստոմ»ի սրահը։

Շ. Յ. Դ. ԼԻՕՆԻ Ակումբ-ընթերցարանի ընդհ. անդամական ժողովը 17 Հոկտ. ժամը 9.30ին ընթերցարանին մէջ։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Կուկունեան» խումբի դասախօսական ժողովը՝ Ուրբաթ 15 Հոկ. երեկոյան ժամը 8 ուկէսին նախկին ղրադարանը, դասախօս ընկեր Մ.։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒՒԲԵՐԱՆԻ հայրենակցական միութիւններու պատգամաւորական ժողովը 31 Հոկտ. կիրակի առտուան ժամը 10ին, 131, Րիւ Ֆոպուր տու Թանփլը, «Ռոստոմ» լսարան։

ՌՈՄՏՈՄ Լս. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ 16 Հոկտ. շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 131, Ֆոպուրկ տու Թանփլը։

ՏՐԱԳԻԶՈՆԻ նահանգի հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը՝ 16 Հոկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին «Ֆլօրիա» ճաշարանին մէջ, 61 Rue Monsieur le Prince. *Օրակարգ՝ վարչութեան տարեկան զեկուցում եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։*

ՀԱՅ ՄԵՌԵՆԱԳՈՐԾՆԵՐՈՒ միութեան դասախօսական ժողովը 16 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Քաֆէ տու Մէթրօփ վերնայարկը, 95, Boul. St. Germain, Métro : Odéon. *Դասախօս Կ. Թանճեան։*

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ կը հրատիրուի Պ. Պ. Օննիկ Փափազեան, Մաժակ Աբսլանեան եւ Ա. Պատրիկեան։

ՎԱՂԱՆՍԻ ԽՄԲԵՐԴԻ Հայր. Միութեան նախաձեռնութեամբ յայտարարուած վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ Սեպտ. 19ին։ Շահած են հետեւեալ թիւերը, Ա. 247, Շրդ 38, 3րդ 344, 4րդ 145, 5րդ 278, 6րդ 358։

Կը խնդրուի տոմսերը ուղարկել հետեւեալ հասցէին, ստանալու համար համապատասխան նուէրը.— N. Sarkissian, 25 Rue Belle Image, Valence, Drome.

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՎԱՂԱՆՍ, ԳՈՐԾ.— Ստացանք 212 ֆր. 50 սանթիմ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Նպիլլիսի զերձակ Մկրտիչ Մկրտչեանը և զեղագործ Մկրտիչ Ճանիկեանը Իզմիրցի, որոնք Փարիզի կողմերը ըլլալ կը կարծուին։ Իմացնել՝ Յովհաննէս Ճանիկեանի, 327 Pasadena H. P. Detroit, Mich. U.S.A.

— Կը փնտռուին Գառնիկ Մինասեանն եւ իր ընտանիքը, Սիփօն Գարահիսարցի, որ երկու տարի առաջ Մարսէյլ եկած են։ Գրել Գէորգ Մանուկեանի, այլ անուն Թաճընըն Չէօրէկ, Usine Favot Virieu-sur-Bourbre (Isère).

— Կը փնտռուի Յարութիւն Մինասեան և իր ընտանիքը որ 8 ամիս առաջ Յունաստանէն մեկնած ըլլալով այժմ կը կարծուի Ֆրանսա ըլլալ։ Տեղեկացնել վերի հասցէին։

— Պոլսոյ Օրթաճալիւղի որբանոցին նախկին խնամակալներէն մէկը կը փնտռէ նախկին սանուհիներէն Շահրիկ Բարթիկեանը (Պարտիզակցի), որ Եգիպտոս ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել «Յառաջ»ի։ Կը խնդրուի «Յուսաբեր»էն արտատպել։

— Սամսոն Զաքշամպա, Էրիւտէրէ գիւղէն Յակոբ Վարչճեան կը փնտռէ իր եղբայրը, Սարգիս Վարչճեանը, 22 տարեկան որ ընդհ. պատերազմէն ի վեր կորսուած է։ Կը խնդրուի արտատպել։ Գրել Յակոբ Վարչճեան Rest. International, Pont de Cheruy (Isère):

— Փարիզէն Բնիկ Ակնցի Կարապետ Յովհաննէս Տօնիկեան, կօշկակար կը փնտռէ իր հօրեղբայրը՝ Ռափայէլ Տօնիկեան, որ կը կարծուի թէ Պոլիս է։ Տեղեկացնել «Յառաջ»ի։

— Կը փնտռուի Պոլսոյ Սկիւտարի արհեստանոցէն Յակոբ Գարակէօզեանը, որ կը գտնուէր Փարիզ, 9, Rue de Bouloi : *Տեղեկացնել* S. Kétindjian, Usine Boulonnerie calibrée, 84, Ave. Victor Hugo, Valence.

— Թօզլաթի Պոլիս գիւղէն Սեդրակ Փէհլիվանեան կը փնտռէ Միսաք Էքիզեանը՝ Թոզատի Քերվանսէրայէն։ Ամերիկա ըլլալը կը կարծուի։ Գրել՝ Սեդրակ Փէհլիվանեանի Rest. International, Pont de Cheruy (Isère):

— Թօզատի Պոլիս գիւղէն Ոսկիան Գալուստեան կը փնտռէ իր մայրը Էլմաս, երկու եղբայրները Սեդրակ եւ Յարութիւն, քոյրը Զաֆուր Գալուստեանները, որոնք Սուրիա ըլլալ կը կարծուին։ Գրել՝ Գալուստեան Ոսկիանի Rest. International, Pont de Cheruy (Isère):

ԴՐՕՇԱԿ

—ο ԱՄՍԱԳԻՐ ο—

Օրկան Շ. Յ. Դաշնակցութեան

Հասցէ.— A. Isahakiantz
71, Ave. Kléber, Paris

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

—ο ՕՐԱԹԵՐԹ ο—

Հասցէ.— 13-15, Shawmut St. Boston, Mass. (U. S. A.).

ՎԵՐՆԱՅԱՐԿԸ

Սենեակներ և գետնայարկը աշխատանոցներ վարձու են։ Լոյս, կազ եւ ջուր։ Դիմել 17, Rue Damesme, Métro : Place d'Italie.

Լոյս տեսաւ

ՆՈՐ ՈՒՂԻՆԵՐ

ՀԱՅԱՐԱԿԱԳԻՏԱԿԱՆ-ՄԱՆԿԱՎԱՐԱԿԱՆ

Գրեց՝ ԱՐՍԷՆ ԱՐՓՐՈՒՆԻ

Հասցէ.— Kouk Hazar, Rue Tillel No. 1, Alep, Syrie.

Կը գտնուի նաեւ «Յառաջ»ի խմբագրատունը։

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Պատուաւոր երիտասարդ մը որ գիտէ ֆրանսերէն եւ տոմարական հաշիւներ, գործ կը փնտռէ գրասենեակի մը մէջ։ Դիմել Թերթիս գրաշարներէն Հրանդ Սրապեանի։

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ'ԵԼԼԷ

"ՆԱՐԵԿ,,Ի

ԱԾԽԱՐՀԱԲԱՐ

ԹՈՒՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԱՐԵԳԻՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

որ ուշադիր եղած է պահելու, որքան հնար է, սրբազան քերթողին նկարչական ձեւն ու ոգին։

ՍԱԿԱՒԱԹԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

"ԿԱՅՍՐԸ,,

Շաբթի «ԿԱՅՍՐ»էն սակաւաթիւ օրինակներ կը գտնուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը եւ Պալենց դրատունը։

ԴԻՆ 10 ՖՐԱՆՔ

208bis Rue Lafayette, Paris

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՋԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի զիրքերու։

Դիմել, — Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ՊԼԵՒՈՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ

ՊԱՐԶ ՔԱՐՈԶՆԵՐԸ

(Ա. Բ. Գ. և Դ. ՀԱՏՈՐՆԵՐ)

ԻՐԱՒՔԱՆՉԻՐԸ՝ 20 ՖՐ.

Հասցէ.— 229 Upper Brook Street, Manchester, (England)

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՕՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-11

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է Պէլվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մեթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանացի, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւններ։

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9-էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր։

ԴԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱԻՈՐ ԵՒ ՀԱՒԱՏԱՑԱԿԱՆ

Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։

Ո՛ւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անպայման Polyclinique-ը դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար։

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. -AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ԱՄԷՆՈՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Ֆրանսաբնակ Հայերու Համար, նոր մեթոտով, նոր լոյս տեսաւ. կը պարունակէ. բառարան խօսակցութիւն, օրինագիրք. Հայերէնէ - Ֆրանսերէն (Թուրքերէն բառեր) եւ հնչումներով։ գիրք դ.լուս 2 ֆրանք Հայ որքեր։

Ապապրեցէք ձեր գոհ պիտի մնաք։

Նամակով 15 ֆր. եւ 1 ֆր.ի դրոշմ ղրկել

Վ. Ս. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

76, Rue Bernard du Bois 76. Marseille.

Միայն 20 ֆրանկի համար տարեկան բաժանեգիրն "ԲՈՒԺԱՆՔ,,

ԲԺՇԿԱ-ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍԻՆ ՈՐ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՒ 15ԻՆ։

ՁԵՌՔ ԿԸ ԾԱԽՍԻ 2 ՖՐԱՆՔԻ ՊԱԼԵՆՑ ԳՐԱՏՈՒՆԸ, ԵՒ ՊԷՏՎԻԼԻ ՈՒ ՍԷՆ ՄԻՇԵԼԻ ԳՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄՕՏ։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ՝ Dr. Krikorian, 126, Faub. St. Denis, Paris.

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

18-20 տարու երիտասարդներ ժամագործութիւն սորվելու համար։ Դիմել՝ Պ. Պէօճէնեանի, 49 Rue Fondary: Métro Commerce:

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Կ'ուզուին գործի գործատուներ՝ արեւելեան գորգագործութեան հմուտ և կամ նորաւարժներ, յարմար օրականներով։ Դիմել Ս. Բաբախրիսթոֆոր 44 Rue Fessart, *Փարիզ (19րդ)։ Մէթրօ Պիւթ Շօմօն։*

ԱՍԿԱՐԱՆ

12 Հոկտեմբեր 1926

ԳՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	168	70
Տոլար,	Dollar	34	76
Մարք (ոսկի)	Mark	8	23
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	17	12
Թրք. ոսկի	» or	147	—
Մէճիտիէ	Médjidié	11	50
Լէվա 100 հատ	Léva	24	—
Տրախմի	» Drachme	42	—
Լիր	» » Lire	132	75
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	95	25
Ցուից.	» Frc. Suisse	669	—
Լէյ 100 հատ	Ley	18	05
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	165	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	4820 —
»	II »	2780 —
»	III »	2500 —
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	180 —

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 սենեակ, ճաշասրահ և հանոյց մը տրամադրելի է հոգիներով ընտանիքի մը համար։ Դիմել 17bis, Avenue Curie, Colville.

Կ'ուզուի լաւ կարուհի գոհացուցիչ ձառրութեամբ։ Դիմել խմբագրատուն։

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹՈՐ Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Չշ. Եշ. և Շբ. օրերը 5—7

Կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam
Nord-Sud: Liège
Téléph. Central 52-92

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

ընդունելութիւն ժամեր 3.30-5.30

(բացի կիրակիէ)

Հասցէ: 18, Rue Lamblardie
Métro : Daumesnil

ՀԱՆԴԻՊԱՆՈՑ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince
Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, մեղ եւ առատ կերակուրներ

Թաղլը տ'օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներ ընկերակցութեամբ կը դարմանեն ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՕՐԹԱՑԻՆ ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38
Métro : SENTIER կամ HALLES
Ընդունելութեան ժամեր՝ առտ. 8.30 —10ն. 1,30 — 8

ՅԱՌԱՋ

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration (Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
15
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
1926

15 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 189 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՈՃԻՐԸ ՍԱՐՔԱԾ ԵՆ "ՅՕԿ,,Ի ՄԱՐԴԻԿԸ, ՕՐԱԿԱՆ 30 ՖՐ. ՏԱԼՈՎ ՍՐԻԿԱՆԵՐՈՒ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա.ՆԶՕՐ ԿԱՏԱՂՈՒԹԻՒՆ

Առջի օր, Պէյրութի մէջ ազգ. երեսփոխանի մը սպանութեան լուրը տուած ատեն, ծանօթ չէինք մանրամասնութիւններուն, թէեւ թափանցիկ էր դաղտնիքը:

Եւ, չուզեցինք կանխակալ կարծիքներ մնուցանել, սպանելով լուսաբանութեանց:

Այդ լուսաբանութիւնները հրատարակած ենք այսօր: Յաջորդաբար ստացանք եւ լիակատար պատմութիւնը ամբողջ դէպքերուն:

Ընկերը Վահան Վարդապետեան զոհն է հրէշային դաւադրութեան մը, որուն ցանցը Պէյրութի մէջ չի սահմանակուիր:

Երիտասարդ ընկերոջ արիւնը կը ցատկէ շատ աւելի հեռուները, Փարիզէն մինչեւ Երեւան, եւ այդպէս ալ պէտք արձանագրուի պատմութեան մէջ, ճիշտ ինչպէս Լիօնի դէպքը, Ալէնքի սպանութիւնը կամ Սեզանիկի ցոյցը:

Դաւադիրները օրեր առաջ կը լարեն մեքենան, վարձելով ամէնէն անոպայ տարրերը, եւ մարզելով զանոնք «մեծ» դէպքին համար: Թուրք ծանօթ գործիչ մը, «Ֆէյլսոֆ» Րիզա Թեվֆիգ, Եիլիկիոյ առաջին Ջարդի առթիւ կը յայտարարէր. «Մեր մէջ «հէրիֆ»ներ կան որոնք վաթսուն փարայի համար մարդ կը սպաննեն»: Այդ հրէշներէն մեր մէջ ալ չեն պակսիր: Եւ օրական երեսուն ֆրանքը, որ այսօր աւելի իրական արժէք ունի քան Յուդայի երեսուն արծաթը, աննշան զումար մը է այդ սրիկաներուն համար:

Այդպէս ուրեմն, թափթփուքներ կը վարձուին եւ կը կազմուի հատընտիր խումբ մը, որ ահ ու սարսափ պիտի սփռէր: Տրուած ազդանշանի մը վրայ, անոնք փողոցային յարձակումներու կը ձեռնարկեն, անարգելով ու զրգռելով Դաշնակցական կամ համակիր երեսփոխաններ, մինչեւ անգամ անմեղ պատահականներ ծեծելով: Դէպքէն քանի մը օր առաջ, երեսփոխանները կոահելով չարիքը, կ'առաջարկեն պահակներ դնել Կաթողիկոսարանի սրահին բոլորտիքը: Կը մերժուի առաջարկը, եւ տխրահռչակ Խադ վարդապետ, որ փոխանորդաբար կը նախագահէր, հաւաստիքներ կուտայ թէ «բան մը չըլլար»: Կէս ժամ չանցած, ցուցական շարժուձեւերով սրահէն դուրս կ'ելլէ ոճրին կազմակերպիչը: Նորէն ազդարարութիւն՝ վարդապետին, որ չի լսեր: Եւ ահա դուռը կոտրելով ներս կը խուժեն մարդասպանները, եւ զնդակը կ'ուղղեն Վահան Վարդապետեանի վրայ, որ վիրաւորեն ուրիշներ, լոյսերը կը մարեն ու կը փախչին:

Ահա դէպքը, իր գլխաւոր գիծերուն մէջ:

Վիրաւորը կը մեռնի նոյն գիշերն իսկ, եօթը հոգինոց ընտանիքի մը բեռը ձգելով իր ընկերներուն վրայ: Կազմակերպիչները կը ձերբակալուին, բայց մարդասպաններու մասին ոչ մի բան չունինք, այս տողերը գրուած պահուն:

Ի՞նչ է այս եղբայրասպանութեան շարժառիթը:— Ճիշդ ինչ որ գլուխ պատռել եւ արիւն թափել կուտայ ուրիշ տեղեր: Երեւանի մեծ ու փոքր գործակիներուն ցանած որոմներն են որ կ'արդասաւորուին եւ կ'ուռճանան: Օրուան նշանաբանն է,— Դաշնակցութիւնը քշել ասպարէզէն: Այս գետնին վրայ դժոխային պար մը բռնած են ոչ միայն պոլշեւիկները, այլ եւ ամկավարներն ու հնչակեան թափթփուքները: Ուրիշ տեղերու մէջ ոխերիմ թշնամի, այս կէտին վրայ մէկ սիրտ եւ մէկ հոգի են անպատիւ տարրերը, ճիշդ ինչպէս բոլոր տեսակի Թուրքերը մէկ ճակատ կը կազմեն Հայ Ջարդելու համար: «Պլօք» կամ «Չօկ» անունին տակ, անոնք թոյն կը արկղեն, բիրեր կը բաժնեն եւ դանակ սրել կուտան ինչպէս Ալէնքի եւ Սեզանիկի, նոյնպէս Պէյրութի եւ Լիօնի մէջ եւ այլուր: Անոնց ամէնէն «հեղինակաւոր» դէմքերը շատ հեռու են մեզմէ, իրենց խօսքերով ու գրուածքներով: Անոնք բաներ եւ բացատրութիւններ ունին, որոնք արիւն կը հոտին, յաճախ անհանգիստ դարձնելով Դաշնակցութեան համբերութիւնը:

Երկա՞ր կը տեւէ այս վիճակը: Չգիտենք: Անարժան հաւատակիցներու այս անզօր կատաղութեան առջեւ, սուտի, նենգութեան, քսութեան եւ զրգռութեան այս աղբակոյտին հանդէպ, կ'ուզէինք որ Դաշնակցութիւնը նորէն մնար նոյն պարզուն եւ անսասան դիրքին վրայ, յանուն այս ժողովուրդի ազատագոյն շահերուն: Իր արհամարհանքը թքնելով բոլոր յայտնի ու անյայտ սրիկաներու, վարձու եւ վարձակալ ճիւաղներու երեսին, կ'ուզէինք որ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը զոհանար գիտակցութեամբ, թէ արմատախիլ, ցիրուցան բազմութիւններու հանգստութեան համար է որ կ'իյնան իր զաւակները, իբրեւ զին իր անսահման համբերութեան եւ լրջութեան:

Մնաց որ, այս անմիտ եղբայրասպանութեան որդը վերջը պիտի կրծէ իրենց՝ ցածոզի դաւադիրներուն եւ ոճրագործներուն հոգին, բանալով կարմիր-կանանչ անբարոյականութեան բոլոր ծալքերը:

Շ.

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՈՒՆ ՆԵՐՔԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

ԻՐԵՆՔ ԻՐԵՆՑ ԲԵՐՆՈՎ

Փրավտա, Մոսկուայի կեդր. օրկանը, իր Շոկտ. 3ի Թիւին մէջ կը հրատարակէ հետեւեալ պաշտօնական յայտարարութիւնը, Մոսկուայի կոմիտէի քարտուղար Ուգլանովի ստորագրութեամբ.—

«Մոսկուայի Կեդր. Կոմիտէի Բիւրօն դիտել կուտայ, որ վերջին ատեններս առիթ կ'ունենանք հանդիպելու աղանդաւորական քարոզչականութեան անլուր փաստերու՝ ընդդիմադիր խմբակներու կողմէ, որոնք համախմբուած են անանկացած պարագլուխներու շուրջը: Մէնշեւիկեան գրականութենէն հաղիւ տարբերող գրականութեան տարածման, ապօրինի ժողովներու եւ նոյն իսկ գաղտնի անդամավճարներու փաստը կը վկայէ, որ ընդդիմադիր պետերը կ'անցնին բոլոր սահմանները կուսակցօրէն թոյլատրելի պայքարի ձեւերու:

Հոկտեմբեր 1ին ընդդիմադիրներու խմբակ մը, Սափրոնովի գլխաւորութեամբ, Մոսկուայի արուարձաններուն մէջ փորձեց սկսիլ վիճաբանական պայքար ընդդէմ կուսակցական որոշումներու, սակայն բջիջը վճռապէս մերժեց հաստուածական վէճերու փորձը՝ չուզելով ժողովին ընդունիլ Ը. Սափրոնովը: Նոյն օրը կեդր. Կոմիտէի անդամներ՝ Թրոցքի, Զինովիեվ, Փիատաքով, Սմիլգա, այլեւ Ռատէկ, Սափրոնով եւ ուրիշներ ամբողջ խումբով ներկայացան «Ամիօփրիպօր» բջիջի նիստին եւ անլուր ասպարութեամբ կրան կուսակցութեան որոշումներու դէմ: Հակառակ ընդդիմադիրներու բոլոր պետերուն ներկայութեան եւ գործօն յարձակումներուն, անոնք կրեցին խիստ պարտութիւն շարքային բանուորներու կողմէ: Իրենց ճառերով անոնք ամենադեհին կերպով խախտեցին Կեդր. Կոմիտէի ու Կեդր. Վերստուգիչ Յանձնաժողովի ընդհանուր ժողովի որոշումները՝ վիճաբանութեան արգիլքի մասին և Կեդր. Կոմիտէի անդամներու կարգապահութիւնը: Ծածկուելով միասնականութեան կեղծաւոր խօսքերով, անոնք իրենց գործերով յայտնապէս մերկացուցին իրենց քաղաքականութիւնը, իբրեւ պահպանումի քաղաքականութիւն: Խումբ մը ընդդիմադիր պարագլուխներու փորձը՝ ճեղքուած առաջ բերելու եւ կուսակցութեան գործնական աշխատանքը խանգարելու՝ Մոսկուայի Կեդր. Կոմիտէի Բիւրօն կը նկատէ բացայայտ ոճիր կուսակցութեան դէմ: Մոսկուայի Կոմիտէի Բիւրօն կը կարծէ, որ այդպիսի գործողութիւնները կը հանդիսանան ծաղր ու խարտոնակութիւն հանդէպ կուսակցութեան որոշումներուն, անոր համազումարի, անոր Կեդր. Կոմիտէի ու Կեդր. Վերստուգիչ Յանձնաժողովի: Հրաւիրելով Մոսկուայի կազմակերպութեան բոլոր անդամները ցոյց տալ վճռական հակահարուած քայքայիչներու, որոնք կը խախտեն կուսակցութեան միութիւնը դժուարին վայրկեանին, Մոսկուայի Կոմիտէի Բիւրօն կը դիմէ Կուսակցութեան Կեդր. Կոմիտէին՝ առաջարկելով կարգի հրաւիրել Կեդր. Կոմիտէի այն անդամները, որոնք խախտեր են կուսակցութեան կամքը:

Կուսակցութեան գործօն աշխատանքը, որ առանձնապէս դժուար է տնտեսական տարեգլխին, եւ կը զարգանայ միջազգային յարուցած պայմաններու մէջ, պէտք չէ ձախորդութեան մատնուի խումբ մը անձերու կողմէ, որոնք կ'ենթադրեն թէ իրենց նախկին արժանիքները եւ կուսակցութեան մէջ ունեցած բարձր դիրքը թոյլ կուտան խանգարել կուսակցութեան հաւաքական կամքը: Կուսակցութիւնը կուտայ վճռական հակահարուած նման հաստուածական գործերուն՝ առանց ուշադրութիւն դարձնելու անոնց անձնական արժանիքներուն, ինչպէս կ'ուսացանէր անոր դեկավար Լէնինը:

Մոսկուայի Կոմիտէն կը հրաւիրէ կուսակցական բջիջները անցընել կուսակցական վճիռ, թոյլ չտալու համար որ վիճաբանութիւններ ծագին եւ ընդդիմադիրներու պարագլուխները կուսակցութիւնը մտցնեն վիճաբանական տենդի մէջ: Մոսկուայի Կոմիտէն կը կարծէ, որ բջիջները օրինակ պիտի առնեն Փոսմօսկովիայի տեփօի բանուոր-կօմունիստներէն, որոնք քօլշեւիկօրէն հակահարուած տուին կուսակցական կարգապահութեան չարամիտ խանգարիչներուն»:

⁂ *Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Թրոցքի միացեալ ընդդիմադիրներու պետ ընտրուած է եւ թէ նոր յեղափոխութենէ մը կը վախցուի: Սթալին արտակարգ լիազօրութիւններ տուած է Ձեկայի նախագահ Եակոտայի՝ ընդդիմադիրներուն դէմ կռուելու համար: Թրոցքի, Զինովիեվ եւ ընկերները մերժած են ներկայանալ կարգապահական ատեանի մը առջեւ:*

Ռազմա-յեղափոխական խորհուրդը բանակի սպաներուն արգիլած է մասնակցիլ ընդդիմադիրներու ժողովներուն և կառավարութեան հրամանները գործադրել տալու համար ամէն զօրագունդի մէջ քաղաքական կոմիսար մը նշանակած է: Սթալինի կուսակցութիւնը կը մտածէ ընդել արտասահմանեան պրոլետարդի համար սահմանուած վարկերը:

ՍԹԱԼԻՆ ԿԸ ՍՊԱՌՆԱՅ

Տէյլի Մէյլ կ'իմանայ թէ կոմկուսի քաղաքական Բիւրօն ազդարարած է Թրոցքիի, Զինովիեվի, Քամենեֆի եւ Ռատէքի թէ ձերբակալել պիտի տայ զիրենք, եթէ շարունակեն ժողովներ գումարել: Բիւրօն միեւնոյն ատեն որոշած է յառաջիկայ շաբաթ գումարել այն կարգապահական խորհուրդը որուն առջեւ պիտի երեւան չորս ընդդիմադիր պետերը: Ասոնք ամբաստանուած են իբրեւ դաւաճան, վնասած ըլլալով սովէտներու վարկին, արտասահմանի մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նորեն Արեւելեան խնդիր

«Տէյլի Թելեկրաֆ»ի դիւանագիտական աշխատակիցը դիտել կուտայ թէ ուշագրաւ պայքար մը կը մղուի Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ, Պալքաններու մէջ գերակշռութիւն ձեռք ձգելու համար: Ռումանիոյ եւ Սերպիոյ հետ դաշնագիրներ կնքելէ յետոյ, Իտալիա իր ուշադրութիւնը յառած է դէպի Պուլկարիա: Կ'ըսուի թէ Վատիկան ալ ուժ պիտի տայ, որպէսզի Իտալիա Պուլկարիոյ մէջ գրաւէ այն դիրքը զոր ունէր Աւստրիա-Հունգարիա պատերազմէն առաջ: Անգլ. թերթին կարծիքով, Իտալիա ամէն բանէ առաջ կը ջանայ պահակ մը դնել Պալքաններուն մէջ, Ալպանիոյ կողմէն, ու թերեւս նորէն արծարծելու համար Թրքական եւ Մակեդոնական խնդիրները: Դիտելի է որ Իտալիա վերջերս աշխատեցաւ թեթեւցնել տալ Պուլկարիոյ վրայ դրուած դրամական, զինուորական եւ տնտեսական բեռները: Ֆրանսա կ'ուզէ հաշտեցնել Սերպիան եւ Պուլկարիան, այս խաղերուն հակազդելու համար. մինչ Իտալիա իր բոլոր ճիգերը ուղղած է դէպի Սերպիոյ, Պուլկարիոյ եւ Յունաստանի մերձեցում:

Պողշեւիկեան փետախտը

«Իզվէսթիա» կ'ըսէ թէ Հոկտեմբերի ընդդիմադիրները Լենինկրատի մէջ կազմակերպած են 159 միթինկներ, որոնց ներկայ եղան 34,180 համայնավարներ: Սակայն 1600 հեռատրներէն միայն 153ը ընդդիմադիրներ էին: Թրոցքի եւ Զինովիեվ քանիցս սուլուեցան եւ չկրցան հակասթալինեան մէկ բանաձեւ իսկ քուէարկել տալ: Ընդհակառակն բոլոր միթինկներուն մէջ յիշեալներուն կուսակցութենէն վտարման մասին առաջարկներ քուէարկուեցան: Հոկտեմբերի օր Լենինկրատի գործարանները չեն աշխատած, բանուորները միթինկներուն գացած ըլլալով: Տեղ տեղ միթինկները ժամեր տեւած եւ փոթորկալից վէճերու դուռ բացած են: Զինովիեվի կինը Լիլինա, որ մինչեւ վերջերս Լենինկրատի կրթական պաշտօնատան պետն էր, կ'ուզէր խօսիլ Ուրիցկի գործարանին մէջ: Ներկաները հակառակեցան եւ Լիլինա ջղագար վիճակի մէջ տուն փոխադրուեցաւ:

Աշխատաւորականներու հանգստեան

Աշխատաւորական կուսակցութեան երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Հանքագործներու Դաշնակցութիւնը առաջարկ ներկայացուց օգնել գործաթողներուն, իւրաքանչիւր բանուորի օրավարձէն զանձուելիք զումարներով. այս առաջարկը մերժուեցաւ: Երկաթուղիի բանուորներուն կողմէ Թոմաս եւ փոխադրական բանուորներու կողմէ Պէն Թիլլէթ բացատրեցին թէ անցեալ Մայիսի ընդհանուր գործադուլին իրենց սէնտիկանները մեծապէս տուժեցին: Այդ թուականէն ի վեր 45,000 երկաթուղիի գործաւորներ առանց գործի մնացած են եւ 200,000 հոգի ալ շաբաթական երեք օր միայն կ'աշխատին: Գալով փոխադրական բանուորներուն, անոնցմէ 80,000 հոգի իրենց պաշտօնը կորսնցուցին եւ 100,000 հոգի օրուան մէկ մասը միայն կ'աշխատին: «Մեր սէնտիքան, ըսաւ Պէն Թիլլէթ, արդէն մէկ միլիոն տոլարը վնասուցին զոհից հանքագործներու դատին համար եւ կէս միլիոն ոսկի պարտք ըրաւ»:

Համագումարին ներկայ համայնավարները, նորէն անկարգութիւններ հանեցին, եւ նախատեցին պատասխանատու վարիչները: Մաք Տօնալտ, որ այդ օրը իր ծննդեան վաթսունամեակը կը տօնէր, նոյնպէս նախատուեցաւ:

Միւս կողմէ, գործի վերսկսող հանքագործներու թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ: Մէկ օրուան մէջ 19,474 բանուորներ գործի ձեռնարկեցին:

⁂ *Համագումարը Ուրբաթի նիստին մէջ որոշեց որ պետութիւնը գրաւէ այն բոլոր հողերը որոնց տէրերը չեն ուզեր մշակել տալ: Այս առթիւ մանաւանդ հատուցում մը պիտի ըլլայ: Փոքրամասնութիւնը պահանջեց պարզապէս գրաւել հողերը: Օրագիրը ներկայացուցած էր նախորդ վարչապետ Մաքտոնալտ:*

Պատմի խնդիրը եւ ընտրութիւնները

Ուաշինկթընի Ֆրանս. դեսպանը նախագահ Քուլիճի պիտի ներկայացնէ Ֆրանսայի առաջարկները պարտքի համաձայնագրեն վաւերացման եւ գերման երկաթուղիներու պարտաթուղթերու շրջաբերութեան մասին: Կը կարծուի սակայն թէ ամերիկեան կառավարութիւնը առ այժմ հետեւանք չպիտի տայ այս առաջարկներուն, սպասելով յառաջիկայ ամառուան խորհրդարանական ընտրութեանց արդիւնքին: Նոյեմբեր 2ին Ամերիկայի 33 նահանգներուն եւ 435 ընտրական շրջանակներուն մէջ Ծերակոյտի եւ երեսփ. ժողովի ներկայացուցիչներու ընտ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅԱԳԵՍՅ ՂՎԺՅՂՂ ՎՅՈՈՂՈՅՓ

Ընդդէմ Ռուսի վոյնի։

Ռուսիոյ օրէնսդիր ժողովը (Думa) ամէն տարի կ՚ունենայ 115 նստաշրջան մը մօտաւորապէս 3 ամսուան միջոցին։ Ներկայ 1914ին ի՛նչ որ ըսինք 100 տարի առաջ, այսինքն ընդդիմադիր տարրերը կը կազմեն մեծամասնութիւնը։ Ընդդիմադիրներուն մէջ կան ոմանք որ կը ներկայացնեն ազգային փոքրամասնութիւնները, ինչպէս լեհերը, ֆինլանտացիները, հրեաները, որոնք կը պահանջեն ինքնավարութիւն իրենց ազգերուն համար։ Ուրիշներ կը ներկայացնեն ազատական կուսակցութիւնները, որոնք կը պահանջեն սահմանադրական կարգեր։ Ասոնք ալ կը բաժնուին երկու խմբակցութիւններու։ Մէկ խմբակցութիւնը կը կոչուի Կադէթներ (Кадеты), որոնք կը պահանջեն որ Ռուսիոյ կառավարութիւնը ըլլայ պարլամենտական, այսինքն նախարարները պատասխանատու ըլլան պարլամենտին առջեւ։ Ուրիշ խմբակցութիւն մը կը կոչուի Հոկտեմբերականներ (Октябристы), որոնք կը պահանջեն որ Ռուսիոյ կառավարութիւնը ըլլայ պարլամենտական, բայց նախարարները պատասխանատու ըլլան ցարին առջեւ

ՄԵՐԿԱՅԱՑԵՔ ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐՈՎ

«Հայկական հարցերով զբաղվող հանձնաժողովի» նախագահ Ա. Ա. Ա.

բուլթիւն պիտի կատարուի։ Հանրապետական եւ ռամկավար կուսակցութիւնները բուռն պայքար պիտի մղեն։ Ռամկավարներուն համար բաւական պիտի ըլլայ 9 ծերակուտական եւ 35 երեսփոխան շահիլ՝ որպէսզի իրենց ձեռքն առնեն խորհրդարանը։ Այդ պարագային պարտական երկիրները բարեացակամ վերաբերում պիտի գտնեն Ասերիկայէն։

Քողոմպոս եւ Մուսոլինի

Այս տարի Ամերիկայի գիւտին 434րդ տարեդարձին առթիւ կրկին հանդիսաւոր ցոյցեր տեղի ունեցան ամբողջ Իտալիոյ մէջ։ Արտասովոր հանդէսներ կատարուեցան մասնաւորապէս Ճենովայի մէջ, որ ղրօշազարդուած էր։ Հոեսորները իրենց ճառերուն մէջ Քոլոմպոսի անունին հետ կը յիշատակէին նաեւ նշանաւոր Մարքօ Փօլօն, որ ԺԳ. դարուն մեր Կիլիկեան Թագաւորութեան Այաս նաւահանգիստը ցամաք ելլելով, մինչեւ Չինաստան գացած էր։ Վենետիկէն բազմաթիւ ներկայացուցիչներ եկած էին Ճենովա, հանդէսներուն մասնակցելու համար։

Նախապար Վօլփի յանուն կառավարութեան յիշեց Քոլոմպոսի փառայեղ գործերն ու Ծարադոյն-Արեւելքի մէջ անոր կատարած հետազօտութիւնները, որոնք զարմանք պատճառած են ամբողջ աշխարհի, ու աւելցուց թէ այսօր ալ նոյն ոգին կը խանդավառէ իտալացի նաւաստիները, եւ իբր օրինակ յիշեց օգնաւաի հերոսներ Փինէտոն եւ Նոպիլէն, որոնք ներկայ էին հանդէսին։

Խօսեցաւ նաեւ կոմս Վօլփի, որ յայտնեց թէ Իտալիա անտեսապէս շատ մեծ գետնի վրայ կանգնած է եւ պիտի յաղթէ բոլոր դժուարութիւններուն։

1927ի ակնարկը

Ելմտական նախարարութիւնը հրատարակեց 1927 տարուան ելմտացոյցի օրինագիծը, որուն համաձայն հասոյթ կը նախատեսուի մօտ 40 միլիառ ֆրանք, ծախք՝ մօտ 39ուկէս միլիառ. այսինքն մուտքը ելքէն կէս միլիառ աւելի պիտի ըլլայ։ Այս հաշիւէն դուրս է ծխախոտի մենաշնորհը, որ ամբողջովին յանձնուած է առանձին վարչութեան մը։ Այդ պատճառաւ ալ ելմտացոյցին մէջէն հանուած է 3,212,811,000 ֆրանքի հասոյթ մը։ Ակնկ զատ փոխանցման եւ ժառանգութեան տուրքերէն հասոյթ կը հաշուուի 3ուկէս միլիառ ֆրանք. այնպէս որ իրականին մէջ այս տարուան պիւտճէն ոչ թէ 40, այլ 47 միլիառ ֆրանքի կը բարձրանայ, ինչ որ աննախընթաց է։ Գերմանիա Տօուըսի ծրագրին համաձայն 1927ին մօտ մէկուկէս միլիառ պիտի վճարէ Ֆրանսայի։ Այնպէս որ Ճնացեալը պիտի հայթայթուի Ֆրանսացի ժողովուրդին կողմէ։

Ծախքերու բաժնին մէջ 8,174 միլիոն պիտի յատկացուի հանրային պարտքի հատուցման, Ճնացեալը՝ ընդհանուր պետական ծախքերու։

Թերթ մը կը գրէ թէ փուանքարէ վերջին ամիսներս մէկ միլիառ ֆրանք փոխ առած է Զուիցերիայէն եւ Հոլանտայէն, իսկ ներքին պարտքը 2 միլիառի յաւելում ունեցած է։

Նոր լեւ ապարդիւն

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Բրասիլի եւ Զէմպրլէնի վերջին տեսակցութիւնը գործնական ո՛ր եւ է արդիւնքի չէ յանգած։ Ռուս ներկայացուցիչը պարզապէս փափաք յայտնած է որ օր մը բարւոքին անդլուռուս յարաբերութիւնները, որպէս զի Մոսկուա կարենայ հարկ եղած վարկերը գտնել Անգլիոյ մէջ։

Նոր Մարզպանը Պէյրութի մէջ

Սուրիոյ նոր մարզպան Պ. Փոնսօ առջի օր Պէյրութ հասնելով, ընդունուած է թնդանօթի ողջոյններով և դիմաւորուած Ֆրանսացի եւ տեղացի պետական եւ պաշտօնական անձնաւորութիւններէ։ Քաղաքը ղրօշազարդուած էր իրեն ի պատիւ. դիւանատներ զօրանոց կատարեցին իր առջեւ քաղաքին գլխաւոր փողոցներէն։ Ցետոյ պալատին մէջ ընդունեց բոլոր օտար հիւպատոսները, բարձրաստիճան զինուորականներն ու Ֆրանս. գաղութի ներկայացուցիչները։

Մարդահամար Թուրքիոյ մէջ

Թուրքերը վերջերս սկսած են կարեւորութիւն տալ վիճակագրութեան։ Այս առթիւ Պելճիքայէն տարած են մասնագէտ մը՝ Պ. Ժաքար, որ կ'աշխատի ներքին գործավարութեան մէջ։ Պ. Ժաքար յայտարարած է թէ մօտերս Սեբաստիոյ մէջ մարդահամարի փորձ մը պիտի ըլլայ. յաջողութեան պարագային, Թուրքիոյ մէջ ընդհանուր մարդահամարի պիտի ձեռնարկուի, յառաջիկայ տարուան Հոկտեմբերին։ Այս տարի ելմտացոյցին մէջ 53,000 ոսկի նշանակուած է այս փորձին համար։ Ընդհանուր մարդահամարի համար պէտք պիտի ըլլայ ծախսել 300 հազար ոսկի։ Վիճակագրութեան առանձին մասնաճիւղ մըն ալ Պոլիս պիտի հաստատուի։

Յոյները Պոլիս կը դառնան

Թուրքերեհղլէն համաձայնութեան հետեւանքով, անցած Շաբաթ Պոլիս վերադարձան 278 փախստական Յոյներ, մեծ մասամբ առեւտրական եւ սեղանաւոր, որոնք թէեւ թրքական անցագրով մեկնած էին, սակայն իրենց անցագրին վրայ «չի կրնար վերադառնալ» նախադասութիւնը արձանագրուած էր։

Գերմանացիները՝ Պարսկաստանի մէջ

Պարսիկ կառավարութիւնը որոշած է գերման ճարտարագէտներ հրաւիրել Պարսկաստանի երկաթուղիներու շինութեան համար։ Մինչեւ հիմա Ամերիկացիներ կ'աշխատացուէին, սակայն անոնց պահանջած գումարը շատ բարձր է։ Գերմանները պատրաստակամութիւն յայտնած են աւելի աժան գինով աշխատելու։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՈՒՌ ՏԸ ԼԻՕՆԻ մէջ առջի օր Լօզանէն եկող ճեպընթացը բախում ունեցաւ Պրիւնուալէն եկող կառախումբի մը հետ, որուն վերջին երկու վակոնները տապալեցան։ Մէկ հոգի մեռաւ եւ 23 հոգի վիրաւորուեցան։

ԵՐԼՏԶԻի խաղարանը սկսած է գործել։ Թուրք թերթերը կը գրեն թէ Պ. Գարակէօզեան ռուլէթի խաղալով 18.000 ոսկի կորնցուցած է։

Գալֆեհան Որբանոցի Տնօրէնութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ ստացած է Պ. Հրաչեայ Տէր Ներսէսեանի նախաձեռնութեամբ հաւաքուած դումարի մը հաշուէն, 170 ոսկի 18 դրշ.։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎԸ

Այսօր կը բացուի Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի Դ. Շրջանային ժողովը։

Հ. Յ. Դ. «Խաժակ» խումբի ժողովը, այսօր Ուրբաթ ժամը 8.30ին, 5, rue de Londres։

Հ. Յ. Դ. ԴԷՈՐԴ-ՋԱՎՈՒԻՇ խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին 12, Rue de l'Atlas.

Հ. Յ. Դ. ԱՂԲԻՒՐ - ՍԵՐՈՐ խումբի դասախօսական ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուան ժամը 8ին, Salle de Réunion, 104 Av. d'Italie.

Հ. Յ. Դ. ՋԱՒԱՐԵԱՆ խումբի ժողովը՝ այս երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. «ԱՋԱՏԱՄԱՐՏԻ ՍԵՐՈՒՆԴ» խումբի ժողովը կիրակի ժամը 3ին «Ռոստոմ»ի սրահը։

Հ. Յ. Դ. Ուսանողական Միութեան ընդհ. ժողովը երեքշաբթի 19 Հոկտ. իրիկ. ժամը 8.30ին «Անի» ճաշարանը անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Իշխան» խումբի ընկերական խիստ կարեւոր ժողովը կիրակի, Հոկտ. 17ին, կէս օրէ վերջ ճիշդ 2.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. ԼԻՕՆԻ Ակումբ-ընթերցարանի ընդհ. անդամական ժողովը կիրակի 17 Հոկտ. ժամը 9.30ին ընթերցարանին մէջ։

Հ. Յ. Դ. ԼՐ ՓՈՒՉԸՆի ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին. Քաֆէ տը Ֆրանսի նոր ակումբին մէջ։ Անդամատեսրերը միասին ունենալ։

Հ. Յ. Դ. Տէսինի ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը Հոկտ. 17 կիրակի, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատեսրերով։

ԼԻՕՆԻ Տարօն-Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութիւնը ստիպողաբար անդամական ընդհանուր ժողովի կը հրաւիրէ Լիօնի եւ Տէսինի բոլոր հայրենակիցները կիրակի 17 Հոկտ., Դաշնակցութեան նախկին դրադարանը։ Օրակարգ խիստ կարեւոր։

ՌՈՍՏՈՄ Լսար. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը՝ շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, 131, Թօսլուր տիւ Թանփլը։

ՏՐԱՊԻԶՈՆի նահանգի հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը՝ Շաբաթ դիշեր ժամը 9ին «Թլօրիա» ճաշարանին մէջ, 61 Rue Monsieur le Prince. Օրակարգ՝ վարչութեան տարեկան զեկուցում եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

ՀԱՅ ՄԵԲԵՆԱԴՈՐԾՆԵՐՈՒ միութեան դասախօսական ժողովը վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, Քաֆէ տիւ Մէթրօի վերնայարկը, 95, Boul. St. Germain, Métro: Odéon. Դասախօս Կ. Թանճեան։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի տիկին Յաճենիկ Աբղուեանց, տէր եւ տիկին Գէորգեան կը ծանուցանեն թէ՝ յառաջիկայ կիրակի Հոկտ. 17ին փարիզի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ հոգեհանգիստ պիտի կատարուի, ԻՇԽԱՆ ՅՈՎՍԷՓ ԱՐՂՈՒԹԵԱՆՑԻ ժահուան առաջին տարելիցին առթիւ։

ՌՈՍՏՈՄ Լսար. Միութիւնը կազմակերպած է դեղարուեստական մեծ երեկոյթ-պարահանդէս մը, 6 Նոյեմ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 9էն մինչեւ առաւօտ «Փըթի Ժուռնալ»ի սրահներուն մէջ։ Կը խնդրուի բոլոր կազմակերպութիւններէն նկատի առնել ւիշնալ թուականը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ.— Ստացանք 332 ֆր. 50 ս.։

ՇԱՎԻԼ, Հ. Ը.— Ստացանք 20 ֆր.։ Պակասները ղրկեցինք։

ՊՈՐԺԸՄՈՆ, Բ. Գ.— Ստացանք 20 ֆրանք։

ՓՈՒՐԺ, Գ. Շ.— Ստացանք 100 ֆրանք։

ՎԻՒՆՈՒ, Յ. Ա.— Ստացանք 20 ֆրանք.

ԿԱՐԴԱՑԷՔ

ՊԵՒՈՆԴ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ

ՊԱՐԶ ՔԱՐՈԶՆԵՐԸ

(Ա. Բ. Գ. և Դ. ՀԱՏՈՐՆԵՐ).

ԻՐՐԱՓԱՆՉԻՐԸ՝ 20 ՓՐ.

Հասցէ.— 229 Upper Brook Street, Manchester, (England)

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցաւ ուշի ուշով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մեթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանացի, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւնները։

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9ին մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր։

ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։

Ո և է բժիշկի դիմիլէ առաջ կը յանձնարարուի անպայման որ Polycliniqueը դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար։

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

«Խաղող» Զ. Թիւը փընտռեցէք ամէն տեղ վաղը Շաբաթ օր, 16 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ եւ բազմաթիւ նկարներով։ Գին 1 ֆր.։

ՀԱՍՑԷԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹՈՐ Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ. օրերը 5—7

Կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam

Nord-Sud: Liège

Téléph. Central 52-92

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

18-20 տարու երիտասարդներ ժամադրութիւն սորվելու համար։ Դիմել՝ Պ. Պէօճէնեանի, 49 Rue Fondary: Métro Commerce:

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

Կ'ուզուին գործի գործաւորուհիներ՝ արեւելեան գորգաշինութեան համար և կամ նորավարժներ, յարմար օրականներով։ Դիմել Ս. Բարթէլեմէօի 44 Rue Fessart, Փարիզ (19րդ)։ Մէթրօ Պիւթ Շօմօն։

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Պատուաւոր երիտասարդ մը որ գիտէ ֆրանսերէն եւ տոմարակալութիւն, գործ կը փնտռէ գրասենեակի մը մէջ։ Դիմել Թերթիս գրաշարներէն Հրանդ Սրապեանի։

Կ'ուզուի լաւ կարուհի մը գոհացուցիչ վարձատրութեամբ։ Դիմել խմբագրատուն։

ՎԱՐՁՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 սենեակ, ճաշասրահ և խոհանոց մը տրամադրելի է 2-3 հոգինոց ընտանիքի մը համար։ Դիմել 17bis, Avenue Curie, Chaville.

ՎԵՐՆԱՑԱՐԿԸ *Սենեակներ և գետնայարկը աշխատանոցներ վարձու են։ Լոյս, կազ եւ ջուր։ Դիմել 17, Rue Damesme, Métro: Place d'Italie.*

ՍԱԿԱՐԱՆ

14 Հոկտեմբեր 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ստերլին,	L. St.	170	10
Տոլար,	Dollar	35	08
Մարք (ոսկի)	Mark	8	25
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	18	—
Թրք. ոսկի	» or	150	—
Մէճիտիէ	Médjidié	12	—
Լեվա 100 հատ	Léva	24	—
Տրախմի	» Drachme	40	50
Լիր	» » Lire	140	75
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	97	—
Ջուից.	» Frc. Suisse	678	20
Լէյ 100 հատ	Ley	18	50
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	169	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	4820	—
»	II »	2780	—
»	III »	2500	—
Ռումելի երկաղ.	Lots turcs	180	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ընդհանուր ժողով

Կիրակի 17 Հոկտ. ժամը 3ին, 5, rue de Londres։

Ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Ընդունել. ժամերը 3.30-5.30

(Բացի կիրակիէ)

Հասցէ: 18, Rue Lamblardie

Métro: Daumesnil

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներ ընկերակցութեամբ կը դարմանեն ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՔԻԹի, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ ՀիւանդութիւՆներ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ—10եւ 1,30—8

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ"

67, Rue Monsieur-le-Prince (

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, հ

մեղ եւ առատ կերակուրնե

Թապլը մ'օթի 4 ֆրանք

Ցասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնա

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՁԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մանաւանդ Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մէթոտ մը ունի մատենադարան գիրքերու։

Դիմել, — Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

Le Gérant: H. TEURNIER

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration (Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
Հեռաձայն՝ Nord 57 - 82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՐԴԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ
17
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
1926

17 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ թիւ 190 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՇԱԲԱԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԹՐՈՑՔԻ, ՋԻՆՈՎԻԷՎ ԵՒ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ ԸՄԲՈՍՏԱՑԱԾ ԸԼԼԱԼՈՎ, ԴԱՏԻ ԵՆԹԱՐԿՈՒԵՑԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՐՄԻՐՆԵՐՈՒՆ ԴԱՍՈՒՑՏՈՒԻՔԸ

Մոսկուայի թերթերէն քաղելով, այսօր ալ կը հրատարակենք շարք մը ուշագրաւ տեղեկութիւններ, պոլշեւիկներու ծոցին մէջ յուզուած վէճերուն առթիւ:

Որդը կը բանի հազար ուղղութեամբ, փխրուն ծաղրանկարի մը վերածելով հռչակաւոր «միասնականութիւնը»:

Կուսակցութեան կեդր. կոմիտէին քաղաքական բաժինը Հոկտ. 4ին դատապարտութեան վճիռ մը արձակեց Թրոցքիի, Զինովիէվի եւ Փիաթոքովի դէմ, «որոնք հրապարակ եկած են Մոսկուայի ժողովներուն մէջ, պառակտիչ քայլերով»: Այդ որոշումէն վերջն ալ, Հոկտ. 7ին, Զինովիէվ, որ անգամ է կեդր. կոմիտէին, նորէն բեմ ելաւ Լէնինկրատի մէջ, միեւնոյն պառակտիչ եւ վարկաբեկիչ արտայայտութիւններով: Քաղաքական Բիւրօն Զինովիէվի այս քայլը համարելով «առանձնապէս չարամիտ խախտում կուսակցութեան որոշումներու», Հոկտ. 8ին վճռեց արտակարգ ատեանի ներկայացնել «կուսակցութեան կեանքի տարրական հիմքերու անլուր խախտման այս հարցը»:

Վերջին լուրերու համաձայն, ամբաստանեալները դատի հանուած են արդէն, եւ կը սպասուի ծանր պատիժ:

Այս արտակարգ տնօրինութիւնները կը մատնեն ախտաւոր կացութիւն մը, որ կրնայ հիմնովին ցնցել ռուսական եւ հետեւաբար միջազգային կոմունայի գոյութիւնը: Տագնապը շատ աւելի խոր է քան կը պարզեն մեր ամփոփ տեղեկութիւնները: Պէտք է ուշադրութեամբ եւ համբերութեամբ կարդալ ռուս-պոլշեւիկեան օրկանները, անոնց «կուսակցական կեանքի» լայնատարած սիւնակները, հասկնալու համար ամբողջ տագնապը: Կեդր. կոմիտէի քաղաքականութեան դէմ գլուխ վերցուցած են նոյն այդ մարմինին անդամները, եւ համայնավար կուսակցութեան ամէնէն կարկառուն դէմքերը, ինչպէս են Թրոցքի եւ Զինովիէվ: Նախընթաց տագնապին առթիւ, կուսակցութեան 14րդ համագումարը որոշեց դադրեցնել ներքին վիճաբանութիւնները, «որոնք վտանգ կը սպառնան կուսակցութեան միասնականութեան»: Կարճ տեւեց այս որոշման ազդեցութիւնը: Ինչպէս անկէ առաջ գաղտնի ժողովներ տեղի ունեցած էին անտառներու մէջ, յայտնի դէմքերու կողմէ, որոնց մէկը դինուորական բարձր պաշտօնատար (Լաշեվիչ), այս անգամ ալ բազմաթիւ դաւադրական հաւաքումներ սարքուեցան առաջնորդութեամբ Թրոցքի եւ Զինովիէվի, սպառելով կեդր. կոմիտէին կարգապահական բոլոր միջոցները:

Աւելորդ է կրկնել թէ կոիւը կը դառնայ երկու տարբեր քաղաքականութեանց շուրջը: Ի հարկէ անձնական կիրքերն ու ազդեցութեան պայքարներն ալ իւղ կը լեցնեն կրակին վրայ: Որդի կեդր. կոմիտէն կը ճգնի ճամբայ մը գտնել երկու ծայրերուն միջեւ: Ի՛նչ խօսք որ աւելի շատ հակած է աջերուն կողմը եւ կը խորհի նոր զիջումներ ընել քաղքենի դասուն եւ առեւտրականներուն: Սեղանի վրայ կան շարք մը հրատապ ինդիրներ: Յայտնի խմբակ մը, առաջնորդութեամբ նախորդ գործավար Սոքոլնիքովի, կը պահանջէ չնչել արտաքին առեւտուրի պետական մենաշնորհը, որպէս զի դուռները քիչ մը լայն բացուին եւ ղրամ հոսի երկրին մէջ: Ուրիշ հոսանք մը կողմնակից է մինչեւ անդամ քաղաքացիական ազատութիւններու վերահաստատման: Այս հոսանքին մէջ տարբեր ալ կան որ կը պահանջեն վերցնել տարբեր կուսակցութեանց դէմ հաստատուած անաթէման, եւ դադրեցնել ռուսական ոսկիով արտասահմանի աշխատաւորութիւնը պառակտելու, կամ կեղծ «պոլշեւտարիատ» ստեղծելու եւ մնուցանելու քաղաքականութիւնը: Մէկ խօսքով, «Համաշխարհային յեղափոխութեան» տապանաքարը կը պատրաստեն: Անոնց դէմ ճակատ կազմած են հրէաձին Զինովիէվն ու ընկերները, եւ, կեդրոնական մարմինէն ներս յուսախտուր, կը փորձեն ըմբոստացնել շարքերը եւ առաջնորդել դէպի ուղղափառ լէնինականութիւն: Կեդր. կոմիտէն կը յայտարարէ թէ շարքերը գայրացած են այս պառակտիչներուն դէմ: Բայց ժողովներուն անցուդարձը բոլորովին ուրիշ բան կ'ըսէ եւ քուէարկուած հաւատարմական բանաձեւերը աւելի շատ հետեւանք են մասնաւոր թելադրութիւններու: Այդպէս կարելի է բացատրել նաեւ ժողովներու ընթացքին կատարուած խափանարար ցոյցերը, անոնց կարգին եւ Տիկին Զինովիէվի արտաքսումը՝ հրելով - հրմշտկելով:

Այս գրուբտուքին մէջ հետզհետէ կը շեշտուի նաեւ ցեղային կիրքը: Ակներեւ է խուլ պայքար մը՝ Հրեաներուն դէմ, ըլլան իսկ պոլշեւիկ: Ռուս կարմիրները, կամ առնուազն տեղացիները այլեւս չեն հանդուրժեր հրէական տարրին գերակշռութեան: Շատերու մէջ արթնցեր է ազգային ինքնապահպանութեան բնազդը, որ կրնայ այլապէս ծանր հանդամանք մը տալ այս ներքին պայքարին:

Շ.

375 ՖՐԱՆՔԸ ԵՒ ՈՒՐԻՇ ՀՈԳԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԲԱԺՆԻՆ ՏՆՕՐԷՆԸ, ՊԱՏԱՍԽԱՆԵԼՈՎ ՄԵՐ ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒՆ, ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ-ՆԵՐ ԿՈՒՏԱՑ ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ, ԵՒ ԱՆՑԱԳՐԻ ԵՒՆ· ՄԱՍԻՆ:

«Ցառաջ»ի յանձնարարութեան վրայ, տեսակցութիւն մը խնդրեցի ներքին նախարարութեան օտարականներու բաժնի տնօրէն Պ. Հարտըմանէն, կարգ մը հարցերու լուսաբանութեան համար: Պ. Տնօրէնը յօժարութեամբ ընդունելով, տուաւ պատասխաններ որոնք բաւական լոյս կը սփռեն կարգ մը կէտերու մասին: Գ.

1.— Օտար աշխատաւորները եւ մասնաւորապէս հայ բանուորները լուրջ մտահոգութեան մատնուած են ինքնութեան թուղթերու նոր տուրքին առթիւ.

— Մտահոգութեան ոչ եւ է պատճառ չկայ, որովհետեւ կառավարութեան բոլոր որոշումները արդարութեան եւ տրամաբանութեան վրայ հիմնուած են:

— Հայերը մտահոգութեան առանձին պատճառներ ունին, որովհետեւ աշխատաւորները մինակ չեն եկած, այլ միասին բերած են իրենց ընտանիքները, բոլոր գաղթելու ստիպուած ըլլալով: Ընտանիքներ կան, որոնք 3-4-5 հոգի են, մինչեւ իսկ 7 հոգի կը հաշուուին: Բանուոր մը ընդհանրապէս կը շահի 25էն 30 ֆրանք օրական: Հետեւաբար անկարելի է որ իւրաքանչիւր անդամ վճարէ 375 ֆրանք:

— Երբ կը հաստատուի թէ մէկը բանուոր է, կը վճարէ միայն 40 ֆրանք, ինչպէս եւ իր ընտանիքին բոլոր անդամները, պայմանաւ որ անոնք չափահաս եւ անկախ դիրքի տէր չըլլան: Ուրիշ խօսքով, այն անդամները որոնց ապրուստը բանուորին վրայ է, կը վճարեն նուազագոյն սակը:

— Օրէնքը կը նախատեսէ 40 ֆրանք միայն աշխատութեան պայմանագրութեամբ եկած գործաւորներու համար: Արդ, սակաւաթիւ են այդ պայմաններով Ֆրանսա հասած Հայեր: Մինչեւ 1924 ոչ եւ է արդելք չկար անոնց Ֆրանսա մտնելուն: Հետեւաբար 100ին 90ը եկած են խումբով եւ առանց պայմանագրութեան:

— Երբ կը հաստատեն թէ իրբեւ բանուոր կ'աշխատին, այդ դժուարութիւնները կը հարթուին: Կրնան նոյնիսկ Մարսիլիա հաստատուած տեղին վրայ կրնայ իր յարմար դատած եղանակով տնօրինել:

— Ե՞րբ կը հրատարակուի ստացական քաղաքացիութեան (Naturalisation) նոր օրէնքը:

— Խորհրդարանի առաջին գործերէն մէկը պիտի ըլլայ այդ:

— Ժրնեւի որոշումը ստացա՞ծ է վերջնական հանդամանք:

— Այո՛, եւ ամէն Հայ պէտք է ստանայ Նանսէնեան անցագիրը, պայմանաւ որ թրքահպատակ չըլլայ:

— Մասնաւոր դանդատներ ունի՞ք Հայերէն:

— Նպաստաւոր: Հայերու համար մասնաւոր նկատում մը չկայ: Բայց Հայերը եւ ինչպէս ամէն օտարներ, պէտք է գիտնան թէ հոս իրենց երկրին մէջ չեն, հետեւաբար պէտք է կէտ առ կէտ յարգեն մեր երկրին օրէնքները:

ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ ԿԸ ԳՈՐԾԵՆ...

Մոսկուայի կոմունիստական ժողովներուն մէջ ճառեր արտասանելէ եւ Կոմկուսի Կեդր. Կոմիտէի քաղաքականութիւնը քննադատելէ յետոյ՝ պոլշեւիկ ընդդիմադիր պետերը՝ Թրոցքի, Զինովիէվ, Փիաթաքով, Սմիլկա եւ բազմաթիւ ուրիշներ զացած են Լէնինկրատ, ուր կը շարունակեն բուռն պայքարը Սթալինի մեծամասնութեան դէմ: Ընդդիմադիրներու շարքերը օրէ օր կ'աւելնան: Վերոյիշեալներէն զատ անոնց հետ են Քամենեֆ, Ռատէք, Լէնինի կինը՝ Տիկ. Քրուպսկայա, Եւսօքիմով, Զորին, Ռաքովսկի, Զինովիէվի կինը՝ Տիկ. Լիպչինա:

*** *Լէնինկրատի գործարանի մը բջիջի ժողովին մէջ Զինովիէվի կինը փորձեց ճառ մը խօսիլ Կեդր. Կոմիտէին դէմ, բայց ներկաները արգիլեցին եւ դրկելով դուրս հանեցին:*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԿԱՐՄԻՐ ՎԱՐԻՉՆԵՐՈՒՆ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

Թրոցքի, Զինովիեվ եւն. դատի տակ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Թրոցքի, ազգային տնտեսութեան նախկին նախագահ փիաթաքով եւ հռչակաւոր Զինովիեվը Հոկտ. 15ին գաղտնի առեանի մը առջեւ հանուեցան, կրէմլինի մէջ, իբրեւ հերձուածող: Կը հաւաստուի թէ Սթալին պիտի խորտակէ ընդդիմադիրներուն ողնայարը, կուսակցութենէն արտաքսելով այս երեք վարիչները: Վրացի դիկտատորը կը սպասնայ ուրիշներ ալ արտաքսել, եթէ չդադրեցնեն կուսակցութիւնը պառակտելու փորձերը:

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Սթալին բանակցութիւններ սկսած է ելմտական նախորդ գործավար Սոքոլնիքոֆի հետ, որ պետն է արտաքին առեւտուրի մենաշնորհին չնչումը պահանջող զօրաւոր խմբակի մը: Հաւանական է որ իր պահանջներուն մէկ մասը ընդունուի եւ իր խմբակը, որուն մէջ են պետական սէնտիքաններու, թրըստներու եւ գործակցականներու շատ մը պետերը, միանայ ներկայ կառավարութեան:

«Փրավտա» դիտել կուտայ թէ մեծապէս ծաւալած է ապօրէն գրականութիւնը, ուժ տալով ընդդիմադիր հոսանքին: Ամէն քաղաքի մէջ հաստատուած է խիստ գրաքննութիւն, կ'ըսուի թէ ընդդիմադիրները գաղտնի տպարաններ ունին եւ անդադար կը գործեն: Շատ մը ձերբակալութիւններ կատարուած են ստորադաս պաշտօնեաներու մէջ եւ ներքին պայքարի պառակտումէն ի վեր, 60,800 կոմունիստներ վտարուած են կուսակցութենէն, իբրեւ Սթալինի քաղաքականութեան դէմ գործող: Մոսկուայի բանուորներուն մէջ տարածուած շրջաբերական մը կ'ըսէ թէ Սթալինի խմբակը կաշառուած է օտար դրամագլուխէն եւ թէ Թրոցքի եւ թէ միւսները կ'աշխատին դաւաճանութենէ փրկել կուսակցութիւնը:

Հայ յոտեա մը ձերբակալուած

Նօվօրոսիսկի մէջ ձերբակալուեցաւ յայտնի խառնակիչ լրտես Աշրաֆեանը, որ ծառայած է ցարական գաղտնի ոստիկանութեան մէջ եւ 1906 - 17 թուականներուն մատնած է բազմաթիւ հայ յեղափոխականներ: Աշրաֆեանի մատնութիւններուն զոհ գացած են նաեւ շատ մը Դաշնակցականներ Հիւսիսային Կովկասի շրջանին մէջ:

Առաքիրցիներու ներգաղթը

Սեբաստիայէն կը գրեն թէ Հոկտ. 2ին հոն հասած է Ուրաբկիրցիներու խումբ մը 140 չորիի կարաւանով մը եւ երեք օր ճնալէ վերջ մեկնած Սամսոն: Այր եւ կին թիւով 78 հոգի են անոնք, որոնց 72ը Սամսոն-Տրապիզոն գիծով Պաթում կ'երթան՝ Հայաստան անցնելու համար, իսկ վեցը՝ Պոլիս: Ուրաբկիրցիներու Հայրենակցական Միութիւնը 142 անձի Հայաստան մուտքի արտօնութիւնը առած է: Սակայն արտօնագիրները գաղթականներուն պիտի յանձնուին Տրապիզոնի մէջ, Ռուս հիւպատոսին կողմէ: Այս առաջին կարաւանով մեկնողները իրենց ծախքով կը ճամբորդեն, ճնացեալ 70ը նիւթական միջոցներ չունենալով պիտի սպասեն մինչեւ որ կարենան դրամ ճարել, որմէ վերջ նոյն գիծով Հայաստան պիտի երթան: Առաջին կարաւանով սեւնողները մանուսայագործ, երկաթագործ, և ատաղձագործ են:

Ներկայիս Ուրաբկիրի մէջ կան տակաւին 1800 Հայեր, մեծ մասամբ արհեստաւոր և առեւտրական: Բոլորն ալ իրենց կալուածներուն տիրացած են: Թուրք կառավարութիւնը փակած է Հայոց դպրոցը, անոր համար որ ուսուցիչները Թրքական վկայական չունէին, 350 երկսեռ փոքրիկները առանց դպրոցի մնացած եւ իրենց սորվածները մոռնալու դատապարտուած են: Բաց է եկեղեցին, կայ քահանայ մը: Դպրոցին փակումը շատ դէշ ազդած է եւ գլխաւոր պատճառն է Հայերու գաղթին: Եթէ Դպրոցը վերաբացուի, դժուար թէ մնացեալ 70 արձանագրուածները մեկնելու մասին խորհին: Հակառակ պարագային, բացի 70էն՝ գուցէ 700 ալ դէպի Պոլիս ճամբայ ելլէ:

Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ գաւառի հայութիւնը տնտեսականէն աւելի կրթական հոգերով է որ կը տառապի:

Սեբաստիան ալ առանց դպրոցի

Սեբաստիան նոյնպէս առանց դպրոցի մնացած է: Ջանքեր կ'ըլլան 70 հոգիի համար փոքր մանկապարտէզ մը բանալու. ամսական 160 ոսկի ծախք կը նախատեսուի, որուն 60ը տեղացիները պիտի կրնան հայթայթել, մնացածը Պատրիարքարանէն կը սպասեն: Այս վերջինը սակայն ո՛չ մէկ դումար կը յատկացնէ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊՈՍՏԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵՈՎ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է ՏԱՆ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ստորագրված պայմանագրի համաձայն՝ Արտասահմանյան վաճառքի հայտարարությունը տրվում է Պոստային հասցեով վաճառվում է տան

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
Հեռաձայն՝ Nord 57 - 82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
20
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
1926

20 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 191 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ ՍԿՍԱՆ ԴԱՏԵԼ "ԴԱՇՆԱԿ"ՆԵՐԸ, ԱՐԴԱՐԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԾԱՆՕԹ ՈՃԻՐԸ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ՏԱՐՈՒԲԵՐ

Յունահայ թերթերը կը գրեն թէ՝ կառավարութիւնը հրահանգ տուած է զանազան վայրեր՝ արձանագրել հայ գաղթականները, Ֆրանսա փոխադրելու համար:

Երեւութապէս բունադատում չկայ. բայց գործը այնպէս մը սարքուած է, որ մեր անգործ եւ անճար հայրենակիցները ուզեն-չուզեն պիտի քշուին հոսանքէն, գաղթի նոր կարաւաններ կազմելով: Եղած հարցումներու վրայ, յունական իշխանութիւնը կը յայտարարէ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան որոշումն է որ կը գործադրեն:

Նոր չէ այս խնդիրը: 1923էն ի վեր, Յունաստան ստիպողաբար կը պահանջէ հեռացնել հայ գաղթականները, հողի եւ փողի չգոյութեան առարկութիւններով: Նոյն տարին ինքն իր նախաձեռնութեամբ ուզեց նօսրացնել բազմութիւնը, անխնայ տեղէն հանելով եւ դէպի Ծովափ կամ Պելոպոնէսի ապառաժները քշելով հազարաւոր հայ գաղթականներ: Այս քաղաքականութիւնը շարունակուեցաւ երկար առեն. մեր տեղահան հայրենակիցները ցիրուցան եղան զանազան ուղղութեամբ. չորս հազար հոգի շնո՛րհ ստացան Հայաստան երթալու, իսկ անոր երեք-չորս անգամը անցաւ Ֆրանսա կամ ուրիշ երկիրներ, մինչեւ հարաւային Ամերիկա, իբրեւ հետեւանք ընդհանուր խուճապին եւ խառնիխուռն արտագաղթի մը: Յունաստանի հայութեան թիւը 68,000էն իջաւ 45,000ի, եւ հիմա շատ աւելի պակաս է: Բայց ամէն տարի, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովին մէջ, յունական պատուիրակը միշտ տեղանի վրայ կը դնէ այս խնդիրը, միեւնոյն պահանջներով: Աթէնքի կառավարութիւնը այնքան հետեւողական է, որ մինչեւ անգամ յանձն առաւ շոգենաւ տրամադրել, գաղթականները Հայաստան փոխադրելու համար: Բայց երեւան հազար ձեւակերպութիւն ունի, միայն հազար հոգի ներս առնելու համար, այն ալ վեց ամիսէն մինչեւ մէկ տարի քաշքշելով:

Եւ ահա նորէն դիմեր են Ազգերու Դաշնակցութեան, որպէս զի ճար մը գտնէ: Իսկ յիսուն պետութեանց այդ բաբելոնը ուրիշ ճար չի գիտեր, եթէ ոչ գործը յանձնել իր Աշխատանքի Գրասենեակին, որ, խնդրանքի եւ մատուցումի օրէնքով, աշխատաւոր բազուկներ կը հայթայթէ միջազգային շուկաներուն: Այս հիման վրայ, «գործակալութիւնը» ճիւղեր բացած է բոլոր այն երկիրներուն մէջ ուր աշխատանքի միս կը փնտռեն: Իր ամէնէն բանուկ շուկան՝ հարաւային Ամերիկան է, — Պրազիլիա, Արժանթին, Ուրուկուէյ եւլն.: Խորապէս խոցոտուած գաղթականները աւելի չդառնացնելու համար, կը բարեհաճին հարցարաններ բաժնել, կը փորձեն հասկնալ թէ ո՛ւր կ'ուզէ երթալ անտէր տարագիրը: Ի հարկէ առարկութիւն չկայ Հայաստանի համար. բայց որովհետեւ Ազգերու Դաշնակցութեան վարիչները շատ աւելի լաւ գիտեն Հայաստանի պայմանները, գաղթականին կը մնայ ընտրել օտար երկիրներէն մէկն ու մէկը:

Այս հիման վրայ հարցարան մըն ալ բաժնուեցաւ Պուլկարիոյ մէջ, որ նոյնքան անձկութեամբ կ'ուզէ հայ գաղթականներուն հեռացումը: Առանց ատոր ալ, վերջերս օրէնք մը հրատարակուեցաւ, որուն հետեւանքով օտարները հացէ կը զրկուին: Եւ արդէն գաղթի կարաւանները կազմուած են զանազան քաղաքներու մէջ: Միայն Սֆարա Զակօրայէն մէկ շաբթուան մէջ 30—40 հոգի ճամբայ ելած են դէպի Ֆրանսա:

Իսկ Յունաստանի մէջ եղած կարգադրութիւնը ուշագրաւ է անով որ, դեռ վերջերս յոյսեր կային նոր կարաւաններ դրկելու Հայաստան, եւ հազար հոգի ալ արձանագրուած էին, սովորական խեղկատակութիւններով: Ուրեմն յունական կառավարութիւնն իսկ ձանձրացած է այդ մնամէջ հաւաստիքներէն, եւ կ'ուզէ ուրիշ միջոցներով հասնիլ իր նպատակին, Ազգերու Դաշնակցութեան ձեռքով ցրուել հայ գաղթականները:

Այս կացութեան առջեւ, շատ հասկնալի է յունահայ գաղութին մէջ ծագած յուզումը: Իսկ ինչ որ անիմանալի կը մնայ, Երեւանի վարիչներուն բռնած ընթացքն է: Օրն ի բուն երդումնատուր ըլլալ հայ աշխատաւորութեան անունով, աչ ու ձախ նիզակ ճօճել եւ «թշնամի»ներ երեւակայել ճամբուն վրայ, Հայաստանի թշուառ գիւղացիներէն կոպէկներ հաւաքել Անգլիոյ հանքագործներուն գործադուլը իրախուսելու համար, եւ սառնօրէն դիտել անհող, անտուն, իսկապէս «պրոլետար» բազմութեան մը անվերջ տառապանքը,— առաքինութիւն մըն է որ ապահովաբար զարմանք պիտի պատճառէ նոյն ինքն պոլշեւիկներուն:

Եւ այս գիծը կը տեւէ Փոքր Ասիոյ աղէտէն ի վեր, երբ յուճապահար բազմութիւն մըն ալ Պաթում ապաստանեցաւ, ինչ ճամբէն ետ դառնալու համար: Ոչ մէկ տագնապիատեն, Յունաստան, Սուրիա կամ այլուր, մենք չլսեցինք տաք խօսք Երեւանէն: Բայց իմացանք անոր ի խորոց սրտի մաղթանքը՝ եղբայրական Թուրքիոյ սահմաններուն ապահովութեան համար, ուրիշ հարստահարուած ժողովուրդի մը, Քիւրտերու տարագրման գնով:

Շ.

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏԸ,,

Երեւանէն Հոկտ. 9 թուականով կը հեռագրեն Մոսկուայի «Իզվեստիա» թերթին.—

— «*Երէկ Հայաստանի Գերագոյն Դատարանը սկսաւ քննել, Դաշնակներու կատարած ահաբեկչական սպանութիւնը գիւղական խորհրդային գործօն աշխատաւոր եւ հանրային գործիչ Ընկ. Խուշոյեանի, որ Արագածի շրջանի Ներքին-Ազճաղալա գիւղի մէջ խորհուրդի քարտուղար, փոխադարձ օգնութեան կոմիտէի նախագահ եւ գիւղական ուսուցիչ էր:*

Ամբաստանութեան տակ առնուած են տասը հոգի, Ստեփանոսեան, Սէնոյեան, Ստեփանեան, Պետոյեան, Ջահրատեան, Մանուկեան, Մկրտիչեան, Ղազարեան, Խաչատրեան եւ Յակոբեան: Ոճրի տասնըմէկերորդ մասնակից Մովսէսեանը փախած է: Առնք ամէնքը կը մեղադրուին որ նախօրօք համաձայնութեամբ սպանած են խորհրդ. իշխանութեան ներկայացուցիչ մը, բացի այդ Ստեփանեան եւ Սէնոյեան կը մեղադրուին հակայեղափոխական դրականութիւն տարածելու եւ «Դաշնակցութիւն» արգիլուած կուսակցութեան պատկանելու ամբաստանութեամբ:

Փետրուար 18ի անյաջող արկածախնդրութենէն ետքը դատնալով գաղտնի, Դաշնակցութեան անդամները վաստօրէն չէին խզած իրենց կապերը Պարսկաստան գտնուող Դաշնակցական կ. կ.ի հետ, կը շարունակէին իրենց աշխատանքը Հայաստանի մէջ, համաձայն Կեդր. Կոմիտէի հրահանգներուն, կը համախմբէին իրենց շուրջը նոր ուժեր, կը կազմակերպէին գաղտնի բջիջներ:

1923ի գարնան, Դաշնակցական Կեդր. Կոմիտէի անդամ Սահակ Ստեփաննոսեանը առաջարկեց Սէնոյեանին վերականգնել Դաշնակցութեան կազմակերպութիւնը: Սէնոյեանը, որ հին կուսակցական անդամ էր, այդ առաջարկութիւնը ընդունեց եւ 1925ի գարնան ստեղծեց գաղտնի կազմակերպութիւն մը Արագածի շրջանին մէջ: Իսկ ինքը Ստեփաննոսեանը կանգնեցաւ Էջմիածնի կազմակերպութեան գլուխը, որուն ենթակայ էր եւ Արագածի կազմակերպութիւնը: Արագածի կազմակերպութեան անդամները կը շրջէին գիւղերը, կը հաւաքէին անդամներ Դաշնակցական երիտասարդական միութեան մէջ: 1924 Օգոստոսի վրացական արկածախնդրութեան օրերուն դաշնակցական կազմակերպութիւնը ցոյց տուաւ ուժեղ հակախորհրդային գործունէութիւն՝ տարածելով սուտ ու նպատակաւոր լուրեր:

Դաշնակներու գործունէութեան կը հակադրէր Խուշոյեանը: Դաշնակներն ու համակիրները փորձեցին մէջտեղէն վերցնել Խուշոյեանը՝ մեղադրելով զայն այլեւայլ յանցանքներով եւ նպատակ ունենալով տեղը դնել Սէնոյեանը: Դաշնակներուն օգնեց Ներքին-Ազճաղալա գիւղի խորհուրդի նախագահ Մկրտիչեանը, որ սերտ յարաբերութեան մէջ էր Դաշնակներու հետ:

Սակայն, Խուշոյեանի գործունէութեան կրկնակի քննութիւնը վերջացաւ կատարեալ արդարացումով, որմէ ետքը Խուշոյեանը դարձաւ ա'լ աւելի վճռական, Դաշնակներու դէմ ձեռք առած միջոցներով: Այն ժամանակ Դաշնակները որոշեցին սպաննել Խուշոյեանը: Ստեփաննոսեանը յանուն Դաշնակցութեան Կեդր. Կոմիտէի առաջարկեց Սէնոյեանին կազմակերպել ահաբեկում: Ստեփանեանի մշակած ծրագրին համաձայն, 1925 Յուլիս 25ին սպանութիւնը կը կատարեն Ստեփանեանը, Յակոբեանը եւ գատարանի ձեռքէն խուսափած Մովսէսեանը:

Նախնական քննութեան փաստերը կուտան եւ Դաշնակներու ահաբեկչական գործունէութեան մասին ուրիշ նիւթ: Ասպէս, Խուշոյեանի սպանութենէն շատ առաջ, տակաւին 1921ի աշունը, ահաբեկութիւն պատրաստուած է նախկին ականաւոր Դաշնակցական գործիչ Քիւրտ Ղազօի դէմ: Քիւրտ Ղազօն ծածուկ կերպով եկած է Պարսկաստանէն՝ յանձնարարութիւն ունենալով Կեդր. Կոմիտէին յանձնել 3,500 ըբ. Դաշնակցական յարաճուն կազմակերպութեան պէտքերուն համար: Սակայն, Քիւրտ Ղազօն, ապրելով Հայաստանի մէջ եւ համոզուելով, ինչպէս ինքը ցոյց տուաւ, որ Դաշնակները Պարսկաստանի մէջ զրպարտութիւններ կը տարածեն խորհրդային իշխանութեան դէմ, մերժից վերադառնալ Պարսկաստան եւ կատարել իր վրայ դրուած պարտականութիւնը: Այն առեն Դաշն. Կեդր. Կոմիտէն որոշեց ահաբեկել Քիւրտ Ղազօն: Ինչպէս Խուշոյեանի գործը, Քիւրտ Ղազօի ահաբեկումն ալ կազմակերպուեցաւ Դաշն. Կեդր. Կոմիտէի անդամ Ստեփաննոսեանի ձեռքով, բայց մահափորձը վրիպեցաւ:

Սէնոյեան, Ստեփանեան եւ Յակոբեան, նախնական քննութեան առեն, ընդունեցին, որ յանցաւոր են իբրեւ ահաբեկչական սպանութիւն կատարողներ, իսկ Ստեփաննոսեանը ընդունեց, որ ինքը կազմակերպած է Դաշն. գաղտնի բջիջներ, յայտնելով միաժամանակ, որ ահաբեկութեան նախաձեռնութիւնը իրմէ չի բխիր: Սակայն, դատավարութեան առաջին օրն իսկ հարցաքննուած Սէնոյեանը հաստատեց, որ Ստեփաննոսեանը յանուն Դաշն. Կեդր. Կոմիտէի առաջարկեց իրեն սպաննել Խուշոյեանը եւ որ Ստեփաննոսեանը ինքը յանձնեց Սէնոյեանին մաուզէր ատրճանակ եւ փամփուշտներ: Նախնական քննութեան առեն տրուած ցուցմունքներուն մէջ, որոնք յայտնուեցան դատարանին կողմէ, Սէնոյեանը կը յայտարարէր, թէ Ստեփաննոսեանը նոյնիսկ սպառնացած է սպաննել զինքը, եթէ մերժէ կատարել ահաբեկումը:

Դատարանը առաջին նիստին մէջ ամբողջապէս զբաղեցաւ ամբաստանագրի ընթերցանութեամբ, իսկ երկրորդին՝ Սէնոյեանի հարցաքննութեամբ:

ԽՄԲ.— Այս մասին պիտի անդրադառնանք առանձին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ
ՊԻՏԻ ՅԱՐՁԱԿԻ՞Ն ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎՐԱՅ

Մեր վերջին թիւով գրեցինք թէ Թուրքերը դարձեալ իրար անցած են Իտալիոյ յարձակողական ծրագրէն:

Իտալիոյ կիսապաշտօն գործակալութիւնը՝ Սթէֆանի՝ զեկոյցի մը մէջ կը հերքէ այս լուրերը եւ կ'ըսէ թէ Թուրքիոյ և Իտալիոյ միջեւ յարաբերութիւնները խիստ մտերմական են:

Այս առթիւ «Ֆօթիտիէն» կը գրէ.—

Պ. Մուսօլինի երբեք միտքէն չէ անցուցած գրաւել Իզմիրը կամ Ատալիան, նոյն իսկ անցած տարի, երբ քիչ մնաց Մուսուլի խնդրին առթիւ պատերազմ պիտի ծագէր Անգլիոյ և Էնկիւրիի կառավարութեան միջեւ: Թուրքիա ֆաշիստ Իտալիայէն աւելի հաւատարիմ բարեկամ չունի:

Զենք կարծեր որ այս ձեւական հերքումը մեծ ազդեցութիւն գործէ Թուրքիոյ մէջ, նոյն իսկ Թուրքիայէն դուրս: Ան որ շատ ապացուցանել կ'ուզէ բան մը չապացուցաներ: Ֆաշիստ մամուլը չէ դադրած կրկնելէ որ Իտալիա պէտք ունի — հետեւաբար եւ իրաւունք — հողեր ստանալու, հոն տեղաւորելու համար իր զաւակները, որոնք մեծ թիւ մը կը կազմեն և չեն կրնար պարփակուիլ իտալական թերակղզիին մէջ: Ի՞նչ հողեր են ատոնք:

Իրաւ է թէ ֆաշիզմը յաջորդաբար իր ակնարկները ուղղեց զանազան ուղղութեամբ. օրինակ՝ Ալպանիա, Թունիզ, Թուրքիա եւ Հայաստան: Սակայն ալպանական լեռնաշղթաները երբեք պիտի չկրնան մնուցանել կարեւոր բնակչութիւն մը: Հիւս. Ափրիկէի մէջ Իտալիոյ դիմացը պիտի ցցուին Ֆրանսա, նոյն իսկ Անգլիա: Գալով Հայաստանի, Մուսօլինի դեռ բաւական պիտի վարանի գրաւելու համար 3-4000 մեդր բարձրութեամբ լեռներէ բաղկացած այդ շրջանը, ուր 10 միլիոններոց ռազմասէր ցեղ մը կ'ապրի:

Բաղդատաբար, Փոքր Ասիոյ մէջ ըլլալիք պատերազմի մը դժուարութիւնները աւելի քիչ կը թուին իտալացի սպայակոյտներուն, եւ ընդհակառակն օգուտները աւելի մեծ: Միայն թէ Թուրքերուն դէմ պատերազմի մը ձեռնարկելու համար, ֆաշիզմին անհրաժեշտ է «միջազգային լաւ մթնոլորտ» մը եւ պատրուակ մը:

Տարի մը առաջ, երբ Մուսթաֆա Քէմալ կ'ըմբոստանար Մուսուլի մասին Ազգերու Դաշնակցութեան վճիռին դէմ, վայրկեանը մասնաւորաբար նպաստաւոր էր: Ազգերու Դաշնակցութիւնը ո՛չ միայն չպիտի միջամտէր, այլ Իտալիա գործած պիտի ըլլար իբրեւ ժիրնեւի ըմբիշը: Իտալական այս սպառնալիքներէն օգուտ քաղեց Անգլիա՝ Թուրքերուն հետ համաձայնելով:

Իտալիոյ դիկտատորը երբեք ա'յքան նպաստաւոր առիթ չպիտի գտնէ: Եւ սակայն անիկա չի յուսահատիր: Խիստ ազդայնամոլ Թուրքերուն կը մնայ իրենց անխոհեմութեամբ չի հայթայթել այն պատրուակը, զոր ֆաշիզմը այնքան բացայայտ կերպով կը փնտռէ:

*** Միւս կողմէ «Գաւն»ի Պոլսոյ Թղթակիցը խօսելով փանկալօսի այն յայտարարութեանց վրայ թէ ինքը ծրագրած էր գրաւել Թրակիան Օգոստոս 25ին, եթէ իշխանութեան գլուխ մնացած ըլլար, կը գրէ.—

Հակառակ հեղլէն եւ սերպ կառավարութեանց պաշտօնական հերքումներուն, Թուրք հանրային կար՝իքը շատ ազդուած է այս միջադէպէն եւ երկրին ամէնէն մեծ օրկանները խմբագրականներ նուիրեցին այս խնդրոյն: Կարգ մը կասկածներ յայտնուեցան: Պոլսոյ եւ Էնկիւրիի կարգ մը շրջանակներուն մէջ մտահոգութիւն կը տիրէ: Ցայտնի է արդէն որ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ բոլոր դժուարութիւնները չեն հարթուած դեռ: Երկու երկիրներուն մէջ ալ մաս մը բնակիչներ կը գտնուին թէ մնասներ կրած են այն երկրին մէջ, ուսկից դուրս հանուեցան: Միւս կողմէ փոխանակեալներու գոյքին վերաբերեալ ելմտական խնդիրները դեռ չեն կարգադրուած: 1925ին Էնկիւրիի մէջ կնքուած համաձայնութիւն մը տակաւին չէ գործադրուած: Վերջերս Աթէնքի մէջ Փանկալօսի կառավարութեան կողմէ, ստորագրուած ուրիշ համաձայնութիւն մը հաւանաբար չպիտի վաւերացուի իր յաջորդին կողմէ: Այնպէս որ երկու երկիրներուն յարաբերութեանց մէջեւ որոշ անվստահութիւն կը տիրէ: Գալով պատերազմին, Թուրք շրջանակները, որոնց կարծիքը հարցուցինք, կը կարծեն թէ Յունաստան ներկայիս եթէ պատերազմի ձեռնարկէ, ո՛չ մէկ յոյս ունի յաջողութեան: Երկու երկիրները բաժնող սահմանները ապագինուած են Լոզանի դաշնագրով: Եւ Յունաստանի համար ոեւէ յարձակողական ամենամեծ դժուարութիւնը կը ներկայացնէ այն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆ
ՖՐԱՆՍԱ ԿԸ ՓՈԽԱԴՐԻ

Սելանիկի մէջ արձանագր-
թիւններ կատարել սկսած են,
գաղթականները Ֆրանսա վե-
դրելու համար։ Այս ա-
«Ազիք»ի խմբագիրը տես-
թիւն մը ունեցած է Ֆր-
կուսակալութեան գաղթակ-
րու բաժնի անօրէնին հետ
տեւեալ յայտարարութիւ-
րած է.

— Նահանգապետը հրա-
յած է արձանագրել քաղաք
կայաններու այն բոլոր գ-
կանները, որոնք կ'ուզեն Ֆ-
երթալ։

Ստացուած հրահանգին
կ'ըսուի թէ, գաղթականներ
խաղրութիւնը կարգադրու-
Ազգերու Դաշնակցութեան կ
որ հեղինէն կառավարութիւնն
դած է փոխադրութեան գ
կաններու թիւը, արհեստը և
մը ուրիշ մանրամասնութիւ
Անկախ որ միջազգայ
մարմինն է որ պիտի հոգ
խաղրութեան միջոցները, և
վայրը, ուր գաղթականները
պետդուին։

— Որոշապէս ըսուած չ
ուր պիտի փոխադրուին։

— Այո՛, ըսուած է թէ,
սա համաձայնած է Ազ
Դաշնակցութեան հետ, գ
կանները իր հողին վրայ գ
լու համար։ Անկախ որ ար
գրութիւնները տեղի կ'ու
Ֆրանսա ղրկուելու համար։

— Պարտաւորի՞չ է ար
գրութիւնը։

— Ո՛չ, պարտաւորիչ չէ,
կը կարծեմ որ, անգործ
տուն հայ գաղթականները
է օգտուին այս առիթէն և
տատուին տեղ մը, ուր գոր
պիտի կրնան ապահովել։ Ա
խաղրութիւնը աւելի նպաս
պիտի ըլլայ անշուշտ գ
կաններուն համար, որովհ
շարունակելով հոս մնալ,
թշուառութիւնը աւելի պիտ
տուի։ Գիտէք արդէն, որ ց
տան, ի վիճակի չէ այլեւս
գաղթականութեան հոգա
թիւնը ստանձնելու, եւ գ
միւս կողմէն նաեւ, թէ գ
կանները ի՛նչ թշուառ վիճա
ենթարկուած են։

— Արձանագրութիւնն
այն գայթակղութիւննե
պիտի ըլլան։

— Ո՛չ. ո եւ է հայ գ
կան, ուր որ ալ ըլլայ, ազա
ձանագրուելու։ Եւ շատ լա
լայ, եթէ ձեր ազգ. մարմ
ալ մասնաւոր ցանկ մը
արձանագրութեանց համա
յետոյ այդ ցանկերը մեզի
կայացնեն։ Արձանագրութի
լրանալէն յետոյ, ցանկերը
ղրկուին Աթէնք, նախարարո
որ իր կարգին, զանոնք
յանձնէ Ազգերու Դաշնա
թեան ներկայացուցչին։ Ո
դրութեան արագօրէն գլուխ
ուիլը կախում ունի արձան
թեանց աւարտումէն։ Ասոր
մար ալ պիտի աշխատինք
ժամանակէն աւարտել արձ
գրութիւնները։

Իսկ Աթէնքէն կը գրեն.

Երրորդ անգամ ըլլալով
տիկանութիւնը Բարաթիի
թայի գաղթականներուն
ուցած է եւ յայտնած է որ

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ ԳԻԾԸ
ՓՈՔՐԱԳՈՅՆ ՁԱՐԻՔՆ Է

Մեր բանուորներուն մեծ մա-
սը իրենց հրատարակութիւններով
(«Ցառաջ») եւ տպաւորութիւն-
ներով ըսել կ'ուզեն թէ Ընտրին.
C. G. T. U. (Համաձնավար) եւ C.
G. T. (ընկերվարական) կոչուած
են աւելի իրար հալածելու, քան
գործատուի շահը պաշտպանելու։

Երկրորդ, գործատէրը իր կող-
քին ունենալով կառավարութեան
քաջալերութիւնը, կրնայ իր մէկ
վարկեանի դայրոյթի գնով անօթի
ձգել օտար բանուորը։ Եւ սէնտի-
քաները որոնց կը պատկանի են-
թական, ձեռք չեն կարկառեր
երբեք։

Երրորդ, Ֆրանսացի բանուորը
գիտակից չէ ու նոյնիսկ շատ ա-
պիկար է իր շահը պաշտպանելու
խնդրին շուրջ։ Ան աւելի տգէտ է
քան Իտալացին, Սպանիացին, Լեհը
կամ նոյնիսկ հայ բանուորը։

Չորրորդ, Ֆրանսացի բանուորը
շատ ազգայնամոլ է, ինչ վարդա-
պետութիւն ալ դաւանի, դարձեալ
օր մը եթէ գուտ ազգայնական
սէնտիքա մը կազմուի որուն
միակ նպատակը ըլլայ «խաչա-
կրութիւն օտարականներու դէմ»
բոլորն ալ կը միանան, եթէ նոյն
իսկ բոլոր բանուորական գործերու
մէջ օտարը իրենց թեւ ու թի-
կունք հանդիսանայ։ Սա ենթա-
դրութիւն չէ, այլ իրական փաս-
տերէ բխած եզրակացութիւն.
օրինակ, ասկէ ճիշտ մէկ տարի
առաջ 1925 Հոկտ. 12ին բանու-
բական սէնտիքաները 24 ժամուայ
գործադուլ յայտարարեցին Սու-
բրիոյ եւ Մարօքի պատերազմնե-
րուն դէմ բողոքելու համար։ Ա-
նոնց մէկ-երկուքը ափ առին
«Ցառաջ»ի խմբագրատունը դա-
ման մը խնդրելու համար, իսկ ու-
րիշներ պատմեցին թէ ինչպէս կը
ծիծաղէին Ֆրանսացիները, երբ
օտարները գրասենեակ հրաւիր-
ուեցան հաշիւները փակելու հա-
մար։

Ուրիշներ ալ —սէնտիքայի
անդամ— կ'ըսեն թէ երբ գոր-
ծադուլի առեն կ'երթաս Արհես-
տակցական Միութեան գրասեն-
եակը, քեղ հասցէ մը կուտան ու
կրկնապէս կը յանձնարարեն,
«Ըլլայ որ ըսես թէ սէնտիքան
ղրկած է։»

Կը հետեւի թէ, ընդունելով
հանդերձ ընկերվարութեան բա-
րիքները, ներկայ պայմաններուն
մէջ չենք կրնար այս վշտահար
եւ յոգնած ժողովուրդը մղել յոր-
ձանքին մէջ։ Ան ունի շատ մը
ներքին, ազգային հոգը, հայրե-
նիքի կարօտ, միշտ տոգորուն՝
մօտալուտ բարեփոխման յոյսե-
րով. Թողունք որ իր շահուն հա-
մաձայն շարժի։ Հայ բանուորը իր
առողջ տրամաբանութեամբ ա-

Համագործակցութեամբ քա-
նի մը խոշոր ձեռնարկներ հնա-
րաւոր է հոս Փարիզի մէջ, եւ փա-
րիզեն դուրս ներքին գաւառները։
Այս ճանապարհով մենք կրնանք
առաջքն առնել շատ մը անա-
խորժ երեւոյթներու։ Հիմնականը
կայ, մեր ժամ դրամագլուխ եւ
աշխատող ձեռքեր չեն պակսիր,
կը մնայ նախաձեռնութեան ոգին։

Ընդուշտ աւելի ձեռնհասներ
ալ պիտի ուղեն արտայայտուիլ։

ՄԱՀԱԿ ՏԵՐ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ւելի դիւրաւ կը գտնէ իր ճամ-
բան, քան փիլիսոփայ մը։

Ահա նոր փաստ մը,— որ-
քան կրցայ ստուգել Ընտ անա-
գործութեան հետեւանքով որո-
շած է արձակել 7-8000 բանուո-
ներ. պիտի քննուին բոլոր տոմար-
ները, եւ առաջին առթիւ պիտի
արձակուին կասկածելիներն ու
գրգռիչները։ Ո՞վ կրնայ պնդել
թէ օտար բանուորը չպիտի շահի
իր կրաւորականութեան շնորհիւ։

Ու վերջապէս, ի՞նչ շօշափելի
փաստ պիտի մղեն մեր բանուո-
ները նետուելու համար սէնտի-
քաներու պայքարին մէջ։ Ո՞վ
կ'երաշխաւորէ թէ գործն մաս-
նակցութեամբ չպիտի վնասուին։
Բայց ամէն ոք կը վկայէ որ չէ-
զոքութեամբ գոնէ չենք վնաս-
ուիր։

Կը հետեւի թէ, պրիւքսէլի
դիծը փոքրագոյն չարիքն է։

* *

Ուրիշ պարագայ մը։ Հայը
այն տունն պայքարի մէջ կը
մտնէ, երբ ինքզինքը յաւիտե-
նական բանուոր ղգայ։

Գործնական փաստերով խօ-
սինք։

Ես գաւառներու մէջ ունիմ
թէ՛ ֆրանսացի եւ թէ հայ բա-
րեկամներ։ Իւրաքանչիւր տարուայ
արձակուրդիս երբ այդ կողմերը
այցելեմ, կը տեսնեմ հին հայ
բարեկամներ որ Թողած են գոր-
ծարանը ու առեւտուրով կը զբա-
ղին, ուրիշներ կը մտածեն գիշեր
գրեկ, ու իրենց մօտաւոր յաջո-
ղութեան մասին ապահով են։ Իսկ
ի՞նչ կը մտածեն Ֆրանսացի բա-
րեկամներս։ — Ցառաջիկայ տարի
քիչ մը ղրամ խնայել ու փոխա-
նակ հանրակառքով գործի եր-
թալու, հնծելանիւով երթալ։
Երկրորդ տարուան համար կը
մտածեն հնծելանիւը ծախել ու
մօթէօ մը առնել։ Իսկ իրենց
ամբողջական իդէալը իրագործուած
կ'ըլլայ, եթէ օր մը գործարա-
նին տէրը կամ տնօրէնը ժպտելով
իրեն մօտենայ ու ըսէ, —Մար-
սէլ, կամ Ժաք, այսօրուընէ
սկսեալ ...դդ «էքիփ»ին պետը
պիտի ըլլաս։

Ահա Հանգիստ, անհոգ, եւ իր
սեփական երկրին մէջ ոտքը ու-
զածին չափ երկարող Ֆրանսացիին
իդէալը, ու տառապած, հարստա-
հարուած պանդուխտ Հայուն
մտածումը։ Ցաւերնրութիւնը ու-
շագրաւ է։

Հայ գաղթականը Ֆրանսայի
մէջ եւ գրեթէ բոլոր գաղութնե-
րու մէջ ինքզինքը կը կարծէ ա-
կամայ արձակուրդի մը առթիւ
առժամեայ բանուոր։ Ան հոս դա-
սակարգային պայքարի ասպա-
րէզը չի նետուիր վճռականօրէն,
որովհետեւ առաջին առթիւ կը
մտածէ իր երկիրը դառնալ լաւա-
գոյն պայմաններով։ Եթէ այդ
յոյսը կտրի եւ վհատի տես-
նելով որ մեր երկրի դուռներուն
բանալիները պահ դրուած են
Մոսկուայի Թանգարանը— կը
սկսի շինարարական աշխատանքի,
ու քանի մը տարի վերջը, Ընտ
կապոյտ հագուստներով բանուորը
կը տեսնես փոքր առեւտրական
մը որ կ'անիծէ գործարանին ծուխն
ու ծխանը, դուռն ու սեմը,
մեքենան եւն։ Արդ ընդհան-
րապէս կա՛մ առեւտրական են,
կամ հողի, հունձքի, արտի, կալի,
կաթի, մածունի, գալի եւ խնոցիի
բանուոր։

Գ. ԱՒԵՏ-ՊԵՐՃ

ԻՆՉՈ՛Ւ ՉԿԱԶՄԵՆՔ
ԳՈՐԾԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամէն մէկ օրուան հետ կը
կրկնապատկուին մեր տարտղնած
հայրենակիցներու պահանջները
բոլոր գաղութներու մէջ։ Բայց
ոչքան կը կրկնապատկուին կարծես
այնչափ ալ կը թմրի մեր ին-
նապաշտպանութիւնը։ Ալլապէս
ականատես կամ ականջալուր չեմ-
տի ըլլայինք այն սրտաճաշուկ
պատմութիւններուն, որոնցմով
լիքն է մեր յուշագրութիւնը։

Այս տեսակէտէն ուշագրաւ
է մեր ցիրուցան օրբերու պատ-
մութիւնը զոր վերջերս արծարծեց
«Ցառաջ»։ Նետուած կեանքի
յորձանքին մէջ, այդ սերունդը
թափառական է եւ անղէկ։ Եւ
հետեւաբար կը մոլորի անճանօթ
ալիքներու մէջ, ամէն մէկը իր
բախտին ձգուած։ Չնայաւոր չէ՞ր
փրկել այս վտանգուած սերունդը։
Չէ՞ որ ասոնք մէկ մէկ օջախի
վերջին ճրագներն են։ Ի հարկէ
փրկութեան միջոցներ չեն պակ-
սիր, եթէ մեր ազգային մար-
միններն կամ անհատները, այս
գործը «շինարարական» կամ
«ազգասիրական» գործ համարեն։

«Ցառաջ» իր 179րդ թիւին
մէջ, իր օրուայ կարգախօսով կը
շեշտէր թէ «անհրաժեշտ է հայ-
կական արհեստանոց – օթեւան մը
բանալ Փարիզի մէջ»։ Այս առա-
ջարկը, թէեւ ցանկալի, բայց ի-
րագործելի չէ, պարզ այն պատ-
ճառով, որ այդ երանելի մար-
միններն իրենց «ընկալեալ սովո-
րութիւն»ներէն անդին ոչ մէկ
նոր միջոց կ'ուզեն իւրացնել։

Իմ կարծիքով, աւելի գործ-
նական պիտի ըլլար Գործակցական
Միութիւններ (քօօփէրաթիվ)
ստեղծել գաղութներու մէջ։

Փորձը ցոյց է տուած, որ
անհնար է բարեգործութիւնով
մեղմել կամ չէզոքացնել որեւէ
չարիք։

Ատկէ զատ, մեր մէջ շատ մը
մարմիններ ծնունդ են եղած պա-
տահական պահանջներու։ Մեր
ժողովուրդի այս կամ այն դըժ-
բախտութիւնը հիմ ղրած է այս
կամ այն մարմնի գոյութեան։
1896ի կոտորածը եւ անոր հետ
ծագած ընդհանուր սովը, Սասնոյ
ապստամբութիւնը եւ անոր պատ-
ճառած աղէտները, Մեծ պատե-
րազմի հետեւանքով ստեղծուած
մեր կացութիւնը աւելի բախտա-
ւոր շրջաններու մէջ երեւան են
բերած անմիջական օգնութեան
հասնող կազմակերպութիւններ։
Իսկ այս բոլոր կազմակերպու-
թիւնները բուսած են զուտ «ո-
ղորմութեան» գետնի վրայ, որ
երբեք հիմնաւոր չէ եղած եւ
չի կրնար ալ ըլլալ։

Մինչդեռ կարելի էր ողորմու-
թեան ձեւին տեղ ընդունիլ գոր-
ծակցութեան առողջ եւ արդիւնա-
ւոր սկզբունքը։

Այդպիսի դրութիւն մը ոչ
միայն կրնայ մեղմել շատ մը
չարիքներ, այլեւ հնարաւորու-
թիւն կուտայ մեր անտէր բազ-
մաթիւ հայրենակիցներու հա-
մար տեւական գործ հայթայթել
եւ նիւթական ապահովութիւններ
ստեղծել։

Կեանքի պայքարին մէջ մեր
հայրենակիցներուն տոկունու-
թիւնը այնպիսի արժէք մ'ըն է,
որ եթէ ճարտարօրէն ղեկավարուի
կրնայ հրաշքներ գործել։

Սեփական գործ ստեղծելու
ձիգը, որ այսօր կը տեսնուի մեր
շրջ կողմը, ո՛րքան աւելի արդիւ-
նաւոր կրնայ ըլլալ համագոր-
ծակցութեան դրօշին տակ, ժանա-
ւանդ Ֆրանսայի նման գերապան-

Մինչեւ այս տարի գարնան,
այս արհեստաւորութեան օրական
միջին եկամուտն է եղած 25-30
ֆրանք. իսկ անկէ ասդին 35-40
ֆրանք։ Եթէ նկատի ունենանք,
որ անցեալ տարիները ապրուստը
անհամեմատ աւելի աժան էր
քան հիմա, կրնանք ընդունիլ, որ
մեր այդ արհեստաւորներու շա-
տերը ո՛չ միայն կրցած են ապ-
րիլ համեմատաբար տանելի
պայմաններու մէջ, այլ եւ շա-
տերը փոքրիկ գումարներու տէր
են եղած։

Արդ, կարելի՞ է միեւնոյն վի-
ճակը պահել։ Կրնա՞ք ապահովել,
որ այդ արհեստաւորութիւնը պի-
տի շահի առաջուան պէս, եւ իր
1000 ֆրանքին վրայ 500
ֆրանք եւս աւելցնել։

Դժբախտաբար ո՛չ մէկ ապա-
հովութիւն, որովհետեւ՝ անտեսա-
կան անկայունութեան հետե-
ւանքով, արդիւնաբերութիւնը այս
տարի շատ տկար է եւ գեռ կրնայ
տկարանալ։ Որով ամէնէն առաջ
երեւան կուգայ գործազրկութիւն։
Իսկ եթէ ո եւ է ձեւով անգործ
մարդ չմնայ, պարզ է, որ
հակառակ ապրուստի սղութեան,
աշխատանքը անհամեմատ պիտի
ժամանայ, ի վնաս աշխատաւոր
բազուկներուն։

Ի՞նչ պիտի ընէ այս պարա-
գային հայ արհեստաւորը —
մտահոգ՝ իր ապրուստով։ Պիտի
կրկնապատկէ իր աշխատանքի ժա-
մերը — դուրս բերելու համար
իր օրապահիկի նուազագոյնը։
Միեւնոյն ժամանակ պիտի գոր-
ծածէ իր տնտեսած քանի մը հա-
րիւր կամ հազար ֆրանքը, որ
սահմանուած է սեւ օրուան հա-
մար։

Այսպիսով արհեստաւորու-
թիւնը կապուած պիտի ըլլայ իր
օրական աշխատանքին, պիտի
ապրի օրը օրին, իր աշխատած օ-
ուայ եկամուտով։ Բայց այդ
օրուայ եկամուտը կ'իջնէ արդէն
անյոյսի աստիճանի մը որ մէկ
սանթիմ չպիտի կարենայ պահել
իր պարապ մնացած օրերուն հա-
մար։ Եւ եթէ նկատի ունենանք,
որ արհեստաւորութիւնը չի կրնար
գործի կենդանութեան շրջանին
իսկ գործ գտնել տարուայ բոլոր
ամիսներուն, դիւրին է նախատե-
սել իրենց վիճակը, այն ալ երեք
տարուան աշխատանքէ յետոյ։

Ո՞վն է վիճակը հայ մանր
արդիւնաբերողներուն համար, ո-
րոնք եւս դատապարտուած են
անկման, անկարող ըլլալով տո-
կալ հրապարակի մրցակցութեան։
Ծանր է անոնց վիճակը նաեւ ա-
նով, որ իրենց աշխատանքին հետ
կը կորնչեն իրենց հիմնակուտ
դրամագլուխին արժէքն ալ։

Ինչպէս ըսի, կարելի է պի-
մագրաւել այս վտանգներուն —
համագործակցութեամբ։ Որով-
հետեւ հարիւրաւոր անհատներու
դրպաններուն մէջ պահուած
գումարները առանձին առանձին
ո՛չ մէկ արժէք ներկայացնելով
արդիւնաբերական կեանքին մէջ,
սահմանուած են առանձին առան-
ձին կորսուելու։

Իսկ անոնց կեդրոնացած շա-
հագործումը կրնար ո՛չ միայն
ապահովել հիմնական քանակի
բազմապատկումը, այլեւ պիտի
ապահովեր աշխատանք՝ բազմա-
թիւ անգործներուն։

Որ եւ է լուրջ ձեռնարկ մը
կօշիկի արդիւնաբերութեան վրայ,
համագործակցական հիմերով,
կրնայ գոյացնել մէկ միլիոն
ֆր.ի դրամագլուխ, որուն շնորհիւ
գործ կը գտնեն հարիւրաւոր աշ-
խատաւոր ձեռքեր եւ միեւնոյն
ժամանակ ձեռնարկը լայնօրէն կը
զարգանայ։

ԱՂՈՒ

(ԱՆՏԻՈՒՆԱԿԱՆ ՅԱՐԵՑՈՒՅՑ)

I

Ինչ տարօրինակ չէ՞ր մեր վիճակը այդ վայրկեանին, երբ ամէնքս ալ, ինչպէս ամէն տարի, Ամանորի գիշերը, ժողովուած էինք մեր ընտանեկան սեղանին շուրջ, ուր ամէն ինչ կը յիշեցնէր մեզի մեր հայրենի տունը, մեր հարազատները, մեր հին սովորութիւնները, մեր հայրենի լեզուն, մեր հայրենի երգերը, մեր հայրենի ամէն ինչ, որ մեզ կապած էր հայրենի հողին, հայրենի ժողովուրդին, հայրենի պատմութեան հետ։

Ամէնքս ալ մեր մտքերուն մէջ կը խորհէինք մեր հեռաւոր հայրենիքին մասին, ուր մեր հարազատները, մեր ազգականները, մեր բարեկամները, մեր ծանօթները, մեր հարեւանները, մեր գիւղացիները, մեր քաղաքացիները, մեր ամբողջ ազգը, մեր ամբողջ ժողովուրդը, մեր ամբողջ հայրենիքը կը գտնուէին ներկայիս ամենէն ողբերգական, ամենէն սարսափելի, ամենէն ահաւոր վիճակին մէջ

պատճառով, որ Մարիցայի երկայնքը գինուորներու մեկնումի խարխոյը խիստ նեղ է եւ կ'արգիլէ ոեւէ կարեւոր համախմբում: Ընդհակառակն, Թրքական պաշտպանողականը շատ դիւրութեամբ կրնայ կազմակերպուիլ Թրակիոյ մէջ, Մարիցայի զուգահեռական ջուրերու երկայնքը: Ցայտնի է նաեւ թէ Էնկիւրիի կառավարութիւնը ո'րքան կարեւորութիւն կուտայ Հանրապետական բանակը կազմու պատրաստ վիճակի մէջ պահելու:

∴ Անատոլուի Գործակալութիւնը կը հերքէ այն լուրը թէ Թուրքիա գինուոր համախմբած է Իզմիրի եւ Սատալիոյ շրջանը իտալական յարձակումի դէմ: Գործակալութիւնը կ'աւելցնէ թէ Թուրքիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ յարաբերութիւնները բնականոն եւ բարեկամական են:

Թրոցքի, Զինովիեվ եւ ընկ. անձնաստուր

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ ընդդիմադիր պետերը Զինովիեվ, Թրոցքի, Քամենեֆ, Փիաթաքօֆ, Սոքոլնիքօֆ եւ Էվտոքիմօֆ հրատարակած են յայտարարութիւն մը, որուն մէջ կ'ըսեն թէ բացարձակապէս կը հպատակին համայնավար կուսակցութեան 14րդ համագումարի որոշումներուն, ինչպէս նաեւ կեդր. կոմիտէի եւ Վերստուգիչ Յանձնաժողովի որոշումներուն, յանձնառու կ'ըլլան գործադրել զանոնք եւ կը հրաւիրեն իրենց բոլոր կուսակիցները նոյնը ընել: Նոյնպէս կը հրաւիրեն ընդդիմադիրներու շուրջ կազմուած բոլոր խմբակցութիւններն ու հատուածները լուծուիլ անմիջապէս եւ կ'ընդունին որ վերջերս Մոսկուայի և Լէնինկրատի մէջ իրենց գործունէութեամբ խախտած են որոշումները կեդր. կոմիտէին, որ ամէն վիճաբանութիւն անընդունելի յայտարարած էր:

Շլիափնիքօֆի ազակողմեան խմբակցութենէն ամբողջովին կը բաժնուին եւ կը հրաժարին ոեւէ ազակցութիւն բերել Գ. Միջազգայինի պատակուած հատուածի խմբակցութեանց, օրինակ Գերմանիոյ մէջ Ռութ Ֆիշըրի եւ Մասլօվի խմբակը, Ֆրանսայի մէջ Սուվարինի եւ Իտալիոյ մէջ Պորտիկայի խմբակները:

Ցայտարարութիւնը ստորագրողները կ'ընդունին իրենց կուսակիցներու գործունէութեան քաղաքական պատասխանատուութիւնը, յոյս կը յայտնեն որ ընդդիմադիրները իրապէս հրաժարած ըլլալով հատուածական կռիւներէ, կարելի պիտի ըլլայ կուսակցութեան շարքերուն մէջ ընդունիլ բոլոր զղջացող անդամները:

Ի վերջոյ կը յայտարարեն թէ կարելի աջակցութիւնը պիտի ընեն վերջ տալու համար հատուածական կռիւներուն. նոյնպէս թոյլ չպիտի տան որ դարձեալ կուսակցական կարգապահութիւնը խանգարող փորձեր ըլլան:

Ընդդիմադիրներու այս յայտարարութենէն վերջ կուսակցութեան միասնականութիւնը ապահովուած է, կ'ըսէ Մոսկուայի հեռագիրը:

Զինովիեվ և Թրոցքի տեղի տուին Քաղաքային Բիւրօի սպառնալիքներուն առջեւ և դատավարութեան վտանգաւոր ելքէն վախնալով: Ներկայ յայտարարութիւններէն եաք հոկտեմբեր 25ի համագումարը մեծ յաղթանակ մը պիտի ըլլայ Սթալինի համար: Ընդդիմադիրները այլեւս պիտի բաժնուին աջերէն, որոնց պետերն են Շլիափնիքօֆ և Մէտվէտէֆ, և որոնց հետ միացած էին կուսակցութեան ծոցին մէջ վիճաբանութեան իրաւունք և ազատ կացութիւն պահանջելու համար:

Շլիափնիքօֆի հատուածը կը պահանջէ երկրին մէջ պաշտօնապէս ճանչնալ ընկերվարական կուսակցութիւնները և լուծել Գ. Միջազգայինը. մինչ Թրօցքի և Զինովիեվ կողմնակից են երկրին մէջ դիկտատորական վարչաձեւի և արտասահմանի մէջ քաղաքական արկածախնդրութեան:

Զինովիեվի և Թրօցքիի պարտութեան գլխաւոր պատճառներէն մէկն ալ տնտեսական ծրագիրն է: Ասոնք կը պահանջէին գիւղացիներուն վրայ ծանր տուրքեր դնել՝ բանուորներու կացութիւնը բարւոքելու համար: Գիւղացիներուն դէմ իրենց քաղաքականութիւնը մեծ յեղաշրջում կրնար առջ բերել Ռուսիոյ մէջ, ուր գիւղացիները ամէնէն կարեւոր տարրը կը կազմեն:

«Օպզըրվըր»ի Մոսկուայի թղթակիցը կ'ըսէ թէ այս ձեւով ընդդիմադիրները խուսափեցան կարգապահական խիստ պատիժներէ, ինչպէս կուսակցութենէ վտարում եւ սակայն իրենց դիրքը ծանրապէս խախտած է: Սթալին՝ Ռուսիոյ «պողպատեայ մարդը», պիտի յաջողի իրականացնել գիւղացիներու հետ գործակցութեան իր ծրագիրը:

Դէպի մը Թօփթաշիի յիմարանոցին մէջ

Պոլսոյ մէջ Աբմենակ անուն Հայ մը, որ հիւծախտէ բռնուած և իր մտային հաւասարակշռութիւնը կորսնցուցած էր, քանի մը ամիս առջ դարմանուելու համար Թօփթաշիի յիմարանոցը փոխադրուած էր:

Յիմարանոցին բժշկապետը Տօքթ. Մազհար Օսման պէյ, Հոկտ. 14ին երբ յիմարանոց այցելած էր, Աբմենակ իր ձեռք անցուցած խոշոր դանակով յարձակեցաւ բժիշկին վրայ, և գլխէն ծանր կերպով վերաւորեց զայն:

Օրինագիծ մը թրանսպատակութեան մասին

Թուրքիոյ արտաքին գործավարութիւնը օրինագիծ մը կը պատրաստէ հպատակութեան վերաբերեալ գործերու մասին: Նոր օրինագիծով, հպատակութենէ պիտի վտարուին անոնք որ զօրակոչի չեն պատասխաներ և արտասահման կը փախչին, ինչպէս նաեւ այն գինուորականներն ու պաշտօնեաները որ օգափոխութեան համար Եւրոպա կ'երթան և որոշեալ պայմանաժամին չեն վերադառնար:

Հպատակութենէ պիտի վտարուին նաեւ այն թրքահպատակները, որ արտասահման կը գտնուին և սակայն տարին անգամ մը նորոգել չեն տար իրենց թուղթերը, թրքական հիւպատոսարաններու ներկայանալով:

Արեւելք. Հանաւգիներու բարեկարգութիւնը

Էնկիւրիի ներքին գործավար Ճէմիլ պէյ յայտարարած է թէ օրակարգի վրայ են երկաթուղիի շինութեան և բնակչութեան բազմացումի խնդիրները: Գալ տարի մասնաւոր գումար մը պիտի յատկացուի, կարեւոր թիւով բնակիչներ գետեղելու Արեւելեան նահանգներուն մէջ:

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. «ԵՌԱԳՈՑՆ» խմբի ժողովը՝ 22 Հոկտ. Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Place Bourguignons, Café Selectի մէջ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Վարուժան» խումբին դասախօսական ժողովը՝ Հոկտեմբեր 24 Կիրակի առտու ժամը 9.30ին 63, Rue de la République: Պիտի դասախօսէ ընկ. Պօղոս Հիւսեան:

Հ. Յ. Դ. Լիօնի «Կուկունեան» խումբին ընդհ. ընկերական ժողովը Ուրբաթ 22, հոկտ. երեկոյեան ժամը ճիշդ 8.30 ին նախկին գրադարանը: Ներկայացում անդամատեարերով:

Հ.Յ.Դ. Վիէնի ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ Կիրակի, 24, հոկտ. կէս օրէ վերջ, ժամը 2ին: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ.Յ.Դ. Մարսիլիոյ Պատանի միութեան ընդհ.ժողովը, Կիրակի առաւօտ ժամը 9ին. 63,rue de la République սրահին մէջ. բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ.Յ.Դ. Մէնթ-Էթիէնի ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրեն Կիրակի, 24 Հոկտ. ժամը 2ին բիւ տը լա Լուար Կրան քաֆէի մէջ:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ 23 Հոկտ. շաբաթ դիշեր ժամը ճիշդ 8ին, 184, Bd. St. Germain, Société de Géographieի սրահին մէջ, Օրակարգ 1. Քննիչ յանձնախումբի ընտրութեան, 2. վարչութեան տեղեկագիրը, 3. վարչութեան հրաժարումը, 4. Կեդր. Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի շրջանին կեդրոնական մարմնի հարցը:

ՏԱՐՕՆ-ՏԻՒՐՈՒԲԵՐԱՆի հայրենակցական միութիւններու պատգամաւորական ժողովը 31 Հոկտ. Կիրակի առտուան ժամը 10ին, 131, Րիւ Ֆոպուր տիւ Թանփլը, «Ռոստոմ» լարան:

ԿԻԼԻԿԵՑԻՆԵՐՈՒՆ

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայրենակցական Միութեան վարչութեան հասցէն է M. Khabrig, 5, Rue de Tourtille, Paris (20e): Փարիզ կամ Ֆրանսա գտնուող Կիլիկեցի մը բոլոր հայրենակիցներէն կը խնդրուի իրենց ուղիղ հասցէն իմացնել վարչութեան:

Պ. Գ. ԱԶԱՏԵԱՆի ընդ Օր. Անահիտ Տէրտէրեանի նշանախօսութեան հանդէսին, «Ազատագրութեան Ջօնտ»ին համար եղած են հետեւեալ նուիրատուութիւնները. — Հաւսկցեալներ՝ 50 ֆր., Պ. Պ. Դ. Տէրտէրեան 25, Ռ. Թաղիկեան 25, Փիլիպպոսեան 30, Կ. Փիլիպպոսեան 20, Տ. Կարապետեան 10, Տիկ. Ապարեան 10, Նշան Դարբինեան 10, Մ. Դարբինեան 10, Ա. Դարբինեան 10, Ա. Դարբինեան 10, Ումն 5: Ընդհ. գումար 215 ֆր.:

ՄԱՐՍԻԼՅԼԻՆ Պ. Ե. Մարդարեան վեցամսեայ «Յառաջ» կը նուիրէ Օ. Մարտիրոսեանի, Տիթրոյթ (Մ. Նահանգներ):

ՍՏԱՑԱՆՔ

«ՆԱԻԱՍԱՐԴ» Գրական, Գեղարուեստական հանդէսին Բ. տարի, 12 թիւը առաւար ծաւալով եւ ճոխ բովանդակութեամբ: Տարեկան բաժնեգին 150 ֆր.: Հասցէ H. Dj. Sirouni. 27, Bld. Carol, Bucarest.

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ, ՈՒՐԱԽ ՕՓԷՐԷՅԹ

Նախաձեռնութեամբ Մարսիլիոյ Խ. Քեսրիկի Ե. Միութեան, ի նպաստ Հալէպաբնակ կարօտ Քեսրիկցիներու, 23 Հոկտ. Շաբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 8.30ին 5 Rue Sullyի սրահին մէջ (Մարսիլիա):

Կը ներկայացուի առաջին անգամ նոր բեմադրութեամբ Հաճի Պէկովի ուրախ օփէրէթը 3 արար, իր ճոխ երգերով.

ՍԱ ԶԼԻՆԻ ՆԱ ԼԻՆԻ
ԿԱՄ
ՄԱՇԱԴԻ Ի ԲԱԴ

Օրքէսթը, նուագ, երգ, պար եւ հարսանիք, որուն պիտի մասնակցի սրահի ժողովուրդն ալ:

Պիտի ներկայացուի նաեւ ՓԱՐՈՍԻ ՊԱՀԱՊԱՆՆԵՐԸ, յուզիչ տրամ, մէկ արար: Հանդիսականները գոհ ձգելու համար ամէն միջոց ձեռք առնուած է: Աճապարեցէք ապահովելու ձեր տեղերը.

Խ. Քէսրիկի Երիտ. Միութեան վարչութիւն

ԿԸ ՓՆՏՌԻ

— Նազիլլիի դերձակ Մկրտիչ Ճանիկեանը և դեղագործ Մկրտիչ Ճանիկեանը Իզմիրցի, որոնք Փարիզի կողմերը ըլլալ կը կարծուին: Իմացնել՝ Յովհաննէս Ճանիկեանի, 327 Pasadena H. P. Detroit, Mich. U.S.A.

— Կը փնտռեմ հօրեղբօրորդիներս Իսկիշէհիրցի Երուանդ Գ. Մկրեան, մայրը Նեվրիկ, աղջիկը Պէաթրիս, որոնք կը կարծուի թէ Մարսիլիա կը գտնուին: Գրել՝ Ousdoulikian Panosի, 22 Rue Diderot, Issy-les-Moulineaux (Seine) France.

— Կը փնտռեմ Բնիկ Պօղոսլեանցի Խաչատուր Կէօչէրեան, որ ընդհանուր պատերազմին անցած էր Ռուսիա: Կնոջ անունը Ազապի, մօրը՝ Սիմա, որոնք հիմա Պօղոսլեան կը գտնուին. դուկին անունը Յարութիւն Կէօչէրեան, որ կը գտնուի Անթիլիասի որբանոցին մէջ: Տեղեկացնել, Haroutioun Geutchérian/ Antilyas Orphanage trade-school (Australasian unit) Antilyas (Liban).

— Տիկին Խաչատուրեան կը փնտռէ իր որդին Յովհաննէս Խաչատուրեան բնիկ Իզմիրցի, որ Փարիզէն մեկնած է Մարսէյլ Մեպ. 10ին: Իմացնել Hôtel l'Esperance 14, Rue Garibaldi, Paris (5e).

— Մարգիս Սեթեան կը փնտռէ իր հօրեղբօր որդին Յարութիւն Սեթեան, բնիկ Բալուի Ներխի գիւղէն որ Մարսիլիայէն Ֆրանսա եկած ըլլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել 75, Avenue Berthelot, Lyon, Մարգիս Սեթեանի:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

ԼՈՒԻԲԻԱ ՍՏԿՈՂՆԵՐ (Trieuses d'haricots) կը փնտռուին Մարսիլիոյ մէջ: Դիմել Etablissement Long, 31 Bd. Plombières, Marseille

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

18-20 տարու երիտասարդներ ժամադրձութիւն սորվելու համար: Դիմել՝ Պ. Պէօճէնեանի, 49 Rue Fondary: Métro Commerce:

ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Մատնագէտ մը, որ կրնայ շինել քաշերը (քաշքաւալ) պանիր Քօրսիկայի մէջ: Իրեն կը տրուի բնակարան եւ ամէն յարմարութիւնք: Գոհացուցիչ վճարում: Գրել հետեւեալ հասցէին.—

Paul Andriani, Commerçant, Calvi (Corse).

ՎԱՐԶՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 սենեակ, ճաշասրահ և խոհանոց մը տրամադրելի է 2-3 հոգինոց ընտանիքի մը համար: Դիմել 17bis, Avenue Curie, Chaville.

ՃՇԴՈՒՄ

Սաթիլլիէօի (Արտէշ) մետաքսի գործարանին համար գործաւորուհիներ միայն կ'ուզուին եւ ոչ թէ գործաւորներ, ինչպէս տպուած էր սխալմամբ:

Նոյն տեսաւ

ՆՈՐ ՈՒՂԻՆԵՐ

ՀԱՅԱՐԱԿԱԳԻՏԱԿԱՆ-ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ

Գրեց՝ ԱՐՍԷՆ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Հասցէ.— Kouk Hazar, Rue Tillel No. 1, Alep, Syrie.

Կը գտնուի նաեւ «Յառաջ»ի խմբագրատունը:

ՁԱՇԱՐԱՆ COSTAS

ԱՐԻՒՂԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՄՈՒԱԴԻՏ

Խնամեալ սպասարկութիւն
Ընդարձակ սրահներ
Մատնաւոր սենեակներ

54, Rue du Pont-Neuf, BRUXELLES, Tel. 118.44

ԾԱԽՈՒ ԵՆ

ԵՒ ԾԱԽՈՒ Կ'ԱՌՆՈՒՒՒՆ

Կարդացուած հայերէն ու ֆրանսերէն գրքեր: Կը հալթաթուի ամէն տեսակ գրքեր կարդացուած:

Դիմել նամակով եւ ուղիղ գրացուցակը, Vahram Sévouni 5 Avenue Quihou, Saint Mandé (Seine).

1927

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Բ. ՏԱՐԻ

Մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ, անցեալ տարուընէ աւելի ճոխ եւ հետաքրքրաշարժ բովանդակութեամբ, եւ Ֆրանսա հաստատուած Հայոց հայցէներու լիակատար մէկ ցանկով:

Ամէն անոնք որ կը փափաքին ծանուցում տալ «Ֆրանսահայ տարեգիրք»ի 1927ի հատորին մէջ, ինչպէս նաեւ ամէն անոնք որ կ'ուզեն իրենց հասցէն ունենալ, կամ անցեալ տարուան հասցէներուն մէջ փոփոխութիւն մը ունենալ ընելիք, պէտք է նոյեմբեր 15ին ԱՌԱՋ ԴԻՄԵՆ «ՄԱՆԻ»ի տպարանի վարչութեան, 208bis, Rue Lafayette, Paris.

Նմանապէս՝ Ֆրանսա եւ կեդր. Եւրոպայի մէջ գտնուող ազգային ամէն կարգի միութիւններէն կը խնդրուի իրենց կազմին ու գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ տալ մեզ վերոգրեալ թուականէն առաջ:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցաւորի ուշով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մեթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանացի, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւններ:

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8: կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր

ԳԻՆԵՐԸ ՋԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

Սոսիալական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը:

Ո եւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անգամ մը որ Polycliniqueը դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար:

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

—ο ԱՄՍԱԳԻՐ ο—

Հասցէ.— 13-15, Shawmut St. Boston, Mass. (U. S. A.).

ԱԼԻՔ

—ο ՕՐԱԹԵՐԹ ο—

Հասցէ.— 73, Rue Pasteur, Salonique (Grèce).

ՅՈՒՍԱԲԵՐ

—ο ՕՐԱԹԵՐԹ ο—

Հասցէ.— B. P. 868, Le Caire (Egypte).

ԱՐԱՔՍ

—ο ՕՐԱԹԵՐԹ ο—

Հասցէ.— 43, Bld. Dondoukoff, Sofia (Bulgarie).

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

—ο ՕՐԱԹԵՐԹ ο—

Հասցէ.— 13-15, Shawmut St. Boston, Mass. (U. S. A.).

ՄԱԿԱՐԱՆ

19 Հոկտեմբեր 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ստերլին,	L. St.	166	10
Տոլար,	Dollar	34	12
Մարք (ոսկի)	Mark	8	10
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	18	10
Թրք. ոսկի	» or	130	—
Մէճիտիէ	Médjidié	11	—
Լէվա 100 հատ	Léva	23	75
Տրախմի	» Drachme	41	50
Լիր	» » Lire	143	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	96	65
Ջուից.	» Frc. Suisse	638	—
Լէյ 100 հատ	Ley	18	—
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	166	—
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնիէ I	Cr. Fonc. Eg.		—
» II	»	2850	—
» III	»	2450	—
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs	135	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

Le Gérant: H. TEURNIER

Imp. MASSIS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներ ընկերակցութեամբ կը դարմանեն ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLE

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ'—10եւ. 1,30—8

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՁԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, հաճելի եւ առատ կերակուրներ

Թապլը ա'օթ 4 ֆրանք

Ցասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՀԱՍՑԻԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹՈՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ. օրերը 5—7

Կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam

Nord-Sud: Liège

Téléph. Central 52-92

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԷ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ԶԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

որ հրատարակիչն է մանուկ տարապէս լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մէկերկու մը ունի մատենադարանի գիրքերու:

Դիմել, — Librairie Hagachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration (Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եղիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1926

22 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 192 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ԼԻՕՆԻ ՄԷՋ ՍՈՒՏ ՎԿԱՅՈՒԹԵԱՄԲ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԱԾ ԵՐԿՈՒ ԱՆՄԵՂՆԵՐԸ ԱՋԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԵՑԱՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՉԵՒՔ-ՉԵՒՔԻ ՏԱԼՈՎ

երկու շաբաթ առաջ, առիթ ունեցանք մեր տեսակէտը յայտնելու Հայրենակցական Միութիւններու կողմէ ծրագրուած քաղաքներու շինութեան մասին:

Կ'արժէ աւելի ընդլայնել այս խնդիրը, որ սերտ կապ ունի հայրենիքի գործնական վերաշինութեան հետ:

Փորձը ցոյց տուաւ որ, Հայաստանի մէջ նոր աւաններ կամ քաղաքներ շինելու հարցին մէջ ալ, վճռական դեր կատարած է տեղական հայրենասիրութիւնը:

Ինչո՞ւ ծածկել. ամէնէն զօրաւոր Հայրենակցական Միութիւն ուժն ալ չի բաւեր, համեստ աւան մը շինելու բոլոր պարմարութիւններով, եւ կարճ ժամանակի մէջ: Մանաւանդ որ, այլ Միութիւնները, որքան ալ խանդավառ, չեն ուզեր մէկ անգամէն ձեռք զարնել իրենց հիմնական դրամագլուխին: Իսկ խանդավառութեան վրայ հիմնուած գումար մը՝ ոչ իսկ մանկապարտէզ մը կրնայ շինել: Գարգ գիւղ մը հաստատելու համար անգամ, անհրաժեշտ է լուրջ ծրագիր եւ եթէ կ'ուզէք՝ առեւտրական ոգի: Մինչեւ հիմա ինչ որ տրամադրուած է Նոր Գրաբկիր կամ Նոր Մալաթիա կառուցանելու համար, կրնայ ծառայել հիմնաքարը դնելու: Եւ այդպէս ալ եղած է:

Եթէ մէկ լծակով —մէկ միութիւն— երկու տուն պիտի շինուի եւ կէս ճամբան պիտի մնայ, լաւ է նախ տասը-քսան լծակներ քով քովի բերելու մասին մտածել, եւ յետոյ գործի ձեռնարկել: Այս պարագային ալ, նորէն իւրաքանչիւր կողմը կրնայ պահել իր ազատութիւնը, եւ իր հայրենակցական փառասիրութիւնը: Ինչպէս բաժնետիրական ընկերութեան մը մէջ իւրաքանչիւր բաժնետէր իր կարողութեան չափով կը մասնակցի ու կը շահի, այս գործին մէջ ալ, ամէն մէկ հայրենակցական միութիւն պիտի ներկայանայ իր բերած դրամագլուխով, եւ իր անջատ ծրագիրը պիտի ներդաշնակէ միւսներուն հետ: Այն ատեն, Արաբկիրի հարիւր հազարը, Մալաթիոյ չիսուն հազարը, Խարբերդի, Սեբաստիոյ եւ ուրիշներու պատրաստ գումարը կամ նախատեսած հանգանակութիւնը փոխանակ անջատ-անջատ հալելու, կը կազմեն ընդհանուր դրամագլուխ մը որ իսկապէս արդիւնաբեր կ'ըլլայ, գոնէ մէկ աւան լրացնելու համար:

Ուրեմն, ձեռք-ձեռքի տալով պիտի շինուին թաղեր, իւրաքանչիւր Միութեան ուժին համեմատ, եւ անոր սիրած անունով: Այսպիսի ծրագրի մը գլխաւոր մէկ առաւելութիւնն ալ այն պիտի ըլլայ որ, աչքի առջեւ ունենալով ամբողջ պատկերը, մասնակցողները պիտի կրնան ամբողջական յատակագիծ մը իրագործել: Ուրիշ խօսքով, պիտի վերնայ այն անպատեհութիւնը որ անխուսափելի է հիմա: Նոր Արաբկիր մը պիտի շինէր այնքան որքան կը բաւէ իր դրամը, իսկ բոլորը մէկ պիտի կառուցանեն այն ինչ որ անհրաժեշտ է: Այս առաջադրութեամբ, կը դադրին նաև ըսի-ըսաւները, որոնք յաճախադէպ են մասնաւանդ Հայրենակցական Միութիւններու միջեւ, շնորհիւ Արեւելքէն ժառանգած ունակութիւններու: Այն ատեն ոչ ոք իրաւունք պիտի ունենայ ծուռ նայելու միւսին, կամ խնդալու հարեւանին ձախողման վրայ: Իսկ երկիրը իրապէս պիտի օգտուի, քանի որ միեւնոյն աւանին մէջ կողք կողքի պիտի վերահաստատուին կործանած նահանգներու ժառանգորդներուն արհեստներն ու ճարտարագործութիւնը:

Ինչպէս նկատած էինք, Ամերիկայի Հայրենակցականները արդէն իսկ վերաշինահատման փորձեր կը կատարեն, խրատուելով կատարուած ուսումնասիրութիւններէն: Կ'ուզէինք որ հիմնական ըլլար այդ վերաշինահատումը, եւ բոլորը կեդրոնային այնտեղ ուր դրուած է առաջին քաղաքին հիմը:

Այս գետնին վրայ համաձայնելէ յետոյ, դիւրին է խորհիլ երկրորդ քայլի մասին, որ աւելի ստիպողական է, մեր կարծիքով: Հայաստանի մէջ բազմաթիւ գիւղեր կան ամայի կամ աւերակ: Անոնք դիւրաւ կը փրկուին, եւ նոր բնակչութեան համար ալ տեղ կը բացուի, եթէ դրամ մտնէ հաւաքական միջոցներով, կամ անհատներու նախաձեռնութեամբ: Հայաստանը առաւելապէս գիւղացիական երկիր է. Ամերիկա գաղթած եւ քիչ-շատ իրենք գիրենք շտկած հայրենակիցներն ալ մեծ մասով գիւղացիներ են: Քարոզ կարդալու պէտք չկայ, զանոնք «դէպի գիւղ առաջնորդելու համար: Կը բաւէ ճամբայ բանալ եւ ուղղութիւն ցուցնել: Այս գետնին վրայ եւս, պէտք է կարելի նկատի չափ զգուշանալ «ոչքլամ»ներէ, շքեղ ծրագիրներէ եւ ցուցամոլութենէ: Օրինակ, եթէ նահանգային հայրենակցականները գործակցին աւանի մը շինութեան համար, նոյն նահանգու գիւղական Միութիւններն ալ կրնան, միաժամանակ, դրամ տալ գիւղերու վերաշինութեան գործին, եթէ ոչ անմիջապէս իրենք երթալու, գոնէ ուրիշ գիւղացիներ տեղաւորելու համար:

Այսպէ՛ս միայն կարելի է հայրենիքին համար օգտագործել դաղութներու մէջ ծախսուած գումարները, նոյն իսկ անհատական սեփականութիւնները, որոնք պատկառելի թիւ մը կը կազմեն:

Շ.

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՊԱՏԳԱՄ. ԺՈՂՈՎԸ

կաթող. պատուիրակութենէն ստացանք շրջաբերական մը, որ կը ծանուցանէ թէ յառաջիկայ Դեկտեմբերին փարիզի մէջ տեղի պիտի ունենայ Եւրոպայի Հայոց Թեմական ընդհ. ժողովը: Այս առթիւ ընտրութիւններ պիտի կատարուին, իւամաձայն հետեւեալ պայմաններուն.—

Պէտք է կազմել հոգեւոր հովիւներու նախաձեռնութեամբ 5 անդամէ բաղկացած ընտրողական ժողովներ, Եւրոպային Հայոց թեմին այն բոլոր վիճակներուն մէջ, ուր ժողովրդային ընտրութեամբ եւ ըստ թեմական կանոնագրի 36երորդ յօդուածին, դեռ չեն կազմուած վիճակային ընդհանուր, կամ երեսփոխանական եւ կամ գաղութային ժողովներ:

Հոգեւոր հովիւներ չըլլալու պարագային, ընտրողական ժողովը կը կազմուի ի պաշտօնի եղող ազգային Մարմնոյն կողմէն, որուն վաւերականութիւնը ճանչցուած ըլլայ Առաջնորդարանիս կողմէն:

— Ազգ. տուրք վճարողներու եւ կամ վճարել ուզողներու համար մասնաւոր արձանագրութեան տոմար մը պիտի բացուի անմիջապէս, որ բաց պիտի մնայ մինչեւ Նոյեմբեր 15:

Ապա գոնէ մէկ շաբաթ առաջ ծանուցանել ընտրութեան օրը (որ պիտի ըլլայ Նոյեմբեր 15-30): Այդ օրը պէտք է քուէ տուող ամէն անձ, գայ անձամբ ցոյց տայ իր ինքնութեան թուղթը, ստորագրէ իր անուան դէմ եւ ապա քուէն ձգէ մասնաւորաբար այս նպատակով շինուած եւ կանխաւ կնքուած քուէտուփին մէջ:

— Նամակով քուէ տալու ստիպուած անձեր իրենց քուէներն առանց ստորագրելու, պէտք է որ եւ է ծանօթ անձի մը միջոցաւ ընտրողական ժողովոյ նախագահին յղեն իրենց քուէթուղթը եւ ինքնութեան թուղթը, պահարանին վրայ ստորագրելով:

Եւրոպայի Հայոց ընդհ. ժողովոյ անդամ ընտրելու իրաւունք ունին հետեւեալ վիճակները.— Փարիզ եւ իր շրջակայ արուարձանները 6, Մարսէյլ եւ իր շրջակայքը 5, Լիոն եւ շրջակայքը 4, Մանչէսթր 2, Լոնտոն 2, Պրիւքսէլ 1, Անվէրս 1, Ժընեվ 1, Լօզան 1, Պերլին 1, Միլան 1, Վիէննա 1, Պելկրատ 1, Պուտափեշդ 1, Վարշաւիա 1:

Իւրաքանչիւր վիճակ ընդհանուր ժողովոյ իր անդամները կրնայ ընտրել Փարիզ բնակող ծանօթ ազգասէր եւ փորձառու հայրենակիցներէն:

Մինչեւ Նոյեմբեր 30 պէտք է բոլոր ընտրութիւնները լրացած ըլլան: Ընդհ. ժողովը կ'ընտրուի վեց տարուան համար:

Մարսէյլ եւ Լիոն մասնաւորաբար, պէտք է արտպիսի կարգադրութիւններ ընեն որ իւրաքանչիւր հայաշատ եւ կարեւոր քաղաքի Հայերն ալ կարենան մասնակցիլ:

ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՀԱՄԱՐ

Օրուան ամէնէն կարեւոր միջազգային խնդիրն է Եւրոպայի 22 երկիրներու կարեւոր դրամատէրներուն կողմէ հրատարակուած յայտարարութիւնը, որով կը պահանջուի ջնջել Եւրոպայի դանադան երկիրներուն միջեւ պատերազմէն ի վեր ստեղծուած անտեսական արդելիչ պատնէշները, որոնք թոյլ չեն տար որ Եւրոպան զարգանայ ու բարգաւաճի: «Եւրոպայի մէջ մեծ պետութիւններ քալքալուեցան եւ անոնց տեղ փոքրիկ պետութիւններ հաստատուեցան, նոր սահմաններ գծուեցան, նոր պատնէշներ ցցուեցան, հին շուկաները անհետացան, ցեղային տուկութիւնները իրարմէ բաժնեցին հասարակութիւններ, որոնց շահերը սերտօրէն կապուած էին: Եւրոպայի այս նոր սահմանները պաշտպանելու համար հաստատուեցան մակեր, մելոմումներ, արդելքներ, ու փորձը ցոյց տուաւ թէ արդիւնքը ձախորդ եղաւ բոլոր շահադրգռուողներուն համար: Պետութիւն մը իր ժամն պարենաւորման աղբիւրները կորսնցուց, ուրիշ մը՝ իր նախանիթերը դիւրագին հալթալթելու շուկաները: Կարգ մը ճարտարարուեստներ ածուխի, ուրիշներ նախանիթի պակասէ կը նեղուին: Քաղաքական նկատումներով հաստատուած երկաթուղիի սակերը սուղ եւ դժուար դարձուցին փոխադրութիւնները: Գիները աւելցան, արհեստական սղութիւն մը ստեղծուեցաւ: Ընդհ. արտադրութիւնը նուազեցաւ, վարկը կըճատուեցաւ, գրամները արժէքէ ինկան:

«Եւրոպան կը վերականգնի այն ատեն միայն, երբ բոլոր հին ու նոր երկիրներու քաղաքագէտները նկատի ունենան թէ առեւտուրը պատերազմ չէ, այլ շարք մը փոխանակութիւններու, թէ խաղաղութեան ժամանակ մեր գրացիները մեր յաճախորդներն են եւ թէ իրենց բարօրութիւնը մեր բարօրութեան մէկ պայմանն է»:

Յայտարարութիւնը յետոյ կ'ըսէ թէ բոլոր երկիրներն ալ համաձայն են միջազգային առեւտուրին դիւրութիւններ տալու, ձեւակերպութիւնները պարզաբանելու, սակերը զեղչելու, ապրանքներու եւ ճամբորդներու փոխադրութիւնը դիւրացնելու մասին: Կ'եզրակացնեն թէ անտեսական այս համաձայնութիւնը քաղաքական դետնի վրայ ալ իր թանկագին օգուտները պիտի ունենայ, թշնամութեան պիտի յաջորդէ բարի կամեցողութիւնը, հասարակութեան՝ գործակցութիւնը, վերջապէս առեւտուրի ազատութիւնը յոյս կը ներշնչէ ամբողջ աշխարհի առեւտուրն ու վարկը վերականգնելու:

Հաղիւ թէ վերի յայտարարութիւնը հրատարակուած էր, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ մամուլը սկսաւ զգուշաւոր մեկնութիւններ տալ: Գերմանները կ'ըսեն թէ այս յայտարարութիւնը կ'ընդունի վէրսալի դաշնագրին անտեսական սխալներէն: Ֆրանսական թերթերը կը պատասխանեն թէ այդպիսի միտք չկայ յայտարարութեան մէջ, մանաւանդ որ անոր տակ ստորագրող Ֆրանսայի դրամատէրները մասնաւոր յաւելուածով մը բացատրութիւններ կուտան այս մասին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պոլշեւիկները կը ճանչնան պարտքերը ?

Անգլիերէն թերթերը կը գրեն թէ Մոսկուայի վարիչները կը մտածեն ռուսական պարտքերը կարգադրել պահանջատէր պետութեանց կողմէ ընդունելի հիմերու վրայ և յեղափոխական ամէն քարոզութիւն դադրեցնել արտասահմանի մէջ: Այդէն լուրեր կան թէ ռուս բանուորները կը մերժեն իրենց օրավարձերէն նպաստ յատկացնել անգլիացի գործաթող հանքագործներու: Այս նշանները ցոյց կուտան թէ պոլշեւիկները վերջապէս համոզում դոյացուցած են թէ իրենց ելմտական այս նեղ կացութեան մէջ անտեսական վերաշինութեան համար երկար պայմանաժամով վարկ ստանալ կարելի է միայն պարտքերը ճանչնալով եւ պրոպագանդը դադրեցնելով: Պ. Զէմպրլէն առջի շաբաթ բացէ ի բաց այս կէտը ազդարարեց Քրասինի, ինչ որ մեծ տպաւորութիւն գործեց Մոսկուայի վարիչներուն վրայ:

Մարզպանը Սուէյտայի մէջ

Սուրիոյ մարզպանը շարունակելով իր պտոյտը, հանդիսաւորապէս Սուէյտա մտաւ Հոկտ. 20ին: Մարզպանը ընդունուեցաւ Զօր. Անտրէայի կողմէ: Հիւսիսային եւ հարաւային ճէպելի ամբողջ զօրքը անցք մը կատարեց իր առջեւ, ճիշտ այն լեռնադաշտին վրայ ուր մղուած էր վերջին ճակատամարտը, քաղաքը գրաւելու համար: Զօրահանդէսէն վերջը, մարզպանը ընդունեց վերջերս անձնատուր եղած տիւրզի պետերը: Պաշտօնական հեռագրի մը համաձայն, անոնք յայտարարած են թէ իրենք զոհ գացին կարգ մը օտար քարոզութեանց եւ թէ կը ցաւին իրենց սխալին համար եւ կը խնդրեն Ֆրանսայէն որ ներէ եւ վերսկսի իր քաղաքակրթական գործը ճէպելի մէջ: Երդում ըրին գործակցիլ իրենց ամբողջ ուժով: Մարզպանը շնորհակալութիւն յայտնեց եւ ըսաւ թէ տիւրզի պետերուն այցելութենէն կ'ուզէ հետեւցնել որ իրենց հպատակութիւնը վերջնական է: Երբ երկրին հպատակութիւնը կատարեալ ըլլայ, այն ատեն գոհացում պիտի տայ ժողովուրդին, համաձայն Զօր. Անտրէայի թելադրութեանց:

Հպատակութեան գրասենեակը

Ստացական քաղաքացիութեան (Naturalisation) գրասենեակները դատական նախարարութեան շէնքէն փոխադրուեցան 24 ռիւ տը լ'Իւնիվէրսիթէ: Հոն տարուեցան նաեւ 80-125,000 նիշերը, որոնք կը վերաբերին հպատակութեան, ստացական քաղաքացիութեան, անունի փոփոխութեան են: Պաշտօնատարներու թիւը բարձրացաւ 70ի: Շէնքը կը բաղկանայ երեք յարկէ: Գործողութիւնները պիտի արագացուին եւ կը յուսացուի քանի մը ամսուան ընթացքին 15-20 միլիոն ֆրանք հայթայթել պետական գանձին:

** *Վերոյիշեալ գրասենեակի նախկին պաշտօնեաներէն 11 հոգի, որոնք կաշառք ստացած էին կարգ մը անբաղձալի օտարականներու ֆրանս. հպատակութիւնը դիւրացնելու համար, դատարան յանձնուեցան:*

Ֆրանկի քարձրացումը

Երկուշաբթիէն ի վեր ֆրանքը կը բարձրանայ փարիզի, մանաւանդ Նիւ Եօրքի հրապարակին վրայ: Վերջին շաբաթներու դրամական գործառնութիւնները ցոյց կուտան թէ ֆրանքը պիտի ամրապնդուի՝ տոլարը 34 ֆրանքի: Պանք տը Ֆրանս անցած շաբաթ դրամի փոխանակութեան բաժին մը բացաւ. այս ալ իր ազդեցութիւնը ունեցած է ֆրանքի բարձրացման մէջ: Երկուշաբթի օր սղերլինը 167 ֆր. կր, հետզհետէ իյնալով երէկ մինչեւ 159 հասաւ, տոլարը 32 ֆր.ի ինկաւ:

Որը մը շոգեկառքին տակ մնացած

Լօռէթէն կը գրեն մեզի.—

Հոկտ. 16ին երկաթուղիի գիծէն անցած ատեն, շոգեկառքին տակ մնալով կտոր կտոր եղաւ Եօզկատցի Եղեկիել Թորոսեան, 18—19 տարեկան որբ մը: Տարաբախտ պատանին Պէյրութի Ամերիկեան որբանոցէն Ֆրանսա եկած էր 1924ին, պայմանագրութեամբ եւ կ'աշխատէր Լուվարի երկաթի գործարանի մէջ: Պայմանագրութիւնը նոր վերջացած էր: Կիրակի օր Լիոնէն հայ քահանայ գալով թաղումը կատարեց: Բոլորս զացինք գերեզմանատուն, կային բաւական Ֆրանսացիներ ալ:

Գոհարեղէնի հայ միջնորդ մը ձերբակալուած

Լաֆայէթ փողոցի գոհարավաճառներէն Պ. Կօլտէնպէրկ քանի մը ամիս առաջ Ֆրանսուա Ուրնօ անուն միջնորդի մը յանձնած էր 56,000 ֆրանք արժէքով երեք ադամանդ, ծախե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

"ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ„ (*)

I

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ահա պատկառելի հատոր մը — 694 մեծադիր էջ — որ մարդ ներքին անխառն յուզումով մը ձեռք կ'առնէ, կը կարդայ լարուած հետաքրքրութեամբ ու ոգեւորմով եւ ապիդի կը դնէ հիացմամբ։

Ի՞նչ է այդ հատորը.— պատմութիւն, անցեալի յուշե՞ր, հին վէճերու վերարծարծո՞ւմ, թէ պատմական հրապարակագրութիւն։ Ո՛չ այս եւ ոչ այն։ Ասկի ձիշտ՝ եւ այս, եւ այն։ Անանունի գիրքին մէջ կայ և՛ պատմութիւն — ահագին նիւթ, հարուստ փաստական տեղեկութիւններ մեր մօտիկ անցեալի կեանքէն, — եւ կուսակցական կիրք ու կողմնակալութիւն — բազմական վերաբերումէ եւ անզուսպ թշնամանք դէպի Հ. Յ. Դաշնակցութիւնն ու ջատագովանք անգոյ հայ սօցիալ դէմօկրատութեան, — եւ կրքոտ խորհրդածութիւն ու բարոյախօսութիւն երեւոյթներու մասին, որոնք այլ եւս պատմական արժէք ունին եւ կը պահանջեն առարկայական վերլուծում ու պարզաբանում։ Ամէնէն քիչ պատմական տարրն է, որ կը գտնուի Դ. Անանունի «պատմութեան» մէջ։ Ատոր պատճառը, թերեւս, այն է, որ հեղինակն ինքը մասնակից է եղած իր պատմած դէպքերէն շատ շատերուն եւ մարդկային ընութեան յատուկ տկարութեամբ չէ կրցած հրաժարիլ իր անձնական ու կուսակցական վերաբերումէն կանգնիլ պատմական անկողմնակալութեան բարձունքներուն վրայ։ Պատճառը, թերեւս, եւ, առ հասարակ, Դ. Անանունի ուրոյն բնաւորութիւնն է. ամէն բանէ առաջ հանդիսանալ հանրային գործիչ, կեանքի ու պայքարի մարդ եւ ոչ անյոյզ եւ անաչառ դիտող ու հետախուզող։ Իր «պատմական» բոլոր գրութիւնները ջղուտ ու յուզումնալից բանավէճեր են։ Իսկ ուր կայ պայքար, յոյզ ու վէճ, աւելորդ է փնտռել պատմական առարկայականութիւն եւ անաչառութիւն։

Այսպէս թէ այնպէս, Դ. Անանունի գիրքը, ամէն բանէ առաջ, հայ սօցիալ-դէմօկրատ գործօն դեր կատարող հրապարակագրի աշխատութիւն մըն է, եւ ընթերցողը ըստ այնմ ալ պէտք է մօտենայ անոր։ Դ. Անանունի խորհրդածութիւններու եւ պընդումներու մեծագոյն մասը կարելի չէ ընդունիլ առանց կասկածի ու քննութեան, եւ այդ ո՛չ միայն այն պատճառով, որ անհաշտ ու ծայրայեղ հակառակորդ մըն է Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործերուն, այլ եւ, առ հասարակ, կեանքը գունաւոր ակնոցներով դիտող մէկն է։ Այս պատճառով անոր գրքին ընթերցանութիւնը դժուար եւ նոյն իսկ վտանգաւոր գործ մըն է. անծանօթ մէկու մը համար շատ հեշտ է նախապաշարուիլ ու մոլորութիւններու մէջ իյնալ։ Ծուռ հայելի մըն է ան, որուն մէջ կեանքը կ'երեւայ աղա ազուած, ծուռ ու մուռ դիրքերով։

Լրագրական էջերը խիտ նեղ են նման մեծածաւալ աշխատութեան մը բովանդակ պատկերը ներկայացնելու համար, բայց եւ այնպէս քանի մը տեղեկութիւններ ու դիտողութիւններ անհրաժեշտ կը նկատենք տալ Դ. Անանունի սոյն հատորը կ'ընդգրկէ ռուսահայ պատմութեան ամենայուզումնալից մէկ շրջանը — 1901էն մինչեւ 1918 թուականը, երբ, իբրեւ պակումբ մեր ազատագրական պայքարի, Ռուսական Մեծ Յեղափոխութեան կուն քէն ծնունդ առաւ Հայաստանի Հանրապետութիւնը։ Սկսելով քսաներորդ դարու առաջին տարիէն՝ ան մէկիկ մէկիկ կը յիշատակէ, ամիսի գիծերով կը ներկայացնէ եւ մանրազնին վերլուծութիւնն ու իր գնահատանքը կուտայ ռուսահայ կեանքի բոլոր երեւոյթներուն — Թրքահայ գաղթականութեան հալածանքները ցարիզմի կողմէն, եկեղեցական կալուածներու գրաւումը, հայ կուսակցութիւններու դիրքը հանդէպ ռուսահայ իրականութեան եւ փոխադարձ պայքարը, ռուսահայերու մասնակցութիւնը ռուսական առաջին յեղափոխութեան, հայ-թրքական ընդհարումները, Կովկասեան ժողովուրդներու փոխյարաբերութիւնները, ցարական քաղաքականութիւնն ու Հայերու վիճակը, Մ. Հրանականութիւնը, «Ընջատականները», Էջմիածնի կեդրոնական ժողովը, Մշակութային կրթական ձեռնարկները, Վ.օրոնցով-Ցաշկովի քաղաքականութիւնը, Էջմիածնի եւ Ռուսահայերու դերը հայկական հարցին մէջ, Պօղոս Նուպարի պատուիրակութիւնը, Ազգային Բիւրօ, կամաւորական շարժում, Ռուսական մեծ յեղափոխութիւն, Ազգային համագումար եւ Ազգային Խորհուրդ, Հայաստանի սահմանագծման հարց, Կովկասի միութեան քայքայում, Անկախ Հանրապետութիւններու ստեղծում եւայլն, եւայլն։

Հարցերու հարեւանցի թուումն իսկ բաւական է ցոյց տալու համար, թէ ի՛նչ հրատապ հետաքրքրութիւն ներկայացնող խընդիրներ են շօշափուած Դ. Անանունի գիրքին մէջ։ Այդ հարցերու փաստական մասը ներկայացուած է անվիճելի ձեռնհասութեամբ, թէեւ ոչ միշտ լրութեամբ եւ անաչառութեամբ։ Ուշագիրը կը նախատեսէ երեք տարուան դասընթացք մը եւ կը բաղկանայ գանազան մասերէն գիտութեան, զոր Օկիւսթ Քոնդ միտքէն չէր անցուցած դասաւորել։

Այս դասընթացքներուն կ'ընդունուին նուազագոյն 18 տարեկանէն մինչեւ 25 տարեկան աղջիկները, որոնք յանձնառու կ'ըլլան յարատեւօրէն հետեւիլ 12 այր եւ կին փրօֆէսէօրներու դասախօսութեանց, եւ ամէն վերամսեայի քննութիւն կ'անցնեն։ Եթէ ապացուցանեն որ լաւ յաջողած են ուսուցուած նիւթերուն, իրաւունք պիտի ունենան ոչ թէ «Տօքթորուհի սիրոյ եւ ամուսնութեան» տիտղոսին (զոր իրաւունք չունի տալու), այլ C. B. տառերուն, զորս պիտի կրնան արձանագրել իրենց այցեքարտերուն վրայ։ Դպրոցին արձանագրուած են 200 ն,անած փնտռող աղջիկներ։ Շաբաթը երկու ժամ համալսարանական իրաւունքի դասեր պիտի տրուին, որպէս զի համալսարանական պարագային, կարենան իրենց շահերը պաշտպանել։

Թիւններէն մէկ կողմէն ցոյց կուտան, թէ նիւթական ու մտաւոր մշակոյթի տեսակէտով ինչ պատկառելի հարստութեան տէր է եղած ռուսահայ ժողովուրդը, եւ միւս կողմէն՝ թէ որքա՜ն մեծ եղաւ պօլշեւիկներու տուած հարուածը նոյն այդ ժողովուրդին։

Պէտք է ըսել նաեւ, որ Դ. Անանուն իննդրի վերջին կողմը գրեթէ նկատողութեան չէ արած։ Իր այս ու այն արտայայտութիւններէն պարզ է, անշուշտ, թէ իր վերաբերումը դէպի պօլշեւիկեան տիրապետութիւնը բացասական է, բայց այդքանը բաւական չէ։ Մէկը, որ այնքա՜ն համբաւակ է եւ անողոք, օրինակ՝ դէպի Դաշնակցութեան թերութիւնները, բարոյական իրաւունք չունի լռելու պօլշեւիկներու գործած անհամեմատ աւելի ծանր յանցանքներուն հանդէպ։ Կ'ուզենք հաւատալ, որ այս լռութիւնը հետեւանք է ոչ թէ այն բանի, որ Դ. Անանուն կը գտնուի ֆիզիքական գերութեան մէջ նոյն պօլշեւիկներու ձեռքին, այլ այդ նիւթը վերապահած է իր աշխատութեան 4րդ հատորին։ Այդ յոյսը մեզի կուտայ եւ գիրքին վերջաբանը՝ «Հին պատգամը», ուր Դաշնակցութեան ոխերիմ հակառակորդը երկու ոտքով կը կանգնի նոյն Դաշնակցութեան գաղափարական գետնին վրայ՝ ամբողջովին իւրացնելով Դաշնակցութեան հիմնական տեսակէտը Հայաստանի քաղաքական ճակատագրի մասին։

Ս. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

(*) Դ. Անանուն, «Ռուսահայոց Հասարակական Զարգացումը», հատոր երրորդ, վենետիկ, 1926։

ԵՐԵՔ ՏԱՐՈՒԱՆ ԴԱՄՔՆԹԱՑԻ ՍԻՐԵԼ ՍՈՐՎԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Պօսթընի հռչակաւոր քօլէճը, որ բարձրագոյն վարժարանի աստիճան ունի, վերջերս նոր ճիւղ մը բացաւ, որուն նպատակն է իր աշակերտուհիներուն սորվեցնել սիրելու եւ կին ըլլալու գեղեցիկ արուեստները։

Այս նշանաւոր հաստատութեան արհեստագործը կազմող փրօֆէսէօրները մտածեր են որ սէրն ու ամուսնութիւնը ուսուցման նիւթ կրնան ծառայել, ճիշտ ինչպէս փիլիսոփայութիւնն ու միջազգային իրաւունքը։ Ծրագիրը կը նախատեսէ երեք տարուան դասընթացք մը եւ կը բաղկանայ գանազան մասերէն գիտութեան, զոր Օկիւսթ քոնդ միտքէն չէր անցուցած դասաւորել։

Այս դասընթացքներուն կ'ընդունուին նուազագոյն 18 տարեկանէն մինչեւ 25 տարեկան աղջիկները, որոնք յանձնառու կ'ըլլան յարատեւօրէն հետեւիլ 12 այր եւ կին փրօֆէսէօրներու դասախօսութեանց, եւ ամէն վերամսեայի քննութիւն կ'անցնեն։ Եթէ ապացուցանեն որ լաւ յաջողած են ուսուցուած նիւթերուն, իրաւունք պիտի ունենան ոչ թէ «Տօքթորուհի սիրոյ եւ ամուսնութեան» տիտղոսին (զոր իրաւունք չունի տալու), այլ C. B. տառերուն, զորս պիտի կրնան արձանագրել իրենց այցեքարտերուն վրայ։ Դպրոցին արձանագրուած են 200 ն,անած փնտռող աղջիկներ։ Շաբաթը երկու ժամ համալսարանական իրաւունքի դասեր պիտի տրուին, որպէս զի համալսարանական պարագային, կարենան իրենց շահերը պաշտպանել։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ ՀՈԳԵՐԸ

ՊԱՐՏՔԵՐՈՒ ՎՃԱՐՄԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Անցեալ շաբաթ կասկած կը յայտնէինք թէ Ամերիկա պիտի ընդունի Ֆրանսայի առաջարկը՝ Մէլըն-Պերանժէ համաձայնագրին մէջ ուեէ փոփոխութիւն մտցնելու։

Արդարեւ պ. Մէլըն, Ամերիկայի ելմտական նախարարը, կը յայտարարէ թէ պիտի մերժէ ուեէ վերապահում կամ փոփոխութիւն։— Ըսնք կը յուսայինք թէ վերջի վերջոյ Ամերիկա պիտի գիջի մասամբ, բայց ահա խնդիրը վերստին կենդանութիւն կը ստանայ եւ պ. փուանքարէ նոր դժուարութենց կը բախի համաձայնագրի վաւերացումն ստանալու համար խորհրդարանէն, որով եւ կը դժուարանայ նոր փոխառութեանց կնքումն եւ Ֆրանքի կայունութեան կենսական հարցը։

Ի՞նչ է այդ transfertի (փոխանցում) եւ sauvegardeի (պահովութիւն) խնդիրը, որու վրայ այնչափ կը պնդէ Ֆրանսան։

Երբ ուեէ պարտատէր մարդակ մը կուտայ իր պահանջատէրին, չի գրեր մէջը թէ պիտի վճարէ, եթէ կարենայ իր այսինչ պահանջը գանձել. եւ երբ պատերազմի ընթացքին Ֆրանսա դրամ փոխ առաւ Ամերիկայէն, առանց ուեէ վերապահումի ստորագրեց պարտամուրհակները։ Այժմ սակայն Ֆրանսա կը տեսնէ թէ անկարելի է վճարել այդ ահագին գումարները՝ իր սովորական միջոցներով եւ կը պնդէ որ համաձայնագրին մէջ յիշուի թէ պիտի վճարէ որչափ ժամանակ որ Գերմանիան վճարէ իրեն։ Այս է ահա ինքնապաշտպանութեան եւ փոխանցման իրաւունքը, զոր Ֆրանսա կ'ուզէ անպատճառ դնել համաձայնագրին մէջ։

Փուանքարէի գահլիճը նորանոր դժուարութենց առջեւ կը գտնուի ուրեմն։ Նախկին պատերազմիկներու Ազգային Միութիւնը (Union Nationale des Anciens Combattants) ներկայացաւ վարչապետին յայտարարելու թէ իր բոլոր ուժով կ'ընդդիմանայ ուեէ համաձայնագրի որ չունենար փոխանցման վերապահումը. եւ պօտտօի համագումարին մէջ ալ Արմատական-Ընկերվարական կուսակցութիւնն ընդունեց նման բանաձեւ մը.—

«Ուաշինկթընի համաձայնութիւնը վաւերացուցած ատեն անհրաժեշտ է պայմանագրել թէ ուեէ պարագայի մէջ Ֆրանսա չպիտի վճարէ Ամերիկայի կամ Անգլիոյ աւելի քան ինչ որ պիտի ստանայ ինք իր Եւրոպայի պարտապաններէն եւ թէ այս վերապահումը պիտի խմբագրուի այնպիսի ձեւով մը, որ եւ է երկդիմութեան ու թիւրիմացութեան տեղի չտրուի յառաջիկային։»

Փուանքարէ նորէն կը դիմէ ժամանակ շահելու քաղաքականութեան։ Ելմտական յանձնաժողովը դեռ իր վերջին խօսքը ըսած չէ եւ խորհրդարանի բացումը յետաձգուած է 9 նոյեմբերին. կասկած չկայ սակայն թէ գահլիճին դիրքը շատ անկայուն է, որովհետեւ Պրիան եւ Փէնլըվէ որոշապէս կողմնակից են վաւերացման՝ մինչեւ իսկ առանց փոխանցման պայմանի։ Ցեսնենք թէ կարելի պիտի ըլլա՞յ գտնել բանաձեւ մը, որ թէ՛ Ամերիկային եւ թէ Ֆրանսական խորհրդարանին գոհացում տայ։ Եթէ Փուանքարէ հակի դէպի ձախ, պիտի կորսնցնէ աջակողմի իր գլխաւոր յենարանները. եթէ հակի դէպի աջ, իր դէմ պիտի ունենայ դահլիճին բոլոր ձախակողմեան անդամները։ Ֆրանքի կայունութեան ձգտող ուղին խոթերով լիքն է տակաւին։

Ելմտական նախարարը կ'ըսէր նախապէս թէ անհրաժեշտ է միչեւ տարեգլուխ անպատճառ վաւերացնել պարտքերու համաձայնագիրը, մինչեւ իսկ ի հարկին ընդհատելով 1927ի ելմտագոյքի վիճաբանութիւնները։ Այսօր սակայն կը յայտարարէ նախկին պատերազմիկներու պատգամաւորութեան թէ՝ Ֆրանսան չի կրնար յանձնառու ըլլալ վճարելու իր կարողութենէն վեր գումարներ եւ թէ անպարկեշտութիւն է ստորագրել պայմաններ որ ի վիճակի չէ գործադրելու։ Իրը թէ նախարարը ըսած է նաեւ թէ այս մասին դահլիճը համաձայն է։

Բոլոր այս տարաձայնութիւններն ու հակասութիւնները նշան են դահլիճի վարանումներուն՝ վաւերացման հակառակ եւ բնաթխաններու մղած պայքարին դէմ։ Այս հակառակորդները բազմաթիւ են եւ զօրաւոր. բոլոր ընկերվարականները, ամբողջ ձախակողմը, ինչպէս նաեւ Համայնավարները։

Բայց ասոնց ամբողջ փաստաբանութիւնը հիմնուած է զգացման վրայ, եւ այդ իսկ պատճառաւ շատ կողմնակիցներ ունին ժողովուրդի զանգուածներուն մէջ. անոնք չեն գոհանար մինչեւ իսկ փոխանցման վերապահումով եւ ինչպէս նախկին պատերազմիկներն յայտարարեցին, «այս պարտքերու գումարն ալ վիճելի է եւ պէտք է նոր հաշուեքննութիւն մը ընել»։

Հանրային հաւաքոյթներու մէջ շատ դիւրին պիտի ըլլայ համաձայնագրի հակառակորդներուն՝ ժողովուրդը իրենց կողմը շահիլ եւ անհամար բանաձեւերու տեղատարափ մը թափիլ խորհրդարանին վրայ. բաւական է մանաւանդ յիշել Ֆրանսայի յաղթանակը, մէկուկէս միլիոն զոհերը եւ աւերակները...

Կան փաստաբաններ, որոնք կը պնդեն մինչեւ իսկ թէ Ֆրանսայի տուած պարտամուրհակները իրաւական արժէք չունին, որովհետեւ ստիպման տակ ստորագրուած են, որով եւ Ֆրանսա ոչինչ կը պարտի Ամերիկայի, բացի յետպատերազմեան փոխառութիւններէն։ Պ. Օրթաւ չօմպէրկ իր «Մեծ Ընկերութիւնը» գրքին մէջ կ'ըսէ թէ պայմանագրութեան մը իսկական բնոյթը երկու կողմերու կատարեալ ազատութենէն կախում ունի. որպէսզի ուեէ յանձնառութիւն նուիրական հանգամանք ստանայ, պէտք է որ երկուստեք կատարելապէս յօժարած ըլլան պայմաններուն՝ առանց ուեէ արտաքին ճնշման կամ հարկադրութեան։ Բոլոր ազգերու օրէնսդրութիւնները այլ բացորոշ են այդ մասին, եւ ո՞վ կրնայ պնդել թէ Ֆրանսա ապատօրէն ստորագրած է, երբ գերմանական թնդանօթները կը գոռային Սուասօնի մօտերը։ Կարեւորը յաղթելն էր եւ ժամանակ չկար պարտամուրհակներուն բառերուն վրայ վիճաբանելու...

Կարելի՞ է սակայն հետեւիլ այս տրամաբանութեան։ Գերմանացիները աւելի իրաւունք ունին ուրեմն մերժելու վճարելիք գաշնագիրը, որովհետեւ իրենք խափսէս շատ աւելի ոգեւորչական պայմաններու տակ ստորագրեցին զայն։ Ըրդար կրնայ նկատել մասամբ փոխանցման պայմանը, բայց բոլորովին չհետեւիլ Ամերիկայի պահանջը իբրեւ կատարեալ անտարբերութեան կամ թշնամութեան արտայայտութիւն։ Ամէն մէկ պարզապէս եւ բոնաւարութեան ցայտուն ցոյց մը, առանց ուեէ հիմ։

1929ին, այսինքն երկու տարիէն Ֆրանսան պարտքերէն վճարել ջոյս հարիւր միլիարդ. եւ այս տալիքին մեղմացուցիչ պարագաները, որովհետեւ ապրանքի փոխարեն եւ յետպատերազմեան այսօրուան գինով 400 միլիարդ տոլար հաւասար է 14 միլիարդ Ֆրանքի։ Ֆրանսան ինքն կրնայ ապրանքներու գինը որոշել պահանջեց որ տոլարով վճարուի եւ ելմտագէտ մը կ'այցելէ Ամերիկա պնդելով թէ Ֆրանսան կրնայ վճարել այդ 14 միլիարդ տոլարը, եթէ Հարկ ըլլայ մինչեւ տասը տարի։ Ինչ պիտի ըսէ Ամերիկան, եթէ Հարկ ըլլայ միլիոն տոլար դնել միջազգային հրապարակին՝ Թուղթ փոխարէն...

Այս դառն վիճակը չէ կան իրականութիւն մըն է, դէմ անզօր են զգացումնային իրաւաբանական ժխտումներ։ Կասեցէք ձէզ՝ փրօֆէսէօր իրաւաբանական Համալսարանի ելմտական բաժնին, առանց երկրագիրքի կը յայտարարէ. «Եթէ ժենք վաւերացնել ամերիկեան Համաձայնագիրը, 1929 տոսին պէտք է Ֆրանսան կանայ. ուրիշ միջոց չկայ»։

Կարելի՞ է ըսել թէ մինչեւ 1929 Օգոստոս դեռ բաւական ժամանակ կայ եւ թէ ո՞վ գիտէ ինչ կ'անցնի կը դառնայ մինչեւ այն ատեն... Այս վարանոտ սպասողական քաղաքականութեան է որ կը հետեւին 1918 իվեր եւ որու հետեւանքներն օր բացայայտ են ամէնուն...

Ֆրանսան չի կրնար փրկուիլ առանց օտար օժանդակութեան, օտարներէն ալ միայն Ամերիկա եւ Անգլիան են որ կրնան բանաչափ տալ Ֆրանքը կայունացնելու համար։ Հոլանտայի եւ Զուիցերիոյ կարգի փոխատուութիւնները հարցան առանց կարեւոր ազդեցութեան մը, եւ ինչպէս անգամ մը եւս ըսինք, մինչեւ որ պարտքերու խնդիրը չկարգադրուի Ամերիկայի հետ, այսինքն մինչեւ որ խորհրդարանը չվաւերացնէ Մէլըն-Պերանժէ համաձայնագիրը, Ամերիկան պիտի պահէ իր օգնութիւնը եւ առանց այդ օգնութեան ալ Ֆրանքը պիտի շարունակէ իր հիւանդագին ճակը։

Մ. Տ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

Սուրիոյ նորընտիր մանդատոր պ. Փոնսօ Պէյրութէն դամասկոս երթալով, այցելեց Ղուէթա-էլ-Ջանը, ուր վերջերս կռիւներ տեղի ունեցած էին։

Թուրքերէն թերթերը գրեն թէ Ֆրանսական պատերազմական ատեանը 48 հոգի իր ցասկայութեան մահուան դատապարտած է։ Ֆրանսացիները ատեղ յաղթական են։ Հողմնահետզհետէ քաղաք կը գրաւեն։ Անգլիացիները կարեւոր ուժ ղրկած են Ընդրյորդանի սահմանին վրայ, ապստամբները յարձակումը արգիլելու համար։

ԴՐՕՇԱԿ

—o ԱՄՍԱԳԻՐ o—

Օրկան Հ. Յ. Դաշնակցութեան

Հասցէ.— A. Isahakiantz
71, Ave. Kléber, Paris

ԻՆՉ
ՊԱՏԱՀԵՑԱՎ ՄԻ ՄԱՐԴ ՈՐ ՉԻ ԿԱՐՈՂԱՑԵԼ ՄԱՀԱՑՆԵԼ ՍԻՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ
(ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

II

— Դե ես ինչ կ՚ընես, որ ամեն օր պարտք չմնաս։

Ես ինչ որ ունեի, ծախեցի, որպէսզի ապրիմ։ Ինչ որ ունէին ուրիշները, նոյնպէս ծախեցին, որպէսզի ապրին։ Ամէն մարդ ինչ որ ունի, ծախելու համար ունի

լու համար: Ըրնօ ո՛չ փոխարժէքը յանձնած, ո՛չ ալ ադամանդը տիրոջ դարձուցած ըլլալով, կօլտէնպէրկ տեղեկութիւն տուաւ ոստիկանութեան: Այս վերջինը առջի օր ձերբակալեց Ըրնօն, որ յայտնեց թէ յիշեալ ադամանդները ծախել տուած էր հայ միջնորդ Հայկ Նազարեանի: Ոստիկանապետը հարցաքննեց նաեւ Նազարեանը: Երկու միջնորդները պատմեցին թէ կօլտէնպէրկի դրամը վճարելու համար ուրիշ գոհարավաճառէ մը 50,000 ֆրանքնոց մանեակ մը առած եւ 25,000 ֆրանքի ծախելով առ հաշիւ դրամ մը տուած էին անոր: Այնկէ վերջ 250,000 ֆրանքնոց հինգ զմրուխտ եւ 15,000 ֆրանք արժէքով ադամանդներ ծախած եւ դրամը իւրացուցած են: Ակկէ զատ, Նազարեան յայտնած էր վաճառականէ մը 50.000 ֆրանք փոխ առնել, տեղը կեղծ ադամանդներ տալով իբրեւ երաշխաւորութիւն: Մինչեւ հիմա երկու միջնորդները 411,000 ֆր.ի կեղծարարութիւն ըրած են: Երկուքն ալ բանտ ղրկուեցան:

Ահ ու Հավանայի մէջ

Առջի օր ահռելի թաթառ մը պայթեցաւ Հավանայի վրայ (Քուպա), 150 տուներ կործանելով, հեռաձայնի եւ հեռագրի հաղորդակցութիւնները խզելով եւ անգործութեան դատապարտելով ելեկտրական լոյսի եւ ուժի հոսանքները: Փոթորիկին արագութիւնը հետզհետէ աւելնալով, ժամը 130 մղոնի հասաւ, հետն ալ հեղեղանման անձրեւ մը: Ծովը այնքան ալեկոծ էր որ նաւերը չէին կրնար մօտենալ նաւահանգստին եւ ալիքները մինչեւ 25 ոտք բարձրութեան կը հասնէին: Ահագին վնաս կրած են նաւահանգստին մէջ խարսխած նաւերը:

Միհրդատի գերեզմանը

Սինոպի մէջ, երբ լուցկիի գործարանին հիւսերը կը փորուէին, հետաքրքրական հնութիւններ մէջտեղ ելած են. մոզայիկներով յատակի մը վրայ շատ մը հողէ եւ պղինձէ ամաններ գտնուած են: Կը կարծուի թէ ճիշդ այդտեղ կը գտնուէր Պոնտոսի թագաւոր Միհրդատի արքունիքը: Այս մասին իրրեւ փաստ ծառայող բան մը չէ գտնուած թէեւ, բայց պատմութեան ծանօթ է որ Միհրդատի մարմինը Պոմպէոսի հրամանով թաղուած է Սինոպի մէջ: Տեղական մարմինները մեծ շահագրգռութեամբ կը հետեւին այս հնագիտական գիւտերուն: Կրթական գործավարութեան պաշտօնատարներէն պատմագէտ Թէվֆիտ պէյ Սինոպ մեկնած է հսկելու համար հնագիտական պեղումներուն:

Ֆրանսա եւ Հիճազ

Հիճազի թագաւոր Իպնը Սուուտի որդին Էմիր Ֆայսալ Փարիզ գալով առջի օր ներկայացաւ Հանրապետութեան նախագահին: Էմիրը եկած է շնորհակալութիւն յայտնելու Ֆրանս. կառավարութեան, որ ճանչցած է իր հօր գահակալութիւնը:

Պոլսոյ ազատ գօտին

Մասնաւոր Յանձնաժողովը իր վերջին նիստին խորհրդակցութիւններ կատարած եւ միաձայնութեամբ յարմար դատած է Պոլսոյ մէջ ազատ գօտիի մը հաստատումը:

Յետոյ, զանազան մասնախումբեր կազմուած են ազատ գօտիի խնդրին մասին քննութիւններ կատարելու համար: Մասնախումբերէն մէկը կը քննէ եւրոպական ազատ նաւահանգիստներու կանոնագիրը:

Յանձնաժողովը յետոյ պիտի զբաղի ազատ գօտիին վայրը որոշելու խնդրով: Այս առթիւ թէեւ Գումգափուի եւ Եէսիլգիւլէի անունները կը յիշուին, բայց նկատելով որ այդ վայրերուն մէջ կանոնաւոր նաւահանգիստներ չկան, կը կարծուի թէ ազատ գօտին Վոսփորի կողմը պիտի հաստատուի:

Նախարարը դերասան

Շարժանկարի անգլիական ընկերութիւն մը ծրագրած է Մեծ Պատերազմին անգլեւգերմանական նաւամարտերու պատկերը առնել: Ելմտական նախարար Ուինսթըն Չըրչիլ հաւանած է մասնակցիլ խաղարկութեան՝ իբրեւ այն առնի ծովային նախարար. ուրիշ սպաներ ալ պիտի մասնակցին: Առաջին անգամն է որ Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը կը գործակցի շարժանկարի ընկերութեան մը: Գործողութիւնը պիտի կատարուի Միջերկրականի մէջ, ուր պիտի համախմբուին բազմաթիւ մարտանաւեր:

Անգլիոյ կայսերական ժողովը

Անգլիոյ եւ Գաղթապետութեանց կայս. ժողովի վերջին նիստին մէջ վարչապետ Պալտուին կարդաց Ճօրճ թագաւորին պատասխանը գաղթապետութեանց հաւատարմական ուղերձին: Յետոյ սըր Չէմպըլէյն երկար զեկոյց մը ըրաւ արտաքին քաղաքականութեան մասին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՐԻԿԱՅի մէջ 71 տարեկանին մեռած է ընկերվարական պետ Տէպս, որ քանիցս հանրապետութեան նախագահի թեկնածու ներկայացած է, եւ պատերազմի ատեն բանտարկուած էր, իր խաղաղասիրական քարոզութիւններուն համար:

ԱԼՊԱՆԻԱ հելլէն սպաներ հրաւիրած է իբրեւ մարզիչ ալպանական բանակին: Հելլէն-ալպանական գինակցութիւն մը մօտալուտ է:

ԳԱՂՏՆի դաշնագիր մը կնքուած է Պուկարիոյ արտաքին նախարար Պուրօճի եւ Մուսօլինիի միջեւ, կը պնդեն կարգ մը թերթեր:

ՉԻՆԱԿԱՆ ջուրերուն մէջ խարսխած են 70 օտար մարտանաւեր, ի հարկին օտարահպատակներու շահերը պաշտպանելու համար: Անգլ. օդանաւեր կը սաւառնին Չօնկ-Քոնկի վրայ:

ԵԳԻՊՏ. Քէյտի ֆօնսիէի Հոկտեմբեր 15ի վիճակահանութեան մէջ 100,000 ական ֆրանք շահեցան հետեւեալ թիւերը,— 373, 567 (1886ի շրջաբերութենէն), 653,286 (1903ի) եւ 204, 536 (1911ի):

Պ. Գ. ՆԱՀՎԷՐՏԵԱՆի կարգադրութեամբ պոլիսէն Հայաստան պիտի փոխադրուին միայն 30-40 հոգի: Խումբ մը գադթականներ խնամատարութեան կեդրոնը երթալով ցոյցեր կատարած են այս առթիւ:

ՊՈԼԻՒ Թարլա պաշը պտղավաճառ Ագրիպասի խանութին առջեւ Հոկտ. 15ին անծանօթի մը կողմէ սպաննուած է դրիգոր Քէսէճեան:

ՏԻՆԱՆի մօտ ֆրանսական յիմարանոցի մը պատսպարեալներէն 12 հոգի առջի գիշեր յաջողեցան փախչիլ: Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց այս յիմարանոցէն ինքզ:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած՝ «ՌՈՍՏՈՄ» ԼՍԱՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

6 ՆՈԵ. 1926 ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄՈՒ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

PETIT JOURNALի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Կը մասնակցի ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ

Թատերական ներկայացում «Ռոստոմ»ի սիրողներու խումբին կողմէ: Երգ, արտասանութիւն, նուագ, եւլն.: Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր, ճաշ - Պանու:

Տոմսակները՝ բոլոր ճաշարաններէն եւ Bellevilleի «ՄԱՎՐՕՍ» ճաշարանէն:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. «ԵՈՒԱԳՈՅՆ» խմբի ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին Place Bourguignons, Café Selectի մէջ:

«Հ. Ց. Դ. Օր»ը Մարսիլիոյ մէջ կը տօնուի 7 Նոյ. Exposition Foireի մեծ սրահին մէջ: Պիտի խօսին ընկերներ վարանդեան, Ջամալեան եւ Լէօն Պօն:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Վարուժան» եւ «Իշխան» խումբերու դասախօսական ժողովը՝ Հոկտեմբեր 24 կիրակի առաւու ժամը 9.30 ին 63, Rue de la République: *Պիտի դասախօսէ ընկ. Պօղոս Հիւսեան:*

Հ.Յ.Դ. վիլնի ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ կիրակի, 24, Հոկտ. կէս օրէ վերջ, ժամը 2ին: Ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ.Յ.Դ. Մարսիլիոյ Պատանի միութեան ընդհ.ժողովը, կիրակի առաւօտ ժամը 9ին. 63,rue de la République *սրահին մէջ. բոլոր ընկերներուն ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:*

Հ.Յ.Դ. Սէնթ-Էթիէնի ընկերները ընդհ. ժողովի կը հրաւիրեն կիրակի, 24 Հոկտ. ժամը 2ին բիւ որ լա Լուար Կրան քաֆէի մէջ:

«ՌՈՍՏՈՄ» Լսար. Միութեան գրադարանը բաց է Գշ. և Ուրբաթ օրերը երեկոեան ժամը 8.30էն մինչեւ 10: Անոնք որ կ'ուզեն օգտուիլ գրադարանի գրքերէն՝ կարող են ներկայանալ այդ օրերը:

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ կիրակի, 24 Հոկտ. կէս օրէն վերջ ժամը 2.30ին «Ռոստոմ»ի սրահը: Կը խնդրուի բոլոր հայրենակիցներէն անպատճառ ներկայ ըլլալ այս խիստ կարեւոր ժողովին: Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն պիտի համարուի:

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի հայրենակցական միութիւններու պատգամաւորական ժողովը 31 Հոկտ. կիրակի առաւօտեան ժամը 10ին, 131, Րիւ Ֆոպուր սիւ Թանփլը, «Ռոստոմ» լսարան:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ՓԱՐԻԶԻ Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ վաղը 23 Հոկտ. շաբաթ գիշեր ժամը ճիշդ 8ին, 184, Bd. St. Germain, Société de Géographieի *սրահին մէջ, Օրակարգ 1. Քննիչ յանձնախումբի ընտրութեան, 2. վարչութեան տեղեկագիրը, 3. վարչութեան հրաժարումը, 4. Կեդր. Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի շրջանին կեդրոնական մարմնի հարցը:*

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ, ՈՒՐԱԽ ՕՓԻՐԻԹ

Նախաձեռնութեամբ Մարսիլիոյ Խ. Քեսրիկի Ե. Միութեան, ի նպաստ Շալէլաբնակ կարօտ Քեսրիկցիներու, վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 8.30ին 5 Rue Sullyի սրահին մէջ (Մարսիլիա):

Կը ներկայացուի առաջին անգամ նոր բեմադրութեամբ Շաճի պէկովի ուրախ օփերէթը 3 արար, իր ճոխ երգերով.

ՍԱ ՁԼԻՆԻ ՆԱ ԼԻՆԻ

Կ Ա Մ

ՄԱՇԱԴԻ Ի ԲԱԴ

Օրքէսթը, նուագ, երգ, պար եւ հիասքանիք, որուն պիտի մասնակցի սրահի ժողովուրդն ալ:

Պիտի ներկայացուի նաեւ ՓԱՐՈՍԻ ՊԱՇՊԱՆՆԵՐԸ, յուզիչ տրամ, մէկ արար: Հանդիսականները գոհ ձգելու համար ամէն միջոց ձեռք առնուած է: Աճապարեցէք ապահովելու ձեր տեղերը.

Խ. Քէսրիկի երիտ. Միութեան վարչութիւն

Պ. ՎԱՀԱՆ ԵՄՐՃԱՆԵԱՆ կը խնդրէ Հոլոմպ բնակող Սկիւտարցի Պ. Գարագաշեանէ մինչեւ Շաբաթ երեկոյ հանդիպիլ իր գրասենեակը:

ԿՈՐՍՈՒՆ

18-20 տարու երիտասարդներ ժամադործութիւն սորվելու համար: Դիմել՝ Պ. Պէօճէնեանի, 49 Rue Fondary: Métro Commerce:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Մատնագէտ մը, որ կրնայ շինել քաշեր (քաշքաւալ) պանիր Քօրսիկայի մէջ: Իրեն կը տրուի բնակարան եւ ամէն յարմարութիւնք: Գոհացուցիչ վճարում: Գրել հետեւեալ հասցէին.—

Paul Andriani, Commerçant, Calvi (Corse).

ՎԱՐԶՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 սենեակ, ճաշասրահ և խոհանոց մը տրամադրելի է 2-3 հոգիոց ընտանիքի մը համար: Դիմել 17bis, Avenue Curie, Chaville.

ԳԷՈՐԳ ՑՆՏԱԼԵԱՆ

Առաջնորդ ձամբորդներու, կը թարգմանէ եւ կը խմբագրէ պաշտօնական եւ պարզ ամէն կերպ գրութիւն՝ զանազան լեզուներով: կը կատարէ փաստաբի, վիզէի, մաքսի, գօլի փօսթալի գործողութիւնները: Արագ եւ ուղղամիտ: Հրաւիրել կամ գրել՝ K. Tzinsalian, 9, Rue d'Arras, Paris (5e).

ՀԱՆՑԻՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՈՔԹՈՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԸՀՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ. օրերը 5—7

Կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam

Nord-Sud: Liège

Téléph. Central 52-92

Le Gérant: H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e

1927

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Բ. ՏԱՐԻ

Մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔը, անցեալ տարուընէ աւելի ճոխ եւ հետաքրքրաշարժ բովանդակութեամբ, եւ Ֆրանսա հաստատուած Հայոց հասցէներու լիակատար մէկ ցանկով:

Ամէն անոնք որ կը փափաքին ծանուցում տալ «Ֆրանսահայ Տարեգիրք»ի 1927ի հատորին մէջ, ինչպէս նաեւ ամէն անոնք որ կ'ուզեն իրենց հասցէն ունենալ, կամ անելի տարուան հասցէներուն մէջ փոփոխութիւն մը ունին ընելիք, պէտք է ՆՈԵՄԲԵՐ 15էն ԱՌԱՋ դիմեն «ՄԱՏԻԱ» Տպարանի վարչութեան, 208bis, Rue Lafayette, Paris.

Նմանապէս՝ Ֆրանսա եւ կեդր. Եւրոպայի մէջ գտնուող ազգային ամէն կարգի միութիւններէն կը խնդրուի իրենց կազմին ու գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ տալ մեզ վերոգրեալ թուականէն առաջ:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄԱՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est — Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9.12

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

Մ. ԱՍԼԱՆԵԱՆԻ

ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԵՐՈՒ

Գ· ԳԻՐՔԸ

(ՄԻՋԻՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔԸ)

Ցանձնարարութեանց համար դիմել հեղինակին, «ՄԱՐՄԱՐԱ» հիւսցէով, 10, Rue Billor, Galata, Cons/ple.

Չորրորդ գիրքն ալ մօտ օրէն լոյս կը տեսնէ:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ: Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով: Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ:

ԱՐԱԳ ՁԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97.39 — Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 — Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9.12 և 2.7 բացի կիրակի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է Պելվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցով ուշի ուշով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանացի, տղայոց, վէներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւններ:

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8: կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր:

ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱՒՈՐ եւ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը:

Ո եւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անգամ մը սոյն Polycliniqueը *դիմել՝ մատնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար:*

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ՍԱԿԱՐԱՆ

21 Հոկտեմբեր 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	159	50
Տոլար,	Dollar	33	70
Մարք (ոսկի)	Mark	7	77
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	17	30
Թրք. ոսկի	» or	150	—
Մէճիտիէ	Médjidié	10	—
Լէվա 100 հատ	Léva	23	50
Տրախմի	» Drachme	40	—
Լիր	» Lire	144	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	95	15
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	638	—
Լէյ 100 հատ	Ley	17	60
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	155	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Բր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	1500	—
»	II »	2600	—
»	III »	2150	—
Ռումելի երկաղ.	Lots turcs	165	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՀԱՆՐԱՆՑԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince
Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, հաճելի եւ առատ կերակուրներ

Թաղլը տ'օթ 4 ֆրանք

Ցասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնայ

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄԱՐԹԱՑԻՆ ՔԻՒԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8ԷՕ—10եւ 1,30 — 8

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒՄՆ	եռամսեայ	վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1926

24 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 193 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՀՕԿԵՐԸ ՈՐՈՄ ՅԱՆՈՂ ԲՈՑՆԵՐ ՊԻՏԻ ՄՆԱՆ, ԵԹԷ ՉՓՈԽԵՆ ԻՐԵՆՑ ՆԵՐԿԱՅ ՁԵՒԵՐԸ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԻՐԱՐԱՆՑՈՒՄԸ

Չափազանց դիւրազգած վիճակի մը մատնուած է քէմալական Թուրքիան: Օրուան բոլոր հովերը կ'ազդեն իր վրայ: Ամէնէն անհաւատալի լուրերն անգամ յուզում կը պատճառեն:

Վերջին տասը օրուան ընթացքին, Թուրք մամուլը ջղագրգռեցաւ անգլիական Թերթի մը շռնդալից լուրէն, որ կ'ըսէր Թէ Իտալիա աչք ունի Թրքական հողերու վրայ: Եւ եղան սովորական յախորտանքներ — Թո'ղ փորձեն որ տեսնեն: Իրականին մէջ, նոր բան մը չկար: Գաղտնիք չէ որ Իտալիա սուր ախորժակներ ունի այս միջոցին, եւ պրպտումներ կը կատարէ միջանգիտական շրջանակներու մէջ, նոր աշխարհակալութեան մը գետինը պատրաստելու համար:

Հողի պակասը եւ սեւ շապիկաւորներու անյագ փառասիրութիւնը կրնան անակնկալներ յարուցանել ո'ր եւ է տեղ: Աչերդ է մարգարէութիւններ փորձել Թուրականի մասին: Իտալիա ճակատագրականօրէն կը մղուի դէպի խոշոր ճիգ մը, որուն հասցէութեան սահմանները դժուար է որոշել: Դժուար է, նաեւ, ճշդել անոր անմիջական սեւեռակէտը: Ի հարկէ Թուրքիան ամէնէն պարարտ գետինն է Իտալիոյ, ինչպէս միւսներուն համար: Բայց դէպի Ատալիա կամ իզմիր արշաւանք մը, որքան ալ հրապուրիչ երեւայ, կապուած է միջազգային քմահաճոյքներու հետ: Գոնէ Անգլիան ծուռ կը նայի այդպիսի ձեռնարկի մը, առ այժմ: Խորհրդային Ռուսիան ալ, որ հաւատարիմ զինակիցն է Քէմալիստանի, անշուշտ ճաճոյքով չէլիտի դիտէ այդ արշաւանքը: Միւս կողմէ, այսօրուան Ռուսիան ալ խորապէս տոգորուած է ցարական դիւանագիտութեան աւանդութիւններով, եւ հետեւաբար չի կրնար համակրութիւն մը տեղաւորման՝ Միջերկրականի ափերուն վրայ: Ֆրանսա ամէն պարագայի մէջ շահ ունի ներկայ վիճակի պահպանման մէջ:

Մէկ խօսքով, միջազգային կացութիւնը ձեռնտու չէ անմիջական գործողութեան մը համար: Եւ ատոր համար է որ Մուսոլինի, էապէս վճռական, կը թարթափի այս գետնին վրայ, եւ զոհացում կը փնտռէ տարբեր ուղղութեամբ:

Կացութեան այս պատկերը Թուրքերն ալ կը տեսնեն: Եւ սակայն, սրտադողի մէջ են: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ շատ լաւ կը զգան որ այդ անսահման տարածութիւնները յաւիտենապէս դատարկ չեն կրնար մնալ: Վայրագօրէն կոտորելով կամ ցրուելով երկրին ոչ-Թուրք ժողովուրդները, հայ, յոյն, քիւրտ, չերքէզ կամ ասորի, Թուրքերը այժմ կը լողան 750,000 քառ. քիլոմեթր տարածութեան վրայ, մինչ ուրիշներ ափ մը հողի վարօրը կը քաշեն: Այդ յայտնի եւ թաքուն հարստութիւնները ընակեանօրէն կը սրեն աշխարհակալներու ախորժակը. մանաւանդ որ, միջազգային աւարի համար, խոշոր պատառներ չկան ուրիշ տեղեր: Այս իրողութիւնը ճիշտ էր երէկ, երբ Գերմանիա Drang nach Osten-ը կը հնչեցնէր: Ճիշտ է եւ այսօր, երբ Գերմանիան զրկուած է իր ափրիկեան գաղթավայրերէն, Իտալիան կը յորդի իր յարաճուն բնակչութեամբ, իսկ Յունաստանը հազիւ կը ծածկէ իր վրէժխնդրական ցանկութիւնները, Թէ ոչ մաս մը հող ետ առնելու, գոնէ իր պատիւը վերահաստատելու համար: Եւ տակաւին կայ Պուլկարիան, որ Թէեւ աշխուժացած եւ նկուն, կրնայ փորձութեան ենթարկուիլ, իւանագիտական խաղի մը շնորհիւ:

Թուրքերը մտահոգ են նաեւ անոր համար որ, քաղաքական ուղղախաղերն ալ իրենց դէմ կը դառնան:

Վերջերս շատ խօսուեցաւ Զէմպրէյլէյն-Մուսոլինի տեսակցութեան մասին: Զրոյցներ կան նաեւ պուլկարիտալական պայմանի համաձայնութեան մը մասին: Ամէն պարագայի մէջ, ուշադրաւ գործունէութիւն մը կը տիրէ Պալքանեան ճակատին վրայ, խուլ մրցակցութիւն մը ստեղծելով մանաւանդ Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ: Սեւ շապիկներու Հռոմը ինքնին ժառանգորդը կը նկատէ հապսպուրկեան Աւստրիոյ:

Եւ ահա նոր մտահոգութիւն մը Սուրիոյ կողմէն: Իրրեւ Թէ Ֆրանսացիները զօրք համախմբած են սահմանին վրայ: Քրքան տեղին է վարպետ գողին պատմութիւնը: Թուրքերը տնականակ ամփոփուելու զարհուրելի խարդախութեամբ մը իրենց Թողուած անսահման տարածութիւններով, իրենց ակռները յառած են դէպի հարաւ, եւ կ'ուզեն պատառներ կորզել Սուրիայէն: Այդ առաջադրութեամբ, ճախարակի պէս կը բանին Թուրք հրոսախումբերը Հալէպէն մինչեւ Տովեղերք:

Եւ այսպէս ալ պիտի շարունակուի: Բռնութեան եւ յափշտակութեան վրայ հիմնուած պետութիւն մը ի հարկէ չի կրնար ներքին քննադատել: Անոր իւրաքանչիւր առաւօտը պիտի բացուի յանկարծական մը, որ կրնայ ճակատագրական դառնալ:

Եւ արդա՛ր է որ այսպէս ըլլայ. որովհետեւ արիւն կը ժայթքի իր բռնատիրած հողերէն:

Թուրքիան այսքան իրար անցնելու պատճառներ չպիտի ունենար, եթէ ինքնաբերաբար յանձնէր իր կոտորած կամ ցրուած իւրաքանչիւր ժողովուրդին արդար բաժինը: Շ.

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը կը հաղորդէ, որ Հոկտ. 16ին վերջացաւ «Դաշնակներու գործ»ի հարցաքննութիւնը: Հարցաքննութեան ժամանակ վկաներէն ցարութիւն բուդաղեան յայտնած է, որ ինք պատգամաւոր գացած է Հ. յ. Դ. 10րդ ընդհ. ժողովին եւ վերադարձին, փարիզ եղած ատեն «Հրաիանգ ստացած է Տէր-Մինասեանէն ընտրել դաշնակցականներ գիւղական խորհուրդներու, կոմբջիջներու եւ ջեկայի մարմիններու մէջ, իսկ անպէտ մարդիկը հեռացնել»: Երբ բուդաղեանը հարցուցած է Թէ, ի՞նչպէս պէտք է հեռացնել, Տէր-Մինասեան պատասխանած է. «կարդա՛ մեր կանոնագրի 133րդ յօդուածը, կ'իմանաս, Թէ ի՞նչպէս կը հեռացնեն անյաբեկելով»: Բոլշեւիկեան գործակալութիւնը չի տար ուրիշ վկաներու յայտարարութիւնները:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀՈՍԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

«Թան»ի մէջ կը կարդանք.—

Ծերակոյտը 1925 Դեկտեմբեր 4ին քուէարկեց օրինագիծ մը հպատակութեան մասին, դիւրացնելու համար օտարականներու Ֆրանսահպատակութիւնը: Այդ օրինագիծին համաձայն, ասկէ վերջ Ֆրանսական հպատակ ըլլալու համար երեք տարի Ֆրանսա բնակելը բաւական պիտի համարուի, փոխանակ տասը տարիի: Ստացական քաղաքացի դարձած օտարականներու զաւակները իրաւապէս Ֆրանսացի կ'ըլլան. օտարականի մը հետ ամուսնացող Ֆրանսացի կինը իրաւունք կ'ունենայ իր հպատակութիւնը պահելու եւ զայն փոխանցելու Ֆրանսայի մէջ ծնած իր զաւակներուն: Այս ազատախոհ տրամադրութեանց հեղինակները ներշնչուած են Ֆրանսաբնակ օտարականները կարճ ժամանակի մէջ ձուլելու անհրաժեշտութենէն: Այս հարցն ալ կը բխի բնակչութեան խնդրէն, որ իր կարգին կապուած է ելմտական խնդրին հետ:

Ամէն բան ըսուած է մեր երկրի բնակչութեան նուազման մասին. չարիքը հաստատուած է, պատճառները յայտնի են, իր զարգացումը, ինչպէս կը ցուցնեն վիճակագրութիւնները, կ'արդարացնեն հայրենասիրական մտահոգութիւնները անոնց, որոնք չեն կրնար հանդարտօրէն ընդունիլ որ Ֆրանսան վերջ գտնէ, Ֆրանսացիներու անհետացման պատճառաւ: Այս կացութեան դարմանները ծրագրուած, նոյն իսկ մասամբ գործադրուած են, այս միջոցները կը ձգտին մահերը պակսեցնել առողջապահական միջոցներով, պայքարիլ ընկերային վտանգներուն դէմ, ծնունդները քանակը աւելցնել վարչական եւ հարկային դիւրութիւններով: Առանք կրնան բարելաւել վիճակը, սակայն չեն կրնար Ֆրանսան փրկել իրական ազգային մահէ մը:

Հետեւաբար կը մտածուի այս դարմանը փնտռել Ֆրանսա եկող օտարականներու ձուլման մէջ: Ներկայիս երեք միլիոն օտարականներ կան Ֆրանսայի մէջ, ու, ամենամերձին վիճակագրութիւններէն դատելով, շատ չանցած Ֆրանսայի բնակչութեան տասնէն մէկը օտարական պիտի ըլլայ: Լաւ հասկցուած եւ մեթոտով հետապնդուած զանգուածային հպատակութեան քաղաքականութիւն մը կրնայ եւ պէտք է թոյլ տայ մեզի այս ամբողջին մէջէն քաղել մեծ թիւ մը նոր-Ֆրանսացիներու, որոնք պարզապէս պատուական Ֆրանսացիներ ըլլալ կը փափաքին, ուրիշ ոչինչ: Անշուշտ, այսքան ընդարձակ գործողութիւն մը կարելի չէ իրագործել առանց ընտրանքի: Խոհեմ, սակայն միաժամանակ լանդուզն պէտք է ըլլալ. անհրաժեշտ է վճռաբար օգտագործել օրէնքին պետութեան յանձնած գործիքը, յանուն Ֆրանսայի բազմամարզութեան:

Թան կը յանձնարարէ կրճատել ձեւակերպութիւններն ու ծախքերը: 1926ին, կ'ըսէ, 11,107 հոգի միայն ընդունուած է իրրեւ հպատակ: Ներկայիս օրական միջին հաշուով 150-200 խնդրագիր կը ստացուի, 5000 պարութեաներ մէկ դրասենեակի, 5000 ուրիշ դրասենեակներու մէջ թմրած կը հանգչին, առանց հաշուելու վերջին շրջաբերականի մը հետեւանքով նահանգապետութեանց ղրկուած հազարաւոր թղթածրարները: Նոր բարենորոգումներուն շնորհիւ կարելի պիտի ըլլայ մեծ թիւով օտարականներու ստացական քաղաքացիութիւն տալ, երբ Երեսփ. Ժողովը եւս քուարկէ արդէն իսկ Ծերակոյտէն անցած օրինագիծը:

կառավարական օրկանը կ'եզրակացնէ.—

Ֆրանսա բնակող օտարականներուն մէջ մեծ թիւ մը անհամբերութեամբ կը սպասէ Ֆրանսական հպատակ դառնալ: Կարելի պիտի ըլլայ զոհացնել իրենց փափաքը: Պետութիւնը, վերջապէս, իր ձեռքին մէջ պիտի ունենայ այն ճկուն եւ ամուր զօրքը, որ Թոյլ պիտի տայ իրեն լուծել այն կարեւոր հարցը, որուն առաջին մէկ երեսէրէն է միայն ստացական քաղաքացիութեան խնդիրը, այն է ներգաղթի քաղաքականութիւնը, որ կը պարտադրուի Ֆրանսայի, ինչպէս երբեմն պարտադրուած էր Միացեալ Նահանգներուն, եւ դուր պէտք է գործադրել վճռականութեամբ, ապա Թէ ոչ ծանրապէս պիտի վտանգուի Ֆրանսական ցեղի ապագան:

ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ ՓԱԽԱԾ ՅՈՅՆԵՐՈՒՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ

Հելլէն ազգ. դրամատունը շրջաբերութեան պիտի հանէ երկու. կէս միլիառ տրախմի արժէքով պարտատոմսեր, որով վճարումներ պիտի ըլլան Թուրքիոյ մէջ իրենց կալուածները ձգելով յունաստան ապաստանող գադմականներուն: Այս փոխանակութիւնը երաշխաւորուած է բացի պետական գանձէն, յունաստանի Թուրքերուն լքեալ գոյքերով:

ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ԳԻՐՈՎ ՀԱՑ ԹԵՐԹ

Պուէնոս Այրէսի մէջ կը հրատարակուի «Արժանթին» անունով շաբաթաթերթ մը՝ լատինական տառերով, մէկ մասը հայերէն, մէկ մասն ալ Թուրքերէն բառերով: Թերթին տնօրէնն է Պ. Սարգիս Գագոգ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հայկական դրօշին գոյնը եւ թրուհիները

Պոլիսէն կը հեռագրեն.—

Թուրք կառավարութիւնը նոր հրամանագիր մը հրատարակեց, որուն համաձայն այն Թուրք աղջիկներն ու կիները, որոնք ճերմակ շրջազգեստ պիտի հագնին, ո՛չ մէկ պարագայի արտօնուած են իրենց շրջազգեստներուն վրայ կրելու կապոյտ կամ նարնջագոյն ժապաւէն: Այս արգելքին պատճառ ցոյց կը տրուի այն իրողութիւնը Թէ այդ գոյները կը գտնուին հելլէնական եւ հայկական դրօշակներուն վրայ:

Շարժուձեւներ թրքական տանտեսին վրայ

«Քիւլիս» Թերթը իր 12 Հոկտ.ի Թիւով կը հաղորդէ, որ ֆրանսական իշխանութիւնները ստուարաթիւ զինուոր, Թնդանօթ եւ ռազմանիւթ կը տեղաւորեն Թուրքեւսուրիական սահմանին վրայ: «Սկիզբները, կ'ըսէ, ձայն չէինք հաներ, կարծելով որ այդ զինուորները եկած են ապահովութիւնը հաստատելու եւ մաքսանենգութեան առաջքն առնելու համար, սակայն նկատուած է որ զինուորներու քանակը այդ նպատակը ապահովելէ շատ աւելի է: Միայն Մէյտանը էքսէկի կողմը երկու զօրագունդ դրկուած է, ասկէ զատ Իզազ եւ Փարսա լեռները Թնդանօթով եւ լրատուներով կ'ամրացուին: Այս վիճակը մեզի կասկած կը ներշնչէ, հետեւաբար ամէն հաւանականութեան առջեւ արթուն պէտք է գտնուինք», կ'եզրակացնէ Թուրք Թերթը:

«Ճիւմհուրիյէթ» կը գրէ. «Այս համախմբումները, շատ հաւանաբար, տեղի կ'ունենան այն մտահոգութեամբ Թէ մեր Թուրք եղբայրները, զորս Ֆրանսացիք ո եւ է կերպով չեն կրցած գոհ Թողուլ, ապստամբներուն կը միանան»: Երկէ էնկիւրիէն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ Թէ պաշտօնական շրջանակները տեղեկութիւն չունին Պէյրութէն եկած այն լուրէն, որուն համաձայն իբր Թէ ընդհարում մը տեղի ունեցած է զինուորներուն եւ Թուրքեւսուրիական սահմանը անցնիլ փորձող ապստամբ հրոսախումբերու միջեւ:

Պոլիս՝ պոլշեւիկներու կեդրոն

«Թայմս»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ.—

Թէեւ Թուրքիա համայնավարներու ազդեցութեան տակ չէ, բայց պոլշեւիկները նոր փորձ մը կատարեցին Պոլիսը կարմիր կեդրոն մը դարձնելու համար: Ատեն մը, Պալքանի համայնավարներու կեդրոնը Վիէննա կը գտնուէր. ներկայիս Պոլիս փոխադրուած է: Ասոր պատճառը այն է որ Պոլիս մօտ է Պուլկարիոյ: Պալքանեան պետութիւններուն դէմ գաւադրութիւնները կազմակերպելով հանդերձ, պոլշեւիկ գործակալները Թուրքիոյ նախկին մայրաքաղաքին մէջ համայնավարական նպատակներ կը հետապնդեն: Այս առթիւ գանազան ուղղութեամբ չանք կը թափեն: Սահմանափակ Թիւով կարգ մը երիտասարդ բժիշկներ համայնավարութեան կուսակից են: Կարմիրները որոնց Թիւը Պոլսոյ մէջ ուրիշ ո եւ է քաղաքէ աւելի է, կ'աշխատին նաեւ կարգ մը անձեր կաշառել: Երբեմն ալ Թերթերուն մէջ Ռուսիոյ ինպատաստ յօդուածներ կը հրատարակուին: Համայնավարները Պոլսոյ կեդրոնէն մեծաքանակ զէնք եւ ռազմամթերք կը փոխադրեն Պալքանները: Այս առթիւ Թրքական սահմանէն շարունակ զէնք կը փախցնեն: Վերջերս Թուրքերը սահմանին վրայ երեք համայնավարներ ձերբակալեցին: Ռուսերը շարունակ կը գօրացնեն Պոլսոյ կարմիր «խմբակը»: Անոնց նպատակն է մէկ կողմէն Պուլկարիոյ մէջ նոր խռովութիւններ հանել, միւս կողմէ Թուրքիոյ մէջ կարեւոր դեր մը խաղալ:

Հանքագործներու գործադուլին հետեւանքը

Հակառակ Թափուած չանքերուն, տակաւին կը շարունակուի Անգլիոյ հանքագործներուն տագնապը: Մինչեւ հիմա աշխատելու վերսկսած են 241,400 հոգի: Որոշուեցաւ խորհրդաժողով մը հրաւիրել Նոյեմբեր 3ին, բոլոր Արհեստակցական Միութեանց մասնակցութեամբ, քննելու համար բոլոր բանուորներու շաբաթականներէն տոկոս մը դանձելու եւ գործադիրներուն յատկացնելու խնդիրը:

Անգլիոյ մէջ ալ սաստիկ ցրտած է օդը եւ մանաւանդ պէս կը զգացուի ածուխի նեղութիւնը: Տեղ-տեղ դպրոցները փակուած են, վառելանիւթ չունենալով: Գործադուլը շատ աւելի մեծ վնաս պատճառած է քան կը նախատեսուէր: Այսօր 1926-27ի ելմտական տարեշրջանին ծախքերը հասոյթներէն 86 միլիոն աւելի են: Միւս կողմէ, երերուն պարտքը 8 միլիոն ոսկերին աւելի է:

Բուպայի անուելի աղէտը

Նոր հեռագիրներու համաձայն, Բուպայի մէջ պայթած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

"ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ„

II

ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՆՈՒԱՃՈՒՄՆԵՐԸ

«Ո՛րպիսի նուաճումներ էին կատարել Հայերը կուլտուր-լուսաւորական ասպարէզում», հարց կուտայ Գ. Ալանեան իր գրքի 5րդ գլխին մէջ։ Ու կը պատասխանէ մանրամասն թիւերով եւ աղիւսակներով, որոնց համագումարը կը ներկայացնէ «Ազգի բիւջէն»։

Սկսինք Դպրոցական գործէն։ Ահա կովկասի պետական դպրոցներու մէջ Հայ աշակերտներու թիւը.—

Տարի	Միջնակարգ դպրոցներու աշակերտներ	Տարրական դպրոցներու	Ժողովրդ. եւ մասնաւոր դպրոցներու	Գումար
1901	5,600	4,570	23,748	33,918
1906	7,201	2,943	15,707	25,851
1912	8,713	4,131	31,727	44,571
1914	9,179	3,219	39,375	51,773

Ըստ կովկասի Շրջանային Հոգաբարձուի հաղորդած տեղեկութիւններուն, 1912ին, գիմնազիաներու մէջ սորվող 2,815 Հայ աշակերտներու Տարիւրին 81,9ը միայն կը հետեւէր Հայերէն լեզուին, տեղ տեղ այդ տոկոսը ա՛լ աւելի կ'իջնէր։ Պաթումի Տարիւրին 48,1, գանձակ Տարիւրին 62։ Ռէալական Դպրոցներու 759 աշակերտներու Տարիւրին 71,4ը կը սորվէր Հայերէն։ Իսկ իգական գիմնազիաներու 2,531 աշակերտուհիներէն՝ Տարիւրին 61,7 միայն։ Այսպիսով, Հայ մտաւոր սերունդը կովկասի մէջ հետզհետէ կը խորթանար մայրենի լեզուէն ու Հայ իրականութենէն եւ կը լուծուէր ռուսական ծովին մէջ։

Հայոց ազգային վարժարաններու մէջ սորվողները հետեւեալ քանակը կը ներկայացնէին.

Տարի	Գէորգ. ձեմարան	Ներսիս. դպրոց	Երեւանի թեմ. դպ.	Ղարաբաղի թեմ. դպ.	Նախիջեւանի թեմ. դպ.	Գումար
1901	250	618	348	583	283	2,081
1906	285	638	300	466	406	2,145
1912	196	445	365	258	264	1,528

Այս թիւէն կը հետեւի, որ ազգային միջնակարգ վարժարաններու մէջ սորվողներու թիւը հինգ անգամ պակաս է պետական վարժարաններէն։ Ըսել է, ունեւոր դասը, որու զաւակները են միջնակարգ դասի գլխաւոր յաճախորդները, կը գերադասէ ռուսական կրթութիւնը։ Այս աստիճանացոյց է այն արագ խոթաման եւ օտարացման, որով բռնուած էին ռուսահայ «վերին» խաւերը ռուսական տիրապետութեան օրերուն։

Շատ տարբեր չէ պատկերը եւ տարրական կրթութեան՝ ժողովրդական ասպարէզին մէջ։ Այսպէս 1914ին Երեւանի թեմին մէջ կար 188 դպրոց, 455 ուսուցիչ, 15,109 աշակերտ, Վրաստանի թեմ 130 դպրոց, 432 ուսուցիչ, 11,436 աշակերտ, Ղարաբաղի թեմ 64 դպրոց, 115 ուսուցիչ, 4091 աշակերտ, Շամախու թեմ 23 դպրոց, 74 ուսուցիչ, 2076 աշակերտ, Աստրախանի թեմ 28 դպրոց, 93 ուսուցիչ, 2133 աշակերտ։ Այսինքն ընդամէնը 433 դպրոց, 1169 ուսուցիչ եւ 34,845 աշակերտ, այն ինչ՝ նոյն ուսումնական տարւոյ ընթացքին պետական տարրական դպրոցներու մէջ սորվող Հայ աշակերտներու Թիւն էր 42,594, այսինքն՝ Հայ ազգային դպրոցներու աշակերտներու քանակը 8 Հազարով պակաս էր, քան ռուսական դպրոցներուն։ Այս ապացոյց է, որ ռուսացման վտանգը կախուած էր եւ ժողովրդական լայն զանգուածներու գլխին։

Ռուսահայութիւնն, ի Տարկէ, կը դիմագրէր այդ վտանգին, թէեւ կողմերու ուժն ու պայքարի զէնքերը չափէն աւելի աննպաստ էին իրեն Համար։ Դպրոցական գործէն յետոյ ազգային ինքնապաշտպանութեան միջոցներ էին մշակութային այլեւ այլ հիմնարկութիւններ ու ձեռնարկներ, յոբելեաններու եւ նշանաւոր մահերու առթիւ կատարուած հանդէսներն ու յուղարկաւորութիւնները։ 1901էն յետոյ հիմնուած մշակութային - կրթական հիմնարկութիւններէն յիշենք Հայոց Դրամատիկական Ընկերութիւնը (1902), Թիֆլիսի Հայուհեաց «Վեղու» Ընկերութիւնը (1906), Բագուի Հայոց Կուլտուրական Մուրթիւ (1907), կովկասի Հայոց Դպրոցների Ուսուցիչների եւ Վարժուհիների Միութիւն (1907), Հայոց Ազգագրական Ընկերութիւն (1908), կովկասի Հայոց Բարեգործական Ընկ. վերաբացում (1908), կովկասի Հայոց Հրատարակչական Ընկ. (1910), Հայ Գիւղատնտեսական եւ Ցնծագործական Ընկ. (1910), Ընդկովկասի Հայուհեաց Որբանոցամ Ընկ. (1911), Հայ Գրողների Ընկ. (1912), Հայ Երաժշտական Ընկ. (1912), Հայոց Պատմական եւ Ճնագիտական Ընկ. (1913), Հայ Արուեստագէտների Ընկ. (1916) եւ բազմաթիւ ուրիշներ։ Աւելցնենք ասոնց վրայ Մոսկուայի կոմիտէն, Պետրոգրատի Եկեղեցական Խորհուրդը, Նոր-Նախիջեւանի Եկեղեցական Հոգաբարձութիւնն ու Բարեգործական Ընկերութիւնը իրենց բազմամիլիոն գրամագլուխներով եւ շատ մը ուրիշ Միութիւններ եւ կազմակերպութիւններ։

Գ. Ալանեան Հաշուած է այս կրթական-մշակութային հիմնարկութիւններու վրայ կատարուած ծախքը Հայ ժողովուրդի կողմէն։ Ըստ այդ Հաշուին, Ռուսահայերու ազգային միջնակարգ եւ տարրական դպրոցներու տարեկան ելեւմուտքը եղած է հետեւեալը.—

Տարի	Մուտք	Ելք
1905	282,165	281,242
1906	610,433	604,883
1907	662,310	650,554
1908	762,672	759,467
1909	714,156	717,319
1910	721,052	734,509
1911	786,107	797,810
1912	855,734	875,201
1913	901,365	908,874
1914	956,089	979,332
Գումար	8,176,574	8,221,889

Ըսել է, տասը տարուայ ընթացքին ռուսահայ ժողովուրդը իր ազգային կրթութեան վրայ ծախսած է 8,221,889 րուբլի. այս գումարէն տարրական կրթութեան վրայ ծախսուած է 3,900,979 րուբլի, մնացածը միջնակարգ կրթութեան վրայ։ Միջին Հաշուով ազգային կրթութեան տարեկան ծախքը եղած է շուրջ 800,000 րուբլի, ինչ որ, անբաւական էր Հակազդելու Համար գաղափարական հարստահարութեան ռուսացման քաղաքականութեան։

Ազգային մշակութային-մարդասիրական հիմնարկութիւններու կատարած Հաշուի «Կուլտուր-Լուսաւորական» Ընկերութիւններու 1914ի եկեմուտքը կը ներկայացնէր Հետեւեալ պատկերը.—

	Մուտք	Ելք
Նոր-Նախիջեւանի աղքատաց Հոգաբարձ.	100,000	100,000
Բագուի Մարդասիրական Ընկ.	59,540	55,246
Կովկ. Հայոց Բարեգ. Ընկ.	86,976	74,904
Կովկ. Հայուհեաց Բար. Ընկ.	8,198	8,675
Նոր Նախիջ. Բար. Ընկ.	7,000	7,000
Հայոց Դրամատիկ Ընկ.	26,481	28,410
Բագուի Հ. Կուլտ. Միութիւն	30,000	30,000
«Վեղու» Ընկ.	25,000	24,000
Հայոց Ազգագր. Ընկ.	3,614	3,472
Ուսուցչական Միութիւն	2,500	2,500
«Լոյս» Ընկ.	2,000	2,000
Զանազան Ընկերութիւններ	430,910	413,618
Ընդամէնը	782,219	749,825

Եթէ աւելցնենք նաեւ կարգ մը զուտ տեղական կազմակերպութիւններու ծախքերը, գումարը կը Հասնի մէկ միլիոնի։ Ցարեկան մէկ միլիոն րուբլի կամաւոր վճարում բարեգործական ու մշակութային հիմնարկութիւններու վրայ ինքնին բարձր բարւոկիչ մըն է ժողովուրդի մը մտաւոր աստիճանին Համար։

Ռուսահայերու նիւթական ղՀողութեան ընդունակութիւնը Հաստատող ուրիշ, փաստեր եւս կան։ Այսպէս, դպրոցական ֆոնտի Համար բացուած Հանգանակութիւնը տուաւ 425,000 րբ., կամաւորական շարժման Համար Հաւաքուեցաւ 1,021,000 րբ., Թրքահայ գաղթականներու Համար ծախսուած գումարը Հասաւ 4,580,000 րուբլիի, եւայլն։

Համախմբելով Ռուսահայոց «Ազգային բիւջէն». Գ. անանուն կուտայ Հետեւեալ վերին աստիճանի Հետաքրքրական աղիւսակը.

Տարի	Մուտք	Ելք
1901	312,938	317,561
1902	343,266	331,800
1903	367,764	379,340
1904	358,555	351,057
1905	445,782	615,154
1906	1,027,816	1,068,857
1907	1,184,993	1,087,700
1908	1,121,782	1,088,346
1909	985,087	991,600
1910	1,004,672	1,091,464
1911	1,145,686	1,139,624
1912	1,417,252	1,219,643
1913	1,537,276	1,311,376
1914	1,374,241	1,370,466
Գումար	12,626,113	12,291,390

Այս թիւերը ինքնին այնքան պերճախօս են, որ Հարկ թէ պէտք չկայ մեկնութիւններ տալ Ո՛ր են այժմ այդ Հարստութիւնները։ Ո՞ւր են այն ծաղկած ընկերութիւններն ու Միութիւնները։ Ո՞ւր է լարուած ինքնագործունէութիւնը ռուսահայ ժողովրդի։ Գ. Ալանեան այս Հարցերը չի դներ ու պատասխան չի տար, բայց պատասխանը ունենալու Համար անպատճառ պէտք չկայ բացատրութիւններու։ Պատասխանը պայծառ է արեւի պէս. այդ ամէնը փճացաւ պոլշեւիզմի բիրտ սմբակներուն տակ։ Եւ այդ ամէնուն աւերակներուն վրայ Հոկերու ոզորմելի բուանոցներն են Հաստատուած։ Ի տես Ալանեանի առաջ բերած թիւերու եւ ներկայ Համատարած աւերածութեան, Ռուսահայը կըրնայ միայն բացագանչել խեղդուած ձայնով,

— Աւա՜ղ, փառաց անցաւորբ... Աւա՜ղ, զի ի վերայ աւերակաց տուայտիմ...։

Ս. ՄԱԼՈՒԻԵԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԷՆ ԼՈՒՏՈՒ

Սեպտեմբեր 30ին ժողով մը տեղի ունեցաւ Երեւանի մէջ, Անգլիոյ Հանքագործներու գործադուլին առթիւ։ Այս առթիւ բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ, որ կը յայտարարէ թէ տագնապին վերջ կը տրուի միայն «պրոլետարական դիկտատուրա Հռչակելով»։ Որոշուեցաւ Սեպտեմբերէն սկսեալ Երկեւտակցական Միութեանց անդամներու աշխատավարձի Հարիւրին մէկը յատկացնել գործադուլի ղեկերուն։ Ժողովը Հրաժանգներ ղրկած է ամէն կողմ, որպէսզի օդնեն մինչեւ գործադուլի յաղթանակը։

ԽՈՆԱՐՀ ԶԱՑՆԵՐ

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Ես կը Հարցնեմ երիտասարդ աղջկան մը որ կ'անցնի.

— Ըսէ՛ ինծի, աղուոր աչքերով աղջիկ, դուն կը ճանչնա՞ս մէկը որ աւելի փխրուն ըլլայ քան ծաղիկ մը ու աւելի քնքուշ ու փափուկ քան փոքրիկ աղջիկ մը որ կը սիրէ եւ որուն զգայարանքները նոր կը բուսնին։

— Ես գիտեմ բանաստեղծ մը որ կը բնակի մեր տանը մօտ եւ որ ամէն երեկոյ կ'անցնի ժպտուն ու սպիտակ մեր տանը շուքին մէջէն ու կ'երթայ անտառ՝ ծաներ ու խոհուն քայլերով։ Ան աղջիկներուն չի նայիր, ո՛չ ալ ինծի։ Անոր աչքերուն մութ-կապոյտին մէջ ես կ'ուզէի իմնալ արտասուքի անուշ կաթիլի մը պէս։ Ո՛չ մէկ ծաղկի թերթ այնքան նուրբ ու ազնուահիւս կրնայ ըլլալ որքան անոր բիբերը որ կը շողան։ Միայն մէկ անգամ, ուշ գիշերին, մեր գրան առջեւ ան "բարի երեկոյ", ըսաւ ինծի ու տակաւին ես երջանիկ եմ։ Իր ձայնը խռովիչ էր սիրոյ եղանակի մը պէս որ հեռուն կը նուաղի։

Ես կը Հարցնեմ Հէք ու տըխրանուշ աղրիի մը։

— Ըսէ՛ ինծի, դո՛ւն տրտում մայր, կը ճանչնա՞ս մէկը որ աւելի զգայուն ըլլայ քան մայրը մեր Աստուածամայրը։

—Ես գիտեմ բանաստեղծ մը։ Ես զայն տեսայ իրիկնամուտի մը երբ բարի ու տխրանուշ բառերով կը խօսէր պզտիկի մը, որ ինկած էր քարին վրայ ու կ'արտասուէր։ կը խօսէր այնպէս գորովով ու քաղցրութեամբ որ ես լացի, իսկ մանուկը կը ժպտէր անոր մութ ու կապոյտ աչքերուն՝ իր արցունքներուն մէջէն։ Ան չի կոխկրտեր ո՛չ մէկ ծաղկի թերթ ու մտիկ կ'ընէ բոլոր ձայներուն։ կը ճանչնայ բո՛լոր ցաւերը ու գիտէ բոլոր՝ մխիթարութեան բառերը։ կը նայի մեծ ու դուրդուրալի աչքերով բոլո՛ր աչքերուն որ պըղտոր են։ Ուշ գիշերներուն կը խօսի հեզօրէն ծաղիկներուն եւ աստղերուն ու Հարկ չկայ ըսելու որ մեծ ցաւ մը կը կոթծանէ քեզ եւ կամ սիրոյ վիշտ մը քեզ արթուն կը պահէ՝ գլխիկոր ու ապաթախտ. ան կը Հասկնայ մորմոքդ երբ նայի աչքերուդ ու կրնայ մխիթարել քեզ։

Ես կը Հարցնեմ տակաւին՝ արբշիռ ու աղուոր տղու մը.

— Ըսէ՛ ինծի, խե՛նթ սիրահար, կը ճա՞նչնաս մէկը որ աւելի երջանիկ ըլլայ քան դուն ու աւելի սիրով Հարուստ քան սիրուհիդ։

— Ես կը ճանչնամ երիտասարդ բանաստեղծ մը որ կը բնակի այս փողոցին դարձուած քին վրայ, խանարհ ու հէք խցիկի մը մէջ, բայց որ Հարուստ է ու երջանիկ որքան ո՛չ օք այս ցաւի տան, այս մեր մութ ու չար աշխարհին մէջ։ Մենք կը տրտմինք երբ մթնէ մեր սրտին վրայ ու կը խաչտանք երբ մեր երդիքին կը բացուի առտուան լոյսը։ կը ծաղկի՛ դարուն մեր ծառերուն։ Իսկ ան գիտէ փակել իր աղուոր թարթիչները ու նայիլ արտեւաններու ուր կակաչները կ'արիւնին եւ ուր մայիսը կ'անցնի ծաղիկ սիրելով իր ճամբուն վրայ։ Ան անուշ տղան։

Մենք՝ կ'արտասուենք երբ չենք կրնար երջանկանալ, իսկ ան կուլայ երբ երջանիկ է՝ աղուոր ու մութ աչքերով ու ի՛նչպէս կ'երգէ, կ'երգէ՛, կ'երգէ՛... երբ խօսի սիրոյ մասին, շրթներս դողան ցանկութենէ ու աչքերս թրջին։

(Բայց մարդիկ կան որ վնտռեն բանաստեղծները մեր պողոտիկ քաղաքներու կամուրջին մէջ, ա՛հ, չէ, հոտաւէտ նիշակները Հարուստ ածուներ մէջ չեն բուսներ)։

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԸՆԵԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՍՈՒԻՐԻ ՄԷՋ

(Մաս. Թղթ. 10 Հոկտ.)

Մօտ երկու ամիս է, որ պատահելի Հիւսիս-արեւմտեան մասերուն վրայ պարսիկ զօրամասերը մէկ մասը յարձակում կը գործեն քիւրտերու վրայ եւ երկուքի խիստ կռիւներ տեղի կ'ունենան Սավուջ Բուլաղի, Սարգաշտի, Միոյ եւ Սալմաստի ուղղութեամբ։

Ցաղթութիւնն ու պարտութիւնը փոփոխակի եղած է պարսիկ զօրքին եւ քիւրտերու Համար։

Հոկտ. 9ի պաշտօնական լուրերը կ'ըսէին որ Սալմաստի պարսիկ զօրամասերը թնդանօթներ եւ գնդացիրներ գործածած են քիւրտերուն վրայ, որոնք 85 սպանութիւններով խուճապի մատնած փախեր են դէպի լեռները եւ որ դեռ կը շարունակէ հետապնդումը։

.... Այժմ երբ պարսկական պաշտօնապէս կը Հաղորդէ որ տերը ասոնց վիճակը շատ ծանր է Սահմանագլխի լեռներու մէջ պատահած այս յուսահատ կռիւներուն ժխտական բազմութիւնները ստիպած իրենց ֆիզիքական գոյութիւնը փրկելու Համար օրհասական կռիւ մղել թէ՛ թուրք եւ թէ պարսիկ զօրքին դէմ, որոնք սահմանի այս ու այն կողմերէն կը յարձակին քիւրտերուն վրայ պատերազմելու համար։

Ամենէն ուշագրաւ եւ պարագան հետեւեալն է.

Թուրքիոյ խորհուրդով պարսկաստան ալ վերջերս ծրագիր կը մշակէ, հիւսիս-արեւմտեան սահմաններու վրայ ապրող քրիստեղերն ու աշխրհները Պարսկաստանի կեդրոնական մասերը տեղափոխելու։ Այդ ծրագրի համաձայն, որ ամէն կողմէ ուշադրութեան կը արժանանայ, Պարսկաստանի տարբեր շրջանի մէջ մեծ թիւով քրիստոնեայ գաղթականներ պիտի հաստատուին։ Ասոնց մէկ մասը արդէն հասած է Թաւրիզ եւ Ուրմիա։

Քրիստոնեայ տեղահանուած ծրագիրը կը նպատակադրէ ասոնց քրիստոնեայ տարրերը ձուլել պարսկական ազգին մէջ։ Ասոնց համար պիտի չգոյութիւն ունենան ազգային դպրոցներ, ազգային եկեղեցիներ, ազգային հոգեւոր պետեր։ Ասոնք պիտի ստիպուին ընդունիլ պարսկական կրօնն ու ազգութիւնը։ Ասոնց համար պիտի չգոյութիւն ունենան ազգային դպրոցներ, ազգային եկեղեցիներ, ազգային հոգեւոր պետեր։ Ասոնք պիտի ստիպուին ընդունիլ պարսկական կրօնն ու ազգութիւնը։

Ասոնց համար պիտի չգոյութիւն ունենան ազգային դպրոցներ, ազգային եկեղեցիներ, ազգային հոգեւոր պետեր։ Ասոնք պիտի ստիպուին ընդունիլ պարսկական կրօնն ու ազգութիւնը։

ԱԴՈՒ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅՈՒՇԵՐ)

II

Օրիորդ Ադուն ծնած էր Ռուսաստանի մէջ ու ուսումը ստացած էր Ժընեւի մէջ։ Ուսումը վերջացնելէն ետքը ան վերադարձած էր հայրենի քաղաքը, ուր կ՚ապրէին իր ծնողքը։ Հոն ան ամուսնացած էր իր զարմիկին հետ, որ ինքն ալ ուսանած էր Ժընեւի մէջ։ Ամուսնանալէն ետքը զոյգը հաստատուած էր Պոլիս։ Ամուսինը ունէր մեծ առեւտրական գործ մը, որ կը ծաղկէր։ Ամուսինը ուրախ էր, որ կինը ինքն ալ կ՚աշխատի, ինչպէս ինքը։ Ամուսինը կ՚ըսէր, որ ամուսնութեան մէջ ամէն ինչ պէտք է ըլլայ ընդհանուր։ Ամէն ինչ պէտք է ըլլայ կիսուած։ Ամէն ինչ պէտք է ըլլայ հաւասարապէս բաժնուած։ Ամէն ինչ պէտք է ըլլայ արդար։

Ամուսինը կ՚ըսէր, որ ամուսնութեան մէջ ամէն ինչ պէտք է ըլլայ ազնիւ։ Ամէն ինչ պէտք է ըլլայ ազնուական։ Ամէն ինչ պէտք է ըլլայ ազնուական։ Ամէն ինչ պէտք է ըլլայ ազնուական

ՀԱՅԿ ՏԵՐՏԵՐՈՒՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷ
ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՊԷԼԻԼԻՒ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ

28, rue Lesage, Paris XXe. 18bis Rue, Jouge Rouve
Métro Belleville. Tramway ն. 26 Tél. Menilm. 61 - 85

ԲԱՑ ԱՐՁԱՆ ՕՐ ՄԻՆՉԵՒ ԺԱՄԸ 9.30

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ "ՕՐ,,Ը

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԻՋԱ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 7 ԻՆ

Exposition Foireի լայն սրահին մէջ, Parc Channot:

կը ներսին յայտնի իւետտրները, ընկերներ Մ. Վարանդեան,
Ա. Ջամալեան, Լէօն Պոն:

երգ, արտասանութիւն, նուագ, պար, կենդանի պատկեր:

Կ'երգէ Օր. Հ. Թորոսեան (փարիզի Քոնսէրվաթուարէն):

կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ «ՌՈՍՏՈՄ» ԼՍԱՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

6 ՆՈՅ. 1926 ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄԸ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱԻՕՏ

PETIT JOURNALի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Կը մասնակցի ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲԸ

Թատերական ներկայացում «Ռոստոմ»ի սիրոյներու խումբին կողմէ: Երգ, արտասանութիւն, նուագ, եւլն.: Կէս գիշերէն վերջ հայկական եւ եւրոպական պարեր, Ճազ - Պանտ:

Տոմսակները՝ բոլոր Ճաշարաններէն եւ Bellevilleի «ՄԱՎՐՕՍ» Ճաշարանէն:

100 ՖՐԱՆՔՈՎ ՀՈՂԱՏԵՐ

ՄԵՐ ՆԱԽԿԻՆ ԼՕԹԻՍԸՄԱՆԻՆ ՄԷՋ
ԱՅԼԵՒՍ ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԵՐ ՉԵՆ ՄՆԱՑԱԾ

Բացուած է մեր ՆՈՐ ԼՕԹԻՍԸՄԱՆԸ, դարձեալ Սավինեի Սիւբ Օրժի մէջ, և սակայն մեր նախկին լօթիսըմանէն 15 ՎԱՅՐԿԵԱՆ ԱՒԵԼԻ ՄՕՏ կայարանին: Ահա այս պարզ պատճառաւ, մեր նոր լօթիսըմանը ալ աւելի մեծ յաջողութեան պիտի արժանանայ և խիստ կարճ ժամանակի մէջ բոլոր հողերն ալ ծախուած պիտի ըլլան: Արդէն առաջին օրէն իսկ խումբ խումբ Հայեր և Ֆրանսացիներ խուժած եւ բազմաթիւ հողեր գնած են. որովհետեւ թէ, կայարանին աւելի մօտ է և թէ ՏԱԿԱՒԻՆ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՆՈՐ ըլլալուն համար, պայմանները ալ աւելի նպաստաւոր են, այսինքն՝

ԱՄՍԱԿԱՆ ՄԻԱՅՆ 100 ՖՐ. ԻՍԿ ԿԱՆԽԻԿ 500 ՖՐ.

ՄԵԴՐԸ 10, 11, 12 ՖՐԱՆՔ

500 ֆրանք կանխավճարին համար ալ դիւրութիւններ տալ կարելի է:

Ճամբաներու շինութիւնը մեր վրայ է, ինչպէս նաև մեր միւս բոլոր պայմանները նոյն են այս լօթիսըմանին համար ալ:

Անոնք որ կ'ուզեն այս առիթին օգտուիլ, պէտք է աճապարեն և դանդաղ շարժողները թող չզարմանան, եթէ քիչ ժամանակ վերջ պայմանները եւ գիները փոխուած տեսնեն:

ԿՐԷԿՈՒԱՐ ԹԷՔԷՐԵԱՆ

12, ՐԻՒ ԿՐԱՆԺ ՊԱԹԷԼԻԷՐ, 12

5ՐԴ ՅԱՐԿ, ՍԵՆԵԱԿ ԹԻՒ 28. ԳՕՆՍԻԷՐԺԻՆ ՀԱՐՑՆԵԼՈՒ ՊԷՏՔ ՉԿԱՅ, ՈՒՂՂԱԿԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՈՎ ԵԼԷՔ

ՄԷԹՐՕ— ՐԷԼՊԹԻ ԿԱՄ ԳԱՑԷ ԹԷԼԷՓՕՆ— ՐՕՎԱՆՈՒ 67-51

Ամէն կիրակի առաւօտ ժամը 8ին կար ա'Օրլէան կը գտնուիմ եւ տոմսակավաճառին առջեւ կը սպասեմ մինչեւ ժամը 8ը 15 անցած, եւ 8.28 շոգեկառքով կը մեկնիմ Սավինեի: Փափաքողները կրնան որ եւ է կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 8ին կար ա'Օրլէան գալ եւ մեզի միանալ: Կար ա'Օրլէանի տոմսակավաճառին առջեւ գիս գտնել շատ դիւրին է, որովհետեւ բոլորիքս միշտ 8-10 հոգի հաւաքուած կ'ըլլանք: Նախընտրելի է սակայն նախապէս անդամ մը պրաեհնեակս գալ եւ տեսակցիլ:

ՎԱՐՉՈՒ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

1 սենեակ, ճաշասրահ և խոհանոց մը տրամադրելի է 2-3 հոգինոց ընտանիքի մը համար: Դիմել 17bis, Avenue Curie, Chaville.

ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ "ՇԻՐԱԿ,, ԹԱՐՄ ՍՈՒՐՃ

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

26, Rue de Trévise, Métro Cadet

Tél. Bérgère 38-63

ԳԷՈՐԳ ՑՆԶԱԼԵԱՆ

Առաջնորդ ճամբորդներու, կը թարգմանէ եւ կը խմբագրէ պաշտօնական եւ պարզ ամէն կերպ գրութիւն՝ զանազան լեզուներով: կը կատարէ փաստաբի, վիզէի, մաքսի, գոլի փոսթալի գործողութիւններ: Արագ եւ ուղղամիտ: Հրաւիրել կամ գրել՝ K. Tzinsalian, 9, Rue d'Arras, Paris (5e).

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Գ.Ր. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴԱՏԱԿԱՆ ՈՒ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

Հասցէ: 72, Rue de Ménilmontant, Paris (20e).

(Métro : Ménilmontant)

Հեռաձայն: Ménilmontant 69-36

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ԲՈԼՈՐ ԳՐԱՆՑԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

Ամէն տեսակ դատեր, ամէն դատարաններու առջեւ: Թարգմանութիւններ եւ պայմանագրութիւններ ամէն լեզուով: Ամուսնութեան, ամուսնալուծումի, վիզայի, անցագրի, եւ անձնագրի գործողութիւններ:

ԱՐԱԳ ԶԵՒԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱ ՄՏՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

VAHAN YARJANIAN

CONTENTIEUX

5 Rue Cardinal Mercier Paris, (9e)

Tél. CENTRAL 96-70 կամ 97.39 Métro: CLICHY

» GUTEMBERG 46-65 կամ 71-29 Nord-Sud: TRINITÉ

Խորհրդակցութիւններ ամէն օր ժամը 9.12 և 2.7 բացի կիրակի:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince (6)

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, հաճելի եւ առատ կերակուրներ:

Թապլը մ'օթ 4 ֆրանք

Ցասը տոմսակով 3.75 Ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՑՆ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ՓԻՒՃԻ, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈՂՈՐԴԻ ՅԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro : SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր

8ՏՕ '—10ԻՐ. 1,30 — 8

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ՄԱՌՒ ՄԱՐԶՈՒԱՆԼԵԱՆ

ՐԵՆԻԱՄԻՆ ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ

Ա Մ Ո Ի Ս Ն Ա Յ Ա Ծ

17 Հոկտ. 1926 Աբնուվիլը կոնէս

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒՐԵՐԱՆ Հայր. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր կիրակի, կէս օրէն վերջ ժամը 2.30ին «Ռոստոմ»ի սրահը:

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒՐԵՐԱՆի հայրենակցական միութիւններու պատգամաւորական ժողովը 31 Հոկտ. Կիրակի առաւտան ժամը 10ին, «Ռոստոմ» լսարան:

ՄՕՏ ՕՐԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ԶԱՓԱՀԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆԸ

Փարիզի մէջ ընթերցարանի մը անհրաժեշտութիւնը շատ զգալի էր: Զ. Ո. Միութեան Փարիզի կեդրոնը նախաձեռնած է բանալ ընթերցարան մը «Գլոբիա» ճաշարանին վերնայարկը, նորաշէն մեծ սրահին մէջ, բարեհաճութեամբը տիրոջը Պ. Գիւսակ Փափազեանի: Հարուստ դրադարան մը, օրուան բոլոր թերթերը, հայերէն եւ օտար լեզուներով, տրամադրելի՝ ընթերցասէր հայ հասարակութեան: Իրիկուններ պիտի սարքուին վիճաբանական - դասախօսական հաւաքոյթներ: Բացումը ամսոյս վերջը: Մանրամասնութիւնները՝ շուտով: (Կնիք)

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ

Միութեան վարչութեան հասցէն է M. Khabrig, 5, Rue de Tourtille, Paris (20e): *Փարիզ կամ Ֆրանսա գտնուող Կիլիկեցի մեր բոլոր հայրենակիցներէն կը խնդրուի իրենց ուղիղ հասցէն իմացնել վարչութեան:*

«ՅԱՌԱՋ» ԿԸ ՆՈՒԻՐԵՆ

Սարսէյլէն Պ. Սիմօն Նիրսէսեան վեց ամսուան «Յառաջ» կը կը նուիրէ Պ. Խաչիկ Շիրօեանի, Քանատա:

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻ

Սկիւտարցի Պ. Միհրան Գալֆայեան, նամակ մը ստանալու համար:

«ԱՐԱՐՈՑ»ի 7րդ թիւը վերջին պահուն մեքենայի խանգարման հետեւանքով հրատարակ կ'ելլէ շաբթու մէջ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի քնիկ կարնեցի Դանիել Գալայճեան, Պէյրութէն մեկնած եւ այժմ Մարսէյլ: Կը խնդրուի իմացնել՝ 74, Rue Mazarine, Միքայէլ Փափազեանի, Paris (6e).

— Կը փնտռուի Միքայէլ Իշլէմէճեան, որ չորս ամիս առաջ Պօրտօյէն Փարիզ փոխադրուած է: Կը կարծուի Ընտօի գործատրանին մէջ կ'աշխատի: Գրել՝ Markar Torossian, 8, Rue St. Denis, Nanterre (Seine):

— Սարգիս Սեթեան կը փընտռէ իր հօրեղբօր որդին Յարութիւն Սեթեան, բնիկ Բալուի Ներքի գիւղէն որ Սուրիայէն Ֆրանսա եկած ըլլալ կը կարծուի: Տեղեկացնել 75, Avenue Berthelot, Lyon, Սարգիս Սեթեանի:

ՊԱՏՏՕՆ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Հայ Օրիորդ մը, որ գիտէ լաւ Անգլիերէն եւ Ֆրանսերէն, մեքենագրութիւն եւ սղագրութիւն, պաշտօն կը փնտռէ: Պատասխանել «Յառաջ»ի հասցէին, է. Ն. սկզբնատառերով:

ԿՈՒԶՈՒԻՆ

18-20 տարու երիտասարդներ ժամագործութիւն սորվելու համար: Դիմել՝ Պ. Պէօճէնեանի, 49 Rue Fondary: Métro Commerce:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Մատնագէտ մը, որ կրնայ շինել քաշեր (քաշքաշալ) պահնիր Քօրսիկայի մէջ: Իրեն կը տրուի բնակարան եւ ամէն յարմարութիւնք: Գոհացուցիչ վճարում: Գրել հետեւեալ հասցէին.—

Paul Andriani, Commerçant, Calvi (Corse).

փոթորիկէն մեռեր են 650 հոգի, որոնց 200ը միայն Հավանայի մէջ: Վիրաւորներուն թիւը յայտնի չէ: Կը կարծուի թէ տասը գիւղեր կամ քաղաքներ գրեթէ ամբողջովին կործանած են: Ընդհ. վնասը հարիւր միլիոն տոլար կը հաշուուի: Հավանա քաղաքը անբնակելի դարձած է: Հեռաձայնի եւ հեռագրի հաղորդակցութիւնները խզուած են եւ ձիաւոր սուրհանդակներու միջոցաւ լուր կ'առնուի: 1837էն ի վեր այսպիսի թաթառ չէր պատահած:

*** Սան Ֆրանչիսկոյէն կը հեռագրեն թէ երկրաշարժի երեք տարբեր ցնցումներ զգացուեցան, երկու ժամուան ընթացքին, մեծ խուճապ պատճառելով: 1906ի երկրաշարժին յիշողութիւնը սարսափի մատնեց քաղաքին բնակիչները, որոնք փողոցները թափուեցան: Շէնքերը հիմերէն դղրդեցան, տուներու ապակիները խորտակուեցան եւ բազմաթիւ պատեր ճեղքուեցան: Փողոց թափողներէն շատերը գիշերազգեստով էին:*

Դերասանուհի մը կը մեռնի բեմին վրայ

Հինգշաբթի օր Հռոմի մէկ թատրոնին մէջ, դերասանուհի Էմիլիա յանկարծ ուշաթափ եղաւ: Սթափելէ յետոյ, շարունակեց խաղալ: Երբ վարագոյրը կ'իջնէր, դերասանուհին իր ընկերը բռնեց այնպիսի ուժգնութեամբ որ վար ձգեց: Ներկաները կարծեցին թէ թատերական ուժգին տեսարան մը կը պարզուի: Երբ արհեստաւորները եկան զարդարանքները փոխելու, տեսան որ դերասանուհիներէն մէկը մեռեր է, իսկ միւսը կուլայ անոր դիակին վրայ: Բեմի վարիչը յայտարարեց թէ մանկամարզուհին մեռած է եւ թէ դրացիները ետ պիտի տրուին:

Սուրիոյ հոգաստարութիւնը եւ Իտալիա

«Իւմանիթէ» ժընեւէն հասած լուրի մը վրայ հիմնուելով, կ'ըսէ թէ Ֆրանսա Ազգերու Դաշնակցութեան պիտի վերադարձնէ Սուրիոյ հոգաստարութիւնը, որ յետոյ Իտալիոյ պիտի յանձնուի: Ասոր փոխարէն, Իտալիա յանձն պիտի առնէ Ֆրանսայի ձեռքերը ազատ ձգել Թունուզի եւ Մարոքի մէջ: Այս լուրը չէ հերքուած տակաւին: Քանի մը ամիս առաջ ալ, Ֆրանսացի եւրեսփոխան մը ուսումնասիրելով խնդիրը, այս տեսակէտը կը պաշտպաներ:

Կ'աւելցուի թէ Իտալիա հոգաստարութիւնը պիտի ստանձնէ վեց տարուան համար, սակայն երեք տարի վերջ Ազգերու Դաշնակցութենէն պիտի խնդրէ վերցնել հոգաստարութիւնը եւ այն առեն զայն պիտի վերածէ հովանաւորեալ երկրի (protectorat): *Միւս կողմէ Գերմանիա եւս կը պահանջէ Սուրիան, իբրեւ հատուցում իր կորսուած գաղթավայրերուն:*

Ֆաշիսներուն տօնը

Հոկտեմբեր 28ին ամբողջ Իտալիոյ մէջ պիտի տօնուի սեւ շապիկաւորներու դէպի Հռոմ արշաւին տարեդարձը: Այս առթիւ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին եւ դղրդազին յայտարարութիւններ կ'ըլլան: Հռոմի պաշտօնական թերթերը կ'ըսեն թէ քսան միլիոն ֆաշիստներ պիտի տօնեն տարեդարձը: Սակայն իրազեկներ դիտել կուտան թէ ֆաշիստներուն թիւը ոչ թէ քսան միլիոն է, այլ միայն 800,000:

Վիլհելմ Գերմանիա պիտի դառնայ ?

Գերման մամուլը երկարօրէն կը զբաղի Վիլհելմ կայսեր Գերմանիա վերադարձի խնդրով: Զանազան մեկնութիւններ կը տրուին Վիլհելմի հրամանով ամերիկեան թղթակցի մը ղրկուած հետեւեալ հեռագրին.— «Նորին վեհափառութիւն կայսրը քնաքանաքար չի կրնար ո'եւէ ցուցմունք տալ այն դէպքերու մասին, որոնք Նախախնամութեան կամքէն կախուած են:»

Այս առթիւ գերման թերթ մը կը գրէ թէ Վիլհելմ Բ. տակաւին իր առաքելութիւնը վերջացած չի նկատեր: Նոյնիսկ կը յուսայ թէ գերման ժողովուրդին մեծամասնութիւնը իր ազդեցութիւնը պիտի բանեցնէ կառավարութեան վրայ, որպէսզի իրեն տրուին նոյն շնորհները ինչ որ գերման գահաժառանգին:

Մեխիկայի Ամերիկա կրնա՞ երթալ

Հակառակ Մ. Նահանգներու հաստատած արգելքին, հարիւրաւոր եւրոպացիներ, մեծ մասով իտնարհ խաւերէն, Ամերիկա «կը ներածուին» խարդախ միջոցներով: Մեկսիկա կեդրոն մը դարձած է այս կարգի մաքսանենգութեան: Միջազգային խմբակ մը, որ մասնաճիւղեր ունի Շիքակոյի եւ եւրոպական գլխաւոր քաղաքներու մէջ, հազարաւոր միամիտներ շոգենաւ կը դնէ եւ Մեքսիկա կը ղրկէ, անկէ Մ. Նահանգները անցընելու համար: Գործը լաւ կազմակերպուած է եւ անոնք որ սահմանը կ'անցնին, կատարեալ գերութեան մէջ կը պահուին, մինչեւ որ վճարեն պահանջուած գումարը: Այս միջոցին առ նուազն 8000 հոգի (անդուլա Հայեր ալ) կը սպասեն Մեքսիկայի մէջ: Ամերիկեան կառավարութիւնը միջոցներ կը խորհի, այս խարդախութիւնը խափանելու համար:

«Յառաջի սաղօնը»

Ուրբաթ օր Միւզէ կալիէնիի մէջ բացուեցաւ օտար արուեստագէտներու նկարահանդէս մը, որուն արդիւնքը պիտի յատկացուի Ֆրանքլին փրկութեան: Կը մասնակցին 42 տարբեր երկիրներու արուեստագէտները: Վաճառումները պիտի սկսին Հոկտ. 29ին:

Կեղծ խահանաներ

Մարսէյլի ոստիկանութիւնը հետապնդել սկսաւ վեց Արեւելքցիներ, որոնք քահանայ ձեւանալով, արարողութիւններ կը կատարէին հարաւային գաւառներուն մէջ եւ դրամ կը հաւաքէին բարեպաշտներէ...:

200 խաղնիստներու դատը Պուլկարիոյ մէջ

Յարդ Սօֆիայի մէջ դատի տրուած են 45 համայնավարներ, 30 հոգի ալ դեռ կը մնան Հանրային Ապահովութեան Տնօրէնութեան մօտ: Ձերբակալուած են այդ կազմակերպութեան բոլոր վարիչ անդամները: Սօֆիայի մէջ անոնց թիւը կը հասնի 70ի, իսկ գաւառներուն՝ 130ի: Այս կերպով դատարանի առջեւ պիտի դատուին 200 հոգի, իբրեւ կազմակերպիչը «կոմսոմօլ»ներու եւ պուլկար համայնավար կուսակցութեան: Շատեր ալ յաջողած եւ Սերպիա փախած են:

ՅԱՌԱՋ

Թմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration (Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն) 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1926

27 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 194 — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԿԻՐԱԿԻ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՆՈՐ ԵՒ ԱՀՌԵԼԻ ԱՂԷՏ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ – ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼ ԿԻՍՈՎԻՆ ՔԱՆԴՈՒԱԾ

ԱԻԵՐԱԿՆԵՐՈՒՆ ԱՌՋԵԻ

Լրիւ մանրամասնութիւններ չկան Հայաստանի մէջ պատահած երկրաշարժի հետեւանքներու մասին: Եւ սակայն հեռագրական առաջին լուրերն ալ բաւական են լուրջ մտահոգութիւն պատճառելու:

Ինչպէս կ'երեւայ այդ լուրերէն, աղէտին ծանրութիւնը բնած է Ալէքսանդրապոլի՝ Շիրակի կեդրոն քաղաքին վրայ, որ այժմ Լենինական կը կոչուի: Հաղիւ ազատած երկու պատերազմներու արհաւիրքներէն, այդ հայկական գաւառը կը դառնայ խաղալիք բնութեան մէկ խաղին: Հեռագիրները կ'ըսեն թէ կիսովին քանդուած է քաղաքը, թէ 300 հոգի մեռած են, իսկ վիրաւորներուն համրանքը կարելի չէ ճշդել: Բարեբախտաբար առաջին ցնցումին իսկ ժողովուրդը փողոց թափած ըլլալով, զոհերու թիւը չէ հասած այն ահաւոր համեմատութեան որ անխուսափելի էր, 23 երկվայրկեան տեւողութեամբ շարժի մը պարագային: Բայց փողոց թափելու, այդինքն ուրիշ բացատեղներ ապաստանելու իրողութիւնն իսկ մեծագոյն աղէտն է, տարուան այս եղանակին:

Ընդհանրապէս գաղթականներ են Ալէքսանդրապոլի գաւառին բնակիչները, մանաւանդ դիւղացիները: Սովորական ժամանակներու մէջ ալ, երբեք փայլուն եղած չէ անոնց վիճակը: Ընդհակառակն, թշուառութեան բոյներ կան որ կը տքան մինչեւ այսօր: Պատառատուն ղեկտեղներով, միշտ մտահոգ ցամաք հացի համար, անոնք հաղիւ ուզի կենալու կարողութիւն ունէին: Եւ ահա նոր ցնցում մը — իսկական ցնցում — որ տանը երդիքին հետ, եղած տնտեսութիւնն ալ կը քանդէ:

Բայց անօգուտ են աղեխարշ նկարագրութիւնները ու հաշուենքները: Ջեղմէ ամէն մէկը կրնայ պատկերացնել նոր ողբերգութիւնը, անհատաբար կամ խմբովին անցած ըլլալով հազարումէկ աղէտներէ: Անհրաժեշտը՝ իրական օգնութիւնն է: Եւ թող ամէն մէկը հարցնէ ինքն իրեն, թէ ի՛նչ կրնայ ընել, նոր աւերակներէն քար մը վերցնելու եւ նորէն տեղը դնելու համար: Ջենք գիտեր թէ պետութիւնը ի՛նչ միջոցներ ձեռք առած է: Ջենք ալ հետաքրքրուիր: Մենք մտածենք մեր պարտականութեան մասին, առանց կանխակալ կարծիքներու:

Հայկական իշխանութիւնը, կամ անոր խնամակալը՝ Մոսկուան, եթէ բաւական իմաստութիւն ունենային, հայ ժողովուրդին հայրենիքը չէին վերածեր աղանդաւորներու Մէքքէի մը, եւ մէկ աղդանշանի վրայ դիւրին էր համաժողովրդական վիթխարի շարժում մը ստեղծել, եղբայրական օգնութեան եւ վերաշինութեան համար: Եթէ անոնք բաւական սրատես ըլլային, Հօկտեմբերը չէին դարձներ ճրճռան կամ աւելի ճիշտ՝ ճռնչող մեքենաներ, որոնք առաւելապէս աղմուկ եւ տաղտուկ պատճառելու կոչուած են, քան գործ արտադրելու: Եւ արդիւնքն ալ մէջտեղն է, Ֆրանսայէն մինչեւ Ամերիկա, եւ նոյնիսկ խորհրդային արքայութեան սահմաններուն մէջ:

Կ'ուզէինք որ սխալած ըլլայինք գոնէ այս անգամ, եւ երկրաշարժի ցնցումները սարսէին նաեւ բթացած խիղճերը, ինչպէս ճեղքրտած են Ալէքսանդրապոլի տուներուն պատերն ու գետինները:

Թողունք աղմկարարներն ու իմաստակները իրենց յիմար ծնապարծութիւններուն հետ, եւ խորհինք անմիջական, շօշափելի աջակցութեան մասին:

Այս ճամբուն վրայ, ի հարկէ առաջին քայլը պիտի առնեն բոլոր այն օրկանները որ իրենց կոչումովն իսկ պարտաւոր են օգնելու: Բարեգործական, կարմիր Խաչ, սա ծաղրանկար Հօկը պարտաւոր են ապեղանի հասցնել նոյնիսկ հեռագրով: Ո՛չ որ անշարժութեան դատապարտուած ղրամագլուխներ կան, պէտք է հոսին դէպի աւերակները: Յետոյ, անհրաժեշտ է ձեռնարկել բացառիկ հանգանակութեան մը, յատկապէս այս աղէտին համար: Այդ հանգանակութիւնը պիտի կատարուի առանց խորութեան կամ վերապահութեան:

Անմիջական օգնութեան հետ զուգընթաց, թանկագին պահեստութիւն մը կը ներկայանայ Հայրենակցական Միութեանց առջեւ, ապացուցանելու իրենց իրական հայրենասիրութիւնը: Թող անոնք բոլորը ձեռք ձեռքի տան, վերաշինելու համար եթէ ոչ կիսաքանդ Ալէքսանդրապոլը, գոնէ անոր փլած դիւղերը: Եւ թող վերաշինուած իւրաքանչիւր դիւղ կոչուի իրենց տրած անունով: Այսպիսի ձեռներէցութիւն մը չի խանգարեր իրենց նախնական ծրագիրները, որոնք ընդհանրապէս բաղձանքներու վրայ հիմնուած են, այլ կը լրացնէ զանոնք: Ու երկրորդական տեղ կը լրացնէ ստիպողական պահանջ մը: Ու երկրորդական, նոր յատակագծով վերաշինուած դիւղ մը՝ կրնայ պատսպարել ոչ միայն փողոցը մնացած բնակիչները, այլ եւ բազմաթիւ ուրիշ հայրենակիցներ, այս կամ այն գաղթավայրէն:

Առանց այսպիսի որոշ ծրագիրներու, կրնան երկա՛ր մնալ Ալէքսանդրապոլի աւերակները, իբրեւ անողոք հեգնութիւն մը հայկական ապիկարութեան:

Շ.

ԱՀՌԵԼԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԼԵՆԻՆԱԿԱՆ ԿԻՍՈՎԻՆ ՔԱՆԴՈՒԱԾ

300 Է ԱՒԵԼԻ ՀԱՅԵՐ ՄԵՌԱԾ, ՀԱԶԱՐԱՒՈՐ ՎԻՐԱՒՈՐՆԵՐ

Շաբաթ գիշեր Թերթին հրատարակութենէն ետոյ Հայաստանէն եկած հեռագիրներ կը հաղորդէին թէ ահռելի երկրաշարժ տեղի ունեցած է Լենինականի եւ Երեւանի շրջանին մէջ եւ թէ մարդկային ու նիւթական ահագին կորուստներ կան:

Կիրակի առաւօտ այս դժբախտ լուրը հաստատուեցաւ միաժամանակ Մոսկուայէն, Լոնտոնէն եւ Նիւ-Եօրքէն առնուած նոր հեռագիրներով:

Մերձաւոր Արեւելքի Ամերիկեան Նպաստամատոյց Ընկերութեան ընդհանուր քարտուղար Ջարլս Վիքըի Նիւ-Եօրքէն կը իաղորդէր երեւանի կեդրոնէն իր ստացած հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ զգացուեցան Հոկտեմբեր 22ին 23 լուանալիք գիշերը եւ կրկնուեցան 23 Հոկտ. Շաբաթ օր Լենինականի եւ արուարձաններուն մէջ: Լենինականի մէջ ցնցումները տեւեցին 23 երկվայրկեան: Հարիւրաւոր մարդիկ մեռան եւ հազարաւորներ ծանրապէս վիրաւորուեցան: Գրեթէ ամբողջ բնակչութիւնը առանց ապաստանի մնաց, շէնքերուն մեծ մասը քանդուած ըլլալով: Աւերակներուն մէջ կը տեսնուին հազարաւոր աղէտալներ, որոնք խնդրելու պէս կը դեղերին: Լենինականի Ամերիկեան Նպաստամատոյցի շէնքերը ծանր վնասներ կրեցին: Բազաքին որբանոցը փլաւ եւ հարիւրաւոր որբեր փողոցը մնացին: Բողոքականներու ժողովարանը, միսիոնէրներու շէնքը եւ այնտեղի որբանոցը ամբողջովին հրով ճարակ եղան:

Ամերիկեան Նպաստամատոյցը անմիջապէս աղէտին վայրը ղրկեց բժիշկներ, հիւանդապահներ եւ առողջապահական պիտոյք, աղէտեալներուն օգնելու համար: Ամէն դատ շրջանի բոլոր բժիշկները շարժման մէջ դրուեցան: Վիրապողներու վիճակը սրտաճմլիկ է եւ անհրաժեշտ է անմիջական օգնութիւններ ղրկել:

Երեւանի մէջ ցնցումը տեւեց քանի երկվայրկեան եւ մեծ վնասներ պատճառեց:

Իսկ Մոսկուայէն Հոկտեմբեր 23 Թուականով կը հեռագրեն.—

Երէկ ժամը 19,40ին Լենինականի (նախկին Ալէքսանդրապոլ) եւ շրջանին մէջ սաստիկ երկրաշարժ տեղի ունեցաւ: Լենինական քաղաքին մէջ տասը հոգի մեռան, 70 հոգի ծանրապէս եւ մեծ թիւով թեթեւօրէն վիրաւորուեցան: Ամբողջ շրջանին մէջ մեռնողներու թիւն է 300: Լենինականի տուներուն գրեթէ կէսը քանդուած է, միւս տուները նոյնպէս վնասուած են: Լենինականի եւ Երեւանի միջեւ հեռագրական հաղորդակցութիւնները խզուած են: Առաջին ցնցումէն վերջ, Լենինականի բնակիչները փողոց խուժած են, այնպէս որ յաջորդ ցնցումներուն ատեն ո և է զոհ չէ եղած: Բնակիչները գիշերը անցուցին քաղաքին հրապարակներուն, պարտէզներուն եւ դաշտերուն մէջ: Ցնցումի կեդրոնը կը գտնուի Թիֆլիսէն 100 քիլօմեթր հեռու Լենինականի հարաւը: Ժամը 23ին, Պաթումի մէջ սաստիկ ցնցումները շարունակուեցան, մօտ տասը երկվայրկեան:

Անդրկովկասեան Համադաշնակցութեան կառավարութիւնը Հոկտեմբեր 24ին հրատարակեց հետեւեալ պաշտօնական զեկոյցը.—

«Երկրաշարժը սկսաւ Հոկտ. 22ին գիշերուան ժամը 7ին եւ տեւեց երեք վայրկեան:

«Լենինականի մէջ մեռան տասնեւհինգ հոգի: Վնասները վիրաւորուեցան ութսուն հոգի, որոնց մէջ բազմաթիւ կիներ: Լենինականի շրջանին մէջ մեռածներու թիւը կը հաշուուի մօտ երեք հարիւր: Վիրաւորուած են նոյնպէս երեք հարիւր հոգի:

«Տասներկու գիւղեր, որոնք ցնցումի շրջանին մէջ կը գտնուէին, մասամբ կործանած են: Նոր տեղեկութեանց համաձայն, ուրիշ վեց գիւղեր այսօր աւերակոյտներու վերածուած են:

«Լենինականի, Երեւանի եւ Թիֆլիսի միջեւ հեռագրական և երկաթուղային հաղորդակցութիւնները, որ մէկ օրուան համար ընդհատուած էին, հիմա վերահաստատուած են:

«Լենինականի պահակազօրքը եւ բնակչութիւնը օգնութիւն կը կազմակերպեն աղէտեալ վայրերու համար: Բժշկական պիտոյքներ, բժիշկներ եւ հիւանդապահուհիներ կը փութացուին՝ զոհերուն օգնելու համար:

«Հոկտեմբեր 23ին տասնեւհինգ յաջորդական ցնցումներ զգացուած են Լենինականի շրջանին մէջ, թէեւ նուազ սաստիկ քան նախորդ օրուանները:

«փըթի փարիզիէն»ի Թղթակից ցիկ. Անտրէ Վիօլիս, որ երկրաշարժին օրը Թիֆլիս կը գտնուէր, անմիջապէս Լենինական գացած է եւ իր տպաւորութիւնները կը հեռագրէ Հոկտեմբեր 24 Թուականով.

— Լենինական, երբեմնի Ալէքսանդրապոլը, 40,000 հոգիով բարգաւաճ քաղաքը, գրեթէ կործանած է երկրաշարժէն: Շրջակայ տասներկու գիւղեր քարուքանդ եղած են. տասներեք ուրիշ գիւղեր ահկնուվրայ եղած: 350 զոհեր արդէն դուրս հանուած են փլատակներէն, իսկ վիրաւորներու թիւը կարելի չէ համրել:

Առտուան ժամը 4ին Լենինական կը հասնինք. գիշերը պայծառ է բայց ցուրտ: Լուսինը աղօտ կերպով կը փայլի ամպերուն մէջէն: Դանդաղօրէն կը յառաջանանք ամայի փողոցներուն մէջէն: Բայց կարելի՞ է «փողոց» կոչել այս փլատակներու կոյտը: Բոլոր տուներէն քարեր դուրս կը ցցուին. գերաններ իրարու մէջ անցած են, դուռներ խլուած, կամարներ քանդուած, մեծաքաց ճեղքեր. պատերազմի հանրածանօթ տեսարանն է այս:

Բայց ո՛ւր են բնակիչները: Քանի մը ատուերներ միայն կը թափառին...

— Փարքերու մէջ կամ դաշտը, կ'ըսեն ինծի: Տուները պարպուած են հրամանով:

Տարտամ աղմուկէ մը առաջնորդուած կ'երթանք: Այնտեղ, հազարաւոր մարդիկ խռնուած են մարդերուն վրայ, հանրային պարտէզի մը ծառերուն շուրջ: Ոմանք երկնցած կը քնանան, դոնդղոյն ծածկոցներու տակ սեղմուած, ուրիշներ ընկճուած կը հանդիսին կրակներու շուրջ, որ արիւնոտ ցոլքեր կը նետեն իրենց տխուր դիմագծերուն վրայ: Հառաչներ ու հծծիւններ կը լսուին: Նստարաններու վրայ կքած ատուերներ, դլուխը ձեռքերուն մէջ: Զորս կողմը՝ ձիեր, էշեր, դիպուած կարասիներ: Ոտքս բանի մը կը դարնուի... ցնցոտիներով ծածկուած տասնի չափ կիսամեռի փոքրիկ մուրացիկներ կը քնանան սեպտեմբէն իրարու սեղմուած: Ինչ թշուառութիւն: Ու դեռ օդը լաւ է: Հապա ի՛նչ պիտի ըլլար եթէ անձրեւէր կամ ձիւներ, ինչպէս յաճախ կը պատահի այս եղանակին:

Կը բարձրանանք դէպի այն բլուրը, ուր ամերիկեան որբանոցները, հաստատուն քարէ շինուած, հրաշքով դիմադրած են: Վեց հազար որբեր կան հոն, խելօքիկ շարուած իրենց ննջարաններուն մէջ: Կ'ելլեն, կը ժպտին ու կը բարեւեն: Մէկ քանիներ կարծես զգուանքներ կը փնտռեն: Ո՛չ մէկ փոքրիկներ, որ քնաւ չեն ճանչցած իրենց ծնողքը, որ բան մը չունին, նոյն իսկ անուն մը: Նոյն այս դաշտին վրայ 1921ին 25,000 Հայեր մորթուեցան խըմբովին. սոսկ ու բծաւոր ժանդատունդը ահագին զոհեր տուին, ու մնացին 30,000 որբեր:

Որբանոցի տնօրէնուհիներէն մէկը հետեւեալ կերպով պատմեց ազէտը.

Առջի իրիկուն ժամը 8ին ատենները, օջախին անկիւնը նստած էի: Յանկարծ տարօրինակ ճաթռտուք մը լսուեցաւ եւ մեծ ծխնելոյզը շատ հասունցած նուռի մը պէս բացուեցաւ:

Աւիկա առաջին ցնցումն էր, բարեբախտաբար նուազ սաստիկ, այլապէս հազարաւոր մահեր պիտի ունենայինք: Այդ պահուն կանչուեցայ դիւղ, որ «վիրաւորներով լեցուն» էր, ըսին ինծի: Հաղիւ թէ ինքնաշարժով դարմանատուն հասանք, ահռելի մռնչիւն մը լսուեցաւ, ծովու ադմուկին կամ թնդանօթի հեռաւոր որոտումի պէս: Հազիւ կարողացանք դուրս նետուիլ եւ իրարու կառչիլ: Պատերը օրօրուեցան, ահռելի աղաղակ մը բարձրացաւ քաղաքէն: Ամէն ինչ գետինն էր: Երկրորդ ցնցումն էր այս...

Եղերակա՛ն քաղաք թուրք սահմանին մօտ: Հինդ անգամ լեռնադաշտութիւն տեսած, բազմաթիւ պատերազմներ, ահռելի չարդներ, սով եւ համաճարակ: Բոլո՛ր աղէտները: Հաղիւ կը շնչէր վերջապէս, կը վերածնէր, կը բողբոջէր...: Մէկ գիշեր բաւական եղաւ աւերակ եւ յուսահատութիւն բերելու համար...: Բայց կը պայքարին: Սովետական կառավարութիւնը, ամերիկեան կոմիտէի՝ աջակցութեամբ հրաշքներ կը գործէ: Ո՛չ մէկ անկարգութիւն, գինուորներ կարգապահութեան կը հսկեն, բայց օդին մէջ քաղաք մը կը կազմուի, քանդիչներ ճաշ կը հալթայթեն: Բլուրի մը վրայ կը շարուին վրաններ, ուր 400 վիրաւորներ կը խնամուին: Դոթծողութենց սրահ մը կը գործէ գիշեր ցորեկ: Բացօթեայ մարտոցի մը մէջ այս գիշեր երեք մանուկներ ծնան: Ամէն կողմ ազատարարներ: Սարսափը կը տիրէ գեռ խեղճ Հայերու սրտին մէջ: Նոր երկրաշարժէ կը վախնան:

* * * Ֆրանսայի Կոմիտատը ցաւակցական հեռագիր ղրկած է Կալկասեան Համադաշնակցութեան գործադիր կոմիտէին, Թիֆլիս:

Ցաւակցական բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ նաեւ Կիրակի օր Հօկի հանդիսին, որուն գեղարուեստական բաժինը դեղչուեցաւ ի նշան սուգի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԵՔ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐ ԳՆԴԱԿԱՀԱՐՈՒԱԾ?

Ցեղական ռուսական Թերթի մը կողմէ հրատարակուած հետեւեալ լուրի մը համաձայն, Խուշոյեանի սպանութեան առթիւ երեւանի մէջ դատուող Դաշնակցականներէն երեք հոգի գնդակահարուած են:

Վերապահութեամբ կը հաղորդենք այս լուրը, սպասելով ստոյգ տեղեկութիւններու:

Թրոցքի, Զինովիեվ եւ ընկ. պատժուած

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.—

Կեդր. Կոմիտէին եւ Վերստուգիչ յանձնաժողովին անդամները լիագումար նիստի մը մէջ քուէարկեցին բանաձեւ մը, որով կ'ազդարարեն Կեդր. Կոմիտէի անդամներէն Թրոցքիի, Զինովիեվի, Քամենեֆի, Փիաթաքոֆի. Եվտոքիմոֆի, Սոքոլնիքովի, Սմիլկայի եւ փոխանդամ Տիկին Նիքոլայեվայի թէ անբնդունելի է կուսակցութեան կարգապահութեան խախտումը: Կեդր. Կոմիտէն հաստատեց թէ անկարելի է ընդունիլ, որ Զինովիեվ այսուհետեւ աշխատի Գ. Միջազգայինին մէջ, քանի որ չարտայայտեր ռուս համայնավար կուսակցութեան ձգտումը եւ նկատի առնելով զերմանական, անգլիական, ֆրանսական, ամերիկեան եւ ուրիշ հատուածներու որոշումները.

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԱՇԽԱՏՈՒԹՅՈՒՆ ԴՈՒՐԳՈՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆԻ

ԴԵՂԱՏՎԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆԻՆ

Ա. Ա. ՏԱՐՈՆՑԻ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հատոր Գ.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

(1815)

Ա.— ՆԱՊՈԼԵՈՆԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԴԷՄ

Ռուսական պատմագրութեան մէջ 1812 թուականի պատերազմը կոչուած է Հայրենական պատերազմ, որովհետեւ ռուսական ժողովուրդը ինքնաբերաբար ոտքի ելաւ իր հայրենիքը պաշտպանելու համար, երբ Նափոլէոն Պոնապարտ ներխուժեց Ռուսիա։ Ռուսական ժողովուրդը ոչ միայն ազատագրեց իր հայրենիքը, այլեւ Նափոլէոնի զօրքերը հալածեց մինչեւ Եւրոպա։ Ռուսական զօրքերը Նափոլէոնի դէմ կռուեցան Գերմանիայի, Հոլանտայի, Ֆրանսայի եւ Իտալիայի մէջ։ Ռուսական զօրքերը 1814 թուականի մարտին մտան Փարիզ։ Նափոլէոնը ստիպուեցաւ հրաժարիլ գահէն եւ աքսորուեցաւ Էլպա կղզին։ Ռուսական զօրքերը Փարիզ մտան նաեւ 1815 թուականի մարտին, երբ Նափոլէոն Էլպայէն վերադարձաւ Ֆրանսա եւ նորէն գահ բարձրացաւ

ԿՈՒ

(ՅԱՇՎԱԾ ՑՈՒՑԱԿԻ)

II

Ամիսը Բաքվի մոտ գտնվող, Ղարաչուխուր կոչված հանգստավայրում էր։ Ամառվա ծանր շոգերը, որոնք ամբողջ քաղաքը վերածել էին անտանելի տապակոցի, այստեղ դեռ չէին հասել։ Ծովափին ամեն առավոտ ու երեկո զով քամի էր փչում, իսկ ցերեկները ծառերի ստվերում կարելի էր հանգիստ շնչել։

Ամառանոցային կյանքը սկսվել էր հունիսի կեսերին։ Ամառանոցի տերը՝ Ռուբեն Ռուբենի Ղազարյանը, ինքն էլ հանգստանում էր այստեղ։ Նա ամառանոցը վարձով էր տվել մի հարուստ ռուսի, որը ամառվա երեք ամիսների համար վճարել էր հազար ռուբլի։ Ռուբենը ինքն էլ ընտանիքով ապրում էր ամառանոցի մի մասում։ Ամառանոցի մյուս մասում ապրում էին ռուս հարուստ ընտանիքը, նրա ծառաները և մի քանի ուրիշ հյուրեր։

Ռուբենի ընտանիքը կազմված էր կնոջից՝ Մարիամ Ղազարյանից, որդուց՝ Ռուբեն Ռուբենի Ղազարյանից, որդու կնոջից՝ Աննա Ռուբենի Ղազարյանից, և դստերից՝ Ալիսա Ռուբենի Ղազարյանից։ Ռուբենի որդին՝ Ռուբեն Ռուբենի Ղազարյանը, ամուսնացել էր ռուս աղջկա հետ, որը ծնվել էր Ռուսաստանում և ոչ մի կապ չուներ հայերի հետ։ Ռուբենի դուստրը՝ Ալիսա Ռուբենի Ղազարյանը, ամուսնացել էր ռուս ազնվականի հետ, որը ծնվել էր Ռուսաստանում և ոչ մի կապ չուներ հայերի հետ։

Ռուբենի ընտանիքը ամառանոցում ուներ մի քանի սենյակ, որոնք գտնվում էին ամառանոցի երկրորդ հարկում։ Ռուբենի որդին՝ Ռուբեն Ռուբենի Ղազարյանը, իր կնոջ՝ Աննա Ռուբենի Ղազարյանի հետ, ամառանոցի մյուս մասում էր։ Ռուբենի դուստրը՝ Ալիսա Ռուբենի Ղազարյանը, ամուսնացել էր ռուս ազնվականի հետ, որը ծնվել էր Ռուսաստանում և ոչ մի կապ չուներ հայերի հետ։

Ռուբենի ընտանիքը ամառանոցում ուներ մի քանի սենյակ, որոնք գտնվում էին ամառանոցի երկրորդ հարկում։ Ռուբենի որդին՝ Ռուբեն Ռուբենի Ղազարյանը, իր կնոջ՝ Աննա Ռուբենի Ղազարյանի հետ, ամառանոցի մյուս մասում էր։ Ռուբենի դուստրը՝ Ալիսա Ռուբենի Ղազարյանը, ամուսնացել էր ռուս ազնվականի հետ, որը ծնվել էր Ռուսաստանում և ոչ մի կապ չուներ հայերի հետ։

III

— Ես չեմ կարող հանգիստ նստել, երբ իմ ընկերները կռվում են ճակատում։ Ես պետք է գնամ պատերազմի դաշտ և կռվեմ նրանց կողքին։

Ռուբենի որդին՝ Ռուբեն Ռուբենի Ղազարյանը, այդ խոսքերն ասաց հոր տանը, ճաշի ժամանակ։

— Դու ոչ մի տեղ չես գնալու, — պատասխանեց հայրը։

Ռուբենի որդին՝ Ռուբեն Ռուբենի Ղազարյանը, ոչ մի խոսք չասաց։ Նա գիտեր, որ հոր հետ վիճելը անօգուտ է։ Նա գիտեր, որ հայրը չի թողնի նրան գնալ պատերազմի դաշտ։ Նա գիտեր, որ հայրը չի թողնի նրան կռվել իր ընկերների կողքին

որոնք կը յայտնեն թէ Պ. Զինովիէվ կորսնցուցած է զանազան երկիրներու համակրութիւնը։

Որոշուած է Թրոցքին հեռացնել Բաղաքական Բիւրոյի անդամակցութենէն եւ Քամենէֆը՝ փոխանդամութենէ, իբրեւ հատուածական գործունէութեան համար։

∴ Երկուշաբթի օր բացուեցաւ ռուս համայնավար կուսակցութեան համագումարը։ Ամերիկեան թերթ մը կ'ըսէ թէ օրակարգին վրայ կը գտնուի Գ. Միջազգայինի դիւանին վերակազմութիւնը։ Հաւանական է որ այս առթիւ ջնջուին արտասահմանի յեղափոխական կազմակերպութեանց յատկացուած վարկերը, ուրիշ խօսքով, պոլշեւիկ քարոզութիւնը սահմանափակուի Ռուսիոյ մէջ։ Փոփոխութիւններ կը նախատեսուին նաեւ արտաքին քաղաքականութեան մէջ։ «Փրաւտա» կը խոստովանի թէ այս համագումարը ամէնէն կարեւորն է մինչեւ հիմա եղածներուն մէջ։

Վարշաւայի ռուսական դեսպանատունը կը ծանուցանէ թէ կարմիր դրօշը այլեւս խորհրդանշանը չպիտի ըլլայ խորհրդային միութեան, այլ պիտի ընդունուի կարմիր-կանանչ դրօշ մը, ոսկեզօյն երիզով, եւ մէջտեղը՝ մուրճն ու մանգաղը։ Այս փոփոխութիւնը առաջարկած է Զիչէրին, պնտել տալով թէ կարմիր դրօշը անկարգութեան խորհրդանշանը կը համարուի ամբողջ աշխարհի մէջ։

Համաշխարհային թերթ մը խափանուած

Ներքին նախարարութիւնը պաշտօնական զեկոյցով մը կը ծանուցանէ թէ, համաձայն Հոկտ. 5ի շրջաբերականին (զոր հրատարակեցինք ամբողջութեամբ), որոշուած է արգիլել Փարիզի իտալական «Ռիսքոսա» թերթին շրջաբերութիւնը։ Այս տնօրինութիւնը եղած է զսպելու համար բռնութեան եւ գրգռութեան այն պայքարը, որուն նուիրուած էր այդ լրագիրը, հակառակ վերոյիշեալ շրջաբերականի պատուէրներուն։ «Ռիսքոսա» անսաստած էր այդ պատուէրներուն եւ իր Հոկտ. 9ի եւ 15ի թիւերուն մէջ կը յաւակնէր նոյնիսկ գաղթական իտալացի բանուորներուն մէջ ստեղծել գրգռութեան եւ ըմբոստութեան սեծ շարժում մը՝ կառավարութեան որոշումներուն դէմ։ Իտալական թերթը մանաւորապէս կը հրաւիրէր իր հայրենակիցները խմբովին ներկայ ըլլալ համայնավարներու կողմէ կազմակերպուած ցոյցի մը Փուանքառէի դէմ։

Հասկցողին շատ բարեւ։

Պելճիքա կ'ամրապնդէ ֆրանկը

Պելճիքայի Թագաւորը, համաձայն Խորհրդարանին կողմէ իրեն տրուած իրաւասութեան, առջի օր ամրապնդեց ֆրանկը, սղերլինը 175 ֆրանքէն եւ ստեղծեց նոր դրամ մը՝ «Պիկա», որ ամրապնդուած հինգ պելճիական ֆրանքի արժէք պիտի ունենայ։ Այս նոր դրամը Պելճիքայի մէջ չպիտի գործածուի, այլ պիտի ծառայէ գլխաւորաբար օտար հրապարակներու վրայ Պելճիքայի պարտքերու վճարման։ Մէկ տոլարը պիտի հաշուուի 7.19 1)5 պիկա, իսկ մէկ սղերլինը՝ 34.46 3)8 պելկա։

Պելկան երաշխաւորուած է 100ին 50 համեմատութեամբ ոսկեդրամով։ Ասկէ վերջ նոր թղթադրամ չպիտի հանուի շրջանառութեան։ Պետութիւնը Ազգային Դրամատան վճարեց 6,700 միլիոն պարտքի փոխարէն 4,700 միլիոն ֆրանք։ Ասկէ զատ Պելճիքա պիտի կնքէ 100 միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը՝ աշխարհի երեք գլխաւոր դրամատուններէն։

Կը կարծուի թէ Պելճիքա այս ամրապնդումին շնորհիւ պիտի կրնայ իր ֆրանքին 3)4րդ դինը գտնել, այսինքն մէկ ֆրանքը 75 սանթիմ ոսկեդրամի արժէք պիտի ունենայ։

Ֆրանսական թերթերը կը գանգատին թէ Պելճիքա ինքնագլուխ գործած է, փոխանակ համաձայնելու Ֆրանսայի հետ։

Մահափորձ Շահին դէմ

Թէհրանէն առնուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Պարսից Շահը Րեզա Փահլեվի բարձրաստիճան սպաներու ընկերակցութեամբ քննական պտոյտ կը կատարէր Պարսկաստանի մէջ։ Երբ Մազանտարանի կողմերէն կ'անցնէր, յանկարծ իրեն ընկերացող զրահապատ ինքնաշարժերէն մէկը պայթեցաւ։ Կը կարծուի թէ Շահին թշնամիները ռումբ նետեցին կառքին վրայ։ Հեռագիրը կ'ըսէ թէ Շահը անվնաս է, սակայն օդը ելած կառքին մէջ գտնուող քանի մը սպաներ մեռած են։

Հրաս մոլորակը երկրին կը մօտենայ

Այսօր կէս գիշերին Հրատ մոլորակը եւ երկիրը իրարմէ միայն 41 միլիոն մղոն հեռու պիտի ըլլան ութը միլիոն մղոն նուազ քան երկու տարի առաջ։ Եէրքսկի, Ճլէկսթաֆի, Մաունթ-Ուիլսընի (Ամերիկա) եւ Պէրկաթօրֆի (Համպուրկ) դիտարանները մեծ պատրաստութիւններ տեսած են եւ մասնաւոր կազմածներու կը յուսան վերջնապէս որոշել թէ Հրատը բնակչութիւն ունի՞ թէ ոչ։ Մարքօնի անթելի հնարիչը կը հաւատայ թէ հնարաւոր է անթելով հաղորդակցիլ, նկատի ունենալով որ անթելի ալիքները յար եւ նման են արեւէն երկիր եկող ջերմութեան եւ լոյսի ալիքներուն։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԹՈՒՐԻՒՈՅ մէջ քաղաքային ամուսնութեան նոր օրէնքը սկսաւ իր ոյժը ունենալ։ Պայազիտի Թաղապետութիւնը կը ծանուցանէ թէ ամուսնութեան հաւար դիմում կատարած են «Այտըն» շոգենաւին քարտուղար Թոտոսիոցի 19 տարեկան մէհմէտ էֆ. եւ ենի-Գաբու բնակող 20 տարեկան օր. Մաւի Թէրզեան։

— Պոլիս ձէրրահ փաշայի հիւանդանոցին մէջ քննութեան ենթարկուեցաւ բահիմէ անուն 16 տարեկան Թրքուհի մը եւ հաստատուեցաւ որ մանչ է, բայց ծննդեան գործարանը չէ զարգացած։ Բահիմէ անմիջապէս գործողութեան ենթարկուելով կոչուեցաւ Ապտիւր Բահիմ։

— Ջերբակալուած է Պոլիս Թարլա-Պաշը սպաննուած Գ. Քեսէճեանի սպաննիչ Հիւսէյին Շամիա։

— Ամերիկացի նախկին ծերակուտական փոթէրը խելագարելով սպաննեց իր 56 տարեկան կինը, 21 եւ 16 տարու աղջիկները եւ երկու Թոռնիկները, որոնց ամէնէն պզտիկը երկու ամսու էր։ փոթէրը անձնասպան եղաւ ջրհոր նետուելով։

— Պանք տը Ֆրանսը մինչեւ այսօր 900 միլիոն ֆրանքի ոսկի եւ արծաթ գնած է։ Ոսկիին գինը այս շաբթու դարձեալ ինկաւ եւ հիմա կ'արժէ 110 ֆր. 32 սանթիմ։

— Ֆրանսացիները կարեւոր յաղթանակ մը տարին Սուրիոյ մէջ։ Մատամիէի մէջ ապստամբներէն սպաննուեցան 61 հոգի, որոնց մէկ քանին հրոսապետներ։

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ "ՕՐ,,Ը

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ. ՆՈՑԵՄԲԵՐ 7 ԻՆ

Exposition Foireի լայն սրահին մէջ, Parc Channot: կը խօսին յայտնի հռետորներ, ընկերներ Մ. վարանդեան, Ա. Ջամալեան, Լէօն Պօն:

երգ, արտասանութիւն, նուագ, պար, կենդանի պատկեր:

կ'երգէ օր. Շ. Թորոսեան (փարիզի Քոնսէրվաթուարէն):

կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած՝ «ՌՈՍՏՈՄ» ԼՍԱՐ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

6 ՆՈՅ. 1926 ՇԱԲԱԹ ԵՐԵԿՈՅ ԺԱՄՈՒ 9ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԱՌԱՒՕՏ

PETIT JOURNALի ՍՐԱՀՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Կը մասնակցի ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՆՈՒԱԳԱԽՕՒՄԲԸ

Թատերական ներկայացում «Ռոստոմ»ի սիրողներու խումբին կողմէ: Երգ, արտասանութիւն, նուագ, եւլն.: Կէս գիշերէն վերջ հարկական եւ հերոսական պարեր, ճաղ - Պանամ:

Տոմսակները՝ բոլոր ճաշարաններէն եւ Bellevilleի «ՄԱՎՐՕՍ»էն:

ԵՐԵԿՈՅԹ-ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Հ. Յ. Դ. ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ

13 Նոյ. Շաբաթ գիշեր, Ջ. Թաղապետարանի սրահը (Place St-Sulpice)

Գեղարուեստական ճոխ բաժին, Հայկ. պարեր Հայկ. տարազով

Եւրոպ. պարեր մինչեւ լոյս: Ճոխ եւ աժան սլիւֆէ

ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

ՕՐ. ՄԵՐԻ Ա. ՊԱՐՏԻԶՊԱՆԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Ա. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Ա Մ Ո Ի Ս Ն Ա Յ Ա Ծ

10 Հոկտ. 1926 Սելանիկ

Ա.յրի տիկին վերժին Սարգիսեան եւ զաւակները ցաւոր, նազարէթ եւ Ասուսեակ Սարգիսեան, տէր եւ տիկին ցաւոր Գասպարեան, տէր եւ տիկին կարապետ Գասպարեան, Ա.յրի տիկին Աննիկ Գասպարեան եւ պարագաները ցաւ ի սիրտ կը ծանուցանեն մահը՝

ՕՐ. ՀՌԻՓՍԻՄԷ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻ

որ շիջեցաւ ծաղիկ հասակի մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը տեղի կ'ունենայ վաղը Հինգշաբթի, ժամը 3ին Հայոց եկեղեցին 15, Rue Jean Goujon:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Մարսիլիոյ եւ շրջանի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Օրակարգ՝ զեկոյց պատգամաւորներու:

Հ.Յ.Դ. «ԱՐՄԷՆ-ԴԱՐՕ» խումբի ընկերական ժողովը՝ Շաբաթ երեկոյ 30 Հոկտ. ժամը 8.30ին «Ռոստոմ»ի սրահը:

ՌՈՍՏՈՄ Լսարանական մութեան Ընդհ. ժողովը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Ռոստոմի սրահը:

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի հայրենակցական միութիւններու պատգամաւորական ժողովը 31 Հոկտ. կիրակի առաւտան ժամը 10ին, «Ռոստոմ» լսարան:

Մարմէյ, Գ. Թ.— Ստացանք 222 ֆր. եւ բաժնեգինը ըստ ձեր հրահանգին:

Մարմէյ, Ժ. Մ.— Ստացանք 100 ֆր.:

Փարիզ, Թ. Ղ.— Ստացանք 20 ֆր.:

ՓԱՐԻԶ, Կ. Ո.— Ստացանք 20 ֆր.:

ՇԱԹՈՒԻ, Բ. Զ.— Ստացանք 38 ֆր.:

Լ.Ա ԿՈՒՎ, Ա. Ճ.— Ստացանք 20 ֆր.: Կարգադրուած է:

ԼՈՆՏՈՆ, Փ.— Ստացանք տարեկան բաժնեգինը:

"Յառաջ,,ի Է. թիւը փընտռեցէք ամէն տեղ այս ուրբաթ օր, 16 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ եւ բազմաթիւ նկարներով: Գին 1 ֆր.:

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Կեսարացի Բէօշկէր Ստեփան Թաշճեան: Կը կարծուի Իսկէնտէրունի կողմը ըլլալ:

Նոյնպէս Դրիդոր Աւագեան, Ամանացի: Դրել՝ Մ. Գարաօղլանեանի 20, Rue Traversière, Billancourt. (Seine) Մուրիոյ թերթերէն կը խնդրուի արտատպել:

— Բնիկ Պրուսայի Սէօլէօզ պիւղացի Պետիկ Գասապեան, որ Ֆրանսա ըլլալ կը կարծուի: Իմացնել Ազամ Սարգսեանի, Լա Փօթըրի, Տէսին, Իլլը:

— Յակոբ Շուշանեան կը փնտռէ իր հօրեղբայրը Հայրապետ Շուշանեանը, որ ասկէ 2 տարի առաջ կը գտնուէր Ֆրանսա մեռաքսի գործարան մը: Տեղեկացնել Յակոբ Շուշանեանի A Blois Saint Jean:

ՇԱՒԻԼԻ ՄԷՋ

Բժ. Յ. Տէր Դաւթեանը հիւանդ կ'ընդունի, ներքին, մանուկներու եւ աչքի հիւանդութեանց համար իր բնակարանին մէջ, Chaville 2, Avenue du Louvois ամէն օր ժամը 10-12: Ի հարկին կ'այցելէ հիւանդներուն:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Մ ԵՐ Ա Շ Խ Ա Տ Ա Կ Ի Ց

Կ. ՄԵՀԵԱՆի (ԿԱՐՕ ՊԱԶԱՐՕՍԵԱՆ)

ՄԱՐՑԱՄՈՒՏԻ ՀՈՊԻՆԵՐ

(Թատերական շարք)

կը գտնուի «Յառաջ»ի խմբագրատունը:

ԳՈՐԾԱՒՈՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Քաշքօլ, էշարփ, Բօա կարելու համար գործաւոր կուզուի: Դիմել՝ Տօնիկեան եւ Նամիան 12, Rue de la Grange Batelière, Paris, Թէլէֆօն, Provence 67-42.

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔԵՐ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԷ ՁԵԶԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

որ հրատարակիչն է մանաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարաններու եւ ճոխ մթերք մը ունի մատենադարանի գիրքերու:

Դիմել, — Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Constantinople.

ՅՈՒՍԱԲԵՐ

—ο ՕՐԱԹԵՐԹ ο—

Հասցէ.— B. P. 868, Le Caire (Egypte).

ՊԱՏՃԱՌՈՆ ԿԸ ՓՆՏՒԻ

Հայ Օրիորդ մը, որ գիտէ լաւ Անգլիերէն եւ Ֆրանսերէն, մեքենագրութիւն եւ տպագրութիւն, պաշտօն կը փնտռէ: Պատասխանել «Յառաջ»ի հասցէին, է. Ն. սկզբնատառերով:

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց վէներական եւ մորթային քիմի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր 8է0 '—10ես 1,30 — 8

ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Հոկտեմբեր 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	156	50
Տոլար,	Dollar	32	29
Մարք (ոսկի)	Mark	7	72
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	16	60
Թրք. ոսկի	» or	138	—
Մէճիտիէ	Médjidié	9	50
Լեվա 100 հատ	Léva	22	50
Տրախմի	Drachme	40	—
Լիր	» Lire	140	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	90	—
Ֆուից.	» Frc. Suisse	620	—
Լէյ 100 հատ	Ley	16	30
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	145	—

ԱՐԺԵԹԻՒՂԹ

Եգ. Բր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	4300	—
» II	»	2600	—
» III	»	2150	—
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	165	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit
80, Rue Lafayette

ՀԱՆՑԻՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹՈՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՋԻՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Դշ. Շշ. և Նբ. օրերը 5—7

Կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam

Nord-Sud: Liège

Téléph. Central 52-92

ՁԱՇԱՐԱՆ COSTA

ԱՐՏԻԻԼԵՍՆ ԵԻ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Խնամեալ սպասարկութիւն

Ընդարձակ սրահներ

Մասնաւոր սենեակներ

54, Rue du Pont-Neuf

BRUXELLES,

Tel. 118.44

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Գ.Ր. ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹ)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԴԱՏԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԴՈՐՆԵՐ

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՊԱՏՃԱՌՆԵՐՈՒ

Հասցէ: 72, Rue de Ménilmontant, Paris (20e).

(Métro: Ménilmontant)

Հետաձայն: Ménilmontant 69-

ՀԱՆԴԻՍԱՆՕՐ

ՁԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մարզուր, մեղ եւ առատ կերակուրներ

Թապլը ա'օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 Ֆր.

Այցելեցէք եւ զոհ պիտի մնաք

Le Gérant: H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris

ՅԱՌԱՋ

Խմբագիր ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,
JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
Հեռաձայն՝ Nord 57 - 82
Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ֆրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 ս.	5 ս.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ՈՒՐԲԱԹ
29
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ
1926

29 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 195 — Կը հրատարակուի ԿԻՐԱԿԻ, ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆՈՐ ԱՂԷՏԸ ԱՄԷՆՈՒՍ ՎՐԱՅ ՊԱՐՏՔ ԿԸ ԴՆԷ ԱՐԱԳ ՕԳՆՈՒԹԻԻՆ ՀԱՍՑՆԵԼ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿՈՐՈՒՍՏԸ ՆՈՒԱՃԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Այսօրուան լուրերը շատ աւելի ծանրակշիռ են, քան կ'ենթադրուէր:

Երկրաշարժը փլատակներու վերածեր է բազմաթիւ գիւղեր եւ աւաններ, Ալեքսանդրապոլի շրջանին մէջ: Հեռագրական լուրի մը համաձայն, երեսուն հազար հոգի կը մնան անպատսպար, իբրեւ ուրուականներ՝ փլատակներու մէջ: «Պզտիկ գիւղերու բնակիչներէն 5500 հոգի ներկայիս բանակած են սառնաշունչ բլուրներու ստորոտը, անօթեւան, առանց անկողնի. շատեր ամէնէն տարրական հագուստներն ալ չունին», կը գրէ Ամերիկեան Նպաստամատոյցի ներկայացուցիչը: Որբերը բաց օդին տակ մնացած են: Նպաստները կը սահմանուին, որ շատ խիստ է այդ շրջանին մէջ, մանաւանդ այս եղանակին: Տեղին վրայ անմիջական օգնութիւններ կազմակերպուած են, բայց գործը մարդկային ուժէն վեր է, կ'ըսէ *Քրիզի Փարիզիէնի* թղթակիցը:

Ինչպէս դիտել կուտայինք առջի օր, անօգուտ են հառաչանքները: Պէտք է անմիջապէս գործի ձեռնարկել, եւ ժամ առաջ օգնութիւն հասցնել, գոնէ կորուստը նուազեցնելու համար: Ուրախութեամբ կը նկատենք որ երեւոյթները բարենշան են: Ազդէն իսկ շարժում մը նկատելի է խոնարհ խաւերու մէջ: Մեր խմբագրատան կից, կօշիկի գործարանի մը աշխատաւորները, առանց ազգի խտրութեան, որոշած են իրենց մէկ օրականը յատկացնել աղէտեալներուն: «Ռոստոմ» Լասր. միութիւնը, որ երեկոյթ մը ծրագրած էր շաբաթները առաջ, կ'ուզէ Հայաստան ղրկել անոր հասոյթը: Հայրենակից մը կ'առաջարկէ հանգանակութիւն մը բանալ *Յառաջի* միջոցաւ: Հ. Ց. Դաշնակցութեան Բիւրօն կոչով մը անմիջական օգնութեան հրաւէր կ'ուղղէ ընկերներուն եւ համակիրներուն: Միւս օրականներն ալ շարժման մէջ դրուած են:

Կ'ուզեինք որ շարժումը իրական արդիւնքի վերածուէր անմիջապէս, հաւաքական եւ անխտիր գործունէութեամբ:

Կորսուած ամէն օր՝ աւելորդ զոհեր պիտի պատճառէ:

«Քրիզի Փարիզիէնի թղթակիցը Տիկին Վիօլիս 27 Հոկտ. թուականով կը հեռագրէ Լենինականէն.—

Լենինական հիմա շրջապատուած է բացօթեայ հսկայական գաղթակայանով մը, որ շարժուն եւ նախշուն գօտի մը կը կազմէ: Չոն կը բնակին 40,000 բնակիչներէն անոնք որ ապաստան մը չեն կրցած գտնել շրջակայ քաղաքներուն մէջ: Բայց գիւղերուն մէջ աղէտը նախապէս կարծուածէն շատ աւելի ահռելի է: 37 գիւղեր բոլորովին քանդուած են: Կարծես թէ երկաթեայ ձեռք մը զանոնք ճզմած, փշրած, տուները փեռեկտած գետնին մէջ մտցուցած է: Հազիւ քանի մը եկեղեցիներ, 2—3 դպրոցներ տակաւին կը ցցեն երերուն պատեր: Այս թաղամասերը դարաւոր քաղաքներու երեւոյթին ունին: Անկարելի է զանազանել փողոցներու եւ հրապարակներու տեղերը: Ճիշտ պատերազմէն վերջ ֆրանս. ճակատի մեր գիւղերու պատկերը: Միայն թէ հոս մէկ վայրկեանը բաւական եղած է այս աւերումին համար: Հոս խառնիխուռն կը հանգչին ճզմուած արջառներ, խորտակուած կարասիներ, անկողիններ եւ հագուստներ, ձմեռուան ամբողջ պաշարը, ցորեն, ալիւր, բանջարեղէն: Թերեւս մեռելներ ալ: Գիւղերէն շատեր 10—20 տուն միայն ունին, որովհետեւ առաջին հարուածը արթնցուց դիրենք: Բայց օրինակ Տահորլուի մէջ 850 բնակիչի վրայ 105 մեռելներ կան:

Ու աչքերը արցունքով լեցնող այս պատկերին մէջ կը թափառի ամբոխ մը, հոգի գոյն առած, խաղաղ ու արժանաւոր, բայց խիստ տխուր, որ ձեռքերը երկարած, յուսահատ ակնարկներով խորհուրդ մը, օգնութիւն մը կը խնդրէ: Ի՞նչ կրնան ընել: Մաքրութեան սկսելու համար գործիք իսկ չկայ: Շատեր ցնցոտիներ հագած են, կարգ մը տղաքներ գրեթէ մերկ են, երախաները կը հազան, սեղմուած ցամքած ստինքներու: Մինչեւ հիմա օդերը շատ զեղեցիկ անցան. գիշերը խածնող ցուրտ կ'ընէ: Ամէն կը զգանք մենք, որ վրաններու մէջ, տաքուկ ծածկոցներու տակ կը քնանանք:

Քանի մը օրէն ձիւնը պիտի սկսի եւ գարնան միայն պիտի հալի: Ի՞նչ պիտի ըլլան այս 30,000 խեղճերը, առանց ապաստանի, առանց մնունդի եւ առանց դրամի: Քանի մը գիւղերու մէջ գաղթելու մասին կը խօսին. արդէն շատ գաղթած են: Բայց ո՞ւր երթալ: Կառավարութիւնը չանքերը կը կրկնապատկէ: Վիրաւորները Լենինական փոխադրուած են: Շատ վնասուած գիւղերու մէջ կարմիր խաչի կայաններ եւ բժիշկներ կան: Թիֆլիս եւ Երեւան օգնութիւն կը ղրկեն: Բնակաւարժ ինքնաշարժեր պաշար կը փոխադրեն: Սակայն գործը մարդկային ուժերէն վեր է: Ամերիկեան Որբանոցի 6000 որբերէն եւ որբուհիներէն ամէնէն ուժովները զատուելով գանազան շրջաններ պիտի ղրկուին, օգնութեան գործը կազմակերպելու համար:

Մերոնի մը, արիւնոտ աչքերով, գլուխը փաթաթած, դողդղալուն ձեռքով աւերակոյտ մը ցոյց կուտայ եւ կը հառաչէ.

— Այս հինգերորդ անգամն է որ տունս այս վիճակին մէջ կը տեսնեմ:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ ՅԱՏ ԱՒԵԼԻ ԾԱՆՐ ԵՆ ԵՂԱԾ

ՆՈՐ ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

12 գիւղեր ամբողջովին, 23 գիւղեր կիսովին քանդուած.— Լենինականի մէջ 600 տուներ փլած.— 6000 որբեր փողոցին մէջ.— 30,000 հոգի անապաստան.

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Փարիզի կեդրոնը հեռագիր ստացած է Ընկերութեան Հայաստանի մասնաճիւղին անօրէն Պ. Ճօրճ Պիչէ, որ մանրամասնութիւններ կուտայ վերջին երկրաշարժի մասին:

Պ. Պիչ կ'ըսէ թէ հակառակ առաջին տեղեկութիւններուն, անցած Շաբաթ օրուան աղէտը նիւթական եւ մարդկային ահագին կորուստներ պատճառած է: Լենինականի շրջակայ գիւղերէն հասած տեղեկագիրներու համաձայն, ցնցումը աւելի զօրաւոր եղած է այդ վայրերուն մէջ քան կեդրոնը եւ ժողովուրդը օգնութեան կը կարօտի:

Տասներկու գիւղեր ամբողջովին քարուքանդ եղած են, քսաներեք ուրիշ գիւղեր կիսովին քանդուած են: Լենինական քաղաքին մէջ, ուր կը գտնուէին Ամերիկեան Նպաստամատոյցի գլխաւոր որբանոցները, 600 տուներ բոլորովին փլած են: Բիւրեղի բոլոր շէնքերն ալ ծանրապէս վնասուած են, այնպէս որ ստիպուեր են անոնց մէջ բնակող վեց հազար որբերը ննջարաններէն դուրս հանել: Որբերը հիմա բաց օդին մէջ կը քնանան:

Նպաստամատոյցի պաշտօնեաներուն կողմէ Բշ. օր կատարուած մանրազնին քննութիւն մը ցոյց կուտայ թէ մօտակայ Օճաքօղլու եւ Մօլլա Մուսա գիւղերու բոլոր տուներն ալ այնպէս վնասուած են, եւ բացարձակապէս անբնակելի դարձած: Արալուխ, Տահարլու, Ալեքսանտրովքա եւ Թրքական Քարա Քիլիսէ գիւղաքաղաքները ամբողջովին քարուքանդ եղած են: Մինչեւ հիմա փլատակներու տակէն հանուած են 150 դիակներ: Մանրապէս վիրաւորուած են 185 հոգի:

Բոլոր ուտեստեղէնի մթերքները, անկողինի, հագուստեղէնի եւայլն կազմածները փլատակներու տակ թաղուած են:

Պզտիկ գիւղերու բնակիչներէն 5500 հոգի ներկայիս սառնաշունչ բլուրներու ստորոտը բանակած են, անօթեւան, առանց անկողնի՝ շատեր ամենէն էական հագուստներն ալ չունին:

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի պաշտօնեաները կարելի օգնութիւնը կ'ընեն: Ընկերութեան Թիֆլիսի եւ Պաթումի մթերանոցներուն մէջ գտնուած բոլոր պիտոյքները աղէտին վայրը փութացուած են:

Մերձաւոր Արեւելքի Ընկերութիւնը ներկայիս Լենինականի եւ շրջականերուն մէջ կը խնամէ 10,000 որբեր, մէջն ըլլալով վերջերս գիւղերու եւ ագարակներու մէջ տեղաւորուած տղաքը, որոնց ոճիկ կուտայ:

Կազմակերպութիւնը Հայաստանի մէջ ունի այր եւ կին 40 Ամերիկացի եւ հարիւրաւոր տեղացի պաշտօնեաներ: Կը հաղորդուի թէ բոլոր պաշտօնեաներն ալ ողջ առողջ են:

*** Մերձաւոր Արեւելքի Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Անդրկովկասի ներկայացուցիչ Պ. Եարօ, ընկերակցութեամբ Պ. Հիլի, քննութիւն կատարած է աղէտեալ գիւղերու մէջ եւ 25 Հոկտեմբեր Թուականով մը հետեւեալը տեղեկագրէ հետեւեալը.—

Թուրքիոյ սահմանամերձ շրջանը, Լենինկրատէն 15 մղոն դէպի հարաւ, Ղազարապատի, Սուվանվերտի, Խափուլըի, Քալալըի, Տավշանքըշլայի մէջ տուներէն հարիւրին վեցունը անբնակելի են:

Պայանատուր ամբողջովին քանդուած է: 33 հոգի մեռած, 150 վիրաւորուած են: Առաջին ցնցումը ահագնագը տուած է: Գիւղերու մէջ տեղաւորուած Մերձաւոր Արեւելքի որբերը, որ երջանկութեամբ կը նայէին ապագային, հիմա կրկին ստիպուած են դիմակալել կեանքի նոր ողբերգութեան:

Գիւղացիները խիստ մտահոգ են օթեւան գտնելու համար իրենց միակ յոյսը եղող հօտերուն: Ցուլեր եւ դեռատի կենդանիներ սկսած են մեռնիլ արդէն՝ դիշերուան սաստիկ ցուրտին պատճառաւ:

Ընդամէնը 13 գիւղեր այցելեցինք, որոնց տասը ամբողջովին եւ երեքը մասամբ քանդուած են: Գիւղերու բնակիչներէն 11,000 հոգի առանց երդիքի մնացած եւ շուարած, անպատսպար աւերակներու եղերքը կը տեղաւորուին: Մանուկներուն համար օգնութիւն եւ ապաստան անհրաժեշտ է: Իննութիւնները պիտի շարունակուին Հոկտ. 26ին:

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉԸ

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Բիւրոյէն ստացանք հետեւեալ կոչը.—

ԸՆԿԵՐՆԵՐ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ,

Հայ դժբախտ ժողովուրդը անգամ մը եւս ինկաւ բնութեան տարերքի հարուածին տակ, իբր թէ քիչ ըլլային երկոտանի գազանները արիւնաիւրքները դարերու ընթացքին՝ Հայաստանի ու հայ ժողովուրդի գլխին:

Հեռագիրները քաոսնելի մանրամասնութիւնները կը հաղորդեն երկրաշարժի աւերներու մասին, որոնց առջեւ չի կրնար անտարբեր մնալ արտասահմանի հայութիւնը:

Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը, որ միշտ կանգնած է Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդի շահերը պաշտպանելու դիրքին վրայ, անկախ տիրող վարչաձեւէն, կոչ կ'ընէ իր շարքերուն եւ Դաշնակցութեան շուրջ բոլորուած հայութեան՝ իրենց նիւթական օժանդակութիւնը փութացնել աղէտեալներուն:

Մենք գիտենք որ ծով կարիքներու առջեւ կանգնած հայ ժողովուրդի կարողութենէն շատ վեր են անգութ աղէտները դարմանել սեփական միջոցներով, բայց արտասահմանի հայ ժողովուրդին սաւմանափակ եւ արագ օգնութիւնն անգամ իր բարոյական եւ գործնական նշանակութիւնն ունի. որովհետեւ մեր աղիտահար ժողովուրդը՝ Հայաստանի մէջ կը մտածէ որ ինք «եղբայրներ ունի հեռու տեղերու մէջ:»

Մեր այս առաջին խօսքով կը հրաւիրենք մեր ընկերներն ու համակիրները, բերել իրենց օժանդակութիւնը, ժողովրդական հանգանակութեամբ կամ ուրիշ միջոցներով, եւ յանձնել The Near East Relief (Ամերիկեան Նպաստամատոյց), որ թէեւ օտար հաստատութիւն, ունի միջոցներ արագ եւ ուղղակի դրամ հասցնելու աղէտեալներուն:

ԽՄԲ.— Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Փարիզի ճիւղին հասցէն է 15, Bld. des Italiens, Paris. Կարելի է դրկել եւ «Յառաջի» միջոցաւ:

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԱՂԷՏԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

Փամպուքճեան տան կօշկակար գործաւորները, առանց ազգի խտրութեան, որոշած են իրենց մէկ օրականը յատկացնել Հայաստանի աղէտեալներուն: Շաբաթուան մէջ մէկ օր ալ «սուգի օր» յայտարարած են: Այս մասին իրենց կօշկակար ընկերներուն ուղղուած կոչը կը հրատարակենք յաջորդ թիւով:

*** Մեր ընթերցողներէն Պ. Վ. Գարաեան կը գրէ.— *Հայաստանի ահռելի աղէտին սրտաճմլիկ նկարագրութիւնը կարդացի «Յառաջ»ի մէջ: Կարելի չէ՛ արդեօք հանգանակութիւն մը բանալ ձեր օգտաշատ թերթին մէջ եւ նպաստ այդ մեր դժբախտ ազգակիցներուն: Կը խորհիմ թէ հայ սիրտ կրող ոչ մէկ բարեկեցիկ, գործատուր, կամ նոյն իսկ արհի կին մը որ զբաղում ունի, պիտի թերանայ օգնութեան փութալու իր կրցած չափով:*

Այս առթիւ կը տրամադրեմ հարիւր ֆրանք:

*** Նկարիչ Պ. Շահնազար Գուրմաճեանը իր Փարիզեան տաղարաններէն զեղեցիկ նկար մը կը տրամադրէ, վիճակահանութեան դրուելով հասոյթը աղէտեալներուն յատկացուելու համար:

*** Խորհրդային Հանրապետութեանց Միութեան Գործավարներու Խորհուրդը 400,000 ռուբլի յատկացուցած է Լենինականի աղէտեալներուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հայաստանի երթալու տեղ Ֆրանսա կուգան

Սելանիկի *Ալիքը* (19 Հոկտ.) կը գրէ.—

Հաւաստի աղբիւրէ կ'իմանանք թէ, Հարմանգիւղի 1652 հայ գաղթականներէն Ֆրանսայի համար արձանագրուած են 1599 հոգի: Արձանագրուածներու ցուցակը յանձնուած է ընդհ. կուսակալութեան: Ա.յսպէս, Հայաստանի համար արձանագրուած շուրջ 200 հոգիէն մնացած է միայն 53 հոգի: Շուրջ 150 հոգին, որոնք Հայաստանի համար արձանագրութեանց գումարներ ալ վճարած են, նախամեծար սեպած են Ֆրանսայի համար արձանագրուիլ, տեսնելով որ Հայաստանի շրջենաւը գալիք չունի: Արձանագրութիւնները շարունակուած են Պէշ Զինարի մէջ:

Քրտական շարժումը

Թուրք մը հետեւեալ կերպով կը ներկայացնէ քրտական շարժման ներկայ վիճակը.—

Քրտական ապստամբութիւնը անհամեմատ կերպով շատ ընդարձակ սահմաններ ընդգրկեց: Տէրսիմէն, Տաւրոսեան լեռնաշղթաներէն սկսելով հասաւ մինչեւ Էրզրումի նահանգի հիւսիս-արեւելքը, Ալաշկերտ եւ Արարատ լերան երկու կողմի ստորոտները, Աբաղայի դաշտով Վանի նահանգի գրեթէ բոլոր գաւառները եւ ապա դէպի հարաւ-արեւմուտք՝ Խնուս, Պիթլիս, Մուշ, Սասուն, Տիգրանակերտ, Մուսուլի հիւսիսային սահմանները եւ մինչեւ պարսկական Ատրպատականի սահմանագաւառները՝ Կօտուր, Աղթակ եւ Ջուլամերկ: Կառավարութիւնը շատ խիստ եւ կտրուկ միջոցներ ձեռք առած եւ որոշած է Թուրքիոյ մէջ ապրող քիւրտ ցեղերը ամբողջովին բնաջնջել, նկատելով, որ անոնց գոյութիւնը ուղղակի չարիք ու պատուհաս է արեւելեան նահանգներու մէջ: Կը մտածուի կիլիկիա փոխադրել զանոնք:

Մարսիլիոյ եկեղեցին եւ դպրոցը

Կաթոլիկոսական պատուիրակութեան դիւանէն կը հաղորդուի.—

Մարսիլիոյ մէջ մօտերս կառուցուելիք հայ եկեղեցւոյ հիմնադիր բարերար Պ. Վահան Թօրոսեանճեանի փափաքին համաձայն, կաթոլիկոսական պատուիրակը անձամբ Մարսիլիա երթալով 22 Հոկտեմբերին գնած է 2500 քառակուսի մեդր ընդարձակ հող մը, Մարսիլիոյ մեծագոյն պողոտային՝ Ազընիւ Փրատօի վրայ, ուր հիմնադիր բարերարին կողմէ ամբողջ ծախքը վճարուելով պիտի կառուցուի եկեղեցին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

"ՌՈՒՍԱՀԱՅՈՑ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ"

III

ՆԵՂՄԻՏ ԵՒ ԱԶԱՌՈՒ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

Մեր նախորդ յօդուածին մէջ առաջ բերուած տեղեկութիւնները ցոյց կուտան, թէ որքա՜ն արժէքաւոր նիւթեր կը պարունակէ Դ. Ընանուեանի գիրքը։ Եւ, իրաւի, հոն, ուր հեղինակը չի զբաղիր կուսակցական հին հաշիւներ մաքրելով, ուր կը մնայ պատմաբանի առարկայական շրջանակին մէջ, վերին աստիճանի հետաքրքրական եւ գնահատելի էջեր կուտայ։ Յարաբախտաբար, նման էջերը փոքր տեղ կը գրաւեն գիրքին մէջ. գերակշռողը հրապարակագիրը ու կուսակցական գործիչ Ընանուեանն է։

Հեռուներ չերթալու համար առնենք, օրինակ, եկեղեցապատկան կալուածներու գրաւման եւ Հայ ժողովուրդի ցոյց տուած դիմադրութեան պատմութիւնը։ Եթէ հաւատալու ըլլանք Դ. Ընանուեանին, երեւան կելլայ, որ ժողովրդական դիմադրութիւնը կալուածներու բռնագրաւման առթիւ՝ եղած է անկազմակերպ. «Ջարժումը տարերային էր։ կազմակերպուած ձեռք,— կոմիտէ, ինքնապաշտպանութեան մարմին գոյութիւն չունէր սկզբում» (էջ 35)։ «Ցետագայում" տարերային շարժմանը ուղղութիւն տալու եւ այն կուսակցական նպատակներով օգտագործելու համար ստեղծուեց «Հայկական ինքնապաշտպանութեան կեդրոնական կոմիտէ», որ կուսակցական կնիք չէր դրօշմում իր անուանը։ կամաց-կամաց, երբ պարզուեց ժողովրդական շարժման թափն ու խորութիւնը, ինքնապաշտպանութեան կոմիտէն իր անուանը կցեց եւ Հայ Յեղ. Դաշնակցութեան կոչումը։ Նա դարձաւ կուսակցական, եւ հարկը պահանջած դէպքում, երբ ինքնապաշտպանութեան փոքրագի հակառակորդները Հ. Առաքելեանի «Մշակ»ին մէջ, երբ փորձեր կ'ընէին պատմական դէպքերը վերգնահատելու։ Սակայն տարերային պիտի ջնա՞յ Հ. Առաքելեաններու եւ Դ. Ընանուեաններու միջեւ։

«Շինծո՞ պնդում է» արդեօք որ «1903ի ամառուայ եւ աշնան ամիսների շարժման ծառայութիւնը» կը վերագրուի Հ. Ց. Դաշնակցութեան։ Ի՞նչ կ'ըսեն փաստերը։ Եկեղեցական կալուածներու բռնագրաւման հրամանը տրուեցաւ 1903 Յունիս 12ին, եւ միայն Օգոստ. 14ին կաթողիկոսը կը պատուիրէ Պինօգին, «Ժողովուրդ առաջիւ դադարեցնել օրէնսդրութեան», այսինքն՝ կախադրել եւ հրատարակութեան չտալ ցարական հրամանը, իսկ Օգոստ. 21ին կը հրամայէ թեմ. Առաջնորդներուն չյանձնել կառավարչական ամէն իշխանութիւն տագած են Լոնտոնի կառավարութենէն կամ իրենց սահմանադրական օրէնքները ենթարկուած են անոր հսանութեան, սակայն այս վերջինին հակակշիռի իրաւունքը ժամանակի ընթացքին անհետացած է եւ ամէն իրաւասութիւն գոյութիւն ունի, ինչպէս շեշտեցինք, իրրեւ տեսութիւն, միայն բազմաթիւ հարցերու մէջ։ Արտաքին քաղաքականութեան եւ պինուրական խնդիրներու մէջ, ամէն հնդիկական վերա գահուած է Բրիտանական կառավարութեան, թէեւ պատերազմէն ասդին շատ մեծ չեղաշրջում յառաջ եկաւ նոյնիսկ այդ մարզին մէջ։

Մէկ խօսքով, Անգլիա իր իշխանութեան տակ ինկած երկիրները չի նկատեր այլեւս իր «սեփական գաղթավայրերը», այլ խմբաւորումը «բարեկամ պետութիւններու»՝ հպատակ մէկ արքայի եւ գաւակ միեւնոյն հայրենիքին»։ Ասկէ խորամանկ բացատրութիւն չէին կրնար ճարել արդէն։

* * *

Սակայն ի՞նչ է գաղթավայրերու վերաբերումը Մայր երկրին եւ քաղաքական ի՞նչ տրամադրութիւններով նշուած են անոնք։

Խորհրդաժողովին ամենէն փշոտ խնդիրն է այս։ Լոնտոնի վարիչները հետզհետէ համոզուած են կարգ մը յառաջադէմ գաղութներու քաղաքական իրաւունքները ընդարձակելու անհրաժեշտութեան, թէեւ շատ ալ բանաւոր չեն գտներ շփոթել գանոնք։ Ուշագրաւ իրողութիւն մըն է որ գլխաւոր գաղութները, որոնց քաղաքակրթական մակարդակը շատ բարձր է արդէն, իրենք զիրենք կը նկատեն ո՛չ թէ «հպատակ» կամ «բաղկացուցիչ տարր» անգլիական պետութեան, այլ «հաւասար իրաւունքներու տէր» գործակիցներ։ Այս հոգեբանութեամբ կարելի է բնորոշել ապատագրական այն պայքարները որոնք պարբերաբար ծայր կուտան գանազան գաղութներու մէջ։ Երէկ Իրլանտան եւ Հնդկաստանը ըմբոստներ էին «բրիտանական ընտանիքին» մէջ, այսօր Քանատան կամ Հարաւային Աֆրիկէն կը փայփայեն անջատողական ծրագիրներ, թէեւ յառաջ տարուած պայքարը բոլորովին ակադեմական է եւ խաղաղ։

Իրլանտական Ազատ պետութիւնը այսօր ինքզինքը կը համարէ անկախ երկիր մը, որուն միացեալ Նահանգները տնօրէն պէս գերակշռութիւն ունին նատալի մէջ, եւ նաեւ այդ տարածքէն անկախաբար, Քանատա, կապ ունեցող խնդիրներու ձեռնարկներու մէջ նուազ տպաւորութիւն մը թողլու։ Քանատա ու Հարաւային Աֆրիկէն ալ արդիւնք էին «կազմակերպուած ձեռքին», այսինքն Հ. Ց. Դաշնակցութեան Թափած ճիգերու, առանց հրաժարելու անշուշտ իրենց տրուած սահմանադրական լայն իրաւասութիւններէն։ Այս երկու երկիրները մէնէն աւելի պէտք ունին Ընդհոյ պաշտպանութեան, գերվտանգին դէմ, որ սպառնական վաղուան համար։

Ներքին անկախութենէն ետք լայնօրէն կը վայելեն, գործերը կ'ուզեն ձեռք բերել գործելու ազատութիւն՝ միջազգային հարցերու մէջ։ Կայ ազատութիւնը անհրամէ իրենց քանչիրին համար, կարգ մը սեղմուածներով, քանի որ Լոնտոնի կառավարութիւնը մէջտեղ բոլոր հարցերու մէջ կը գտնէ գաղթավայրերու հետ խորհրդակցաբար։ Վէրսայլի դաշինքը ստորագրեցին ոչ միայն Լոնտոնի այլ նաեւ գաղութներուն կայացուցիչները։ Աւելին. Այրլանդա Դաշնակցութեան ժողովին մասնակցին գաղութները հաւասար իրաւունքներով։

Պատերազմի յայտարարութեան կամ դաշնագիրներու սանկցիոնման հարցերու մասին գաղթավայրերու սահմանադրութիւնները որոշ չեն եւ գործնականին մէջ միայն բրիտանական խորհրդարանն է որ կը վճռէ, որոշումներուն ենթարկելով գաղթավայրերը։

Բարենորոգման կամ անկախութեան ջահակիրները կանգնած են այն սկզբունքին վրայ թէ «ճիշտ է որ կայսրութիւնը ունի մէկ թագաւոր՝ մարմնացումը բոլոր իշխանութիւններուն, սակայն ունի նաեւ մէկէ աւելի օրէնսդիր եւ գործադիր իշխանութիւններ, բոլորն ալ վերապետական իրաւասմանները։ Հետեւաբար պատճառ չկայ որ մէկուն պատճառ շուրջը պարտաւորիչ ըլլայ միւսին։

Այսպէս կամ այնպէս, կայսրութեան հիւանդագին երեւոյթ մը կը կոչուի մէկ ծայրէն միւսը։ *Ինչպէ՞ս պիտի գոհացնեն գաղութները։ պէտք սպասել Խորհրդաժողովի արդիւնքին։*

ՅԻՐԱՑԻ ՄԻՍԱԿԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻԱ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐԸ ԴԷՄ ԴԻՄԱՑ

Անգլիացիները շատ բան կը պարտին իրենց դիւանագէտներու քաղաքական ճկունութեան։ Գրաւուած իւրաքանչիւր գաղթավայր քաղաքական վերին հովանաւորութեան հետ, կը ստանայ նաեւ տեղական ինքնավարութիւն, աւելի ճիշտ՝ վարչական անկախութիւն, ի հարկէ կարգ մը սահմանափակումներով։ Այս բանին համար Անգլիա միշտ նկատի ունեցած է տեղացի ժողովուրդին քաղաքակրթական մակարդակը, ըստ այնմ ձեւակերպելու համար իրաւասութիւններու չափը։

Այս սկզբունքով, գաղթավայրերը բաժնուած են վարչական կարգ մը ձեւերու։ Ա.— քանատա, Նիւֆաունտլէնտ, Աւստրալիա, Նոր Զելանտա եւ Հարաւային Աֆրիկէ, Իրլանտա կը վայելեն կէս-անկախ պետութեան մը բոլոր իրաւունքները եւ ունին խորհրդարանական կառավարութիւններ։ Բ.—Խորհրդարանական բայց ո՛չ-պատասխանատու կառավարութիւն, այսինքն օրէնսդիր ժողով մը եւ Լոնտոնէն նշանակուած գործադիր իշխանութիւն մը ունին Պահամա, Պարպատոս եւ, Ճաւայիքա։ Գ.—Ֆիճի կղզիները, Սէյշէլեան եւ Նեղուցները կը կառավարուին նշանակովի օրէնսդիր եւ գործադիր ժողովներով։ Ճիպրալթարի համար այդ երկու իշխանութիւնները կեդրոնացած են կառավարչին վրայ։ Այս երեք սիստէմներէն զատ, կան նաեւ թեւարկութեան ենթակայ հողամասեր, ինչպէս քէնեա, Ուկանտա եւ Նիկերիա, հոգատարութեան ենթարկուած վայրեր, ինչպէս պաղեստին եւ Միջագետք եւ վերջապէս ազդեցութեան շրջանի մէջ գտնուող հողամաս մը որ է պարսից ծոցը։ Ամէնէն աւելի անկախ են Իրլանտա եւ Եգիպտոս։

Այսպէսով գաղթավայրերը աւելի կամ նուազ չափով ինքնավար են իրենց սահմաններուն մէջ։ Միակ ընդհանուր կապը որ կայ եւ որ բարոյական մեծ արժէք ունի Անգլիոյ ուղղափառներուն համար, այն է որ բոլորը հպատակ են «Նորին Վեհափառութեան»։

Ինչ կը վերաբերի անգլիական խորհրդարանի հեղինակութեան, պէտք է ըսել որ գաղթավայրերը ենթակայ են խորհրդարանին, բայց միայն տեսականօրէն։ Ցիսօրէն գաղութներու դատարաններու վճռաբեկման վերին իրաւունքը կը պատկանի Ընքայական խորհուրդին (Privy Council)։

Ճիշդ է որ գաղութները վարչական կարգ մը ձեւերու։ Ա.— քանատա, Նիւֆաունտլէնտ, Աւստրալիա, Նոր Զելանտա եւ Հարաւային Աֆրիկէ, Իրլանտա կը վայելեն կէս-անկախ պետութեան մը բոլոր իրաւունքները եւ ունին խորհրդարանական կառավարութիւններ։ Բ.—Խորհրդարանական բայց ո՛չ-պատասխանատու կառավարութիւն, այսինքն օրէնսդիր ժողով մը եւ Լոնտոնէն նշանակուած գործադիր իշխանութիւն մը ունին Պահամա, Պարպատոս եւ, Ճաւայիքա։ Գ.—Ֆիճի կղզիները, Սէյշէլեան եւ Նեղուցները կը կառավարուին նշանակովի օրէնսդիր եւ գործադիր ժողովներով։ Ճիպրալթարի համար այդ երկու իշխանութիւնները կեդրոնացած են կառավարչին վրայ։ Այս երեք սիստէմներէն զատ, կան նաեւ թեւարկութեան ենթակայ հողամասեր, ինչպէս քէնեա, Ուկանտա եւ Նիկերիա, հոգատարութեան ենթարկուած վայրեր, ինչպէս պաղեստին եւ Միջագետք եւ վերջապէս ազդեցութեան շրջանի մէջ գտնուող հողամաս մը որ է պարսից ծոցը։ Ամէնէն աւելի անկախ են Իրլանտա եւ Եգիպտոս։

Այսպէսով գաղթավայրերը աւելի կամ նուազ չափով ինքնավար են իրենց սահմաններուն մէջ։ Միակ ընդհանուր կապը որ կայ եւ որ բարոյական մեծ արժէք ունի Անգլիոյ ուղղափառներուն համար, այն է որ բոլորը հպատակ են «Նորին Վեհափառութեան»։

Ինչ կը վերաբերի անգլիական խորհրդարանի հեղինակութեան, պէտք է ըսել որ գաղթավայրերը ենթակայ են խորհրդարանին, բայց միայն տեսականօրէն։ Ցիսօրէն գաղութներու դատարաններու վճռաբեկման վերին իրաւունքը կը պատկանի Ընքայական խորհուրդին (Privy Council)։

Ճիշդ է որ գաղութները վարչական ամէն իշխանութիւն ստացած են Լոնտոնի կառավարութենէն կամ իրենց սահմանադրական օրէնքները ենթարկուած են անոր հսանութեան, սակայն այս վերջինին հակակշիռի իրաւունքը ժամանակի ընթացքին անհետացած է եւ ամէն իրաւասութիւն գոյութիւն ունի, ինչպէս շեշտեցինք, իրրեւ տեսութիւն, միայն բազմաթիւ հարցերու մէջ։ Արտաքին քաղաքականութեան եւ պինուրական խնդիրներու մէջ, ամէն հնդիկական վերա գահուած է Բրիտանական կառավարութեան, թէեւ պատերազմէն ասդին շատ մեծ չեղաշրջում յառաջ եկաւ նոյնիսկ այդ մարզին մէջ։

Մէկ խօսքով, Անգլիա իր իշխանութեան տակ ինկած երկիրները չի նկատեր այլեւս իր «սեփական գաղթավայրերը», այլ խմբաւորումը «բարեկամ պետութիւններու»՝ հպատակ մէկ արքայի եւ գաւակ միեւնոյն հայրենիքին»։ Ասկէ խորամանկ բացատրութիւն չէին կրնար ճարել արդէն։

* * *

Սակայն ի՞նչ է գաղթավայրերու վերաբերումը Մայր երկրին եւ քաղաքական ի՞նչ տրամադրութիւններով նշուած են անոնք։

Խորհրդաժողովին ամենէն փշոտ խնդիրն է այս։ Լոնտոնի վարիչները հետզհետէ համոզուած են կարգ մը յառաջադէմ գաղութներու քաղաքական իրաւունքները ընդարձակելու անհրաժեշտութեան, թէեւ շատ ալ բանաւոր չեն գտներ շփոթել գանոնք։ Ուշագրաւ իրողութիւն մըն է որ գլխաւոր գաղութները, որոնց քաղաքակրթական մակարդակը շատ բարձր է արդէն, իրենք զիրենք կը նկատեն ո՛չ թէ «հպատակ» կամ «բաղկացուցիչ տարր» անգլիական պետութեան, այլ «հաւասար իրաւունքներու տէր» գործակիցներ։ Այս հոգեբանութեամբ կարելի է բնորոշել ապատագրական այն պայքարները որոնք պարբերաբար ծայր կուտան գանազան գաղութներու մէջ։ Երէկ Իրլանտան եւ Հնդկաստանը ըմբոստներ էին «բրիտանական ընտանիքին» մէջ, այսօր Քանատան կամ Հարաւային Աֆրիկէն կը փայփայեն անջատողական ծրագիրներ, թէեւ յառաջ տարուած պայքարը բոլորովին ակադեմական է եւ խաղաղ։

Իրլանտական Ազատ պետութիւնը այսօր ինքզինքը կը համարէ անկախ երկիր մը, որուն

(*) Ի. Ակնունի, «Դէպի՛ կռիւ», էջ 37։

(**) Նոյն տեղը, էջ 201-250։

ՔԷՄԱԼԱԿԱՆ ԹՈՒՐՔԻԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Մարիցայի կամուրջէն քանի մը քիլոմեթր անդին սէմփլօն-Օրիան-էքսփրէսը հնաոճ գնացք կ'առնէ փոքրիկ կայարանի մը մէջ։

Ստոյգ է որ Թուրքիա կը գըտնուի։ Եթէ աշխարհագրութիւնն ու ժամանակացոյցը համաձայն չգտնուէին տիկ հաստատելու համար, դարձեալ չպիտի թերանայի այդ բանը նշմարել։ Ո՛չ մէկ արձանագրութիւն փրանսերէն կամ եւրոպական ոեւէ լեզուով։ Ամէն բան Թուրքերէն։ Ո՞ր սիրուն են Թուրքերէն գիրերը։ Ունէի նկարչագէղ բան չեմ գիտեր։ Սիրով պիտի ուզէի ատոնցմով զարդարել բնակարան։ Բայց միջզգայարին Թրանզիթի մեծ գիծի մը վրայ բնաւ չպատշաճիր։

Այսուհետեւ այսպէս է օրէնքը նոր Հանրապետութեան մէջ։ Նոյնիսկ Պոլսոյ պէս բազմաջուղ քաղաքի մը մէջ, օտար լեզուով արձանագրութիւններու համար տուգանք պէտք է վճարէր։ Եթէ կրնաք, մէջէն եկէք։ Ինչ կ'ըսեմ։ Մինչեւ իսկ այն նաեւ մէջ, որոնք սահմանուած են թերեւս հեռաւոր ծովեր ճամբորդելու, անընթեռնելի արաբական տառեր միայն կան։ Ահաւասիկ առաջին բարենորոգում մը։ Չէ՞ք գտներ որ տիկա շատ բան կը բացատրէ։

Ահա ուրիշ բարենորոգում մը եւս, աւելի զարմանալի եւ որ առաջին ակնարկով հակասական կը թուի առաջինին։

Ըսի թէ Թուրքիա ենք, առոր վստահ եմ։ Թուրքիա ենք ուես աչքերս կը չփեմ։ Առենօք ինծի, ինչպէս նաեւ ոմէն Արեւմուտքցի համար, ամէն բանէ առաջ Թուրքիան երկիր մըն էր, ուր մարդիկ մեզի պէս գլխարկ չէին կրեր։ Ֆէս կամ փաթթոց. այս կարմիր կամ ճերմակ բիծերը առաջին տարրը կը կազմէին նկարչագէղ Արեւելքի։ Քանի մը մինարէներ եւ «մաւզոլէի»ի մը երգը. աւելի բան չէինք պահաներ «Հազար ու մէկ գիշերներ»ու հորիզոն մը պատկերացնելու համար մեզի։

Այս անմեղ հաճոյքէն զրկուած ենք այլ եւս։ Ֆէսը եւ ապա նմանող ամէն ինչ արգիլուած է խիստ օրէնքով մը։ Փորձեցէք ֆէս դնել։ Փողոցին մէջ հարիւր քայլ չառած, բանտ կը տանին ձեզ. նախապէս բիրի հարուածով մը ձեր գլխանոցը վար առնելէ վերջ։

Ուսկուընէ ինծի ըսած էին ասիկա. բայց չէի հաւատար։ Այսօր ուրիշ միլիոն Թուրքեր զանազան տեսակ հորոպական գլխանոցներ կը կրեն։

Ասիկա շատ մի վայելելը իրենց։ Բեռնակիրներ կը դիզերին կայարանի քարափին վրայ։ Ժամանակին ֆէսը լաւ կը պատշաճէր իրենց ցնցոտիներուն։ Անոնք կեղտոտ էին, բայց տարաշխարհիկ։

Արեւելքի պայծառ արեւին տակ հաճոյքով կը դիտէինք զիրենք։ Թուրքի կը նմանէի՛ն։ Է՛հ, այո՛, անոնք իրենց իսկական տիպարն էին։ Հիմա՞...

Տարակոյս չկայ թէ այս գլխարկի քաղաքականութիւնը մեծ ծրագիրներ կը յատկանշէ։ Ատիկա հրամայող նախարարները մի՞ւն չուզեցին ստիպել բոլոր քաղաքացիները, որ մի եւնոյն օրը նոր գլխանոց մը գնեն (ի՞նչ շահաւէտ գործ այդ նախարարներուն համար, եթէ գլխարկի մը թերքներ ունէին)։ Ֆէսը ազգային գլխանոց մը ըլլալէ աւելի բան մըն էր։ Կրօնական բնոյթ ալ կը կրէր։ Ջային կրելով, խալաթները կ'ուզէին բարձրաղաղակ յայտարարել թէ ո՛չ մէկ կապ ունին «չուն քրիստոնեաներ»ուն հետ։ Ընիկա խորհրդանշան մը ուժն ունէր։

Խորհրդանշան մը եւ աւանդութիւն մը միանգամայն։ Այսպէս որ, Էնկիւրիի Ֆէրմանը առանց մոլեռանդօրէն Թուրք ըլլալու հրամայող նախարարները միայն չուզեցին ստիպել բոլոր քաղաքացիները, որ միե

«Նոյն հողին վրայ նաեւ պիտի կառուցուի, Մարսէյլաբնակ հայրենակիցներու նիւթական օժանդակութեամբ, Առաջնորդարան եւ վարժարան մը։

«Եկեղեցւոյ յատակագիծը եւ ճարտարապետը դեռ վերջնապէս որոշուած չըլլալով, այս մասին ցարդ եղած բոլոր հրատարակութիւնները ինքնին կը հերքուին։

Մարսէյլի ամբողջ հայ գաղութը մեծապէս զգածուած է Պ. Վ. Խորասանճեանի բարեպատակ այս առատաձեռն նուիրատուութեան համար և ազգային պաշտօնական մարմինները խնդրած են կաթողիկոսական պատուիրակէն՝ թարգման ըլլալ իրենց երախտագիտական զգացմանց բարերարին մօտ»։

Պալաքեան եպսկ. դարձած է արդէն Փարիզ։

Պողշեւիկեան հաւակռւարը

Խ. Հ. Միութեան համայնավար կուսակցութեան ԺԵ. համագումարը բացուեցաւ Քրէմլինի մեծ պալատին Ընտրէ սրահին մէջ։ Կը մասնակցին 817 պատգամաւորներ։ Ջերժինսկիի յիշատակը յոտնկայս յարգելէ վերջ, համագումարը միաձայնութեամբ ընտրեց իր դիւանը, բաղկացած 37 հոգիէ, որոնց մէջ են Սթալին, Ռիքօֆ, Պուխարին, Մոլոթով, Թօմսքի, Քալինին, Վորոշիլով, Քուիպիշէֆ եւն։

Պուխարին զեկոյց տուաւ միջազգային կացութեան մասին։

։ Ռուս կոմկուսի կեդր. կոմիտէի եւ Վերստուգիչ Յանձնաժողովի լիակատար նիստին մէջ, օտար համայնավար կուսակցութեանց Մոսկուա գտնուող ներկայացուցիչները քուէարկեցին որոշում մը, որով ասկէ վերջ անկարելի կը գտնեն Ձինովիեվի ներկայութիւնը Գ. Միջազգայինի գլուխը։ Այս որոշումը հաստատուեցաւ Գ. Միջազգայինի գործադիր կոմիտէին կողմէ։ Օտար համայնավարներու կարգին յիշեալ որոշումին տակ Թուրքիոյ կողմէ ստորագրած է Ֆէրիմ։

Հեղինեի եաւատորմը եւ Անգլիա

Հելլէն նոր կառավարութեան դիմումին վրայ, Անգլիա հաւանած է նաւային նոր մարմին մը ղրկել Յունաստան, Հելլէն նաւատորմի վերակազմութեան հսկելու համար։

Ուրիշ թերթ ալ փակուած

Փարիզի ոստիկանութիւնը առջի օր գրաւեց «Փիւ-Ֆիօք» անուն թերթ մը, որ կը հրատարակուի աննամերէն եւ ֆրանսերէն լեզուներով։ Թերթը Աննամի անկախութիւնը կը պահանջէր։

Թուրքերը միշտ կը վախնան Իտալիայէն

Գրեցինք թէ Սուրիոյ հոգատարութիւնը Իտալիոյ փոխանցելու խօսքեր կ'ըլլան։ «Տէյլի Թելէկրաֆ»ի դիւանագիտական աշխատակիցը այս առթիւ կը գրէ.—

Ներկայիս Եւրոպայի շատ մը պետութիւններ, մէջն ըլլալով Գերմանիա եւ Թուրքիա, կը ջանան հասկնալ թէ ո՛րքան ճիշտ է այն լուրը, որուն համաձայն Ֆրանսա եւ Իտալիա համաձայնած են Սուրիոյ հոգատարութիւնը Իտալիոյ փոխանցել, Ազգերու Դաշնակցութեան հաւանութիւնը առնուելէ վերջ։

Թուրքիա մասնաւորապէս կը մտահոգուի այս մասին, վախնալով որ եթէ խնդրոյ առարկայ փոխանցումը կատարուի, Սուրիան պիտի կազմէ մեկնակէտ մը, ուսկից Իտալիա պիտի կրնայ իր ազդեցութիւնը տարածել Անատոլուի մէջէն մինչեւ Ասալիոյ շրջանը, որ զինադադարի շրջանին գրաւուած էր իր կողմէ։

Հրատի հետ հաղորդակցութիւն

Առջի օր կէս գիշերին Լոնտոնի, Համպուրկի եւ Աւերիկայի դիտարաններէն ելեկտրական զօրաւոր գործիքներով նշաններ ղրկուեցան Հրատ մոլորակին, սակայն կարելի չեղաւ ոեւէ պատասխան ստանալ։ Լոնտոնի մէջ բազմաթիւ հետաքրքիրներ տանիքներու վրայ ելած, Հրատի պատասխանին կը սպասէին...։ Փարիզի սիրող աստղաբաշխները չկրցան ոեւէ փորձ կատարել, որովհետեւ օդը ամպոտ էր։ Սակայն Հրատ դեռ մէկուկէս ամիս նոյն հեռաւորութեան վրայ պիտի մնայ. այնպէս որ լայն ժամանակ պիտի ըլլայ այդ գործով զբաղելու։

Դաշնակցականներու դատը վերջացած

Երեւանէն կը հեռագրեն թէ Հայաստանի արտակարգ Դատարանը վերջացուց Մանուկ Խուշոյեանի սպանութեան գործով ամբաստանուողներու դատը։ Սահակ Ստեփաննոսեանը դատապարտուեցաւ առաւելագոյն պատիժի՝ գնդակահարութեան։ Պետրոս Սէնոյեան, Արտաշէս Ստեփանեան տասնական տարի բանտարկութեան, Պետոյեան, Ղազար Ֆարհատեան, Միհրան Մանուկեան, Գէորգ Մկրտիչեան մէկական տարի բանտարկութեան, Յ. Յակոբեան երեք տարուան, իսկ Հ. Մակարեան, Աստուր Խաչատրեան, Ա. Ղազարեան ազատ արձակուեցան։ Կեդր. Գործ. կոմիտէն Սահակ Ստեփաննոսեանի մասին արուած մահուան վճիռը փոխած է տասը տարի բանտարկութեան։

Շուտով կուտանք դատին մանրամասնութիւնները։

Իսլամական Դաշնակցութիւն մը

Մէքքէի Իսլամական Համաժողովին մէջ որոշուած է կազմել 33 մահմեդական ազգերու մասնակցութեամբ Իսլամական Դաշնակցութիւն մը, որ պիտի ներկայացնէ 300 միլիոն իսլամներ։ Դաշնակցութեան նպատակը պիտի ըլլայ իսլամական կրօնքը բարձր պահել եւ անոր ազդեցութիւնը տարածել աշխարհի վրայ։ Նոր կազմակերպութեան նախագահն է Հիճազի թագաւորութենէն Շէրիֆ Ամնայ, իսկ քարտուղարը՝ Սուրիացի Ճաբաշ։ Մէքքէի մէջ պաշտօնապէս ներկայացուցիչ ունին Թուրքիա, Եգիպտոս, Աֆղանիստան, Հիճազ, Թուրքաստան, Հնդկաստան, Ինչպէս եւ ասիական եւ ափրիկեան ուրիշ ազգեր։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԵԱՆԻ սպանութեան առթիւ, Պէյրութի ոստիկանութիւնը ձերբակալած է երեք ոճրագործներ, որոնք նաւով փախչիլ կը փորձէին։ Ամոնք ալ բանտարկուած են առանձին գնդանի մէջ, ամէն հաղորդակցութենէ կտրուելով։ Ոչ մէկ միջամտութիւն կ'ընդունին։

ՊԷՅՐՈՒԹի հայկական կայանին մէջ ժանտախտի չորս դէպքեր ծանօթ ըլլալով, 85 տարբեր տներ քանդուած եւ 301 հոգի մեկուսացուած են։

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը ՏԷՍԻՆԻ ՄԷՋ

Հոկտ. 31 կիրակի ժամը 2ին դպրոցի սրահին մէջ

ԿԸ ԲԱՆԱԽՕՍԻ ԸՆԿ. ՎՐԱՑԵԱՆ

ԵՐԳ, ՄԵՆԵՐԳ, ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԵՐ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ "ՕՐ,,Ը

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ ՆՈՑԵՄԲԵՐ 7 ԻՆ

Exposition Foireի լայն սրահին մէջ, Parc Channot:

Կը խօսին յայտնի հռետորներ, ընկերներ Մ. Վարանդեան, Ա. Ջամալեան, Լէօն Պօն:

Երգ, արտասանութիւն, նուագ, պար, կենդանի պատկեր:

Կ'երգէ Օր. Շ. Թորոսեան (փարիզի Քոնսէրվաթուարէն):

Կանխաւ ապահովեցէք ձեր տոմսերը:

—ՔԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ—

ԱԼՖՈՒՎԻԼԻ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ-ՄԱՀՃԱՐԱՆԻՆ

31 Հոկտ. 1926 կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

136, Rue Etienne Dolet, Alfortville

Բանախօսութիւն, Արտասանութիւն, Երգ, Նուագ.

ՕՐ. ԶԱՊԵԼ ԹԱՔՈՒՐԵԱՆ

(Պրուսացի)

Պ. Գ. ՉԱՔԱԼԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

Տէսին, 24 Հոկտ.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Մարսիլիոյ եւ շրջանի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Օրակարգ՝ ղեկոյց Շրջանային ժողովի։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին, Շաբաթ 3 Նոյեմբեր իրիկուան ժամը 8ին, նախկին դրադարանի սրահին մէջ։ Անդամատուրները միասին բերել։

Հ.Յ.Դ. «ԱՐՄԷՆ-ԳԱՐՕ» խումբի ընկեր. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ երեկոյ 30 Հոկտ. ժամը 8.30ին «Ռոստոմ»ի սրահը։

Հ. Յ. Դ. «Ազատամարտի սեղանը»ի անդամական ժողովը, կիրակի ժամը 3ին Ռոստոմի սրահը։

ՌՈՍՏՈՄ Լսարանական մութեան Ընդհ. ժողովը վաղը Շաբ. երեկոյ ժամը 8.30ին Ռոստոմի սրահը։

ՏԱՐՕՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի հայրենակցական միութիւններու պատգամաւորական ժողովը 31 Հոկտ. Կիրակի առտուան ժամը 10ին, «Ռոստոմ» լսարան։

ՅԱՐԴՈՂ Երիտասարդ զբաղներու միութեան «Գրական երեկոներ»ու երկրորդը տեղի կ'ունենայ այս գիշեր 29 Հոկտ. ժամը 8ուկէսին Ֆլօռիա ճաշարանը, 61, Rue Monsieur le Prince: Կը հրաւիրուին բոլոր անդամները եւ համակիրները։

Զ. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ Մարսէյլի մասնաճիւղի կազմութեան առթիւ, բացման հանդէս մը պիտի սարքուի Հոկ. 31 Կիրակի ժամը 9ին Rue Tapis Vertի սինեմային մէջ։ Մուտքը ազատ է։

ԲՈԼՈՐ ԱԷՕԼԷՕԶՑԻՆԵՐՈՒՆ

1924 Հոկտեմբերին Իւէլ (Ֆրանսա) եկանք Պուլկարիայէն, հոն ձգելով Աէօլէօզցիներու Ա. բեւռլք Հայրենակցական Միութիւնը։ 1925 Մարտ 1ին կազմեցինք մասնաճիւղ մը, Իւէլի (Արուէշ) մէջ, և հետզհետէ շատնալով որոշեցինք կանոնագիրը բերել տալ Պուլկարիայէն և ֆրանսական կառավարութեան վաւերացնել տալ։ Վերջապէս յաջողեցանք ամէն ինչ կարգի դնել, և հիմա որ երեք մասնաճիւղեր ունինք, միացած բոլոր Աէօլէօզցի հայրենակիցները կը հրաւիրենք մասնակցիլ սոյն բարի նպատակին, որ պիտի պսպտուի մեր ապագան։

Ատենադպիր Ատենապետ

Գ. Ջամանեան Ղ. Գարաճեան

ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Հ. Մ. Ը. Մ-ի Լիոնի եւ Տէսինի ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒ

Մասնակցութեամբ Լիոնի Գոմէտի Տրամաթիքի եւ Արաքս Ֆանֆարէի

ՏԱՑԻ ԿԱՐԱՊԵՏ

ԿԱՄ

ԸՄԲԵՐԻԿԱՀԱՑ ՓԵՍԱՑՈՒՆ

Տեղի կ'ունենայ 31 Հոկտ. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

58. Rue de Sèzeի քաղաքապետարանի սրահին մէջ

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Զուլալեան Գրիգոր, Մարաշցի, 20-21 տարեկան, հօր անունը Նշան, մօրը Թէրհիտ՝ 1923ին Ֆրանսա եկած է։ Յայտնել Near East Relief, 15 Bld. des Italiens, Paris.

— Փարիզէն Օր. Ասաղիկ եւ Յակոբ Առաքելեան կը փնտռեն իրենց հայրը, Պարտիզակցի Յարութիւն Առաքելեան, որ կը կարծուի թէ Ռումանիոյ գաւառները կը գտնուի։ Տեղեկացնել Mlle A. Arakélian, 71, Avenu Kléber, Paris. *Կը խնդրուի «Նոր Արշալոյս»էն արտատպել։*

— Կը փնտռուի բնիկ Մարաշցի 16 տարեկան կարապետ Ճինեվիզեանը, որ Պ.Լրութէն որբանոցէն Ֆրանսա մնկնած ըլլալով, Մարսէյլ կը գտնուէր և այժմ Լիոն ըլլալ կը կարծուի։ Տեղեկացնել՝ Hampar Katendjian Rue Peyssoneau, Usine Vibart Vienne (Isère).

— Եւդոկիայի գաւառէն Առտուալի Եարթմըշ գիւղէն Դաթարոս Յ. Գայեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Նազար և Սեդրակ, քոյրը՝ Հռիփսիմէ, մայրը՝ Մարգրիտ, եղբօրորդիները՝ Մամբրէ, Ազապի եւ Թորգոմ, հարսը՝ Նուրիցա, հօրեղբայրը՝ Թադէոս, հօրեղբօր կինը՝ Մարիամ, գաւակները՝ Շմաւոն, Մինաք եւ Նարդուհի։ Տեղեկացնել Sava Georgevitch, Skopljanska ul. 16, Belgrade (Yougo-Slavie)։

— Յունաստանէն Գրիգոր Եղեկիէլեան կը փնտռէ բնիկ Սեբաստացի Կիրակոս եւ Թորոս եղբարք Եղեկիէլեան, որ 10-15 տարիէ ի վեր Մարսէյլ եկած են։ Տեղեկացնել Hagop Sarkisian, Usine Laurent. La Saone (Isère)։

— Երէցկին Աստուրեան եւ Մէրկէր Աստուրեան կը փնտռեն Օր. Արաքսի Աստուրեանը, որ Սուրիոյ կուրանոցէն Երուսաղէմ փոխադրուած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել Երէցկին Աստուրեանի, Place Carrée, Bollène Vaucluse (France)։ *Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել։*

— Կեսարացի Բէօշկէր Ստեփան Թաշճեան։ Կը կարծուի Իսկէնտէրունի կողմը ըլլալ։

Նոյնպէս Գրիգոր Աւագեան, Աստանացի։ Գրել՝ Մ. Գարաօղլանեանի 20, Rue Traversière, Billancourt. (Seine) Սուրիոյ թերթերէն կը խնդրուի արտատպել։

— Բնիկ Պրուսայի Սէօլէօզ գիւղացի Պետիկ Գասապեան, որ Ֆրանսա ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել Ադամ Մարգիսեանի, Լա Փօթըրի, Տէսին, Իզեր։

ԼԱՒ ՊԱՏՏԵՀՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Դախուէ է ՄԱՇՈՒՆԻ ՊԱՏՐԱՍՏԴՈՐԾ ՄԸ, ամբողջ կազմածով, atelier, triporteur, tri-moteur, 3 սեղնեակ, խոհանոց, ջուր, կազ, ելեքտրականութիւն, օրական սպառում 600 խոշոր աման։ Մատչելի գին։ Գրել «ցառաջ»ի, կ. մ. սկզբնատառերով։

ԴՐՕՇԱԿ

—ՕՐԱԿԱՆ ՏԻՐ—

Սրկան Շ. Ց. Դաշնակցութեան Հասցէ.— A. Isahakiantz

71, Ave. Kléber, Paris

1927

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Բ. ՏԱՐԻ

Մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ անցեալ տարուընէ աւելի ճոխ եւ հետաքրքրաշարժ վանդակութեամբ, եւ Ֆրանսա հաստատուած Հայոց ցեղերու լիակատար մէկ ցանկով։

Ամէն անոնք որ կը փափաքին ծանուցում տալ «Ֆրանսահայ տարեգիրք»ի 1927ի հատորին մէջ, ինչպէս նաեւ ամէն անոնք որ կ'ուզեն իրենց հասցէն ունենալ, կամ անեալ տարուան հասցէներուն մէջ փոփոխութիւն մը ընել, պէտք է ՆՈՅԵՄԲԵՐ 15էն ԱՌԱՋ դիմեն «ՄԱՍԻՍ» Տպարանի վարչութեան, 208bis, Rue Lafayette, Paris.

Նմանապէս՝ Ֆրանսա եւ կեդր. Եւրոպայի մէջ գտնուող ազգային ամէն կարգի միութիւններէն կը խնդրուի իրենց կազմին ու գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ տալ մեզ վերոգրեալ թուականէն առաջ։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԻՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-2

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

POLYCLINIQUE DE BELLEVILLE

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

Բացուած է պէլվիլի ընդարձակ բուժարանը (Polyclinique) ուր հայ եւ ֆրանսացի կարող մասնագէտ բժիշկներու միջոցով եւ խղճմտօրէն կը քննուին ու կը դարմանուին գիտական նոր մէթոտներով ամէն տեսակ ներքին, կանանց, տղայոց, վիներական, սեռամիզային, վիրաբուժական, ինչպէս նաեւ աչքի, քթի, կոկորդի, ականջի, բերանի ու ակռաներու հիւանդութիւններ։

Հիւանդները կ'ընդունուին ամէն օր առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէսօր

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ

Ստիպողական պարագային հիւանդները կը դարմանուին նոյն իսկ գիշերը։

Ո եւ է բժիշկի դիմելէ առաջ կը յանձնարարուի անգամ մը Polycliniqueը դիմել՝ մասնագէտ բժիշկին լուրջ խորհուրդն առնելու համար։

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ Métro: Place des Fêtes. Autobus: AV. AP. N. Nbis, BC. FB. Tramway 26.

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԹԼՕՒԻԿԻ ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

1927

Ամէն տարուընէ աւելի ճոխ բովանդակութեամբ, երեք հարիւրի մօտ պատկերներով, 620 մեծադիր էջերէ բաղկացեալ, եւ գեղարուեստական տպագրութեամբ եւն.

ԳԻՆՆ Է ԱՄԷՆ ՏԵՂ 2 ՏՈԼԱՐ (ԿԱՄ 65 ՖՐԱՆՔ)

Դիմել Պալենց Գրատան 208bis, Rue Lafayette, Paris.

ՀԱՅՑԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

ՏՕՔԹՈՐ

Յ. ՏԷՐ-ԴԱՒԻԹԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ. օրերը 5—7

Կիրակի օրերը 10—12

77, Rue d'Amsterdam

Nord-Sud: Liège

Téléph. Central 52-92

ՀԱՆՐԱՃԱՆՕԹ

ՃԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, ճոխ եւ առատ կերակուրներ

Թաղլը ա՛օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ պիտի մնաք։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48, rue Montmartre

(Բ. յարկ. աջ կողմի առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտի բնակարանութեամբ կը դարմանէ

ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ եւ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ՓԻՒԹի, ԱԿԱՆՋԻ եւ ԿՈԿՈՐԴԻ հիւանդութիւններ

Téléph. CENTRAL 73-38

Métro: SENTIER կամ HALLES

Ընդունելութեան ժամեր՝ ամէն օր

8Ը½—10եւ. 1,30—8

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳԻՐՔ ԿԸ ՀԱՅՑԱՅԱՅԵՐ ՉԵՔԻ ՀԱՅԿԱՇԷՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

որ հրատարակիչն է մասնաւորապէս Լուսաբեր ընթերցարանին եւ ճոխ մէթոտ մը ունի մատենադարանի գիրքերու։

Դիմել, — Librairie Hagachène, 9 Agopian Hamp Tchakmakdjilar, Constantinople.

Le Gérant : H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e

ԱՍԿԱՐԱՆ

28 Հոկտեմբեր 1926

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ստերլին,	L. St.	158	50
Տոլար,	Dollar	32	70
Մարք (ոսկի)	Mark	7	72
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	16	70
Թրք. ոսկի	» or	144	—
Մէճիտիէ	Médjidié	11	50
Լէվա 100 հատ	Léva	23	75
Տրաքմի »	Drachme	40	—
Լիր »	» Lire	139	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	90	—
Ջուից. »	Frc. Suisse	629	—
Լէյ 100 հատ	Ley	18	—
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	155	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	4250	—
» II	»	2480	—
» III	»	2150	—
Թուրքի երկաթղ.	Lots turcs	155	—

Comptoir Parisien de change et de Crédit

80, Rue Lafayette

ՅԱՌԱՋ

ԽՄԲԱԳԻՐ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

"HARATCH,,

JOURNAL ARMÉNIEN PARAISSANT TROIS FOIS PAR SEMAINE

Directeur-Propriétaire: SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction et Administration / Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).

Հեռաձայն՝ Nord 57-82

Մէթրօ.— Louis Blanc կամ Jaurès

ԲԱԺԱՆԵՈՒԻՆ	Եռամսեայ	Վեցամսեայ	Տարեկան
Ծրանսա և գաղութներ	20 ֆր.	38 ֆր.	75 ֆր.
Անգլիա և » Եգիպտոս, Իրան	10 շ.	20 շ.	
Ամերիկա	—	3 տ.	5 տ.
Ուրիշ երկիրներ	—	50 ֆր.	100 ֆր.

Հասցէի փոփոխութեան համար 2 ֆր. վճարել անհրաժեշտ է:

ԿԻՐԱԿԻ 31 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1926

31 OCTOBRE 1926

On reçoit des annonces en français et en arménien.

Բ. ՏԱՐԻ Թիւ 196 — ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԿԻՐԱԿԻ, ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ — ԳԻՆ 50 ՍԱՆԴԻՄ

ՆՈՐ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ, ՁԻՒՆԱՄՐԻԿ ԵՒ ԱՆԼՈՒՐ ԹՇՈՒԱՌՈՒԹԻՒՆ ՇԻՐԱԿԻ ԳԱՒԱՌԻՆ ՄԷՋ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳԵՐԱԳՈՑՆ ՃԻԳԻ ԺԱՄԸ

Հազիւ պատրաստուած երկրաշարժի առաջին ցնցումները աւերը դարմանելու, ահաւասիկ նոր աղէտ մը:

Շարժը վերսկսեր է Ուրբաթ առտու, ստեղծելով խուճապ մը եւ թշուառութիւն մը «որուն քով բան մը չէ հարիւր լիսան տարի առաջ Ամերիկեան Մեծ Յեղափոխութեան առեն ամերիկեան զինուորներուն կրած տառապանքը»: Այսպէս կը հեռագրէ Նպաստամատոյցին ներկայացուցիչը:

Ի՛նչ տուէք որ մենք չմոռնանք աղեխորշ նկարագրութիւնները տագնապին մէջ, եւ անմիջապէս խորհինք չարիքը սահմանափակելու միջոցներուն վրայ:

«Պնդեա իբը այր զմէջ քո»: *Ու մանաւանդ,* «Ոչ ցէր ողորմեա, ոչ յուսաբեկութիւն, ոչ լաց ու կական, ոչ կագ ու կուիւ, ոչ քէն ու ոչ վէճ», *ինչպէս ի խորո՛ց սրտի կ'աղաղակէ Ահարոնեան: «Եղբայրական զգաստ ու լուռ թիւն խոհական. ստեղծագործող, կարեկից լուռ թիւն»:*

Եւ ԳՈ՛ՐԾ, արագ, սրտցաւ եւ շօշափելի:

Շարժը այնքան զոհեր չէ ձգած, որքան պիտի պատճառէ հիմա, եթէ չհասկնանք արհաւիրքին ծանրութիւնը եւ վայրկեանին պահանջը:

Գերագոյն ճիգի ժամն է, եւ ամէն մէկ անհատ, իւրաքանչիւր խմբակցութիւն պիտի լարէ իր ուժերը, «պուտ մը կաթ, փուռ մը հաց» հասցնելու համար արկածահար ժողովուրդին: Գործեր կան որ կապուած են պետական իշխանութեան հետ, բայց ժողովրդային օգնութիւնն ալ հրաշքներ պիտի կատարէ, եթէ հանի անյապաղ եւ յատուկ նպատակներու համար: Ամէն աննշան գումարն ալ կրնայ նորածինի մը շորը ապահովել կամ ծածկոց մը ղնել անոր թշուառ մայրիկին վրայ: Զափսհաս որբերը փոսեր կը փորեն եղեր, իբրեւ պատսպարան: Ուրեմն, բրիչի մը գինն իսկ թանկագին աշակցութիւն է, քանի որ հինգ-տասը մարդիկ ազատ պիտի պահէ նոր ցնցումներու վտանգէն: Եւ դեռ կան անհրաժեշտ իրեր, որոնք օրհնութիւններ են մեր դժբախտ հայրենիքին համար: Ձերմակեղէնի կտոր մը, գլխանոց մը, ծրար մը վիրակապ, անկողնի ծածկոց մը, տուփ մը դեղ կամ բամպակ — ասոնք նիւթեր են որ ճրագի լոյսով կը փնտռուին Հայաստանի մէջ, մանաւանդ աւերակներու դիմաց:

Այս տեսակէտով Հայաստան ինք, եւ եթէ կ'ուզէք՝ ամբողջ Միջերկրային Միութիւնն ալ, պարտաւոր են իրենց ուշադրութիւնը կեդրոնացնել դէպի Շիրակ, եւ աղէտեալներուն յատկացնել այն գումարները որ կը հաւաքուին... Անգլիոյ գործադուլի զոհերուն համար: Մոսկուայի որոշման վրայ, մեր առապէս «պրոլետար» գիւղացիներուն ալ պարտադրուած է իրենց վաստակին հարիւրին մէկը կամ աւելին յատկացնել Անգլիոյ հանքագործներուն, գործադուլին ուժ տալու, կամ անոնց ընտանիքները հոգալու համար: Եւ արդէն ղրկուած են հարիւր հազարաւոր սղերլինի գումարներ: Աւելի քան ծապլվարական այս պարագան. մանաւանդ ոչ, արդէն շնորհազուրկ են եղած համաշխարհային յեղափոխութեան» հերոսները. Զինովիէվն եւ ընկերները, եւ փորձ մը կը կատարուի գործնական ճամբու վրայ նեալու: Երեւան ամէն իրաւունք ունի թօթուելու այդ անպղուժելի թեթեւութիւնները, եթէ չուզեր ծաղրանկարի վերածել նոյն իսկ յեղափոխութեան դասը: Ի՞նչ իմաստ ունին տուողիկ բանաձեւերը, երբ ամբողջ ժողովուրդ մը, Շիրակի պատուին բովանդակ աշխատասիրութիւնը արիւն-արցունք կ'ապրի: Ապահովաբար Անգլիոյ բանուորները իրենք ալ պիտի հնդան, այս անբնական կացութեան առջեւ: Սովորական վիճակի մէջ անգամ, Հայաստանի խեղճ ու կրակ բանուորն ու գիւղացին կեղեքման գնով կը մասնակցէին զանազան միջազգային «ելոյթներու, ամէն ամսեգլխու բարդ հաշիւ մը զեղչեով իրենց օրապահիկէն:

Աղէտին անմիջական հետեւանքները դարմանելէ յետոյ, առաջին պահանջը պիտի ըլլայ տուներու վերաշինութիւնը: Այդ համար անխուսափելի պարտականութիւն մը կը ծանրանայ Հայրենակցական Միութիւններուն վրայ, ինչպէս շեշտեցինք աղէտին առաջին օրը: Անոնք աւելի քան երբեք ակտիւացած են մէկդի դնել խոշոր ծրագիրները կամ տեղական ներառասխանութիւնները, եւ նուիրուիլ այս գործին:

Հակայական ճիգի կը կարօտի 30-40 հազարնոց անպատսպար բազմութեան մը տեղաւորումը:

Գերագոյն ճիգի ժամն է, բոլորին, եւ ամէն տեղի համար: Ո՛չ ոք մեկնումի: Ոչ մէկն անտարբեր: Ամէնէն տկար գաղթն ալ կրնայ իր լման կտեղ բախտաւորներու խոշոր գումարներուն: Քիմիքական եւ նիւթական կորուստին հետ, արձանահար ժողովուրդը ենթակայ է նաեւ բարոյական բեկման: Զայն կորովը բարձրացնելու համար, անհրաժեշտ է ապացուցանել թէ շարժէն ազատ, բայց այլապէս գժբախտ արտասահմանը իրեն հետ է սրտով եւ գործքով:

Ըսել չտանք, — «Աչքէ հեռու, մտքէ հեռու»:

Շ.

ՆՈՐ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Առաջի ձիւնապարերին. — 7 րոպէ կիներ վեռած. — 28 մանուկներ ծնած վրանի տակ. — 120 որբեր փոսեր կը փորեն գիւղացիներու համար.

Մերձաւոր Արեւելքի Ամերիկեան Նպաստամատոյց ընկերութեան Հայաստանի ներկայացուցիչ Պ. Պիչ երէկ առաւօտ հասած հեռագրով մը կը հաղորդէ նոր աղէտ մը.—

«Հոկտեմբեր 29ի առաւօտուն նոր եւ ծանր երկրաշարժ մը տեղի ունեցաւ Լենինականի մէջ: Երէկ գիշեր ժամը 4էն սկսեալ աիւելի ձիւնի փոթորիկ մը սկսաւ ամբողջ շրջանին մէջ:

Աղէտեալները սարսափելի կացութեան են ենթարկուած են: *Հարիւր յիսուն տարի առաջ Ամերիկեան յեղափոխութեան առեն ամերիկացի զինուորներու կրած տառապանքը բան մը չէ այն ահաւոր թշուառութեան քով, որուն մատնուած են Հայերը երկրաշարժի շրջանին մէջ:* Մերձաւոր Արեւելքի ընկերութիւնը գերմարդկային ճիգեր կ'ընէ: Ամէն կողմ շարժուն հիւանդանոցներ հաստատուած են, բժիշկներ եւ դեղօրայք կը ղրկուին:

Ամենէն աւելի կը տառապին յղի կիները: Ասոնցմէ եօթը հոգի սեռան վերջին քսանեւչորս ժամուան մէջ: Քսանեւութը երախաներ ծնան վրան-հիւանդանոցներու մէջ: *Քսանեւութը դիւղերու մէջ կացութիւնը ահռելի է:* Շարիւր քսան չափահաս որբեր ցահլարլուի մէջ գետինը կը փորեն, *նկուղներու մէջ ապաստան պատրաստելու համար աղէտեալ գիւղացիներուն»*

*** Մոսկուայէն կը հեռագրեն Հոկտեմբեր 27 Թուականով.— *Վերջին օրերու երկրաշարժէն ամենէն շատ տուժած Լենինականէն ուղղակի առնուած առաջին տեղեկագիրը մը ցոյց կուտայ թէ մուհիներու թիւը եւ նիւթական կորուստները շատ աւելի մեծ են քան կը կարծուէր նախապէս: Տասներկու գիւղեր ամբողջովին քարուքանդ եղած են: 26 գիւղեր մեծապէս տուժած են. 350 հոդի մեռած, 400 ծանրապէս վիրաւորուած են:*

Հազարաւոր մարդիկ լեռներու լերկ կողերուն վրայ կը բանակին: Որբանոցներու պզտիկ տղաներէն շատեր սառած կը տառապին ցուրտէն:

Ամբողջ գիշերը Ամերիկացիները օգնեցին վիրաւորներուն, անդամահատութիւններ կատարելով եւ վէրքեր կապելով, հակառակ խիստ ցուրտին:

Հ. Հ. ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐԸ

Հ. Հ. Պատուիրակութեան նախաձեռնութեամբ, Ուրբաթ օր խորհրդակցութեան հրաւիրուած էին 25ի չափ ծանօթ դէմքեր, Հայրենակցական Միութեանց ներկայացուցիչներ եւն. Հայաստանի երկրաշարժին առթիւ օժանդակութիւն կազմակերպելու համար:

Պ. Ա. Խատիսեան տուաւ անհրաժեշտ տեղեկութիւններ կացութեան մասին եւ պարզեց խորհրդակցութեան նպատակը: Մրցաքերու փոխանակութենէն ետք, ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց.

Ա.— Նկատի առնելով աղէտին մեծութիւնը, դիմել հնարաւոր բոլոր միջոցներուն, կազմելու համար մէկ ընդհանուր կեդրոնական մարմին, կազմուած բոլոր մարմիններէն եւ հոսանքներէն:

Բ.— Կազմել յանձնախումբ մը, առաջին կէտին շուրջ շփման մէջ մանելու այդ հարցով շահագրգռուած մարմիններու հետ:

Գ.— Եթէ հնարաւոր չըլլայ ընդհանուր համազգային մարմին մը կազմել, Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը իր համակիրներու եւ բարեկամներու օժանդակութեամբ պիտի կազմէ առանձին մարմին, միեւնոյն նպատակին համար:

Ժողովը պաշտօն յանձնեց Պ. Պ. Ա. Խատիսեանին, Տօքթ. Վ. Թորգոմեանին, Արշակ Խան Գօլոյեանին եւ Փրոֆ. Ադոնցին, անմիջապէս ձեռնարկներ կատարել այս որոշումներու հիման վրայ:

ՁԱՓԱՀԱՍ ՈՐԲԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉԸ

Օրուան աղէտին առթիւ, Որբերու Միութիւնն ալ կոչ մը ուղղած է «իր բազմիցս հարուածուած բախտակիցներուն» իր մասնաճիւղերուն, անհատ որբերուն ու հայ և օտար հաստատութիւններուն մէջ պատսպարուած բախտակիցներու, որպէսզի անմիջական օգնութեան ձեռք կարկառեն:

1.— Պէտք է մօտ ժամանակուայ մէջ բոլոր մասնաճիւղերը կազմեն տեղւոյն վրայ յանձնախումբեր, հանգանակութեան սկսելու համար եւ ոչ մէկ ջանք չխնայել սոյն նպատակին առթիւ ըլլալիք ձեռնարկներուն, այլ հանրային մարմիններու հետ միասնաբար գործել:

2.— Բոլոր ինքնապահ որբերը պէտք է առնուազն իրենց մէկ օրականը յատկացնեն այս նպատակին:

3.— Պէտք է բոլոր հայ եւ օտար հաստատութիւններուն մէջ մնանող ու դաստիարակուող որբերը իրենց մէկ ճաշադինը յատկացնեն իրենց բարի երդիքի տակ ապրելու եւ տուայտող որբ եղբայրներուն օգնութեան գործին:

Ուրեմն, եղբայր, դէպի գործ, քանի դեռ ուշ չէ:

Դրամներն ու գոյքերը յղել իսկոյն Զափահաս Որբերու Միութեան կեդր. Յանձնախումբի գանձապահ Պ. Յակոբ Մոմճեանին, 107, Route Choisy - Petit Ivry, Seine-ի վերջոյ յանձնուելու համար դերագոյն մարմինի մը:

*** *Բարձր Հայքի Հայրենակցական Միութեան վարչութիւնը ստիպողաբար վարչական ժողովի կը հրաւիրուի, օգնութիւն փութացնելու համար Հայաստանի աղէտեալներուն, այսօր, կէս օրէ վերջ ժամը 3ին Ռուստոմի սրահը, իսկ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրուին բոլոր անդամներն ու ոչ-անդամները, շօշափելի նիւթական օգնութիւն մը ցոյց տալու համար Հայաստանի աղէտեալներուն, Երկուշաբթի, 1 Նոյեմբերին «Ռուստոմ»ի սրահը, 131 Fbg. du Temple, Métro Belleville.—*

*** *Հայաստանի աղէտեալներուն ի նպաստ Հ. Մ. Ը. Մ.ի նորակազմ վարչութեան առաջին գործերէն մին եղած է կազմակերպել մեծ մրցում մը Փարիզի մեծագոյն մարզարաններէն մէկուն մէջ, Փարիզեան «սէլէքսիօն» խումբի մը դէմ:*

ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ

Պ. Պօղոս Նուպար անձնապէս ինչ հարիւր անգլ. ոսկի ղրկեց երկրաշարժի զոհերուն, իսկ բարեգործականը առջի օրուան նիստին մէջ որոշեց անմիջապէս 2000 անգլ. ոսկի փոխադրել Հայաստան, նոյն նպատակով:

*** Փարիզի մէջ հանգանակիչ մեծ յանձնախումբ մը կազմուելու վրայ է, որուն կը մասնակցին բարեգործականը, Շօկր. Ֆիլհարմոնիք միութիւնը, կարմիր խաչը: Պատուոյ նախագահութիւնը ընդունած է Պ. Պօղոս Նուպար, իսկ գանձապետութիւնը՝ Պ. Պօղոս Խմէրեան:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ "ՅԱՌԱՋ,,Ի ՄԻՋՈՑԱԻ

Փավիյօն-սու-Պուայէն հայրենակից մը, Պ. Ս. Տէր Մատթէոսեան խմբագրատուն գալով 325 ֆր. յանձնեց մեզի, զոր հաւաքած է երեք ընտանիքներու մէջ: Վիրօֆլէյէն Թագվմեան ընտանիքէն ստացանք 70 ֆր.: Ուրիշ հայրենակիցներու արձանագրութեամբ համագումար 905 Ֆրանք: Մանրամասնութիւնները կը հրատարակենք ցորեք. շաբթի օր:

Մեզի յանձնուած գումարները օրը օրին հրատարակելով, սլաք. բերաբար պիտի յանձնենք Ամերիկեան Նպաստամատոյցի փարիզի կեդրոնին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԲՐԻՏԱՆԵԱՆԵՐԸ ԿՐՆԱՆ ԱՄՈՒՄՆԱՆԱԼ ԹՐՔՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ՀԵՏ

Պոլիսէն կը հեռագրեն Հոկտ. 28 Թուականով.—

Դատական նախարարը մամուլին հաղորդուած պաշտօնական յայտարարութիւնով մը կը ծանուցանէ թէ Թուրքիա բնակող քրիստոնեաներն ու օտարահպատակները ազատ են ամուսնանալու իսլամուհիներու հետ:

Ռուսիոյ դաւերը Արեւելքի մէջ

«Թայմզ» կը գրէ թէ Մոսկուա մտադիր է կազմել ասիական Ազգերու Դաշնակցութիւն մը, որուն մէջ պիտի մտնեն Չինաստան, Թուրքիա, Պարսկաստան, Աֆղանիստան, Թուրքաստան եւն.: Թուրքիա միշտ բարեկամ է Ռուսիոյ, Աֆղանիստան բանակի եւ օդանաւի կազմակերպութիւնը յանձնած է ռուս սպաներու, Չինաստանի մէջ համայնավարները մեծ յաջողութիւններ ձեռք բերին վերջերս:

Իսլամական հաւաքոյած մը

Պարսկաստանի Շահ Բիզա Փէհլէվի հրաւէր ղրկած է բոլոր իսլամ երկիրներուն, Թէհրանի մէջ գումարուելիք իսլամական համաժողովի մը համար: Ժողովը պիտի զբաղի Հիճազի թագաւորութեան եւ սրբավայրերու վիճակով: Մէքքէի վերջին համաժողովէն վերադարձող պարսիկ պատգամաւորները կը յայտնեն թէ իսլամ կրօնքին համար կացութիւնը ծանր է եւ թէ ո՛չ մէկ բան կարելի է որոշել, եթէ ժողովը չգումարուի Հիճազի վայրենի թագաւոր Իպնը Սուուտի ազդեցութեան շրջանակէն դուրս:

Պորտուգիական հաւաքոյարը

Համագումարի պատգամաւորները վիճաբանութեան ենթարկեցին Պուխարինի տեղեկագիրը միջազգային կացութեան մասին: Յետոյ ընդունուեցաւ բանաձեւ մը, որուն համաձայն կոմկուսը պիտի շարունակէ զաղափարական գետնի վրայ պայքար մղել հակալենինեական ձգտումներուն, մանաւանդ ընդդիմադիրներուն դէմ, որոնց շարժումներուն պէտք է միանգամ ընդ միշտ վերջ տալ:

Հոկտ. 28ի նիստին Ռիքօֆ տեղեկագիր ներկայացուց տնտեսական կացութեան մասին եւ ցոյց տուաւ ճարտարարուեստի եւ գիւղատնտեսութեան մէջ ձեռք բերուած յաջողութիւնները: Վերջին տարուան ընթացքին կարեւոր յառաջդիմութիւններ եղած են ելեկտրականացման մէջ: Իսկ Տօնէցի շրջանի ածուխի արտադրութիւնը 17 միլիոն թօնօ աւելցած է վերջին երկու տարուան մէջ:

Սուրիա կը խաղաղի

Հայփայէն կը հեռագրեն «Թայմզ»ի.—

Տիւրզիներու պետ Ատիլ Ղաֆքար էլ Աթրաշ, որ քանի մը օր առաջ Սուէյտայի մէջ տեսնուեցաւ Պ. Փօնսօի հետ,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՊՈՂՈՍԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՑԱՑՈՒՄՆԵՐԸ

IV

ՀԱՅ ՈՂՆԱՅՈՐԴՆԵՐ

Ս. ԶՈՐՅԱՆ

Ամերիկահայ գրականության մեջ ամենից հետաքրքրական երևույթներից մեկը հայ ոդնայորդների գրական ստեղծագործությունն է։ Ամերիկահայ կանանց մեծ մասը, ինչպես հայտնի է, գաղթել է Թուրքիայի տարբեր նահանգներից, հիմնականում Վանի, Բիթլիսի, Էրզրումի, Խարբերդի, Սեբաստիայի, Տրապիզոնի, Կարինի, Կեսարիայի, Կոստանդնուպոլսի և Զմյուռնիայի նահանգներից։ Ամերիկա գաղթելուց առաջ նրանք ապրել են հայրենի գյուղերում, քաղաքներում, ունեցել են իրենց սովորությունները, ավանդությունները, հագուստը, խոսվածքը, ուրախությունները, վշտերը, հոգսերը։ Ամերիկա գաղթելուց հետո նրանք ապրում են ամերիկյան կյանքով, ամերիկյան պայմաններում, ամերիկյան ազդեցությունների տակ։ Ամերիկահայ կանանց գրական ստեղծագործությունը հենց այդ կյանքի արտացոլումն է։

Ամերիկահայ կանանց գրական ստեղծագործությունը ներկայացնում են հիմնականում հետևյալ գրողները՝ Զապել Եսայան, Սիրանույշ, Մարի Մանուկյան, Վարդուհի Պետրոսյան, Մարի Գույումճյան, Մարի Մանասյան, Մարի Ասատուր, Մարի Ավետիսյան, Մարի Մանուկ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

—ο ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ο—

Հասցէ.— B. P. 868, Le Caire (Եգիպտոս).

ՓՈՓԱԳԻՒՆ ՄԸ ՀԱՍՆԻ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՊԱՇՏՕՆԻՆ ՎՐԱ

Ինչպէս կը հաղորդուի Ամերիկայի հայ գաղթականներու միութեան վարչապետ Գ. Ս. Գարագաշեանի պաշտօնի ժամկէտը լրացած է եղեր 1 Մայիս 1925-ին։ Ուստի ան կը հրաժարի պաշտօնէն եւ կը փոխարինուի Ա. Ս. Ճուճեանի կողմէ։

*** Ինչո՞ւ համար Գ. Ս. Գարագաշեան հրաժարեցաւ պաշտօնէն։ Ինչո՞ւ համար Ա. Ս. Ճուճեան ստանձնեց վարչապետի պաշտօնը։ Ինչո՞ւ համար Գ. Ս. Գարագաշեան կրկին ստանձնեց վարչապետի պաշտօնը։ Ինչո՞ւ համար Ա. Ս. Ճուճեան հրաժարեցաւ վարչապետի պաշտօնէն։ Ինչո՞ւ համար Գ. Ս. Գարագաշեան կրկին հրաժարեցաւ վարչապետի պաշտօնէն։ Ինչո՞ւ համար Ա. Ս. Ճուճեան կրկին ստանձնեց վարչապետի պաշտօնը

մարզպանին ներկայացաւ ոչ միայն իրրեւ հպատակութիւն յայտնող ըմբոստ, այլ իբր պատգամաւոր եւ բանակցող։ Իրեն կ'ընկերանային ուրիշ ցեղախումբերու պետեր։ Պէյրութի մէջ ընդհանուր տպաւորութիւնն այն է որ շուտով վերջնական հաշտութիւն պիտի կնքուի ապստամբներուն հետ, և թէ Սուլթան էլ Աթրաշ ալ պիտի հպատակի։

∴ Աքքեաշ եղբայրներու հրոսախումբը, որ ամիսներէ ի վեր Սուրիոյ գիւղերն ու ֆրանս. զինուորական պահականոցները անհանգիստ կ'ընէր, Շաբաթի օր յանկարծ երեւցաւ Համայի մէջ։ Ժողովուրդին մէջ մեծ խուճապ տիրեց։ Ոստիկանները կը վախնային ճակատիլ այս զինեալ հրոսակներուն հետ, որոնց անունին շուրջ արդէն առասպելներ հիւսուած են եւ կը ճանչցուին իրրեւ «վրէժխնդիրներ»։ Տեղեկութիւն ստուեցաւ մօտակայ ֆրանս. պահականոցի մը, եւ հեծելազօրքի ջոկատ մը ղրկուեցաւ Համա։ Տեղի ունեցած ընդհարումին մէջ, հրոսակները պարտուեցան եւ թողուցին չորս մեռեալ, մէջն ըլլալով Աքքեաշ եղբայրներէն մէկը։

Օլիվըր Պօյտուինի կուսակցութիւնը

Անգլիոյ վարչապետին որդին, Պ. Օլիվըր Պօյտուին, երիտասարդ ընկերվարականներու խմբակցութիւն մը կազմեց, որ պիտի կոչուի «Աշխատաւորական Թեկնածուներու Ընկերակցութիւն»։

Նոր խմբակցութեան կ'անդամակցին Ռամսէյ Մաքտոնալտի տղան եւ Արթըր Հէնտըրսընի երկու որդիները։

Թուրք պաշտօնեաի օձիքը ձեռք կուտայ

Անցած օր Քէօնիէն Փարիզ եկող շքեղ կառախումբին մէջ մաքսատան պաշտօնեաներուն ուշադրութիւնը գրաւեցին տարօրինակ շարժուձեւերով այր եւ կին մը։ Կինը, շքեղօրէն հագուած, գոհարներով եւ ադամանդներով զարդարուած էր։ Իսկ ընկերը, թէեւ մաքուր հագուած, սակայն կնոջ հաւասար դիրք եւ հարստութիւն ունենալ չէր երեւեր։

Յայտնած ըլլալով թէ մաքսի ենթակայ որեւէ առարկայ չունի, պաշտօնեաները խուզարկեցին վրան եւ զտան երկու մարգարիտ եւ ադամանդներ, որոնք առաջին ակնարկով 750,000 ֆրանք գնահատուեցան։

Մաքսանենգը այն ատեն յայտնեց թէ իր անունն է Ապտուլրահման Շաֆի էֆէնտի, եւ աւազ թարգմանն է Մոսկուայի Թուրք դեսպանատան։ Աւելցուց որ կը ճամբորդէ իր կնոջ հետ որուն կը պատկանին վրայէն գտնուած ադամանդները։ Փարիզ կը տանէր գանոնք, մատանի շինել տալու համար։

Ադամանդ եւ մարգարիտ գրաւուեցան մաքսատան պաշտօնեաներուն կողմէ։ Ամէնի ընդհանուր դատախազը հարցաքննելէ վերջ, երաշխաւորութեան տակ առժամապէս ազատ ձգեց Ապտիւրրահման Շաֆին։

Կնոջ եւ իր թաքցուցած գոհարեղէնին արժէքը մէկ միլիոն ֆրանք կը գնահատուի։

Ֆաշիստներու տօնը

Ֆաշիստի չորրորդ տարեդարձը մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ ամբողջ Իտալիոյ, մասնաւորաբար Հռոմի մէջ։ Կեդրոնական Իտալիոյ զանազան քաղաքներէն տասնեակ հազարաւոր սեւ շապիկաւորներ եկած եւ համախմբուած էին Քոլիզէումի ներսն ու դուրսը։ Մուսօլինի նախարարներու ընկերակցութեամբ Քոլիզէում եկաւ ժամը 11ին եւ բուռն ծափերու մէջ ճառ մը խօսելով ըսաւ թէ այս հաւաքման համար յատկապէս ընտրած էր այդ տեղը, որովհետեւ Քոլիզէումը Հռոմի անկորնչելի յիշատակարանն է։ Երիտասարդներուն մէջ ողջունեց վաղուան բանակը։

— Մեծ գործեր կը սպասուին, ըսաւ, նոր սերունդին, որովհետեւ ֆաշիստ գործարանին մէջ տեղ, աշխատանք եւ փառք կայ կեանքի վերջալոյսին թէ արշալոյսին մէջ գտնուողներուն, մասնաւորականներուն եւ բանուորներուն, զինուորներուն եւ զիւղացիներուն համար, բոլոր անոնց համար որոնք կ'աշխատին կերտելու մեծ Իտալիան, զոր կը շինենք օր ըստ օրէ եւ քար առ քար։

Մուսօլինի այս առթիւ ժողովուրդին ուղղեց կոչ մը, որ հանդիսաւորապէս կարդացուեցաւ Իտալիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ։ Կոչին մէջ դիկտատորը կը պանծացնէ ֆաշիստի չորս տարուան մէջ գործած հրաշքը։

Պ. Մօռաս քանisտարկութեան դատապարտուած

Յայտնի գրագէտ եւ «Աքսիօն Ֆրանսէզի» խմբագիր Պ. Շառլ Մօռաս անցած տարի Բայ-Նամակ մը հրատարակած էր ներքին նախարար Պ. Շրամէքի ուղղուած, որով կը սպառնար սպաննել զինքը, եթէ զինաթափ ընէր արքայական երիտասարդութիւնը։ Դատարանը 1925 Յուլիս 17ին ի բացակայութեան երկու տարի բանտարկութեան եւ 2000 ֆրանք տուգանքի դատապարտած էր Մօրասը, որ վերաքննութեան դիմեց։ Վերաքննիչ ատեանը առջի օր այս պատիժը կէս առ կէս ղեղչեց, մեղմացուցիչ պարագաները նկատի առնելով։

Ֆրանսա եւ Եգիպտոս

Եգիպտոսի մարզպան լորտ Ալընպի եւ արտաքին նախարար Զիվէր փաշա առջի օր ներկայացան Պ. Պռիանի։ Համակցութեան առարկայ դարձած է նաեւ Սուրիական կոմիտէն, որուն կեդրոնն է Գահիրէ, ուսկից կը ղեկավարուի ապստամբական շարժումը։

Օsար ևկարիչներդ 746,000 ֆրանիf տուին

«Ֆրանքի սալոն»ին մէջ ցուցադրուած նկարները առջի օր աճուրդով ծախուեցան։ Ընդհանուր հասոյթ գոյացաւ 746,000 ֆրանք։ Անաթոլ Ֆրանսի նկարը — գործ Հոլանտացի վան Տօնկէնի — ծախուեցաւ 95,000 ֆրանքի. ուրիշ նկարներ ալ խիստ բարձր գիներով ծախուեցան։

Ընկերվարականներու ժողովը

Այսօր Պելվիլուազի սրահին մէջ կը բացուի ընկերվարական կուսակցութեան ազգային ժողովը եւ կը վերջանայ վաղը իրիկուն։ Օրակարգի գլխաւոր հարցերն են, «Ընկերվարութիւնը եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը», եւ կուսակցութեան դիրքը ծերակուտական ընտրութեանց մէջ։ Ընդհանուր ձգտումն կայ փոլ-Պոնքուրը պահել իբրեւ պատուիրակ Ազգերու Դաշնակցութեան։

Հ. Ց. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ "ՕՐ,,Ը

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ ՆՈՅԵՄԲԵՐ 7 ԻՆ

Exposition Foireի լայն սրահին մէջ, Parc Channot:

կը խօսին յայտնի հռետորներ, ընկերներ Մ. Վարանդեան, Ա. Ջամալեան, Լէօն Պօն:

երգ, արտասանութիւն, նուագ, պար, կենդանի պատկեր:

Կ'երգէ Օր. Հ. Թորոսեան (փարիզի Քոնսէրվաթուարէն):

— ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ —

ԱԼՖՕՐՎԻԼԻ ԵՐԻՏ. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ-ՍՐՃԱՐԱՆԻՆ

Այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին

136, Rue Etienne Dolet, Alfortville

բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ, նուագ.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին, Զորեքշաբթի 3 Նոյեմբեր իրիկուան ժամը 8ին, նախկին գրադարանի սրահին մէջ։ Անդամատուրները միասին բերել։

Հ. Յ. Դ. «Ազատամարտի սեղան»ի անդամական ժողովը, այսօր կիր. ժամը 3ին Ռոստոմի սրահը։

Մարսէյլի Հ. Յ. Դ. Պատանի միութեան գրադարանի բացման հանդէսը տեղի կ'ունենայ Նոյեմ. 6ին Շաբաթ երեկոեան ժամը 8.30ին։ Ներկայ պիտի ըլլան ընկերներ Մ. Վարանդեան եւ Ա. Ջամալեան։

ՏԱՐՕՆ-ՏԻՒՐՈՒԲԵՐԱՆի հայրենակցական միութիւններու պատգամաւորական ժողովը այսօր կիրակի առտուան ժամը 10ին, «Ռոստոմ» լսարան։

ՁԱՓԱՂԱՍ Որբերու Միութեան Փարիզի Ընդհ. անդամական ժողովը՝ 4 Նոյ. Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին «Ֆլօրիա» ճաշարանը 61, Rue Mr. Le Prince, Métro: St. Michel: Կարեւոր օրակարգ։ Կը հրաւիրուին անդամները, համակիրները եւ բոլոր որբերը։

«ՍԻՓԱՆ» երկսեռ երգչախումբի համերգը տեղի կ'ունենայ Նոյեմբեր 28ին կիրակի կէսօրէ վերջ Salle des Agriculteursի մէջ։ Կը խնդրուի միւս կազմակերպութիւններէն նկատի առնել այդ թուականը։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ

Հ. Մ. Ը. Մ. Ի նորընծաիր Ֆութպոլի Յանձնախումբը շաբաթական հաւաքոյթներու համար վարձած է Ֆլօրիայի վերնայարկը, ուր ամէն երեքշաբթի տեղի կ'ունենան ընկերային հանդիպումներ, գեղարուեստական լարն բաժինով մը եւ Ֆութպոլի կարեւոր մրցումներու շարժանկարներ կը ցուցադրուին։

Հաւաքոյթները կը սկսին Երեքշաբթի Նոյ. 2էն սկսեալ, 61, Rue Mr. le Prince:

Կը հրաւիրուին բոլոր անդամներն ու համակիրները։

ԴԱՄԲԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՊՈՒՐԲԻՇ, ՃԳՆ.— Ստացանք հաշիւը եւ չէքը։ Բարձրացուցինք քանակը։ Գրիգոր Զէփիւռեանի հասցէն է 12, Rue Lesage, Paris.

ՄԱՐՍԻԼ, ԳՈՐԾ.— Ստացանք 560 ֆրանք։

ՎԱԼԱՆՍ, Մ. Ք.— Ստացանք 205 ֆրանք։

ԺԱԼԻՒՕ, Մ. Ն.— Ստացանք բաժնեգինը։

ԿԱՐԵՑԱՒՈՒԱԾ ԱԾԱՆ ԳՐՔԵՐ

Ծախու են՝ Ահարոնեանի, Շիրվանզադէի, Չօպանեանի, Վ. Փափազեանի, Թումանեանցի, Լէօի, Շանթի գործերը, հազուագիւտ ժողովածուներ, Ազատամարտ, Մուրճ, Յուշարար, Անահիտ, Բազմավէպ, Հայրենիք, եւ զանազան վէպեր եւ ազգային գիրքեր։ Նաեւ ծախու կ'առնուին։ Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5, Avenue Quihou, Saint-Mandé, (Seine).

Le Gérant: H. TEURNIER

Imp. MASSIS

208bis, Rue Lafayette Paris(10e

1927

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Բ. ՏԱՐԻ

Մօտ ատենէն լոյս կը տեսնէ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ անցեալ տարուընէ աւելի ճոխ եւ հետաքրքրաշարժ բովանդակութեամբ, եւ Ֆրանսա հաստատուած Հայոց հայ ցեղերու լիակատար մէկ ցանկով։

Ամէն անոնք որ կը փափաքին ճանուցում տալ «Ֆրանսահայ Տարեգիրք»ի 1927ի հատորին մէջ, ինչպէս նաեւ ամէն անոնք որ կ'ուզեն իրենց հասցէն ունենալ, կամ անցեալ տարուան հասցէներուն մէջ փոփոխութիւն մը ունենալիք, պէտք է Նոյեմբեր 15ին ԱՌԱՋ դիմեն «ՄԱՆԻՍ» Տպարանի վարչութեան, 208bis, Rue Lafayette, Paris.

Նմանապէս՝ Ֆրանսա եւ դեպք. Եւրոպայի մէջ գտնուող ազգային ամէն կարգի միութիւններէն կը խնդրուի իրենց կազմին ու գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկութիւններ տալ մեզ վերոգրեալ թուականէն առաջ։

100 ՖՐԱՆՔՈՎ ՀՈՂԱՏԵՐ

ՄԵՐ ՆԱԽԿԻՆ ԼՕԹԻՍԸՄԱՆԻՆ ՄԷՋ ԱՅԼԵՒՍ ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԵՐ ՉԵՆ ՄՆԱՑԱԾ

Բացուած է մեր ՆՈՐ ԼՕԹԻՍԸՄԱՆԸ, գարձեալ Սավինեի Սիւր Օրժի մէջ, և սակայն մեր նախկին լօթիսըմանէն 15 ՎԱՅՐԿԵԱՆ ԱՒԵԼԻ ՄՕՏ կայարանին։ Ահա այս պարզ պատճառաւ, մեր նոր լօթիսըմանը ալ աւելի մեծ յաջողութեան պիտի արժանանայ և խիստ կարճ ժամանակի մէջ բոլոր հողերն ալ ծախուած պիտի ըլլան։ Արդէն առաջին օրէն իսկ խումբ խումբ Հայեր և Ֆրանսացիներ խուժած եւ բազմաթիւ հողեր գնած են, որովհետեւ թէ, կայարանին աւելի մօտ է և թէ ՏԱԿԱՒԻՒՆ ԲՈԼՈՐՎԻՆ ՆՈՐ ըլլալուն համար, պայմանները ալ աւելի նպաստաւոր են, այսինքն՝

ԱՄՍԱԿԱՆ ՄԻԱՅՆ 100 ՖՐ. ԻՍԿ ԿԱՆԽԻԿ 500 ՖՐ.

ՄԵԴՐԸ 10, 11, 12 ՖՐԱՆՔ

500 ֆրանք կանխավճարին համար ալ դիւրութիւններ տալ կարելի է։

Ճամբաներու շինութիւնը մեր վրայ է, ինչպէս նաև մեր միւս բոլոր պայմանները նոյն են այս լօթիսըմանին համար ալ։

Ամէնք որ կ'ուզեն այս առիթին օգտուիլ, պէտք է աճապարեն և դանդաղ շարժողները թող չգարմանան, եթէ քիչ ժամանակ վերջ պայմանները եւ դիները փոխուած տեսնեն։

ԿՐԷԿՈՒԱՐ ԾԷՔԷՐԵԱՆ

12, ՐԻՒ ԿՐԱՆԺ ՊԱԹԷԼԻԷՐ, 12

5րդ ՅԱՐԿ, ՍԵՆԵԱԿ ԹԻՒ 28· ԳՕՆՍԻԷՐԺԻՆ ՀԱՐՑՆԵԼՈՒ ՊԷՏՔ ՉԿԱՅ, ՈՒՂՂԱԿԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՍ ԵԼԼԷՔ

ՄԷԹՐՕ— ԲԻԼԼԹԻ ԿԱՄ ԳԱՏԻ ԹԷԼԷՓՕՆ— ԲՐՕՎԱՆՍ 67-51

Ամէն կիրակի առաւօտ ժամը 8ին կար ա'Օրլէան կը գտնուիմ եւ առմակավաճառին առջեւ կը սպասեմ մինչեւ ժամը 8ը 15 անցած, եւ 8.28 շոգեկառքով կը մեկնիմ Սավինեի։ Փափաքողները կրնան որ եւ է կիրակի առաւօտ ժամը ճիշդ 8ին կար ա'Օրլէան գալ եւ մեզի միանալ։ Կար ա'Օրլէանի առմնակավաճառին առջեւ դիս գտնել շատ դիւրին է, որովհետեւ բոլորտիքս միշտ 8-10 հոգի հաւաքուած կ'ըլլան։ Նախընտրելի է սակայն նախապէս անդամ մը դրասենեակս գալ եւ տեսակցիլ։

ՁԱՇԱՐԱՆ "ՖԼՕՐԻՍ,,

61, Rue Monsieur le Prince, Paris (6e)

ՄԷԹՐՕ ՕԴԷՕՆ ԿԱՄ ՍԷՆ ՄԻՇԷԼ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ԵՒՐՕՊԱԿԱՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐ

ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐ "ՎՕՏԿԱ,,

եւ Ֆրանսական ամէն տեսակ ըմպելիներ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՍԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԿԱՐՈՒՀԻՆԵՐՈՒ

Լաւ կարուհիներ կը փնտռուին, սարդ ժէրսէյէն րոպեու հասար, խիստ լաւ վճարումով։ Աւատ եւ տեւական գործ։ փուճով դիմեցէք՝ 10, Rue Général Brunet, Paris (19e): մէթրօ Botzaris մօտ (Direction St-Gervais): ցենեակի թիւ 2 եւ 8։

ԹԱՐՄ ՍԱՐԱՆ "ՇԻՐԱԿ,,

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

26, Rue de Trévise, Métro Cadet

Tél. Bérgère 38-63

ԹԱՐՄ ՍԱՐԱՆ

ՊԵԼՎԻԼՈՒԱԶԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

ՄԵԾ ՏԱՒԱՐԱՆ ԼԱՒԱԳՈՒՅՆԸ ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ

ՅԱՐՄԱՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՄԱՐԻՆԵՆԻ ՔՈՎ

ՁԱՇԱՐԱՆ ԾԱՆՕԹ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

28, rue Lesage, Paris XXe. 18bis Rue Jouye Rouve

Métro Belleville. Tramway 5, 26 Tél. Ménilm. 61 - 85

ՀԱՅ Է ԱՄԷՆ ՕՐ ՄԻՋՕՑԻ ԺԱՄԸ 9.30

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ

ՁԱՇԱՐԱՆ "ԱՆԻ,,

67, Rue Monsieur-le-Prince

Métro Odéon կամ St. Michel

Ընտանեկան մաքուր, հաճելի եւ առատ կերակուրներ

Թաղլը ա'օթ 4 ֆրանք

Տասը տոմսակով 3.75 ֆր.

Այցելեցէք եւ գոհ ալիտ մնայք։